

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRKÇE DEYİMLERDE OLUMSUZ SEMANTİK PROZODİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Oktay AYATA

KASIM 2016

**TÜRKÇE DEYİMLERDE OLUMSUZ SEMANTİK
PROZODİ**

**OKTAY AYATA
TARAFINDAN**

**ANKARA
YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜNE
SUNULAN TEZ**

**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

KASIM 2016

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Yrd. Doç. Dr. Seyfullah YILDIRIM

Enstitü Müdürü V.

Bu tezin Yüksek lisans derecesi için gereken tüm şartları sağladığını tasdik ederim.

Doç. Dr. Mete TAŞLIOVA

Anabilim Dalı Başkanı

Okuduğumuz ve savunmasını dinlediğimiz bu tezin bir Yüksek Lisans derecesi için gereken tüm kapsam ve kalite şartlarını sağladığını beyan ederim.

Doç. Dr. Nihal ÇALIŞKAN

Danışman

Jüri Üyeleri

Doç. Dr. Nihal ÇALIŞKAN

Doç. Dr. Ayşe DEMİR

Dr. Ülker ŞEN

Yedek Jüri Üyeleri

Doç. Dr. Mete TAŞLIOVA

Yrd. Doç. Dr. Mehmet KARA

Bu tez içerisindeki bütün bilgilerin akademik kurallar ve etik davranış çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu beyan ederim. Ayrıca bu kurallar ve davranışların gerektirdiği gibi bu çalışmada orijinal olmayan her tür kaynak ve sonuçlara tam olarak atıf ve referans yaptığımı da beyan ederim; aksi takdirde tüm yasal sorumluluğu kabul ediyorum.

Adı Soyadı: Oktay AYATA

İmza:

ÖZET

Ayata, Oktay

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Nihal Çalışkan

Kasım 2016, 245 sayfa

Bu çalışmada Türkçe deyimlerde olumsuz semantik prozodi incelenmiştir. Derlem temelli yapılan bu araştırmada Ömer Asım Aksoy'un "Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü" nün ikinci cildi olan "Deyimler Sözlüğü" ana kaynak olarak kullanılmıştır. Belirlenmiş olan deyimler Türkçe Ulusal Derlem'de taranmış ve deyim bağlamından hareketle taşıdığı olumsuz semantik prozodi çözümlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Olumsuzluk, tutum dili, semantik prozodi, deyim

Key words: Negation, evaluative language, semantic prosody, idiom

ABSTRACT

Ayata, Oktay

MA, Turkish Language and Literature

Supervisor: Assoc. Proff. Dr. Nihal Çalışkan

November 2016, 245 pages

This study examines the negative semantic prosody in Turkish idioms. The idioms chosen from Ömer Asım Aksoy's "Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü" were investigated in Turkish National Corpus. Based on the corpus search, the negative semantic prosodies that the idioms carried were analyzed.

Key words: Negation, evaluative language, semantic prosody, idiom

AILEME...

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleőtirilmesinde desteğini, güler yüzünü, anlayıőını, sabrını, hoőgörüsünü bir an olsun esirgemeyen, değerli fikirleriyle bana yol gösteren, çalıőmama ışık tutan değerli hocam ve danıőmanım Doç. Dr. Nihal ÇALIŞKAN, değerli hocalarım Prof. Dr. Erdoğan UYGUR, Prof. Dr. Ertuğrul YAMAN ve Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı ğretim görevlilerine, maddi manevi desteklerini esirgemeyen annem Alime AYATA babam Hakkı AYATA ağabeyim Ahmet AYATA'ya ve Pelin ÇİNAR'a teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

İNTİHAL	IV
ÖZET	V
ABSTRACT	VI
İTHAF	VII
TEŞEKKÜR	VIII
İÇİNDEKİLER	IX
KISALTMALAR	X
GİRİŞ	1
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	2
OLUMSUZLUK NEDİR	2
SEMANTİK PROZODİ NEDİR	5
YÖNTEM	7
İNCELEME.....	8
ÖRNEĞİNE RASTLANILMAYAN FAKAT OLUMSUZ SEMANTİK PROZODİK ANLAM TAŞIDIĞI DÜŞÜNÜLEN DEYİMLER	229
SONUÇ VE ÖNERİLER	234
KAYNAKLAR	235

KISALTMALAR

TUD = Türkçe Ulusal Derlemi

Bkz = Bakınız

Krş = Karşılaştırınız

TDK= Türk Dil Kurumu

GİRİŞ

Ömer Asım Aksoy deyimi; Çekici bir anlatım kılığı taşıyan ve çoğunun gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük toplulukları şeklinde tanımlamıştır (Aksoy,1984;49).

Tahir Nejat Gencan (2007; 583) deyimi şu şekilde tanımlamıştır: “Her dilde, kuruluş anlamları, sözcüklerin düz anlamlarından az çok kaymış olan, kalıplaşmış birçok öbekler ve takımlar vardır. Anlamları ve yapıları kurallara bağlanamayan, açıklanması için derin incelemeler isteyen; incelenmemesi daha doğru olan; yapısını değiştirmeden, çoğu kez başka dile çevrilemeyen bu kalıplaşmış takımlarla söz öbekleri de Türkçenin özelliklerinden sayılır. Bu çeşit takımlara, öbeklere deyim adı verilir.”

Süer Eker (2010,415) “Deyimler, gerçek anlamlarının dışında anlam kazanan ve genellikle, bir başka dile özel anlamını koruyarak çevrilemeyen kalıplaşmış sözcüklerin oluşturduğu gruptur.” şeklinde tanım yapmıştır.

Ahmet Turan Sinan (2008, 97) deyimini özelliklerini “sözcüklerden en az birinin düz/gerçek anlamının dışına çıkması, kimi durumlarda mantık dışılık, sözü ilgi çekici kılması, anlatım gücünü arttırması, en az iki sözcükten, söz öbekleri biçiminde kalıplaşmış olması ve toplum tarafından ortak benimsenen bir anlatım aracı olması” şeklinde sıralamıştır.

Doğan Aksan (2007, 35) ise; “Belli bir kavramı, belli bir duygu ya da durumu dile getirmek için birden çok sözcüğün bir arada, seyrek olarak da tek bir sözcüğün yan anlamında kullanılmasıyla oluşan sözdür.” şeklinde tanımlamıştır. Bu tanımlarda vurgulanan ortak nokta deyimlerde kelimelerin daha çok birinci anlamı dışında kullanılması, çoklukla en az iki sözcükten oluşması, anlama ilgi ve güç katması, belli duygu, düşünce ya da kavramları etkili biçimde anlatmak için kullanılmasıdır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

OLUMSUZLUK KAVRAMI

Olumsuzluk kavramı Türkçe Sözlükte; “1. Olumsuz olma niteliği veya durumu, menfilik, nefiy. 2. dil b. Biçimsel olarak fiillerde “-ma/-me” ekiyle, isimlerde “değil” ile gösterilen “gerçekleşmeme, olmama, bulunmama” gibi anlamların ifadesi” şeklinde tanımlanmıştır (TDK, 2011, 1800).

Zeynep Korkmaz Gramer Terimleri Sözlüğü adlı eserinde olumsuzluktan şöyle bahsetmiştir: “Cümlede yüklem bildirdiği oluş ve kılışın olumsuz olarak gerçekleştiğini gösteren dilbilgisi kategorisi. Türkçede fiile olumsuzluk kavramı –mA- ekiyle, ad cümlelerinde değil kelimesinin eklenmesiyle verilir (Korkmaz, 2010, 161).

Mithat Sadullah Sander Dilbilgisi Dersleri adlı eserinde olumsuzluk kavramını; “Biroluşun veya kılışın vukuu istenilmezse, yahut vuku bulmadığı anlatılmak istenirse fiile olumsuz şekli verilir: Kalemi kırma, Tunahan okula gitmedi.” (Sander, 1961,74) şeklinde tanımlamıştır.

Ahmet Topaloğlu Dilbilgisi Terimleri Sözlüğünde olumsuzluk kavramını “Yüklem anlatıldığı kılış veya oluşu inkar ya da reddetme yoluyla gerçekleştiren kategori. Türkçe’de olumsuzluk fiillere -mA ekinin, isim cümlelerinde ise değil kelimesinin eklenmesiyle yapılır. Ör. Parayı kaybetmedi. Çocuk gelmeyecek. Ona aldırılmamalıdır. Adam hasta değil.” (Topaloğlu, 1989, 113) şeklinde anlatmıştır.

Vecihe Hatiboğlu Dilbilgisi Terimleri Sözlüğünde “Olumsuzluk kavramı veren eylem. Türkçe’de, -ma/-me olumsuzluk eki alan veya olumsuz koşaç değil sözcüğüyle kullanılan eylem: sevmemiş, sevmedi, sevmesin,sevme, söylememeliydi, hastalanmaz, gelmeyince, gelmeyerek, gelmeyip, yorgun değildir, yorgun değilim” (Hatipoğlu, 1982, 93) şeklinde izah etmiştir.

Tahir Nejat Gencan Yeni Dilbilgisi adlı eserinde olumsuzluğu “Fiil gövdelerindeki işin yapışını veya oluşunu gösteren fiiller olumlu; işin yapılmayışını veya olmayışını gösteren fiiller de olumsuzdur. Türkçe bütün fiiller asıllarında olumludur. Olumsuzluk fiile ekle katılır.Fiilleri olumsuzlaştıran ek –me’dir. Yapılışı- Olumsuzluk eki –me fiillerin kök ve gövdelerine gelir. Fiiller kip takılarını bu ekten sonra alır: Gelmedi, yazmasın, okumuyorsun...” (Gencan, 1946, 68-69) şeklinde ifade etmiştir.

Fuat Bozkurt Türkçe Çağdaş Dilbilgisi eserinde olumsuzluk kavramını “ Bir kılış ya da oluşun yapılmadığını, olmadığını anlatır. Türkçede eyleme olumsuzluk kavramı –ma(-me) ekiyle katılır. Olumsuz eylem kök ve gövdeleri tıpkı olumlu eylemler gibi zaman ve isteme kipleri alırlar: Kanatsız kuş uçmaz. Bana az ekmek verdilerse de yiyemedim. Olumsuzluk eki kök ya da gövdesiyle zaman ve kip ekleri arasında yer alır yüklemde eklerin sırası şöyledir: EYLEM+ me+ Zaman+ Zaman+ Kişi e. Ali kitabı eve bugün getirmeyecekmiş. Ben durumu size dün bildirmemiştim.” (Bozkurt, 1994,107) şeklinde izah etmiştir.

Feyza Hepçilingirler Türkçe Dilbilgisi eserinde olumsuzluk kavramını “ Olumsuzluk, karşıtlık demek değildir, yüklem bildirdiği eylemin yapılmaması durumudur. Karışıklık yaratan bir başka durum daha var: Eylemin kendi anlamı olumsuz olabilir; o zaman olumsuz mu sayacağız o tümceyi? Sözelimi “çalmak” ... “Bu kalemi sen çaldın.” tümcesinde kastedilen şey hırsızlık olduğuna göre bu tümce olumsuz mudur? Hiç olur mu? Bu, olumlu bir eylem tümcesidir; olumsuzu: “Bu kalemi sen çal-ma-dı-n” dır. Normal çekimli eylemlerin olumsuzu, zaman/biçim ekinden önce getirilen –ma, -me ile yapılır: gel-di-n > gel-me-di-n, gel-eceğ-iz > gel-me-y-eceğ-iz. Ad tümcelerinde olumsuzluk, genel olarak “değil” sözcüğü kullanılarak yapılır: hasta-y-ım > hasta değil-im. Yüklemleri “var” ve “yok” olan sözcükler ad tümcesidir. Bu tümcelerde olumsuzluk, bu karşıt anlamlı sözcükler aracılığıyla sağlanır: Evde ekmek var > Evde ekmek yok ” (Hepçilingirler, 2005, 273-274) şeklinde açıklamıştır.

Haydar Ediskun Yeni Türk Dilbilgisi adlı kitabında olumsuzluk kavramını şu şekilde ele almıştır : “Olumsuz cümle veya cümlecikler, eylemin yapılmadığını veya olmadığını bildirirler. a) İki karpuz, bir koltuğa sığmaz (Olumsuz fiil cümlesi). b) Beş parmak, bir değildir (Olumsuz isim cümlesi) (Ediskun, 1993, 367) .

Ayşe Yılmaz “Cümlenin Sınıflandırılmasında Kullanılan Olumluluk-Olumsuzluk Kategorisi Üzerine” adlı makalesinde olumsuzluk için şöyle söylemiştir: Türkçede olumsuzluk, ek (-mA, +sIz...) ve kelime (değil, var, yok...) olmak üzere iki açıdan değerlendirilir (Yılmaz; 2009, 2340).

Nadir İlhan Türkçede Olumsuzluk adlı makalesinde eklerle ve kelimelerle yapılan olumsuzluk şeklinde bir tasnife giderek her ikisi için de sırasıyla şu dil birimlerini vermiştir: mA, -mAz, -mAdAn, -sız, mı soru eki, -mAzlık, -mAksIzIn; hiç, değil, yok, hayır, ne...ne, gel de... , aksi halde, yoksa, ama”

İlhan’ın “Her dilin kendine özgü bir olumsuzluk ifade sistemi olduğu gibi Türkçenin de kendine özgü bir anlatım şekli vardır. Ancak olumsuzluk ifadesi bütün kelimeler,

kavramlar veya durumlar için aynı şekilde gerçekleşmemektedir. Türkçede olumsuzluk kavramı nesne ve eylemler için bir kısım ekler ve kelimelerle ifade edilmekte bunların da kendilerine özgü kullanım özellikleri ve yerleri bulunmaktadır. Ayrıca karşıt anlamlı kelimelerin bir kısmındaki olumsuzluk dolayısıyla belki bu tür kelimeler olumsuz kelimeler olarak da değerlendirilebilir. İyinin karşılığı kötü, akıllının karşılığı deli, güzelin karşılığı çirkin vb. gibi kelimelere karşıladıkları kavramlardaki olumsuzluk dolayısıyla anlamca olumsuz kelimeler denilebilir.” şeklindeki ifadelerinden olumsuzluk kavramının sınırlarını dilbilgisel bir kategori olarak olumsuzluktan daha geniş tuttuğu anlaşılmaktadır (İlhan, 2005, 1). Nitekim Muhsine Börekçi de Türkçe Öğretimi Bakımından Dil Bilgisi Terimi ve Kavram Olarak Olumsuzluk başlıklı makalesinde dilbilgisel bir kategori olarak olumsuzluğun yanında “depresyon, savaş, terör” gibi adlarla, “kork-, ağla-, öl-“ gibi eylemlerle, “güzel, iyi, mutlu” gibi sıfatlarla işaret edilen çağrışıma dayalı bir tür duyuşsal olumsuzluktan söz etmiştir (Börekçi, 2001, 45, 46).

Börekçi'nin sözünü ettiği çağrışıma dayalı duyuşsal olumsuzluk, Nihal Çalışkan'ın aynı meslek için kullanılan farklı adlandırmaları incelediği “Sözcüksel Yan Anlam ve Meslek Adlarındaki Görünümü Üzerine” başlıklı makalesinde yan anlam çerçevesinde ele alınarak değerlendirilmiştir (Çalışkan, 2013). Çalışkan, bu yazısında “polis-güvenlik görevlisi, pazarlamacı-müşteri temsilcisi, sekreter-yönetici asistanı, bankacı-yatırım danışmanı, çöpçü-temizlik işçisi, dadı-çocuk bakıcısı, gardiyan-infaz koruma memuru, kapıcı-apartman görevlisi, ustabaşı-süpervizör, kuaför-saç tasarımcısı, koruma-bodyguard, hostes-kabin memuru, bekçi-güvenlik görevlisi, temsilci, tıbbi satış mümessili, öğretmen-eğitimci, tamirci-teknik servis, genel müdür-CEO, terzi-moda tasarımcısı, bulaşıkçı-stewart, personel müdürü, insan kaynakları direktörü, koç-antrenör, emlakçı-gayrimenkul danışmanı” kelime çiftlerinden hareket ederek bunların yüklendiği olumlu daha çok da olumsuz anlamları katılımcılara uyguladığı çağrışım testinden hareketle çözümlemeye çalışmıştır.

Yukarıda özetlenen araştırmalar dilbilgisel olumsuzluğun yanında daha çok tutum dili çerçevesinde ele alınabilecek farklı olumsuzluk türlerine işaret etmektedir. Son zamanlarda, özellikle derlem dil biliminde gelişmeler doğrultusunda ortaya çıkan bir başka çalışma alanı ise, metin düzeyindeki olumsuzluğu, sözcüklerin eşdizimliliklerinden hareketle ortaya koymaya çalışan olumsuz semantik prozodidir. Derlem temelli olarak yürütülen bu çalışmada da Türkçe deyimlerde ortaya çıkan olumsuz semantik prozodi üzerinde durulacaktır.

(OLUMSUZ) SEMANTİK PROZODİ

Nihal Çalışkan “Semantik Prozodi Kavramı ve Türkçe Semantik Prozodi Örnekleri: “aksettirmek, ...dan ibaret, ...nin teki, karşı karşıya, varsa yoksa” isimli makalesinde Semantik Prozodiyi şöyle açıklamıştır:” Semantik prozodi, bir sözcüğün eşdizimli olduğu diğer sözcüklerle birlikte kazandığı daha çok olumsuz, kimi durumlarda olumlu anlam özelliğidir. Semantik prozodi kullanıma bağlı olarak ortaya çıktığı için sözcüğün anlambirimciklerinde gerçekleşen bir işlem değildir. Bu yönüyle art zamanlı olarak gerçekleşen olumlu ya da olumsuz anlam geçiş örneklerinde ayrılmaktadır. (Çalışkan, 157, 2014).

Çalışkan adı geçen makalesinde; Semantik prozodi kavramına ilk dikkat çeken araştırmacının, sözcüksel/dilbilgisel etki (lexicogrammatical environment) terimini kullanarak konuyu ele alan Sinclair olduğunu; ancak “Semantik prozodi” teriminin ilk defa Louw tarafından kullanıldığı bilgisini vermiştir (Çalışkan, 140, 2014).

Semantik prozodi kelime ve cümle düzeyinde ortaya çıkan daha çok olumsuz anlam içeren bir yapıdır. Semantik prozodi bazen ilk bakışta anlaşılacak kadar derinlikte bir özellik gösterebilir. Bazen de kolayca anlaşılabilir. Aşağıdaki örneklerde görüleceği üzere bazı deyimler kullanıldığı cümlelerde olumlu bir durum bildirmemiş, tam aksine tüm örnek cümlelerde olumsuz kavramlara işaret eden kelimelerle bir arada kullanılmıştır.

...Övünmeyle dalkavukluk **at başı** gider...

...Tebessümler sahte. Çıkarıcılık almış başını dört nala gidiyor. Rüşvetçilik desen onunla **at başı!**...

...Üstelik yine birçok İslam ülkesinin kültürel veya askerî işgalle yüz yüze bulunması sağlıklı düşünmeyi ve karar almayı güçleştirmektedir. Hem de bu işgallerin diyalog çalışmalarıyla **at başı** gitmesi büyük bir çelişki olarak dikkatleri çekmektedir...

...iki kutuplu bir dünyanın merkez noktasında, elemi zevklerine eş, endişeleri sevinçleriyle **at başı**, ümitleri her zaman temkine dayalı...

...Kuzey Kore'ye rüşvet verilmesi skandalına **adı karışan** başkanının intiharıyla...

...Güneydoğu'da birçok faili meçhul cinayete **adı karışan** ve "Yeşil" kod adıyla tanınan...

...Mir Dengir Fırat bugün, enerji yolsuzluğuna **adı karıştığı** iddia edildiği için...

...Enver Sedat'a suikasta **adı karışan** Yüzbaşı Halid...

...uluslararası uyuşturucu kaçakçılığına **adı karışan** ve gazeteci Çetin Emeç'in öldürülmesi...

...Ecevit'in çok yaşlandığından söz açarak, ekonomik sıkıntıdan **dem vurarak**, muhabbete koyuldu....

...bir teşekkürü bile çok gördü. Yıllar sonra o da vefasızlıktan **dem vurarak** göçtü gitti...

...diğer yandan da kaldığı mülteci kampındaki çürüme ve yozlaşmadan **dem vurarak** kendini koruma iradesi taşıdığını göstermek istiyordu...

Dem vurma durumu iyi veya güzel bir şey ile değil daha çok yozlaşma, çürüme, vefasızlık gibi kavramlarla kullanılmıştır. Adı karışmak ve at başı deyimlerinde de aynı olumsuz durum sürmüş ve kaçakçılık, yolsuzluk, rüşvetçilik, dalkavukluk gibi olumsuz kavramlarla kullanılmıştır.

Olumsuz semantik prozodi konuşur ya da yazarın daha çok olumsuz yöndeki tutum ve davranışlarını örtülü biçimde ifade etme yolu olarak ortaya çıkmaktadır. İfade etme biçimi örtülü olduğu için semantik prozodinin açığa çıkarılması kelimeye komşu dil birimlerinin yardımıyla gerçekleşmektedir. Bu nedenle semantik prozodi incelemeleri derlem temelli olarak yürütülmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışmada, Türkçe deyimlerin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi incelenmiştir. Çalışmanın ana kaynağı Ömer Asım AKSOY'un "DEYİMLER SÖZLÜĞÜ" olarak belirlenmiştir. Çalışmada sözlükteki deyimler tümüyle taranarak semantik açıdan herhangi bir olumsuzluk taşımayan deyimler ve olumsuz anlamı açıklama kısmında verilen deyimler elenmiştir. Olumsuz anlam taşıdığı düşünülen deyimler işaretlenerek bir liste elde edilmiştir. Elde edilen listedeki deyimler “Türkçe Ulusal Derlemi Tanıtım Sürümü”nden yararlanılarak bağlam içi kullanımları bakımından incelenmiştir. Elde edilen listedeki deyimlerden bir kısmı “Türkçe Ulusal Derlemi Tanıtım Sürümü”nde yer almadığı için inceleme dışında tutulmuştur. Tanımlanabilen deyimler ise tablo üzerinde şu dört madde başlığı altında incelenmiştir:

- 1) Deyimin adı ve “Deyimler Sözlüğü”ndeki açıklaması.
- 2) Deyimin “Deyimler Sözlüğü”ndeki sayfası, sırası ve TUD’da kaç kez geçtiği.
- 3) Deyimin “Türkçe Ulusal Derlem” de geçen ilgili örnekleri.
- 4) Olumsuz semantik prozodiye yönelik açıklama.

Tespit edip TUD’da örneklerini bulduğumuz deyimlerin her biri için 10 tanık alınmıştır. 10 ve daha az sayıda tanığı bulunan deyimlerde ise örneklerin tamamı alınmıştır.

İNCELEME

Deyimin adı ve “Deyimler Sözlüğü”ndeki Açıklaması	Deyimin “Deyimler Sözlüğü”ndeki sayfası, sırası ve deyim’in “Türkçe Ulusal Derlem” de kaç kez geçtiği	Deyimin “Türkçe Ulusal Derlem” de geçen ilgili örnekleri	Olumsuz prozodiye yönelik açıklama
<p>Adı karışmak (Bir işe)</p> <p>Bir işte kendisinin de ilgisi bulunduğu söylenmek.</p>	<p>Sayfa 531, Sıra 2749, 27 kez.</p>	<p>...Kuzey Kore'ye rüşvet verilmesi skandalına <i>adı karışan</i> başkanının intiharıyla...</p> <p>...Güneydoğu'da birçok faili meçhul cinayete <i>adı karışan</i> ve "Yeşil" kod adıyla tanınan...</p> <p>...Mir Dengir Fırat bugün, enerji yolsuzluğuna <i>adı karıştığı</i> iddia edildiği için ...</p> <p>...Enver Sedat'a suikasta <i>adı karışan</i> Yüzbaşı Halid...</p> <p>...uluslararası uyuşturucu kaçakçılığına <i>adı karışan</i> ve gazeteci Çetin Emeç'in öldürülmesi...</p> <p>...iade etmek istedim, almadı." Yolsuzluğa <i>adı karışan</i> Karadeniz Enerji Şirketi'nin sahibi Doğan Karadeniz de ifadesinde...</p> <p>...güncellenmiş "Avrupa Birliği Terör Örgütleri Listesi"ne adı</p>	<p>“Adı karışmak” deyimini “skandal, cinayet, yolsuzluk, suikast, kaçakçılık, eylemler, olay, iddialar, intihal” gibi kelimelerle eşdizimlilik içinde kullanılmıştır. Birlikte kullanılmış olduğu kelimelerden skandal, cinayet, yolsuzluk, kaçakçılık, intihal, iddialar, eylemler sözcüklerinde olumsuz semantik prozodi açıkça görülüyor. Olay sözcüğünde ise olumsuz anlam yükü daha kapalıdır.</p>

		<p>geçen terör örgütlerine ilave olarak İstanbul'da uluslararası kurum ve kuruluşları hedef alan eylemlere <i>adı karışan</i> İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi de dâhil...</p> <p>...saptayan polis, "hileli parselasyon" kararlarının yoğunlaştığı İzmit, Şanlıurfa, Kars ve Aksaray'daki dört mahkemeyi incelemeye aldı. Olaya <i>adı karışan</i> hâkimlerin sorgulanması için Adalet Bakanlığı'ndan izin...</p> <p>...Uzan Holding ve İmar Bankası yolsuzluğu gibi iddialara <i>adı karışan</i> bir liderin, kamuoyundaki imajı malum...</p> <p>...Kurulmuş durumu intihal olarak değerlendirdi ve intihale <i>adı karışan</i> Saltı ve Aydoğdu'ya iki sömestir Enstitüden uzaklaştırma...</p>	
<p>Adım başına Birbirine yakın yerlerde.</p>	<p>Sayfa 531, Sıra 2753, 59 kez.</p>	<p>...gördüğümüz şey, <i>adım başı</i> rastladığımız kahvehaneler, boyacı çocuklar...</p> <p>...yazarlarından Osman Ulagay, "<i>Adım başında</i> kokoreç kokusu ve arabesk müzik duymaya, lahmacunla viski içenleri görmeye...</p> <p>...Yağmur yağdığında <i>adım başında</i> bir derin gölcük oluşur...</p> <p>...Gürültü, kavga, döğüş, <i>adım başı</i> birkaç sarhoş, saniye başına elli küfür...</p> <p>...Sokaklarda <i>adım başı</i> döviz bozanlar yabancıların yolunu</p>	<p>“Adım başına” deyimi “kahvehaneler, kokoreç kokusu, derin gölcük, birkaç sarhoş, döviz bozanlar, trafik ışıkları, para ve soygun, parklar, polisler, ayı pisliği” gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Adım başına deyimi çok rastlanılan bir nesne ya da durumun olumsuzluğunu cümle içerisinde kullanımıyla belirtiyor. Adım başı</p>

		<p>kesiyorlardı...</p> <p>...iğne atsan yere düşmez barlar, <i>adım başı</i> trafik ışıkları nedeniyle hiç yürümez...</p> <p>...biraz da hüzün. Yabancı bir yerdesiniz artık. <i>Adım başı</i> para ve soygun. Çünkü şehri öyle tanıtmıştır...</p> <p>...insanlara nefes almayı sağlayacak kadar bir açıklık veya yeşillik bırakmasını bilmiyoruz. Kaç kentimizde <i>adım başı</i> parklar ve çocuk bahçesi vardır? Gelişigüzel dikilen her taş blok...</p> <p>...Arabamızın Çeçenistan plakası olması yaşadığımız zorlukların başında geliyordu. Her <i>adım başında</i> polisler durdurup kabir suali soruyorlardı...</p> <p>...otlar ve çalılar arasında kayboldu. Yol boyunca ilerledikçe <i>adım başında</i> ayı pisliğine rastlıyorduk...</p>	<p>rastlanan kahvehaneler, kokoreç kokusu, yağmur yağdığına oluşan derin gölcükler, birkaç sarhoş, döviz bozanlar, trafik ışıkları, para ve soygun, kabir suali soran polisler ve yol boyunca karşılaşılan ayı pisliği olumsuz semantik prozodiyi göstermektedir. Parklar sözcüğünde ise plansız şehirleşmeyi yeren ve insan yaşamı için yeşil alanın azlığını dile getiren bir yakınma söz konusudur.</p>
<p>Adını ...e çıkarmak</p> <p>Kendini ... gibi göstermek ve öyle tanıtmak.</p>	<p>Sayfa 532, Sıra 2759, 23 kez.</p>	<p>...Nero Caesar döneminde görülen ve kuyruklu yıldızların <i>adını kötüye çıkaran</i> bir kuyruklu yıldızın...</p> <p>...tabii gözde olan kulüpler. <i>Adı kötüye çıkmış</i> gece kulüpleri ise ancak sabaha karşı saat dörtte kapılarını açıyorlar...</p> <p>...bu işlerin çıkarıcıların eline geçmek üzere olduğunu ve lokmanlığın <i>adının kötüye çıkmasından</i> korktuğunu söylüyor...</p>	<p>“Adını ...e çıkarmak” genel olarak “kötüye” sıfatıyla beraber kullanılmıştır. Adını kötüye çıkarma durumu olumlu bir durum değildir. Olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir.</p>

		<p>...bu uygulamaya göz yuman kötü amir vardır. Bu iki kötü, bürokrasinin <i>adını kötüye çıkarmışlardır...</i></p> <p>...Tam bir karışıklık vardı ve ilçenin <i>adının kötüye çıkması</i> için verilmiş bir fırsattı sanki...</p> <p>...İyi de, dedi Arif abi, benim iş yaşamımı da böylece bitirdin. Buranın <i>adı kötüye çıkacak</i>; uğursuz yer, denecek, hayaletli birahane denecek ve kimse gelmeyecek...</p> <p>...Şimdiden heyecan sardı. KARGALAR Nedense <i>adı kötüye çıkmıştır</i> kargaların. Diğer kuşlarla karşılaştırıldıklarında çoğunluk dışlanmışlardır...</p> <p>...Meliha ablamı da sevmiyorum. <i>Adımızın kötüye çıkmasında</i> onun suçu daha çok...</p> <p>...tank paletleri değil. Onların ilçenin Türkiye satılımlında <i>adının kötüye çıkmasından</i> başka bir etkisi olmadığını düşünüyorlar...</p> <p>..."Bunları alın sizdeki yüzükleri verin. Çünkü Zîn ile Sıtî'nin <i>adının kötüye çıkması</i> iyi olmaz. Adları çıkmasın bu peri yavrularının...</p>	
<p>Ad takmak Bir kişiye –özel adından ayrı</p>	<p>Sayfa 533, Sıra 2767, 39 kez.</p>	<p>...Tenkit, çocuklarda sevilmedikleri duygusunu uyandırır. <i>Ad takmak</i>, alay etmek ve utandırmak, çocukların kişiliği üzerinde olumsuz etki yapar...</p>	<p>“Ad takmak” deyimi “alay etmek, kötü, çirkin kötü, küçültücü” kelimeleriyle eşdizimli kullanılmıştır. Alay etmek,</p>

<p>olarak- dikkati çeken durumuna, niteliğine uygun ad vermek.</p>	<p>...edep, terbiye ve görgü kurallarına uygun yaşamalarını ister; kötü ad takmayı ve insanların adlarıyla alay etmeyi yasaklar...</p> <p>...kart düzmek çok kolaydır. Ad takma da, eleştirilen tekniklerden biridir. Karşı yanda olan kişilere kötü nitelikler yakıştırarak, onları halkın gözünde küçük düşürmeğe...</p> <p>...aynı düşüncede olmadığımızı mı söylüyorsunuz? Veya ad takarak, alay ederek utandırıyor musunuz? Yoksa aynı düşüncede olduğunuzu...</p> <p>...Kimse onu adam yerine koymaz. Bu arada, adama bir de ad takarak, "şef" diye çağırmaya başlarlar, o da şef lâkabına itiraz etmez...</p> <p>...eşek, inek, it, karga, köpek, pire, sinek, tavuk, sıçan, yılan; öküz, dana 11. Allah Rasûlü çirkin kötü ad takmayı yasaklamıştır. Böyle adlar da kişi adı olarak verilemez...</p> <p>...birlikte çalıştığı arkadaşları geldi, gitti. "Yiyecek-içecek müdürü" diye ad taktığım annem geldi. Annemle dalga geçiyorum diye bana kızmaya çalışıyor...</p> <p>...benim gibi ilginç bulacak. Ne büyük yanılğı. Alay konusu oldum. Bana ad taktılar anne...</p> <p>...keneften betere çevirmişsin burayı, kalk o pisliklerin içinden..." Bir de ad takmıştı bana. (ADOLPHO olarak): "Kalk</p>	<p>kötü, çirkin kötü, küçültücü sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir. Diğer örneklerde ise ad takmak deyiminin olumsuzluğu cümle düzeyinde belli olmaktadır.</p>
--	---	--

		<p>len Kurukafa, kalk pisliklerin içinden... ...Her ne kadar buna "köpeköldüren" diye küçültücü bir <i>ad takmışlarsa</i> da inanma...</p>	
<p>Ağız (söz) birliği etmek Aynı şeyi söylemeyi, ya da yapmayı aralarında kararlaştırmak. Krş. "Ağzı bir"</p>	<p>Sayfa 535, Sıra 2798, 64 kez.</p>	<p>...Sibel, "benim yanımda hiç mi arkadaşım yoktu? Kimse niye zahmet edip uyarmadı beni? Nasıl herkes <i>ağız birliği</i> etmiş gibi gerçekleri sakladı?" Söz konusu gerçekler, üçkâğıtçı bir kooperatif, berbat bir tatil köyü veya uyuşturucu müptelası bir kocayla ilgili değil... ...Ağca tarafından vurulduğunda ise araştırmayı NSA (Ulusal Güvenlik Ajansı) yapmış, iki rakip örgüt CIA ve KGB de ne hikmetse <i>ağız birliği</i> ederek birbirlerini aklamayı yeğlemişlerdi... ...Sonuçları almıştı, şimdi de konuşmak için doktora gidiyordu. Babama söylediğim yalanı anlattım ona. <i>Ağız birliği</i> yapmalıydık. Salona girdiğimde... ...CHP'den ayrılacağımı, Genel Başkan'ın benim hasımlarımla <i>ağız birliği</i> içinde konuşup aleyhimde açılan bir iftira kampanyasına farkında olmadan destek verdiğini... ...Yüzleştirmeler, karşılıklı suçlamalar, itiraflar, çözümler, birbirini ele vermeler başladı. Koğuş mahkûmlarının <i>ağız birliği</i> edercesine suçladıkları gardiyan Gani Baba, onurlu,</p>	<p>"Ağız (söz) birliği etmek" deyimini "herkes, hasım, mahkûmlar, resmi ağızlar, eleştirmenler, dünya, idareciler" sözcükleriyle eşdizimlilik göstermiştir. Olumsuz semantik prozodi kendini cümle düzeyinde göstermektedir. Gerçeği saklamak, ortak söylenen bir yalan gibi anlamlarla karşımıza çıkmaktadır.</p>

		<p>dürüst bir insandı...</p> <p>...Çamur selinin sıcak olduğunu, hele hele ölümlerde yanık izleri bulunduğunu bütün resmi "ağızlar", ağız birliği etmişçesine reddediyor...</p> <p>...ORHAN KEMAL'İ OKUMA GÜNLERİ... Şimdilerde öyle diyor usta yazarlar, eleştirmenler sanki ağız birliği yapmış gibi... Toplumsal oluşumlarla karşılaşılıyor günümüz yazarlarında diyorlar...</p> <p>...Onları aktif katılıma çağırırken; "evde oturarak sorunları çözemezsiniz. Kımıldayın, kapının dışına çıkın" dedik. Ağız birliği etmişçesine "işsizliktir, yoktur başka sorunumuz" dediler...</p> <p>...Kosova Çeçenistan yolunda Tüm dünya ağız birliği yapmışçasına Kosova'nın ikinci bir Bosna olmaması için temennilerde bulunuyor...</p> <p>...Okul idaresi zümrede kararlaştırdığımız ödüllerin miktarını fazla bulmuştu. İdarecilerin hepsi de ağız birliği ederek bu kadar parayı veremeyeceklerini söylüyorlardı...</p>	
<p>Ağızdan ağıza Birisi ötekine, o da başkasına</p>	<p>Sayfa 536, Sıra 2801, 40 kez.</p>	<p>..."Lazlar iyi matematikçi olurlar," "Kayserililer tüccar olurlar" gibi tutumlar, incelenmemiş, ağızdan ağıza yayılmış tutumlardır. Bu tür tutumlar kişilerin bireysel farklılıklarını</p>	<p>"Ağızdan ağıza" deyimi "tutumlar, terör eylemleri, dedikodu, abartmak" kelimeleriyle eşdizimlilik içinde</p>

<p>söyleyerek.</p>		<p>görmemizi engeller...</p> <p>...bombalarla işleri olmadığını vurguluyorsa da, hareketin birtakım terör eylemleri yaptığı ağızdan ağıza söyleniyor...</p> <p>...Fakât bu şâyia Ortaköy'de çarşı muhitinde dedikodu halinde ağızdan ağıza dolaşıyordu. Bu şayanın asıl çıktığı yer Ortaköy'de berberlik yapan Ahmet'in dükkânı imiş...</p> <p>... Dikkat etmeniz gereken yine bir başka nokta da, bu eleştiri size başka biri tarafından iletilmişse ağızdan ağıza gelirken bazı abartılara uğrayıp uğramadığıdır...</p> <p>... "Mustafa Kemal Paşa yardımcı göndermiş! Arkadan kuvvet de geliyormuş!" Haber ağızdan ağıza yayılınca, insanlar akşamın alacakaranlığı içinde kasabanın meydanına doğru akmaya başladılar...</p> <p>...Faralya Köyü'nün balını da tatmak isteyenler köye yöneliyordu. Biz de Faralya'nın ağızdan ağıza söylenegelmiş efsanesinin peşine düştük...</p> <p>...Pervanelerin yarattığı vibrasyon binalarda olumsuz etkiler yaratıyordu. Ağızdan ağıza anlatılan yağma hikayeleri, soygunlar, türeyen dilenciler, yönetenlerin kayırdığı eş dost, fuhuş, gasp, güvensizlik...</p> <p>...Almanca sözcüklerden bazılarında, efsane şöyle tanımlanır:</p>	<p>kullanılmıştır. Bu kelimelerin olumsuz yüklü belli olmakla beraber bunun dışında örneklerde ağızdan ağıza deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>
--------------------	--	---	--

		<p>Sage: Tarihi ve mitolojik konulu anlatımların, <i>ağızdan ağıza</i> sözlü olarak aktarılmasıdır...</p> <p>...Özellikle müşterilerin sorunlarına ve ihtiyaçlarına olan duyarlılıkları <i>ağızdan ağıza</i> yayılmalarında oldukça etkili olmuştur...</p> <p>...Babadan oğula geçerek kuşaktan kuşağa aktarılıyordu. Ancak bunlar <i>ağızdan ağıza</i> aktarılırken değişiyorlardı. Bazı bilgiler unutuluyor, bazılarında ise yeni bilgiler ekleniyordu...</p>	
<p>Ağız değiştirmek</p> <p>Eskiden söylediğinin tam tersini söylemeye başlamak.</p>	<p>Sayfa 536, Sıra 2805, 20 kez.</p>	<p>...Sapmaları, dönmeleri, üçkâğıtçılıkları ona da okurdu bazı. Hele basında, kapı değiştirdiler mi, nasıl ustaca <i>ağız değiştiriyorlardı</i>, gerçekten şaşılasydı!...</p> <p>...Bununla birlikte, önderler de bizler gibi birer insan olduklarına, üstelik, ikide bir tutum ve <i>ağız değiştirdiklerine</i> göre, atalardan kalma bir anlayışla, saymaca davranışları bir umut ışığı olarak da değerlendirebilir...</p> <p>...Ama bunların dönecliği bile kendi düşüncelerinin ürünü değil, 'düşünceleri değişti' biçiminde değil, robot dönüşü, bağlı buldukları dış odak çizgi değiştiriyor; bunlar da o dış odağa bağlı olarak <i>ağız değiştiriyorlar</i>..."...</p> <p>...Doktorlar, daha önce "En az 6 ay futbol oynayamaz!" dediği genç futbolcunun başarılı geçen ameliyatı sonrasında <i>ağız</i></p>	<p>"Ağız değiştirmek" deyimini "ustaca, tutum, dış odak" kelimeleriyle eşdizimlilik göstermiştir. Ağız değiştirmek deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır. Ağız değiştirme durumu olumlu bir durum değildir.</p>

	<p>değiştirdi ve "3 ay sonra sahalara dönebilecek" müjdesini verdi...</p> <p>...Evren'i destekleyenler de çıktı ortaya. "Netekim haklıydı; atmayıp da saklasa mıydı?" Evren de ağız değiştirdi: "Ben plaketlerimi denize atmadım, bir arkadaşım attı..."</p> <p>...Dikkat ederseniz Güneş Taner, IMF Heyeti Türkiye'de iken stand-by yapmayacağız, diyordu. ABD'de IMF yetkilileri ile görüşünce ağız değiştirdi. Taner, IMF çizgisine geldi.</p> <p>...Geçen ay yapılan düzenlemeyi olumlu bulan DTP de Öcalan'ın açıklamasından sonra ağız değiştirdi, son gelişmenin demokratik açılım sürecine büyük bir darbe vurduğı iddiasını dillendirdi...</p> <p>...Ancak bizim Amerikanofillerin yüz seksen derece ağız değiştirmiş olarak bu kez Iraklıların iç sorunları...</p> <p>...Bu tavsiye kararını alan komisyonun başkanı Jacques Santer, şimdi nedense aylar sonra ilk kez ağız değiştirmiş ve Türkiye'nin aday ülkelerle, ehil ülkelerin katılabileceğı Avrupa Konferansı'na davet edilebileceğinden bahsetmektedirler...</p> <p>... Cinayetten sonra üç gün boyunca makul ve düzgün bir tutum alan yayın yönetmenleri ve köşe yazarları bile, cenazenin ertesinde ağız değiştirip saldırıya geçti...</p>	
--	---	--

<p>Ağız tadıyla</p> <p>1) Lezzetini duyarak.</p> <p>2) Dirlik düzenlik, rahatlık içinde.</p>	<p>Sayfa 537, Sıra 2817, 31 kez.</p>	<p>...Biz de geri kalan yiyecekleri paket yapıp, İsveç'te ağız tadıyla bir gece geçiremeden Türkiye'ye döndük...</p> <p>...Ama arkadaş bu tipler öyle bir godoş ki ağladığımı anlamadılar anasını satayım, ağız tadıyla bir dram da yaşayamadık...</p> <p>...Sus bi kız! Car car car... Lan şu evde insana ağız tadıyla bi şiir bile okutmazsınız be!...</p> <p>...kısacası dünyadan "ot gibi" geçmiş olanlarımız bile nedense giderken bir cevher yumurtlamaya çalışır. Düşünün hele bir, tam ağız tadıyla öleceksiniz, kalıbı dinlendireceksiniz; bütün aile "Moruk mirası kime bırakacak acaba, bize ne düşecek?" diye başınıza toplanmış...</p> <p>..."Bu kadar yeter, gerisi israftır" diye tatlıyı iade etmekteydiler. Bu durumu, o zamanlar biraz kiloluca olan ev sahibesi, eşe-dosta anlatırken "Ay bıktık vallahi, şöyle ağız tadıyla bir tatlı yiyemiyoruz..."</p> <p>...Gencecik evli. Altı yıldır erkeksiz. O öyleyken, hakkımız yok bizim. Onlar öyleyken... Akşam çorbamızı bile ağız tadıyla içemedikten sonra... Nerede kaldı sevişmek?...</p> <p>...Etraftan gelen "hoop hemşerim, boğdun bizi" uyarılarına, "ne var lan, artık kendi evimizde bile şöyle ağız tadıyla bi mangal</p>	<p>"Ağız tadıyla" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır. Deyim kullanıldığı cümlede içinde bulunulan durumun hoşnutsuzluğunu, rahatsızlığı, olumsuz bir durumu dile getirir.</p>
---	--	---	---

		<p>yapamıycaz mı yani" gibi zeka kıvılcımlarıyla süslenmiş cevaplar verilerek eyleme devam edilir...</p> <p>...Ertuğrul, uyansana yavrucuğum. ERTUĞRUL: (Başını kaldırır, gözlerini ovuşturur.) Ne oluyor ya! İnsan ağız tadıyla uyuyamayacak mı? Aaa! Pardon öğretmenim, siz miydiniz?...</p> <p>...Klasik Türk Müziği de keskin bir viraj döndü 1980 sonrasında. Şöyle ağız tadıyla bir müzik dinlemek isteyenleri, bugünün içkili gazinolarının tatmin etmesi imkânsız hale geldi...</p> <p>...Üç çocuk babasıyım ve inançlarım kuvvetli. O parayı ağız tadıyla yiyeceğimi, paranın benden çıkmayacağını bilsem yaparım...</p>	
<p>Ağız laf yapmak Söz söylemesini becerir olmak.</p>	<p>Sayfa 540, Sıra 2852, 19 kez.</p>	<p>...benim şimdi hatırlayamadığım uzun bir konuşmaya girişmişti. Onun bu tür konuşmalarına daha sonra da sık sık tanık olacaktım. Anlaşılmaz her sözün ardında hikmet arayan benim gibi cahiller kadar, ağız laf yapabilenler de sessiz kalırlardı bu durumda. Özenle seçtiği kelimelerle oynayarak, bir gözbağcının emin tavrıyla konuşurdu...</p> <p>...Çıtkırıldım şehirliler ne yapsalar nafile. Köylüler bakar bakar da dudak büklerlerdi. Ağız laf yapıyor ama buna güven olur mu? Saz benizli, ince kemikli. Hele bir de gözlüklüyse, yandı gitti...</p>	<p>"Ağız laf yapmak" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

	<p>...Allah'tan korkar gibi korktuğum için hepsini bol bol yazar, her yıl sürekli artan biçimde gelir beyan ederdim. Soruyla karşılaşan önümdeki adamcağız eğer ağzı laf yapamayacak zavallı birisiyse kem kümle beyanname formları tomarını geri alır, darmadağın ve sersemlemiş biçimde dışarı çıkardı...</p> <p>...İri yarı, patavatsız, dangul dungul konuşan iş adamı, ağzı laf yaptığınca; bu ev yıkılırsa ve yandaki araziyle birleşirse ne denli konforlu dairelere kavuşacaklarını uzun uzun anlattı...</p> <p>...Üstelik o sıralarda Muhtar İpek'e çok kötü davranır, çocukları olmadığı için onu suçlardı. Ka'nın da bildiği gibi, ağzı laf yapan Lacivert'te mutsuz bir kadını oyalayacak, başını döndürecek pek çok şey vardı...</p> <p>...Seksen yaşında. İhtiyar mihtiyar ama, ağzı laf yapar. Çok gevezedir. Yanına bir çık, ayrılamazsın... Susturamazsın...</p> <p>...Şimdi tek parmakla çekmiyor, böyle avuçla çekiyor, çuvala dolduruyor. Abicim okuyorum, ağzı laf da yapıyor ha, geçenlerde işadamları mı ne toplanmışlar, bu konuşmuş, gazetelerde hem resmi vardı...</p> <p>...Geçtiğimiz günlerde büyük bir suç işlendi. Atatürk'e reklamda sigara içirildi. Ağzı laf yapan, milli hassasiyeti yüksek insanlar galeyana geldi...</p>	
--	---	--

		<p>... Bölgede çalışma yapacak görevlilerin veya yetkililerin bölge sorunlarını çok iyi bilmeleri, kültürlü ve <i>ağzı laf yapan</i> insanlar olmaları ve teşkilatçılığı da artık modern bir biçimde götürebilecek evsafa olmaları gerekir...</p> <p>...Erol dayanamayıp söze girdi. "Efendim siz bakmayın Jülide'nin böyle abuk sabuk konuştuğuna. Kendisi akli başında bir insandır. <i>Ağzı laf yapmayı</i> bilir ve genellikle saçmalamadan konuşur. Ama yakalandığımız durum pek hoş olmadığından... Üstelik de beni o azdırdığından, iyice şaşırdı...</p>	
<p>Ağzını aramak (yoklamak) Bir kimseyi konuşurarak belli bir konu üzerindeki düşüncesini öğrenmeye çalışmak. Krş."Nabzını yoklamak", "İskandil etmek."</p>	<p>Sayfa 543, Sıra 2888, 28 kez.</p>	<p>...Oysa Rasim dolaylı yollardan <i>ağzını aramış</i> ve sonunda dilinin altındaki baklayı alabilmişti...</p> <p>...giderken kusmayı da dönüşte kusması Deha'ya hep kardeşinin intikamı gibi gelirdi. <i>Ağzını aramış</i>, tuzağa bile düşürmeye çalışmıştı...</p> <p>...Rabia hanım oğlunun <i>ağzını aramıştı</i>. Bir türlü baklayı çıkaramamıştı...</p> <p>...Hayali'ye herhangi bir gözdağı girişiminde bulunup bulunmadığını anlamak için <i>ağzını yoklamıştı</i>...</p> <p>...birkaç telefon edip Oltu'da yaşayan ahabplarının <i>ağzını aradı</i>. Hepsi sözbirliği yapmış gibi, gayet usturuplu bir biçimde, Nilgün'ün adının orospuya çıktığını ima edince kadın</p>	<p>"Ağzını aramak (yoklamak)" deyimini bağlam içinde karşı tarafın açığını aramak, gizli bir işi açığa çıkarmak, niyeti öğrenmek gibi anlamlarla karşımıza çıkmaktadır. Örneklerde görüldüğü üzere ağzını arama durumu olumlu bir durum olarak karşımıza çıkmamaktadır bu da olumsuz semantik prozodiyi göstermektedir.</p>

		<p>fenalık geçirdi...</p> <p>... onu sanki kızını beğenmesi için teşvik ediyordu. Bir ara annesinin <i>ağzını aradı</i>, Belgin'i nasıl bulduğunu sordu. Güzel olmasına güzelmiş ama, şeytansı bir güzellikmiş...</p> <p>...2.EMLAKÇI - Kaça kapatabiliriz? 1. EMLAKÇI - Adamın <i>ağzını yoklayacağız</i>. Laf aramızda, yüz milyona da olsa bitirelim...</p> <p>...Sıska huzursuz olmuşa benziyordu; üstelik Büyükhala'yla ilgili <i>ağzını aramaya</i> çalışmıştı. Hızlanan kalp atışlarının dışarıdan duyulduğuna emindi Peren...</p> <p>...Geceleyin kalkmış, yanına varmış, sormuş, <i>ağzını aramış</i>. "Yok mok," demiş danışman, geçiştirmek istemiş. Karısı biraz daha sıkılayınca, "Böyle böyle," demiş...</p> <p>...Çok iyi bildiği bir stratejiydi bu. Konuyu değiştirip <i>ağzını aramaya</i> devam edecekti muavin...</p>	
<p>Ahkâm kesmek (yürütmek)</p> <p>Bir işin kendine özgü bir düşünce ve tutuma göre yürütülmesini</p>	<p>Sayfa 548, Sıra 2935, 137 kez.</p>	<p>...O halde "İlim, ilim içindir" deyip oturduğu koltuktan <i>ahkâm kesen</i> filozoflara veya belagatıyla insanları meftun etmeye çalışan şair ve ediplere benzememek için ne yapmalıyım?...</p> <p>...Ülkemizde, yarım yamalak bilgileriyle <i>ahkâm kesen</i> pek çok bağnaz yaşamaktadır...</p> <p>...Ya bunlar şeriatın anlamını bilmiyor veya kasten yapıyorlar.</p>	<p>"Ahkâm kesmek (yürütmek)" deyimi "koltuktan, yarım yamalak bilgi, insan hakları konusu, aşağılama, bilmediği konu, bilim adına, Türk sineması üzerine, bilip bilmediği her konuda tartışabilen, yetersiz bilgilerle kural</p>

istemek.		<p>İnsan hakları konusunda ahkam kesen CHP'liler türban konusunda çifte standart içine düşüyorlar....</p> <p>...saygıdeğer bir heykeltraşımızdan bahsederken "Heykeltraş mı hayvantraş mı her ne hikmetse" diye sanatı batırıp sanatçıyı aşağılayarak ahkam kesme cüreti bulmuştu...</p> <p>...Orhan Pamuk büyük bir edebiyatçı olabilir, bilmiyorum! Ama bu "büyük edebiyatçılık", ona bilmediği konularda ahkâm kesme hakkını vermez...</p> <p>...Ve "depremler önceden bilinemez" diye bilimadına ahkam kesenler "bilimsel ukalalıklarına" bir son verirler...</p> <p>...Türk sinemasıyla ilgilendiklerini sananlar, Türk sineması üzerine ahkâm kesenler genellikle o dönemdeki tartışmalara bigâne kalmışlardır...</p> <p>...dediğini görmezlikten gelerek, yetersiz bilgileriyle kural koymaya, ahkam kesmeye maalesef devam ediyorlardı...</p> <p>...Konusuna hakim olmadığı halde ahkam kesen, topluma tepeden bakan, ithal teorilerle topluma yön vermeye çalışan...</p> <p>...tartışan bir toplum olduk. Önüne gelen herkes, her konuyu - bilerek diyemeyeceğim- tartışıp ahkam kesiyor. Vuran vurana, kıran kıranadır neticesiz tartışmalar sürüp gidiyor...</p>	<p>koymak, konuya hakim olmadığı halde” sözcükleriyle eşdizimli kullanılmıştır. Bu sözcüklerden yarım yamalak bilgi, aşağılama, bilmediği konu, bilip bilmediği her konuda tartışabilen, yetersiz bilgilerle kural koymak, konuya hakim olmadığı halde sözcüklerinin olumsuz anlam yükü oldukça belirgindir. Koltuktan, insan hakları konusu, Türk sineması üzerine sözcüklerinde ise olumsuz semantik prozodi kapalıdır.</p>
Akıl hocası	Sayfa 550,	...Çoğu, zengin sofralarının çanak yalayıcılarıdır. Çarpık ve	“Akıl hocası” deyimini “çarpık ve haksız

Birine yol gösteren kimse.	Sıra 2954, 59 kez.	<p>haksız "ekonomik yapı"nın akıl hocalığını yaparlar... Düzenin nimetlerinden sonuna dek yararlanırlar...</p> <p>...Zaten, zamane çocuklarına laf anlatmak güçtü. Bir de akıl hocaları olursa, yanmışlardı. Yok, yok! Bir çözüm yolu bulmalı, önlem almalılardı...</p> <p>...Tarlayı sana versin diye mal sahibine fit veren sen değil misin? Tanrının günü kente, mal sahibinin evine akıl hocalığı etmeye koşup durduğunu kimse görmez, kimse bilmez mi sanırdın?...</p> <p>...Yani açıkça bizleri hata yapmakla suçluyor ve bize akıl hocalığı taşıyor, ukalalık yapıyor...</p> <p>...Olmamış tabii ki. Akıl hocasına danışmaya karar vermiş. Akıl hocası, Kral'ı dinler dinlemez başındaki tacı işaret etmiş...</p> <p>... İşte öyle canımın sıkıldığı günlerden birinde, çok sevdiğim ve bir nevi akıl hocası olarak gördüğüm bir arkadaşım ile buluştum...</p> <p>...Önce bilgisayar oyunlarına da heveslenmişti. Bizim Evren onun akıl hocası. Bilgisayarla ilgili bütün bilgileri Evren'den alır...</p> <p>...SUSURLUK OLAYINDA COĞRAFİ İLİŞKİLER Susurluk komisyonu başkanı Mehmet Elkatmış Nevşehirli. Ülkücü</p>	ekonomik yapı, zamane çocukları, fit verme” gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Çarpık ve haksız ekonomik yapı, fit verme (fitne) sözcüklerinde olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir. Zamane çocuklarında ise olumsuz anlam yükü daha kapalıdır.
----------------------------	--------------------	---	---

		<p>olarak ilk eylemlerine doğduğu kentte başladı. <i>Akıl hocası</i> ve başkanı Ömer Ay'la birlikte Ülkü Yolu Derneği'ni de Nevşehir'de kurmuşlardı...</p> <p>...Ama isteklerin ve tutkuların mantıkla dengelenmesi konusunda başarılıdılar. Her alanda iyi bir <i>akıl hocası</i> olabilirler. Doğum saatine göre kariyer Her insan eşsiz olduğu gibi...</p> <p>...Scowcroft Bush yönetiminin Irak politikasını eleştirmekle tanınıyor. Savunma Bakanı Robert Gates'in de <i>akıl hocası</i> olarak biliniyor. James H. Holmes PKK İle Savaş Asıl Şimdi Başlıyor...</p>	
<p>Aklı fikri Bütün düşündüğü.</p>	<p>Sayfa 553, Sıra 2989, 91 kez.</p>	<p>...Erkekler, eşlerinin sürekli şikâyet ettiklerini, övücü ve motive edici davranış ve hal içinde olmadıklarını belirtiyorlar. Çok para harcamak... Erkekler, savurgan hareket eden, <i>aklı fikri</i> çarşı pazar dolaşmak, kıyafet almak olan hanımlardan çok şikâyetçiler. Kredi kartlarını gereksiz alışverişlerle...</p> <p>...Bütün gün dükkânda kaset dinliyor, türkü ezberliyor, akşam da evde konser veriyordu ev halkına. Nazire korkuyordu Bedri'nin geleceğinden ama elinden de bir şey gelmiyordu. Oğlunun <i>aklı fikri</i> şöhret olmaktadır, Nazire ise oğlunun bu yolda heba olacağını düşünüyordu...</p>	<p>“Aklı fikri” deyimi “savurgan, çarşı pazar dolaşmak, kıyafet almak, gereksiz alışveriş, şöhret olmak, işkembe, kızlar, karılar, para, AT meselesi, Kıbrıs, Ermeni, Kürt asimilasyonu, Erkin Koray gibi olmak, fesat, temizlik, serserilik” gibi sözcüklerle eşdizimlilik içinde kullanılmaktadır. Bunlardan savurgan, gereksiz alışveriş, karı, asimilasyon, fesat, tembellik” gibi</p>

	<p>...ekmek adamı aptal etmesin de ne yapsın? İki adım atsa, acıkır. Bakkala falan göndermek, taksiyle göndermekten pahalıya patlardı. Aklı fikri işkembesindeydi. Bu yüzden Türk sinemasının şişmanlık simgesi "Nejdet Tosun" olarak anılırdı... ...küçük oğlunun lisenin onuncu sınıfında çıktığını, yine de derslerine çalışmadığını, hiçbir sorum duygusu taşımadığını anlatıp, - Yazık, yazık!.. dedi, aklı fikri hep kızlarda, karılarda... ..yöneldiğinde yaşadıkları, gördükleri ona misal olsun, yolunu şaşırmasın. İşte benim İsmayil'e söylediğim buydu. O ise sözlerimi, 'Bizim dedenin aklı fikri parada' diye değerlendirdi. Bu bilmemezlikten değil fesatlıktandır... ...bu arada bizim Haveman'ı tanımamıza şaşıırıyordu. "Onun üzerine çalışıyordum, güç anlaşılır". Alman Yeşilleri'nin ise aklı fikri AT meselesi, Kıbrıs, Ermeni, Kürt asimilasyonu... Bizim canımıza dişimize takıp... ...denildiği için olmamış ve arada kalmış albümlerden. Barış'ın "melodik rock" takıntısı, Kıraç'ta da var... Herkesin aklı fikri Erkin Koray gibi olmakta. "Şöyle bizden sağlam bir melodi bulup, üzerine de gitarımı konuşturdum... ...Nevres delikten bakarak Pakize'nin vücudunda rasgele bir noktayı yakalamaya çalıştı. Başardı da. Sonunda gözlerini, aklı</p>	<p>ifadelerdeki olumsuz anlam yükü son derece açıktır. Bu gibi ifadelerin kullanıldığı yerlerde deyimim üzerinde olumsuz bir semantik prozodi belirgindir. "Çarşı pazar dolaşmak, şöhret olmak, Erkin Koray gibi olmak" bağlamlarındaki olumsuz semantik prozodi ise nispeten daha örtülüdür.</p>
--	--	---

		<p><i>fikri</i> hep fesada işleyen bu sevimsiz kadının sağ kulağından sallanan altın yapraklı küpeye...</p> <p>...başkalarının sorunlarıyla ilgileniyor, her köşesini zebanilerin tuttuğu evin cehennemliğini görmüyor. <i>Aklı fikri</i> temizlik. Her gün iki kez eşiği siliyor, eve girerken pantolonlarımızın paçalarını kıvrırmamızı istiyor...</p> <p>...kendini bilen insanlar olmasına rağmen çocuklarına söz geçiremiyorlar. Kötü arkadaşlarından bir türlü koparamıyorlar. Çocuğun <i>aklı fikri</i> serserilikte, ailesine hiç yakışmıyor...</p>	
<p>Aklına esmek</p> <p>Daha önce düşünmemiş olduğu bir şeyi birden yapmaya karar vermek.</p>	<p>Sayfa 554, Sıra 2995, 56 kez.</p>	<p>...Türkiye'nin ilk ve tek trafik psikoloğu olan Yeşim Yasak'a göreyse Türk insanı kendi evinde nasıl davranıyorsa, trafikte de öyle davranıyor. Oysa işyerindeyken her <i>aklına eseni</i> yapamayacağını biliyor. Trafığın, stresin yansıtılacağı bir ortam olmadığının sürücülere anlatılması gerek...</p> <p>...hatırlatmalar yapılması 3- Kapı numaraları göz hizasında veya biraz üzerinde olması 4- Her dükkana, pasaja vs. bir numara verilmesi Her <i>aklına esen</i> otobüs şirketi kuruyor!</p> <p>Türkiye'nin dört bir yanından İstanbul'a sefer yapan en az 330 otobüs şirketi varken...</p> <p>...Anadolu'ya turneye giden tiyatrocuya polis pavyon konsomatrisi muamelesi yapmakta, İstanbul'da oynanan oyunu</p>	<p>“Aklına esmek” deyimi “yapmak, otobüs şirketi, kaymakam, kırmak, müdüriyet” sözcükleriyle eşdizimli kullanılmıştır. Kırmak sözcüğünde olumsuz anlam yükü bellidir. Yapmak, otobüs şirketi, kaymakam, müdüriyet sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi cümleden anlaşılmaktadır.</p>

	<p>Anadolu'da sergilemek için nedense polisten izin alınmakta, <i>aklına esen</i> kaymakam tiyatro yasaklamaktadır. Çok gelişme kaydetmiş sayılmayız...</p> <p>...kendi ilkel tarafını bastırmak zorunda kalan insanın yerine vuruyor, kırıyor, <i>aklına eseni</i> yapıyor. Bu da okuyanda bir nevi yastık yumruklama vazifesi görüyor....</p> <p>...Koça göre Başak, eleştirici, gıcık biridir. <i>Aklına eseni</i> yapmak isteyen koçla kuralcı Başak geçinmekte çok zorlanır...</p> <p>...Türkiye Büyükelçiliği'nden bize eşlik eden arkadaş durumu açıklıyor: "Burada" diyor "Demokrasi var; kimse <i>aklına eseni</i> yapamıyor". Evet, Prof. Hikmet Şimşek'in tasarladığı...</p> <p>...On altı kişi birarada kalmaya, yemeklere, kavgalara, çığlıklara, müdüriyetin <i>aklına estikçe</i> üzerimize basınçlı su sıkmasına, yeni gelen insanlara, intiharlara, havalandırmaya çıkarıldığımızda...</p> <p>...sanki Osmanlı müzesine geliyorlardı. Türkiye'nin realitesinden kopuk, uydurmaca, aklına esenin <i>aklına estiği</i> gibi yutturmaya çalıştığı bir turist dünyası yaratılıyordu sanki...</p> <p>...kavga kişiselleştirilip, bir adama mal edilmekte. O adam da bunun arkasına saklanıp, <i>aklına estiği</i> gibi kadrosuyla beraber gücü eline geçirmek için cenk yapmaktadır...</p>	
--	---	--

		...Necdet, isminden de belli değil mi, sapına kadar erkek adam, vurdu mu Allah yarattı demiyor hiç. <i>Aklına esti</i> mi basıyor sopayı. Bursa'nın Zeyniler köyünden...	
<p>Aklını çalmak (Aklını çelmek) (Zihnini çelmek)</p> <p>Düşüncesine etki yaparak onu istediği yola sürüklemek.</p>	<p>Sayfa 555, Sıra 3015, 57 kez.</p>	<p>...İlkokulu zor bitirmiş, hiçbir şeyden haberi yok: herhangi bir siyasal görüşü olması söz konusu değil. Mahallesindeki faşist militanlar <i>aklını çelmişler</i>; sinemaya bedava sokuyorlar, cebine harçlık koyuyorlarmış...</p> <p>...yolda giderken bile erkeklerin başını döndüren asil bir güzellik. Larissa'nın erkeğin <i>aklını çelmek</i> için yaptığı oyunlardan hiç birini yapamazdı Shura...</p> <p>...Kadın ticareti almış yürümüş. Aile kızlarının <i>aklını çeliyorlar</i>, ne yollara sokuyorlar...</p> <p>...Şimdi emekli olan Shahar ilgiyi arttırmak ve kadınların <i>aklını çelmek</i> için şarkılar söyleyip genelevdeki erkekleri pazarlıyor...</p> <p>...aşlında tiyatro oynayarak yazarımızı aldatmaya, <i>aklını çelmeye</i>, ona kül yutturmaya kalkışan futbol takımı yöneticileri...</p> <p>...hem eski karısı Mehpare Hanım'la hem de tekkeye gelip güzelliğiyle <i>aklını çelen</i> Mihrişah Sultan'la arasında bir rabita oluşturuyordu...</p>	<p>“Aklını çalmak (Aklını çelmek) (Zihnini çelmek)” T.U.D.’de “Aklını çelmek” şeklinde geçmektedir. Deyim “faşist militanlar, erkeğin, kadınların, aldatmaya, güzelliğiyle, adamın, şeytan Havva’nın, onun, Zelha’nın” sözcükleriyle eşdizimli kullanılmıştır. Bu sözcüklerde olumsuzluğu açıkça belli olanlar; faşist militanlar, aldatmaya, şeytan Havva’nın sözcükleridir. Anlamı daha kapalı olanlar ise erkeğin, kadınların, güzelliğiyle, adamın, onun, Zelha’nın sözcükleridir. Bir insanın aklını çelerek ona güzel işler yaptırma durumunuzla olumsuz işler yaptırma durumu arasında uçurumlar vardır. Bu deyimde olumsuz semantik prozodiyi açıkça</p>

		<p>...Onun kaderini elimde tuttuğumu düşününce bu birden bana eğlenceli görünmüş ve kendimi hiç yoktan çok iyi hissetmişim. Eğer istersem adamın <i>aklını çelebilir</i>, sevgilisi ve sekreteri olabilirdim...</p> <p>...Tanrının dinlenmede olduğu bir zaman. Şeytan Havva'nın <i>aklını çeliyor</i>. Tanrının en çok sevdiği meyveyi koparmasını sağlıyor...</p> <p>...hiçbir kural tanımama gibi davranışlar içine girdiklerini duyuyoruz. Aslında geneline vurulduğunda bunlar bir avuç genç. Çoğu da sorunlu. Ama yine de gencimiz böyle bir gruba çatarsa, ya onun da <i>aklını çelerlerse</i>, ya arkadaşlık uğruna onlara uyarıya, gibi kuşkulardan da uzak duramıyoruz...</p> <p>...Nişanlıydı. Geleceği parlak, akıllı Tamer! Yakışıklı Tamer! Bacaksız Tamer! Zelha'nın <i>aklını çelenlerin</i> umut bağladığı terör, kolsuz, bacaksız, umutsuz, umarsız ve iğdiş bıraktı genç insanları...</p>	görebiliyoruz.
<p>Aklının köşesinden geçmemek Bir konuyu hiç, ama hiç</p>	<p>Sayfa 556, Sıra 3018, 10 kez.</p>	<p>...Savaş karşıtlarının yer aldığı "Anten"i izleyemediğim için, "Ne olabilir ki?" diye sordum. Tutuklanmak ise <i>aklının köşesinden geçmiyordu</i>. Çünkü, dürüst bir habercilik yaptığına ve konuyu yorumsuz olarak ekrana getirdiğine inanıyordu...</p> <p>...Adamlar kendilerine o kadar güveniyorlar ki, başına bir kaza</p>	<p>"Aklının köşesinden geçmemek" deyimi "saldırı, kaza, tutuklanmak, kimsenin, şeytanın" gibi sözcüklerle eşdizimli olarak karşımıza çıkmıştır. Bunlardan saldırı, kaza, tutuklanmak,</p>

<p>düşünmemiş olmak.</p>		<p>geleceği <i>aklının köşesinden bile geçmiyor</i>. Elini kolunu sallayarak limana geliyor...</p> <p>...Beyruttaki Fransız çıkarlarını ise savaş gemileri koruyordu; bu durumda İtalya, Beyrut'a saldırıyı <i>aklının köşesinden bile geçiremeyecekti</i>...</p> <p>...Günün birinde Türkiye'de radyo ve televizyonun büyük ünlülerinden biri olmak, Mahmut'un <i>aklının köşesinden geçmemiştir</i> çocuklukta...</p> <p>... Kendi gelmiş, hem de 40 küsur yaşında... Buraya geleceğini <i>aklının köşesinden geçirmemiş</i>...</p> <p>...Zira hem bir iz bırakmamışlar hem de onu hiç kimsenin <i>aklının köşesinden bile geçmeyecek</i> bir yere gizlemişlerdi...</p> <p>... Bu soruları <i>aklının köşesinden bile geçirmeyen</i>, genç kızları bombacı, polisin her yakaladığı öğrenciyi örgüt üyesi...</p> <p>...Tamam, arada bir, kıtırın kokusunu da iyi alırsın ama genellikle insanların yalan söyleyebileceği, en azından, doğruyu dosdoğru söylemeyebileceği <i>aklının köşesinden geçmezmiş</i> gibi dinlersin anlatılanı...</p> <p>...Sadece, bekliyor. Bilmediğim, kimsenin <i>aklının köşesinden bile geçmeyecek</i> bir şeyi bekler gibi...</p> <p>...Ne demişler, "Şeytanın <i>aklının köşesinden bile geçmeyen</i></p>	<p>şeytanın sözcüklerinde olumsuz anlam yükü belirgindir. Kimsenin sözcüğünde ise olumsuz semantik prozodi daha kapalıdır.</p>
------------------------------	--	---	--

		oyun, Don Gutal'ın göbeğinde hopurdar!...	
Aklı sıra Anlayışına, düşünüşüne göre, sözde, aklınca.	Sayfa 556, Sıra 3022, 31 kez.	<p>...Buldum işte Muhittin... İşte burda... Aklı sıra kendini uyanık zannediyo dolandırıcı.</p> <p>...Medya Arkası namı seviyesizlik rekortmeni programında medyada ve dünyada gördüğü her şeyle aklı sıra dalga geçen bu adab-ı muaşeret mütehasısı benim su içmemle "kafa bulmuş" ve herkesi pek mütehasis etmişti...</p> <p>...yok efendim her ailede böyle şeyler olurmuş, bizleri çok özlemişmiş. Aklı sıra beni kandırarak...</p> <p>...Suçu karıma atarak aklanmaya çalışır aklı sıra. Daha çok kire, pislige bulanır...</p> <p>...Belki farkındaydı da bilinçli olarak provakasyon yapıyordu kıt aklı sıra... Türkiye'nin içteki düşmanı Refah Partisi değildi yalnızca...</p> <p>...cinayetin anlaşılmiş olmasına yoran tertipçilerden biri, olayı İzmir Valisine ihbar etti. Aklı sıra, bu erken ihbarla, affedilme hakkını kazanacaktı...</p> <p>... Garip işaretler yaparak bizim gruba meydan okuyordu aklı sıra...</p> <p>...Yaa, planör" dememle iyice sapıttı. "Bak bak, hayvana bak, motorsuz uçak olur mu? Aklı sıra benimle eğleniyor vatan</p>	<p>“Aklı sıra” deyimi “kendini uyanık zannetme, dalga geçme, kandırma, suç, provakasyon” sözcükleriyle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Kendini uyanık zannetme, dalga geçme, kandırma, suç, provakasyon sözcüklerinde olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir.</p>

		<p>haini...</p> <p>...Doktor beni çağırıldı ve öylesine muhabbet ediyoruz. Aklı sıra ağzımdan laf alacak...</p> <p>...Onu bir kez daha arayınca, "Tamam, telaş yapma Serra, ben akşam orada olacağım," diye beni teskin etmeye çalıştı aklı sıra. Davetlilere saat tam yedide teknede olmalarını tembihledim...</p>	
<p>Al benden de o kadar</p> <p>Ben de o durumdayım; o düşüncedeyim.</p>	<p>Sayfa 560, Sıra 3060, 4 kez.</p>	<p>...Yalnız o karının suratı bana hiç yabancı gelmiyor. Bir yerlerde gördüm onu ben ama nerede? RAZİYE: Al benden de o kadar. Geçen gece sabaha kadar onu düşündüm ama kim olduğunu çıkartamadım...</p> <p>...NİLGÜN: Ayy bıktım vallahi her gece her gece aynı şey. İnsana her yemekte kurufasulye yemek gibi geliyor sahneye çıkmak. SUNA: Al benden de o kadar Nilgün....</p> <p>...Kimi şiirlerde ise 7'li dizelerin egemen olduğunu görüyoruz. Örnek: "Parkın kuytularında Çekilip kabuğuna Yatışsın gürültü Bekler kablumbağa Al benden de o kadar. Bir karınca kumda Uzayan bir çölse bu Ne toplar yaz boyu Bil beni de o kadar...</p> <p>...Soluklarımız düzelinece doğrulduk. "Ben sinemadan vazgeçtim" dedi Nuray. "Al benden de o kadar" dedim. "Yalnız sana bir şey söylemek istiyorum..."</p>	<p>"Al benden de o kadar" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır. Örneklerde görüldüğü üzere olumsuz bir katılma durumu bildirmektedir. Ve olumsuz semantik prozodi açıkça görülmektedir.</p>

<p>Aldı yürüdü Az zamanda çok ilerledi, büyük ün ya da para kazandı.</p>	<p>Sayfa 561, Sıra 3070, 26 kez.</p>	<p>...Eski köye yeni âdetler mi getirmeye uğraşıyorsunuz siz? Zaten son zamanlarda burada bir başıboşluk aldı yürüdü. Ve buna da dur demenin zamanı geldi... ...Sırbistan'da ve Bosna'da ırz düşmanı paralı katil çeteleri oluştu, uyuşturucu ve silâh kaçakçılığı aldı yürüdü, hunharca cinayetler birbirini izledi... ...hayli kalınlaştı yobazlık yeniden, Softalık zorlu anırtı ile aldı yürüdü... Kara bir kinle taassup pusudan çıktı yine... ...Göz boyamacılık birçok alanlarda olduğu gibi edebiyatta da aldı yürüdü. Yazarlar, "insanımızın yarınını anlatmak lazım" diyerek... ...şoför ister istemez frene basmak mecburiyetinde kaldı. Hepimizin yüreğini bir korkudur aldı yürüdü. Yolcuların gözleri şaşkınlıktan iri iri açılmıştı. Silahlılardan... ...yer değiştirdiği büyük bir göç dalgası meydana geldi. Dünya çapında uyuşturucu ve silâh kaçakçılığı aldı yürüdü, hunharca cinayetler birbirini izledi... ...Show TV'nin bizim binaya taşınacağı haberinden sonra şu ünlü satış dedikodularını iyice aldı yürüdü. Gerçi Erol Aksoy'a satılan hisse miktarı onu birinci derecede patron durumuna getirmiyordu...</p>	<p>“Aldı yürüdü” deyimini bağlam içerisinde “başıboşluk, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı, anırtı edebiyat, korku, dedikodular, moda, chat meselesi, şöhret” gibi sözcüklerle eşdizimlilik göstermiştir. Bunlardan başıboşluk, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı, anırtı, , korku, dedikodular sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça belli iken; edebiyat, moda, chat meselesi sözcüklerinde ise olumsuz prozodi nispeten daha kapalıdır.</p>
---	--	---	--

		<p>...Okurlarımın, hele hemşehrilerimin bu kan meselesine dikkatini çekmek isterim. Zamanımızda bu dâvayı bir politika konusu yaparak çeşit çeşit nazariyelere bağlamak modası aldı yürüdü. Bununla büyük sosyal birlikler kurmayı düşündükleri gibi kurulmuş sosyal birlikleri de parçalamayı kastediyorlar... ...Melis başını iki yana sallayarak. "Chat meselesi gençlerin arasında aldı yürüdü." "Şimdikiler de bir âlem. Biz o yaşlarda böyle miydik?" "Ne demezsin Dilek. Biz çocuk olduğumuzun bilincindeydik. Adam gibi yaşadık çocukluğumuzu... ...İki duble attıysam, kafam iyi olduysa, çıkar taklitlerden fıkralara, şarkılardan parodilere bir program patlatırdım. Arkadaş çevresindeki şöhretim aldı yürüdü. Bir gün İzmir Fuarı'nda Senar Bahçesi'nde oturuyoruz...</p>	
<p>Al gülüm, ver gülüm 1) İki sevgilinin birbirlerine içki ikram etmeleri ve benzeri sevgi gösterilerinde bulunmaları</p>	<p>Sayfa 561, Sıra 3076, 21 kez.</p>	<p>...bu kadroları oluşturan kimseler arasında çıkar çatışmaları ya suyun yüzüne çıkmıyor ya da al gülüm ver gülüm hesaplarıyla "bertaraf" ediliyordu... ...Kaçak dövüşmeyi yeğliyor. Sedat Aloğlu İKV Başkanı olarak bu raporu tam gaz destekliyor. Bir başka al gülüm, ver gülüm yaşıyor. Tansu'nun bizim rapor dediği metin, ortalığı karıştırıyor... ...Kesinlikle evlilikleri karşılıklı çıkar ilişkisine dayanıyor. Al</p>	<p>"Al gülüm, ver gülüm" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır. Örneklerde görüldüğü üzere karşılıklı çıkar sağlamak üzerine kuruludur.</p>

<p>durumu.</p> <p>2) Bir kimseye yapılan hizmetin hemen karşılığını bekleme durumu.</p>		<p><i>gülüm, ver gülüm...</i></p> <p>...Hollanda, Belçika, İsveç'ten silah alıyorlar, uyuşturucu veriyorlardı! <i>Al gülüm ver gülüm</i> ticareti!...</p> <p>...Kuşkusuz bu ilişki, Özal'ın seçimler için söylemiş olduğu, "<i>al gülüm, ver gülüm</i>" ilkesine uygun olarak, iktidarın tarikatlara sağladığı çıkarların karşılığı şeklinde oluyordu...</p> <p>...Suç duyuruları... Zimmet, haksız kazanç, sahte imza iddiaları... Karı koca <i>al gülüm ver gülüm</i> hikâyeleri...</p> <p>...Bu durum da asla bir yozlaşma sayılmaz; yeni dönemin anlayışına uygun <i>al gülüm, ver gülüm</i> türünden bir alışveriş olarak değerlendirilir...</p> <p>...Ben mahalle bakkallığı yaparken ne rahatmışım, şimdi anlıyorum: <i>Al gülüm, ver gülüm</i>. Nerden de özendik şu defterciliğe!...</p> <p>...Büyükelçi, böylece Türkiye ile ABD arasında "<i>Al gülüm, ver gülüm</i>" niteliğinde bir anlayışın varlığına dikkati çekmiş oldu...</p> <p>...Geri kalan büyüklü küçüklü yaklaşık 12 parti "<i>Al gülüm ver gülüm</i>" şeklinde ziyaretleri gerçekleştirir...</p>	
<p>Alın yazısı</p> <p>Talih, kader,</p>	<p>Sayfa 562,</p> <p>Sıra 3058,</p>	<p>...hızla dalan metrolarında yan yana oturup vagonların birinde yalnız kalmaktan. Yalnızlık bir <i>alın yazısı</i> gibi kazanmıştı bu</p>	<p>"Alın yazısı" deyimi "yalnızlık, kötü fal, fakir, düşüklük, sel ve heyelan"</p>

yazgı.	61 kez.	<p>hüzünlü şehrin omuz başına...</p> <p>...karanlık, çirkin, kötü geleceği haber veren "Kötü Fal" ayrımı yapılmış, kötü falın kaçınılmaz bir alın yazısı, yazgı olduğu anlatılmıştır. Falcı fal bakan, gelecekte haber veren...</p> <p>...soruları Zehra İpşiroğlu şöyle yazıyor: (insanlık durumu içinde) Bu yalnızlık değişmez bir alın yazısı mı? İnsanın insana yabancılaştığı bu dünyada...</p> <p>...kendine ziyafet çekmeye devam etmiş. Fakir adam, hep fakir olur. Alın yazısı bu... Bizimki eline bir süpürge alıp tarlayı gece gündüz beklemeye başlamış...</p> <p>...İnsan ezelde bir kere "düşmüş"tür ve bu "düşüklük", silinmez bir alın yazısıdır: Bu durum hep böyle devam edecek...</p> <p>...can ve mal kaybına neden oldu. Sel ve heyelan, Karadenizlilerin kaderidir, alın yazısıdır. Yağmurlar yağmaya görsün, yöre halkı, umutsuz bir bekleyiş...</p> <p>...halkına zulmeden acımasız yöneticilerin ölümünden sonra, halkın onların geride bıraktıkları çocuklarından öç almak istemeleri, alın yazısına bağlı olarak mutsuz olmalar gibi nedenler, bu guruba örnek gösterilebilir...</p> <p>...Ülkemizin, küreselleşme ve Avrupa Birliği doğrultusunda yol alırken bile, bu tarihsel ikili toplum biçimini bir alın</p>	<p>sözcükleriyle eşdizimli kullanılmıştır. Yalnızlık, kötü fal, fakir, düşüklük, sel ve heyelan sözcüklerinde olumsuz semantik prozodi açıkça görülmektedir.</p>
--------	---------	---	--

		<p><i>yazısıymış</i> gibi devam ettirdiğini gözlemekteyiz...</p> <p>...yakasını kurtaramayacağı sorunları yükler ona. Artık insan bir çözülmezler taşıyıcısı olmuştur. Bu onun "<i>alın yazısı</i>"ymış insan tanrının, tinin, evrenin, nesnelere görünmeyen...</p> <p>...gazetelerin sanat sayfalarından sonra tuvalet bekçiliğine layık görüldüğüm o günü hiç unutamadım. Ah akıl ah! Beni nerelerden, nerelere sürükledin. Bu kaderdi işte, <i>alın yazısıydı</i>. (İçini çeker) Yoksa kader değil de düşümde gördüğüm...</p>	
<p>Allah'ın (Tanrı'nın) günü Her gün.</p>	<p>Sayfa 564, Sıra 3109, 60 kez.</p>	<p>...Annem de nenem de et tutamaz, balığa bakamaz cinsten kadınlardı. Hele annem çok vahimdi bu konuda... Evde her <i>Allah'ın günü</i> ayşekadın fasulye, beyazpeynir, ekmek gibi çeşitlerden oluşan bir mönüye talim edilirdi...</p> <p>...Gidenler bir daha dönmedi geri Öylesine mahzun yüzüstü kaldım Mahur şarkılarda kanadı yaram Her <i>Allah'ın günü</i>, bakmaktan bıktım Sonsuza uzanan, ıssız yollara En son yoldaş oldum, bahtımca kara Geceyi kuşlardan...</p> <p>...Dördüncü günün sonunda, Orhan, "Kalan bir haftamı, <i>Allah'ın günü</i> tanımadığım insanlara kapı açarak ve aynı lafları konuşarak geçirmek istemiyorum...</p> <p>...Sokaklarda sürekli arabalar havaya uçar, helikopterler karayoluna teğet geçer, bir <i>Allah'ın günü</i> sakın geçmez. Spor</p>	<p>"Allah'ın (Tanrı'nın) günü" deyimini sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır. Deyim durum ya da olayın sıklığından duyulan rahatsızlığı, olumsuz biçimde oluşan sürekliliği, sıkıntıyı dile getirmek için kullanılmıştır.</p>

		<p>Sayfası Klişeleri: Bir takım zorlanmadan...</p> <p>...Dünyanın sonu değil üstelik gerçek babanın bir sokak insanı olduğunu öğrenmek. Her <i>Allah'ın günü</i> bu İstanbul sokaklarında ne trajediler yaşanıyor biliyor musun?...</p> <p>...aklı bir kenara iter ve tüm olup biteni kahramanlık ve korkaklık ikilemine indirgersek, edebiyatçılara muhteşem malzemeler sunsak da her <i>Allah'ın günü</i> daha büyük adaletsizlikler üreten bu dünyaya dair sözümüzü büyütemeyiz...</p> <p>...becerilerinden yüksek olduğu müddetçe, tavşana kaç -tazıya tut denmelidir. Post-modern bir devlet her <i>Allah'ın günü</i> medya da günah çıkartırken, her <i>Allah'ın günü</i> de günah işlemeye devam etmelidir....</p> <p>...Posta trenlerine alışmışım bir kez. Bu trenle her <i>Allah'ın günü</i> gelip gidenlerin halini düşünüyordum. Nasıl vakit geçirirler? Neler duyarlardı?...</p> <p>...Niçin eski Dale Carnegie'ler, Reader's Digest'ler gibi aptallara yönelik çok satar'ları her <i>Allah'ın günü</i> bize yutturmaya kalkanlar, bir gün de Horace McCoy'un Gazetecinin Ölümü'nü tavsiye etmiyorlar?...</p> <p>...gerçek bir bilgi arayışı adamı fikir sahibi yapmaz -şüphe</p>	
--	--	--	--

		sahibi yapar. Oysa sana her <i>Allah'ın günü</i> mikrofon uzatılmakla ve beş dakika içinde bütün fikirlerini açıklaman istenmektedir...	
Arka arkaya (Peş peşe) Birbiri ardından, birbirini izleyerek.	Sayfa 581, Sıra 3285, 509 kez.	<p>...Annemi bu ay içinde yitirdim, pek çok sevdiğimi de. Bu yıl tam çıktı, hiçbir vukuat yok derken <i>arka arkaya</i> ölümler geldi. Önce dünyanın önemli...</p> <p>...rejimin kriz eğiliminin yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Bu dönem gelişmekte olan ülkelerde <i>arka arkaya</i> yaşanan krizler dikkate alındığında, beklenen doğrultuda olmasa da, düşük büyüme oranı şaşırtıcı değildir...</p> <p>...İşler istendiği gibi gitmeyince, terslikler <i>arka arkaya</i> gelince sıkılan, içi daralan sabırsız adam büyük işadamı olamaz...</p> <p>...Anayasaya aykırılık iddialarını incelediğini, ancak geçmişte bu yola çok sık başvurulmasının ve Mahkemenin aynı konuda <i>arka arkaya</i> ret ve iptal kararları vermesinin hoş karşılanmadığını belirterek...</p> <p>...İlk gençliği ve orta yaşları ise umut ile umutsuzluğun, devrim umudu ile karşı devrimci darbenin, darbelerin <i>arka arkaya</i> yaşandığı kaosun içinde. Onun da yazgısı elbet kuşakdaşlarından bir ayrılık göstermeyecektir...</p> <p>...grevleri durdurma adına hiçbir taviz vermeyeceğini</p>	<p>“Arka arkaya (Peş peşe)” deyimi “ölümler, krizler, terslikler, ret ve iptal kararları, kaos, bombalama hadiseleri, küresel kriz, ayaklanma” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak karşımıza çıkmaktadır. Ölümler, krizler, terslikler, ret ve iptal kararları, kaos, bombalama hadiseleri, küresel kriz, ayaklanma sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir. Örneklere bakarak arka arkaya gelen durumların ya da olayların genel olarak olumsuz olduğunu söyleyebiliriz.</p>

		<p>anlamıştım. Nitekim ben yarım kalan söyleyişi yazana kadar arka arkaya yeni ölüm haberleri geldi. Taze bakandı; cezaevlerindeki bu durumdan sorumlu değildi...</p> <p>... Yazık, hem de çok yazık oldu. Hepsi de genç yaşlarda arka arkaya ölüp gittiler. Aydın'ın Doğumu Annemin ölümünden sonra babam...</p> <p>...Trabzon'da Rahip Santoro cinayeti, Cumhuriyet'in bombalanması gibi hadiseleri arka arkaya koyduğumuzda bu tip eylemleri yapacak olan insanların seçilmesinde, bulunmasında bir zorluk vardır artık...</p> <p>...Amerika'da küresel kriz nedeniyle arka arkaya batan yatırım bankalarının mağdurlarından biri olmasıyla beraber...</p> <p>...öte yandan Cumhuriyetin ilanının hemen ardından arka arkaya patlak veren gerici ayaklanmalarla uğraşmaktan, doğrusu bu konudaki çalışmaları...</p>	
<p>Arkada bırakmak (Birini, bir şeyi)</p> <p>1) Birini geçmek, geride bırakmak.</p> <p>2) Bir şeyden</p>	<p>Sayfa 582, Sıra 3289, 65 kez.</p>	<p>...Benim çocukluğum, ramazanın saltanatlı yıllarını arkada bıraktığı bir zamana gelmiştir...</p> <p>...ancak saldırıda ölen bir askeri arkada bırakarak çatışma bölgesinden kaçmayı başardığı belirtildi...</p> <p>...tüm umutlar bir tekneydi yaşadığımız köpükler arkada bıraktığımız sevincimizdi kim bilir yolumuzun üzeriydi tüm</p>	<p>“Arkada bırakmak (Birini, bir şeyi)” deyimi “ramazanın saltanatlı yıllarını, ölen bir askeri, hacı babamı ve dayımı, eşine ve kucağındaki çocuğuna, kötü hatırayı, kültürel sorunlar, savaşın sıkıntılı günleri” sözcükleriyle eşdizimli</p>

uzaklaşmak.		<p>acılar ama unuttuk...</p> <p>...Biz gençlerle çocuklar, nenemi, hacı babamı, dayımı arkada bırakarak Selanik yolunu tutmuşken düşman orduları...</p> <p>...Geride kalan 25 yılın yeniden muhasebesini yapacağı yolculuğa çıkan genç, arkada bıraktığı eşine ve kucağındaki çocuğuna son kez el sallarken...</p> <p>...Beyni karıncalanmaya başlamıştı. Arkada bıraktığı annesinin hayatını daha da zorlaştırdığı için üzgündü...</p> <p>...çağırsa eminim herşeyi anında bırakıp gidecekler ve bir daha arkada bıraktıkları kötü hatırayı hiç ama hiç hatırlamayacaklar...</p> <p>...Sokaklar barış, özgürlük sevinciyle dolup taşıyor, savaşın sıkıntılı günlerini arkada bırakmış bütün Almanlar...</p> <p>...karşı karşıya bulunduğu toplumsal, kültürel sorunların birçoğunu arkada bırakmış, ekonomik kalkınmanın ortamı hazırlamış...</p> <p>...İftitah tekbiri için ellerini kaldırırken "yabancı" olan her şeyi arkada bırakır ve çoğu zaman da Rabbinin huzurunda hıçkırıklara boğulurdu...</p>	<p>olarak kullanılmıştır. Ölen bir askeri, kötü hatırayı, kültürel sorunlar, savaşın sıkıntılı günleri sözcüklerindeki olumsuz anlam yükü belli olmaktadır. Ramazanın saltanatlı yıllarını, hacı babamı ve dayımı, eşine ve kucağındaki çocuğuna sözcüklerinde ise olumsuz semantik prozodi daha kapalıdır.</p>
Arkası alınmak Sona erdirilmek,	Sayfa 582, Sıra 3296,	...Bir gün önce, Hürriyet yazarı Çetin Emeç'in öldürülmesiyle sürüp giden terör olaylarının ardı arkası alınamayacağına	“Arkası alınmak” deyimi “terör olayları ve küresel ısınma” sözcükleriyle birlikte

bitirilmek.	2 kez.	benziyor. Tetiği çekenler bulunamadığı gibi, çektirenler de bulunamıyor bizde ve tüm dünyada... ...Sera gazı emisyonunun önlenmesine yönelik çalışmaların başarısız olması durumunda küresel ısınma artacak. Belki de arkası alınamayacak . Bilim adamları, ekonomistler böyle bir tabloda kayıpların ardından hayatta kalanların dünyayı yeniden organize edeceğine inanıyor...	eşdizimli olarak kullanılmıştır. Terör olayları ve küresel ısınma sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi oldukça belirgindir.
Arpa boyu kadar gitmek Pek az ilerlemek.	Sayfa 584, Sıra 3314, 58 kez.	...bu teşkilatın yaklaşık 30 yıllık bir mazisi var ise de bu ülkeler arasındaki ekonomik işbirliği konusunda bir arpa boyu ilerleme sağlanamamıştır... ...Sayın Baykal da, Ecevit de bilir. Onların değişmemeleri, işte bir arpa boyu dahi ilerlemeyen Türkiyemizin kara bahtıdır... ...mutabakata varılan ancak hâlâ bir arpa boyu yol alınamayan... ...hiçbir sendikanın grev aşamasına gelmemesinden dert yanıyor ve "bir arpa boyu yol katedemedik," diyordu... ...Biz kendi kendimize iyi bir yıl geçirdiğimizi sanarız... Sonra dönüp arkamıza bir de bakarız ki, bir arpa boyu bile yol gidememiştir... ...kendi bilgileriymiş gibi verdiklerinden, bu konuda bir arpa boyu yol alınamamış...	“Arpa boyu kadar gitmek” deyimini T.U.D. de “arpa boyu” olarak karşımıza çıkarmaktadır. Deyim “yol alamama, yol katedememe, yol gidememe ve ilerleme sağlayamama” gibi sözcüklerle eşdizimlilik göstermiştir. Yol alamama, yol katedememe, yol gidememe ve ilerleme sağlayamama sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir.

		<p>...1963 tarihli Ankara Anlaşmasıyla başlayan ve 45 yıldır devam eden adaylık sürecine rağmen, bu süreçte bir <i>arpa boyu</i> bile yol alamadığımızı söylemek sanırım mübalağa olmayacaktır...</p> <p>...geçen 30 yıla karşın, evrensel anlamda barışa bir <i>arpa boyu</i> bile yaklaşmamışlardır...</p> <p>...TGSD düzenlediği basın toplantısıyla hükümetle mutabakata varılan ancak hâlâ bir <i>arpa boyu</i> yol alınamayan "Acil Eylem Planı"nda şu başlıklara dikkat çekti....</p> <p>...Bu hazin durum, laiklik konusunda, 80 yıldan beri bizim bir <i>arpa boyu</i> kadar yol alamadığımızı gösteriyor...</p>	
<p>Aşağı kalmamak (Bir şeyden, birinden)</p> <p>Ondan geri olmamak.</p>	<p>Sayfa 586, Sıra 3341, 51 kez.</p>	<p>...engizisyon dehşetinin henüz Portekizli Yahudilerle Müslümanlara ulaşmadığı ama ondan <i>aşağı kalmayan</i> bir ön yargılı tutumla, özellikle de Yahudilerin her türlü kötü...</p> <p>...Büyük bir ateş gördüler yanmakta olan. Yaklaştılar ateşe. Tüm şeytanlar, onlardan <i>aşağı kalmayan</i> insanlar, şeytanlıkta şeytanla yarışan reisleri kontrolünde odun taşıyorlardı ateşe...</p> <p>...Hak hukuk gözeten müslümanlar örgütlenip bu dertlere bir çare bulmalı. Zalim işverenlerden hiç de <i>aşağı kalmayan</i> kuruluşlardan yardım beklemek bunlara sığınıp güvenmek...</p> <p>...Kendi dilini konuşamayan sevemeyen bir adam, Allah aşkına</p>	<p>“Aşağı kalmamak (Bir şeyden, birinden)” deyimi “ön yargılı tutum, şeytan, zalim işverenler, dil, kulluk düzeni, iğrençlik, Stalin, köyün adı, ondan, kahveci” sözcükleriyle eşdizimli kullanılmıştır. Ön yargılı tutum, şeytan, zalim işverenler, kulluk düzeni, iğrençlik sözcüklerinde olumsuz semantik prozodi açıkça belli iken; dil, Stalin sözcüklerinde ise olumsuz</p>

	<p>memleketini ve o dili kullanan halkını nasıl sevebilir ve kendinden sayabilir? Türkiye de bu yönden bizden pek aşağı kalmaz. Hatta Türkiye'nin durumu bizden daha vahimdir. Evet bizler yetmiş sene Rus esaretinde kaldık da bu hallere geldik; peki ya kardeşim Türkiye kimin işgalinde kaldı...</p> <p>...Haçlı Seferleri'nin ardı kesilmişti, ama Bizanslılar, tekfurları eliyle çok sıkı, gaddar bir toprak köleliği düzeni kurmuştu. Selçuklu sultanları da Bizans'tan aşağı kalmaz, kulluk düzenini sürdürürdü. Bircümle Hıristiyanı ve Müslümanıya Anadolu, ezâ cefa çekerdi...</p> <p>...o da bana bir kravat vermişti geçen sene, kırmızı üzerine beyaz puanlı, o da iğrençlikte atkıdan aşağı kalmıyordu hani, hele bir de açıldı mı peçete görevi de görebiliyordu...</p> <p>...Mao'nun yönetimden olduğu 1949-1965 yılları arasında Çin'de 35 milyondan fazla insan öldürülmüştür. Mao, yoldaşı Lenin'den yahut Stalin'den aşağı kalmadığını hakkıyla ispatlamıştır. Bütün bunlar olup biterken Türkistan'ın şerefli mücahidleri...</p> <p>...Köyün içlerine doğru sıkı bir yokuştan ilerliyoruz. Darkale'nin sokakları da köyün adından aşağı kalmaz. İki kişi yan yana zor yürür. Saçaklar birbirine yaslanmış...</p>	<p>semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır. Aynı seviyede kötü özelliğe sahip olma durumu diyebiliriz.</p>
--	---	--

		<p>...çözümüne bu kadar yaklaşıldığı zaman işte böylesine kararsız davranırken, başbakanı Viktor Çernomirdin ondan aşağı kalmıyor. Kremlin'deki dengeler icabı...</p> <p>... Görmüş geçirmiş bir hali vardı. Ben de onu konuşturmak ve deneyimlerinden faydalanmak istiyordum. Kahvecinin de ondan aşağı kalır yanı yoktu...</p>	
<p>At başı beraber Biri, ötekenden geri kalmadan, bir hizada</p>	<p>Sayfa 589, Sıra 3367, 18 kez.</p>	<p>...Övünmeyle dalkavukluk at başı gider...</p> <p>...Tebessümler sahte. Çıkarıcılık almış başını dört nala gidiyor. Rüşvetçilik desen onunla at başı!...</p> <p>...Üstelik yine birçok İslam ülkesinin kültürel veya askerî işgalle yüz yüze bulunması sağlıklı düşünmeyi ve karar almayı güçleştirmektedir. Hem de bu işgallerin diyalog çalışmalarıyla at başı gitmesi büyük bir çelişki olarak dikkatleri çekmektedir...</p> <p>...iki kutuplu bir dünyanın merkez noktasında, elemi zevklerine eş, endişeleri sevinçleriyle at başı, ümitleri her zaman temkine dayalı...</p> <p>...Kısaca, teknolojinin ve iletişimin gelişimi bugüne kadar at başı bir seyir izlemektedir ya da matematiksel bir ifade ile teknolojiye gelişme...</p> <p>...Yer gök inleyen cinsten bu horlaması son yıllarda iyiden</p>	<p>“At başı beraber” deyimi “dalkavukluk, rüşvetçilik, işgallerin diyalog çalışmaları, endişeler ve sevinçler” sözcükleriyle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Bunlardan dalkavukluk, rüşvetçilik, işgallerin diyalog çalışmaları sözcüklerinde olumsuz semantik prozodi belirgindir. Endişeler ve sevinçler sözcüğünde ise daha kapalıdır.</p>

		<p>iyiye artmıştır. Bu artış son yıllarda aldığı 9 kiloluk artışla at başı gitmektedir...</p> <p>... Bu derinlik ise bilgiyi çeken titizlik ve incelikle at başı gider. İslami konularda o insan ne kadar titiz davranıyorsa ledünni bilgi o kadar bol bir şekilde akar gelir ötelere...</p> <p>...Cezanne'a gelince, bilmeyen yok: Doğaya koşut uyum olan sanat, at başı gitmektedir onunla. Hatta kendine özgü yasaları bulunan...</p> <p>...Bir bakış açısı ile, bu teknolojiler ne kadar yakından izlenirse çağdaş Dünya ile o kadar at başı koşuluyor denilebilir...</p> <p>... Onun dil çalışmalarının ve araştırmalarının, şiirleriyle at başı gidişi ve uzun bir geçmişe dayanışı da boşuna değildir...</p>	
<p>Atlama tahtası Bir hamlede ulaşamayacak yere kolayca varmayı sağlayan ara durağı; daha iyi bir duruma ulaşmak için basamak olarak</p>	<p>Sayfa 592, Sıra 3402, 6 kez.</p>	<p>...Hem gençlik, hem düzensizlik ve kentteki anarşi, hem de fizikteki anlamıyla kaos teorisi, yeni bir atlama tahtası olarak ortaya çıktı...</p> <p>...Irak, komşularına ABD'nin düzenleyebileceği bir saldırıda atlama tahtası olmayacak...</p> <p>...Şimdi de ABD 'jumping point' arıyor, yani Körfez'e atlama tahtası..." Körfez krizi daha yeni patlamıştı...</p> <p>...Şerif Mardin çağdaşlaşma konusunda dinin bir "atlama tahtası" olduğunu söylüyordu...</p>	<p>"Atlama tahtası" deyimi "kaos teorisi, saldırı, din, Lübnan" gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Kaos teorisi, saldırı sözcüklerinde olumsuz anlam yükü oldukça açıktır. Din ve Lübnan sözcüklerinde ise bir suistimal söz konusudur. Olumsuz semantik prozodi burada nispeten daha kapalıdır.</p>

<p>kullanılan şey. Krş. “Basamak yapmak.”</p>		<p>...Çok kültürlü bir çağdaş toplum ideası gerçekleşti, yani atlama tahtası görevini yaptı ve atladık varsayalım...</p> <p>...Türkiye, Doğu Bloku'nun yıkılmasından sonra Karadeniz ülkeleri ve Rusya'da gösterdiği ekonomik ve ticari atılımın bir benzerini, Lübnan'ı atlama tahtası olarak kullanarak Kuzey Afrika ve Ortadoğu'da tekrarlayabilir...</p>	
<p>At oynatmak (Bir alanda, bir konuda) Üstünlüğünü becerileriyle göstermek.</p>	<p>Sayfa 593, Sıra 3405, 37 kez.</p>	<p>...Güney'in eleştirileri göz ardı edildiği gibi, bu şirketlere küresel düzeyde at oynatma fırsatı verecek MAI taslağı hazırlanmıştır...</p> <p>...Bütün bunlar bilindiği halde değiştirilmesi için en ufak bir çaba bile gösterilmez. Elbette ki böyle bir ortamda asker istediği gibi at oynatır ve darbe tehdidi savurur. Demek ki kabahatin büyüğü sivillere aittir...</p> <p>...Eli kalem tutanlar, her türün meydanında at oynatamaz. Yularından tutup götürmeyle at oynattığını sananlar aklanır...</p> <p>...Rumlar da Türkleri boğazlasın diyemezler. 6. Yunanistan artık, AB'yi arkasına alıp, Ege'de istediği gibi at oynatamaz. Tek olumsuz yön, Türkiye'nin Kosovalı göçmenler konusunda biraz zorlanmasıdır...</p> <p>...Yenik düştük, ezilmeden doğrulduk, yine yenildik, yine başkaldırdık. Türeyen yılanlar, çıyanlar, dost görünümlü</p>	<p>“At oynatmak (Bir alanda, bir konuda)” deyimini “küresel düzey, asker, istediği gibi, demokrasi adı altında, dilediği gibi, kimse, eskisi gibi” sözcükleriyle eşdizimli olarak karşımıza çıkmıştır. Olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>düşmanlar, demokrasi adı altında at oynatan, cirit atan zorbalar yolumuzu ikide bir kesiyor, kimi zaman ezip geçiyoruz, ya da onları...</p> <p>...Uzun seneler İran toprakları üzerinde dilediği gibi at oynatan ABD, bu ülkede İran inkılabının...</p> <p>...Onun tutumu gündem-dışıdır; çünkü siyaset sahnesinde at oynatan İslamcıların böyle bir mimari talepleri yok. Talep bir yana...</p> <p>...Avrupa'da Sicilyalılarla işbirliği yapmadan kimse at oynatamazdı. Sicilyalılar ise bazmorfini genellikle ABD'ye gönderiyorlardı...</p> <p>...iş oturana kadar Hermes bünyesinde çalışacaksın, daha sonra sana ayrı bir firma kuracaklar, o zaman istediğin gibi at oynatırsın, Bülent Bey bile karışmaz sana. Sen adam gibi çalış yeter...</p> <p>...Sovyetler Birliği'nde Müskom görevlisi Mustafa Suphi Bey, Baku'ya gelmiş; bu kadarı bile, İttihatçıların Azerbaycan'da artık eskisi gibi at oynatamayacaklarına delâlet etmez mi? Mustafa Suphi'yi Dersaadet'ten...</p>	
Ayağına çağırma	Sayfa 596, Sıra 3438,	...Benim oğlum büyüdüğünde anaya-ataya saygılı olacak" deseydi, büyük bir ihtimalle bu çocuk büyüdüğünde babasını	"Ayağına çağırma" deyiminin olumsuz semantik prozodisi cümle düzeyinde

<p>Yanına gelmesini istemek.</p>	<p>6 kez.</p>	<p>ayağına çağirtmazdı. Bu kıssaya ilişkin üçüncü bakış tarzı... ...Oğlum ben sana vezir olamazsın demedim, adam olamazsın dedim, eğer adam olsaydın yaşlı babanı ayağına çağirtmazdın, sen kalkıp gelirdin" diye karşılık vermiş... ...hazırlanan yere geçmesine izin verdi. Adet üzere İmamı ziyarete gitmesi gerekirken, onu ayağına çağirtıp, huzuruna almak için saatlerce bekletti... ...Neyse ki ekip üç gün sonra o zenginpiçini kale dibinde bir kuytuya kısıtırıp tepeledi de, mevzunun kalanı ortalara döküldü. Meğer yavrumoğlan İsfendiyar'ı ayağına çağıran gebekız imiş... ...Falcon olmalı. Alman Büyükelçisi'ni ayağına çağırıp iki tokat, fazla mı olur?... ...Serhat Sultanın haberini alınca, Ferhat Sultan gülümsedi, "Bu çocuk yola geliyor!" dedi. "Eskiden olsa ayağına çağırırdı. Gelsin görüşelim, derdi...</p>	<p>ortaya çıkmaktadır. Türk gelenek-göreneklerine göre kendinden yaşça büyük birini yanına çağırarak pek hoş bir davranış değildir.</p>
<p>Ayağına gitmek (Birin) Alçak gönüllülük edip (birinin) yanına gitmek.</p>	<p>Sayfa 596, Sıra 3441, 21 kez.</p>	<p>...Özal'a göre işin çözümü radikal tedbirlerdi. Böyle bir olayda işçinin ayağına gitmesi, hükümetin zaafı olduğunu gösterirdi... ...Peyveste Hanım ile Nazikter Kalfa yollara düşüp o kenar mahallesine gittiler. Yani o Bedrenk Asiye olacak kadının</p>	<p>"Ayağına gitmek (Birin)" deyimini "işçi, kadın, liderler, kimse, bilgi, sahip, halk, doktor" sözcükleriyle eşdizimli kullanılmıştır. Olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde</p>

	<p>ayağına gittiler. Pek kıymetli hediyeler ve tatlı laflarla gittiler...</p> <p>...RP için sorun, elinin altındaki cemaatleri korumak ve destek halkasına her geçen gün yeni cemaatleri eklemektir. Bu eklemeleri ise cemaat liderlerinin ayağına gitmek yerine, kendisini onlar için cazip kılacak adımlar atarak ortak...</p> <p>...Aksu, ilk etapta bir başbakanın bir sendika liderinin "ayağına" gitmesini yadırgamış ve bu düşüncelerini Başbakan'a iletmişti...</p> <p>...Elindeki usturayı reisin adamına yaklaştırıp "Deyyus tıraş olmak istiyorsa dükkân burada, gelsin olsun, ben kimsenin ayağına gitmem," diye çıkıştı. Takım elbiseli adamlar...</p> <p>...kampüsün belli yerlerine yerleştirilen kütüphaneler ile belli profesörlerin kürsüleri gelmektedir. Geçmişte öğrenciler bilgiye erişmek için bilginin ayağına gitmek zorundaydılar. Çünkü uzmanlık bilgisini taşıyan öğretim üyeleri...</p> <p>...Bütün bu saydıklarımızdan çok daha önemli bir husus şudur ki; yardım dağıtımı mutlaka ve mutlaka ihtiyaç sahibinin ayağına giderek, ona ulaşarak, onun gönlünü alarak ve onurunu zedelemekten yapılmalıdır...</p> <p>... Halkevleri bu yöntemi dikkate almış; salon, sahne, ışık gibi</p>	anlaşılmaktadır.
--	--	------------------

		<p>araçları en yalın hale getirip, köy alanlarında, pazarlarda, panayırda, halkın ayağına giderek ve arasına karışarak, oyunlarını işportacılar gibi sergilemiştir...</p> <p>...Gençlerin sıklıkla toplanıp biraraya geldikleri durum ve ortamlarda markalar onların ayağına giderek kendileri ile o keyifli ortamda tanışıp karşılıklı bir diyalog kurmaya çalışıyorlar...</p> <p>...Siz buraya gelin. Şuna bak, hasta doktorun ayağına gidecekmış. Nerde görülmüş bu?...</p>	
<p>Aynı yolun yolcusu Bu da onun gidişinde, davranışında.</p>	<p>Sayfa 605, Sıra 3527, 12 kez.</p>	<p>...Onlar dış emperyaliste, bizimkiler de iç emperyalist. Niye birbirlerinin tekerine taş koysunlar ki? Aynı yolun yolcuları olduklarından, hepsinin yapmak istediği de aynı: Müslümanları yok etmek...</p> <p>...DEP'liler bu öneriye asla yanaşmıyorlar. Kamuoyunda, devletin kimi kurumlarında (tabii TSK'da) DEP'le PKK'nın aynı yolun yolcusu olduğuna inanan bir yargı geliyor...</p> <p>...Olaydaki kadınlar Rus'tur. Son zamanlarda Romen kadınları, Rus kadınları Türkiye'ye fuhuş için gelmektedirler. Bunlar da aynı yolun yolcusudurlar. Üzerinde durmaya değmez...</p> <p>...Ünlü terör davalarından "Portland Yedilisi" ve "Lackawanna Altılısı" da aynı yolun yolcusu...</p>	<p>"Aynı yolun yolcusu" deyimi iki ya da daha fazla insanın içinde bulunduğu olumsuz gidişatın aynı olması durumunu anlatır. Olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

	<p>...Ancak bu kez (birbirlerinden çok farklı şeyler söyleseler bile), kendilerini "II. Cumhuriyetçi" olarak tanımlayan konuşmacıları yeğlemişlerdi. Aslında doğal bir şey bu. Zira bu programın hazırlayıcı ve sunucuları da <i>aynı yolun yolcusu</i>. Ve oraya laik Kemalist cumhuriyeti savunan birini çıkartsaydılar, hepsinin lafını ağzına tıkartdı...</p> <p>...kamuoyu laikliği bu kadrolarla korumanın olanaklı olup olamayacağından büyük bir kuşku ve kaygı duyuyordu. Bu Dönemde üst kadrolar böyle olunca, bürokratlar da <i>aynı yolun yolcusu</i> oluyorlardı...</p> <p>...Vakit dardı. Bunun için şeyhler, beyler ve ağaların kaybedecek zamanları yoktu. <i>Aynı yolun yolcuları</i> 13 Şubat 1925'te kararlarını tatbik ederek Şeyh oldular...</p> <p>...Gıybet ve yalanları, daha kalbimizin kapısında yakalayalım, def olsunlar! Biz sohbet edelim dostlar, <i>aynı yolun yolcuları</i>, aynı sevdanın "kara"lıları, aynı lüğatin milleti olmanın şükrünü edâ edelim...</p> <p>... Unutmayalım, "Kendime sabık Başbakan dedirtmem" diye bağırınların nasıl acı bir yazgının kurbanı olduklarını!.. Bugün de böyle düşünenler var ise onların da <i>aynı yolun yolcusu</i> olabileceklerini... Romanya'daki kanlı olaylar...</p>	
--	--	--

		...umduğum gibi geçimli olamayacaklarını anlamak zorunda kaldım, istemesem de öğrendim: Yoldaş da olsalar, <i>aynı yolun yolcusu</i> değillerdi...	
Az kalsın (kaldı) (Az daha) Az sonra, hemen hemen, olmak üzereydi ki (olacaktı, ama olmadı) Krş. "Nerede ise".	Sayfa 607, Sıra 3551, 188 kez.	<p>...Gözünün önüne baksana! <i>Az kalsın</i> çocuğun kafasını kıracaktın!...</p> <p>...Ölümlerden yaşama döndüm ben. <i>Az kalsın</i> ölüyordum pek çok durumda...</p> <p>...Kelebek sağa sola yalpalanıyordu. - Dikkat etsene, <i>az kalsın</i> beni öldürecektin, dedi kızgınlıkla...</p> <p>...Tuğrul ve arkadaşları ise silah seslerini duyduklarından hızlı adımlarla ilerliyorlardı ki <i>az kalsın</i> köşeyi dönerken hızlı giden devrimcilerin taksisi onları ezecekti...</p> <p>...bu uğurda padişahın bir Sadabad ziyareti sırasında, canından oluyordu <i>az kalsın</i>. Abdi Bey, bir arkadaşıyla şakalaşırken derenin soğuk sularında bulur kendini ansızın...</p> <p>...başımı öne eğmiştim. Bu yüzden "Ayşegül Hanım?" diyen sesi duyduğumda <i>az kalsın</i> merdivenlerden yuvarlanıyordum...</p> <p>...teyzeler neden yolun ortasında dikilip öylece durduğumu, <i>az kalsın</i> ezileceğimi söylediler bana...</p> <p>...Tabii arada tuhaf haberlerini alıyorduk. Mesela bir tarihte <i>az kalsın</i> bir devenin altında kalıp ölüyormuş diye haberini</p>	<p>"Az kalsın (kaldı) (Az daha)" deyimi "kırmak, ölmek, ezmek, canından olmak, kalp krizi geçirmek" gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Kırmak, ölmek, ezmek, canından olmak, kalp krizi geçirmek sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir.</p>

		<p>almıştık...</p> <p>...geçtiğimiz yıl gene bir otobüs yolculuğu sırasında az kalsın kalp krizi geçirip ölüyordu...</p> <p>...hemen ikinci sevgilimi bularak işe koyuldum. İlk fındık kırıışımında, az kalsın dişimi kırıyordum!...</p>	
<p>Babasının oğlu</p> <p>Her durumu babasına benzeyen oğul.</p>	<p>Sayfa 610, Sıra 3565, 7 kez.</p>	<p>...Genel hukuka saygı olmayan bir ortamda "kabile asabiyeti"ne benzeyen aile bağları geçer akça oluyor. Fakat hanedanlardan çok bunların nitelikleri ve davranış biçimleri önemlidir. İnönü, babasının oğlu olduğu için hala listelerdedir. Sanayici aileler, devlet desteği ve korumasıyla asalak bir aristokrasi oluşturma peşindedir...</p> <p>...Bir şeyler kuruyor ama hayırlısı. Yapma be hanım. Öyleyse bu herif bindiği dalı kesiyor. Korkmayayım mı? Yağdan kıl çeker gibi bu işin içinden sıyrılmasını becerebilecek misin? İnşallah. (Güler.) Desene babasının oğlu. Kızma canikom. Senin oğlun olsun...</p> <p>...Hemen telgraf çekti bana: "Nasıl gidereceğin oraya, babandan utan" diye. Döndüğüm zaman beni aldı, Fahri İpekçi'ye götürdü. "Bizim oğlan bir hata işlemiş" dedi. Fahri Bey "Babasının oğludur, öğrenir" dedi. O zaman rakip de olsalar, işe böyle bakıyordu insanlar...</p>	<p>"Babasının oğlu" deyimindeki olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır. Bir tür olumsuz benzetme şeklindeki bu deyim bazı örneklerde görüldüğü üzere olumsuz bir davranışı, tutumu, hareketi benzetme söz konusudur.</p>

		<p>...Küçük bey bir kargo uçağı ile başkente getirilen yeni arabasının direksiyonuna oturuyor ve sürat denemesine girişiyordu. Babasının oğluydu ne de olsa. Beğenmiyor ve araba geri yollanıyordu...</p> <p>...Zaten bu kadar imanlı, âdil ve mefkûreye sağlam bağlı olmasındandır ki, etrafında birçok âlim toplanmıştı. Görüldüğü gibi babasının oğlu...</p> <p>...bir de utanmaz adiler Cem'in bu durağa Babasının Oğlu Taksicilik ismini taktığına ait bir bışğılladığınının yalanı dahadır...</p> <p>...Küçük bey bir kargo uçağı ile başkente getirilen yeni arabasının direksiyonuna oturuyor ve sürat denemesine girişiyordu. Babasının oğluydu ne de olsa. Beğenmiyor ve araba geri yollanıyordu...</p>	
<p>Bacak kadar Küçücük (çocuk)</p>	<p>Sayfa 610, Sıra 3568, 47 kez.</p>	<p>...Fakat yayın saati ters olduğu için, çoğu maçlarını kaçırmak zorunda kalıyorduk. İri kıyım George Foreman ve bacak kadar boyuyla Muhammed Ali'nin karnına sıkışıp alttan vuran Joe Frazer maçlarına herkes hayrandı...</p> <p>..."Gazi Bey ne oldu? Ne yaptı bu çocuklar?" "Hocam bu bacak kadar veletler bomba yapmaya kalkmış, Allahtan İbrahim görmüş...</p>	<p>"Bacak kadar" deyimi "boy, veletler, çocuk, çocuklar, kız" sözcükleriyle eşdizimli kullanılmıştır. Veletler sözcüğündeki olumsuz anlam yükü oldukça bellidir. Boy, çocuk, çocuklar, kız sözcüklerinde ise olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde</p>

	<p>...Zümrüt, koca bir nefeste mumları yeniden söndürmüş, bacak kadar boyundan beklenmeyecek laflar etmiş...</p> <p>...adını karizmatik bir İttihat ve Terakki paşasından alan, ama evinde bacak kadar çocuklarına bile söz geçiremeyen sapı silik Talat Şeker'in zamparanın teki olduğu hakkında bir dedikodu dalgası yayılmış...</p> <p>...Benim aklım daha ermezmiş!.. Daha bacak kadar çocukmuşum...</p> <p>...Zehra Hanım: "Aman Zeki ayıp çevreye karşı." Zeki Bey: "Başlarım ayıbına. Bacak kadar çocuk taktı parmağına, oynatıyor bizi. Şu halime bak...</p> <p>...havuz başında "amca, sen de çok dobiş olmuşsun be, yediğine içtiğine dikkat et, hadi yüz biraz da erit" diyen bacak kadar veletler zehir etmiş olmasaydı...</p> <p>...Bir sayfa daha çevirerek sürdürdü: "Bakın Hint'te Bilim ve Felsefe" kısmına! Bütünüyle alıntı eski ders kitabından! Bacak kadar kız felsefe ders kitabı yazmaya kalkarsa böyle olur!"...</p> <p>...Diğeri karşısına geçerek "Bana bak ufaklık! Sen kendini ne sanıyorsun? Bacak kadar boyunla bize kafa mı tutuyorsun?" dedi...</p> <p>...Verdiğim paraya mı yanayım, aptallığıma, aldatılmışlığıma</p>	anlaşılmaktadır.
--	---	------------------

		mı? Valla pes doğrusu, <i>bacak kadar</i> çocuk, hortumcu, dolandırıcı amcalarından dersini çok iyi öğrenmişti...	
<p>Baklayı ağzından çıkarmak (Ağzından baklayı çıkarmak)</p> <p>Sabri tükenip o zamana kadar sakladığı şeyleri söylemek.</p>	<p>Sayfa 612, Sıra 3586, 48 kez.</p>	<p>...Öldürdün bebeği!" "Ölmedi. Hayatını kurtardım." "Öldü işte, biliyorum öldü." "Hayır ölmedi diyorum, iyileşti, bir şeyi yok." Kadın Fügen'in ısrarı üzerine <i>baklayı ağzından çıkardı</i>. "SBS'ten yatmıyor musun? SBS demek bebek sarsılarak öldürüldü demek."...</p> <p>...Oysa son oturuma gelindiğinde, beklediğimiz gibi, "tüm ana konularda iki tarafın anlaşamadığının açıkça ortaya çıktığı" gerekçesiyle Tzounis <i>baklayı ağzından çıkardı</i>: "İki heyetin görüşleri arasında ortak bir zemin yoktur. Ortak zemin olmayınca çelişkili görüşleri bağdaştırmak olanak dışıdır...</p> <p>...Yunanistan'la ilişkiler şekerrenkti. Başbakan Demirel, <i>baklayı ağzından çıkardı</i>, 1961 Anayasasına başından beri karşıydı. Üniversiteler ayaktaydı, ülkücü komandoların baskınları görmezden geliniyor, "faili meçhul"lere yazılan acılar çoğalıyordu...</p> <p>...Fransız elçisi Bompar, Hariciye Nazın Asım Bey ile 2 Mayıs" 1912'de yaptığı bir görüşmede <i>baklayı ağzından çıkarmış</i>, Almanya, Avusturya, Rusya, İngiltere ve Fransa'nın İtalya'yı Ego Denizi'nde hareket hususunda serbest</p>	<p>“Baklayı ağzından çıkarmak (Ağzından baklayı çıkarmak)” deyimi “ölüm, anlaşamamak” sözcükleriyle eşdizimli kullanılmıştır. Ölüm ve anlaşamamak sözcüklerindeki olumsuzluk bellidir. Diğer örneklerdeki olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

	<p>biraktıklarını söylemiştir...</p> <p>...İhtiyarın gönlünü edemeyeceklerini anlayınca, eğitilmiş tavşanlarını geri alıp ofise dönmeye karar vermişlerdi ki, dede <i>ağızındaki baklayı çıkardı...</i> "Tavşan tabladan boş kâğıdı çekti" dedi. "Her niyet tablasında bir boş kâğıt olur. Milyon kere çektiysen tavşan ona dokunmaz. Ama çekerse, yedi vakit geçer, ölüm gelir...</p> <p>...Özal, Nakşiydi, değildi diye, yıllarca süren tartışmalardan sonra nihayet, Nakşibendi olan Korkut Özal, Milliyet'teki anılarında, <i>baklayı ağızından çıkarıp</i>, ağabeyi Turgut Özal'ın da Nakşibendi Tarikatı'nın Türkiye'deki Şeyhi Mehmet Zahid Kotku'nun öğrencisi olduğunu açıklıyordu...</p> <p>...Ama, sizin düşündüğünüz anlamda bir tutkusu olduğunu sanmıyorum." Büyük Patron, pat diye <i>baklayı ağızından çıkardı:</i> "Peki, sen ona ilgi duyuyor musun Kiraz?"...</p> <p>...Bende sözün bini bir paraya... Aklıma gelen bütün yeminleri sıraladım. Babam da <i>baklayı ağızından çıkardı.</i> Düşündüğü hayvan "Beo" imiş!.. Bir an anlayamadım ne olduğunu ama, anlatır anlatmaz hatırladım...</p> <p>...Ama belli etmedi. Tiraje Hanım <i>baklayı ağızından çıkardı:</i> "Ela sizi çok seviyor. Rica etsem, eve gelip onunla konuşur</p>	
--	--	--

		<p>musunuz?...</p> <p>...Sunay Akın'ın Kızılderililer ile neden ilgilendiğinin yanıtının da bulunduğu baklayı ağzından çıkarır: "Bu camiyayı 1949 Antlaşması yaratmış değildir..."</p>	
<p>Bal gibi (Pek âlâ)</p> <p>Adamakıllı, gereği gibi, çok iyi.</p>	<p>Sayfa 612, Sıra 3594, 219 kez.</p>	<p>...Aslında tüm o güzel insanlarımızı öldüren cinayetlerde de bu ipleri çoktan pazara çıkmış ama hâlâ ölümcül olmayı sürdüren devlet içi çeteler, odaklar bal gibi biliniyordu ama hiçbiri çökertilemedi; çünkü bu sistemin tek bir hedefi var: Ülkesini seven, daha demokratik bir düzen ve eşitlik isteyen herkesi öldürmek...</p> <p>...Numarasız Kapalı Tribün'e kapasite üstü yaklaşık beş bin kaçak bilet satıldığı öğreniliyordu. Bu, stad güvenliğini tehlikeye atmanın ötesinde bir de bal gibi haksız kazanç sağlamak ve vergi kaçırmaktı...</p> <p>...Oysa fedakârlık, enayilik demek değildir! Bu arkadaşınızın yaptığıysa bal gibi sizi kullanmaktır...</p> <p>...HAMAĞÇI: Ne? Neyi yakaladın? PİRİNÇ: Yalanını! (Zıplar.) Yakaladım yakaladım. O uyduruyor! Bal gibi uyduruyor! HAMAĞÇI: Ben mi? Yani neden uyduracaktım ki?...</p> <p>...Bunca yılın deneyimli çobanıyım. Aksakallı rahmetlik</p>	<p>"Bal gibi" deyimi " devlet içi çeteler ve odaklar, uydurmak, üstüne üstelik, hırsızlık, intihar, dine dayalı siyaset, engel olmak, egemen" gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Devlet içi çeteler ve odaklar, uydurmak, hırsızlık, intihar sözcüklerindeki olumsuz prozodi açıkça bellidir. Üstüne üstelik, dine dayalı siyaset, engel olmak, egemen sözcüklerinde ise olumsuz semantik prozodi daha gizlidir.</p>

		<p>ağanın yılanmış adamıyım. Dağdan yeni inmişim. Sürüyü arttırıp getirmişim. Üstüne üstelik bal gibi hakkım yenmiş...</p> <p>...Toprak taşınabilir mal haline gelmiş, dedi. Hırsızlık, hem de bal gibi hırsızlık...</p> <p>...Havagazı musluğu açık kaldıysa kaza değildir. Ben yutmam öyle şey. Bal gibi intihardır...</p> <p>...Semra Hanım'a göre; Korkut Bey, sırtını dine dayamış bal gibi siyaset yapıyordu...</p> <p>...Öte yandan tarihe baktığımızda, hiçbir müstebit devletin kabaca 70 seneden fazla yaşamamış olduğunu görüyoruz. ABD, önceden bal gibi bilip engel olmadığı Pearl Harbor baskınına vesile kılıp Japonya'ya iki atom bombası attığından beri müstebit olmuştur...</p> <p>...Ezilenlerin de rehber edindiği bir ideolojisi vardır. Ve egemenler de bunu bal gibi bilir. Bilir ve bunun için en tiz perdeden savaş çıkırtkanlığı yapar...</p>	
<p>Bana (sana, ona) göre hava hoş Öyle de olsa, böyle de olsa benim (senin,</p>	<p>Sayfa 614, Sıra 3605, 21 kez.</p>	<p>...SENARYO YAZARI: Evet, çünkü senin delirmen lazım senaryo gereği. Burada çok önemli bir aritmetik var. Rahatsız mı oluyorsun tecavülden? KADIN OYUNCU: Yok bana göre hava hoş da hani mantıksız geldi biraz. Bunlar kiralık katiller. Benim bildiğim kiralık katiller kendi işlerini bırakıp kadınlara</p>	<p>“Bana (sana, ona) göre hava hoş” deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde anlaşılmaktadır.</p>

<p>onun) için fark etmez. Yeğlenecek tutumu başkaları düşünsün.</p>	<p>tecavüz etmezler. Tecavüzcüler ayırır benim bildiğim... ..."İşin içinde Jude Law varsa, her türlü gerilime razıyım ben," diye belirttim fikrimi. "Bana göre hava hoş," dedi annem umursamaz bir sesle... ...uykunun bile karartmadığı bir ölüm parıltısı dolaşır." "Öyle olsun," dedi Terelelli. "Öyle olsun... Bana göre hava hoş. Saklı hazineler çalacak olsaydım, doğrusu benim de ejderhalarım olurdu... ...gazetemizde imzasız yazan Hüseyin Cahit Bey'e imzalı yazdırmak istiyoruz." "Niçin?" "Biraz tiraj almak istiyoruz da..." Şükrü Kaya gülerken bakar: "Bana göre hava hoş, yazsın. Yalnız bir şey var... ... Bizim Amerika'da sözümüz çok geçer. Onu değerlendirmek sizin faydanıza. Bana göre hava hoş. Prezidan Buş üzerindeki tesirimi kullanarak, onu, bizim bulacağımız bir çözüme razı edebiliriz... ...Tatil bitiyor." "Biliyorum dedim! Gideceğim... Gelecek Pazara." "Hayır, bana göre hava hoş. Sade Paris lâfi dilinden düşmüyor da, ondan söyledim... ..."Bir çocuk daha geliyor beyefendi..." "İyi ya... Bunda öfkeleneyecek ne var?" "Ohhh... sana göre hava hoş. Sen</p>	
---	--	--

		<p>doğurmayacaksın ki...</p> <p>..."Anlamıyor musun hâlâ, sonuçlara katlanacak olan Cemil. Yakacaklar çocuğu. Ama <i>sana göre hava hoş</i>. 'Kararları Asaf verdi' deyip çekileceksin kenara...</p> <p>...SÜLEYMAN: Gerçi "Başını keserim" in nasıl yazılacağını ben öğrettim ona; padişah "öğret" der de nasıl öğretmem, nasıl karşı gelirim buyruğa? MURAT: Öyle ya, <i>sana göre hava hoş</i>, kesilecek baş seninki değil ne de olsa...</p> <p>...Küçük tencere, kaşığın bu sözlerini duyunca, temelli dellendi: "Tabi..." dedi, "<i>Sana göre hava hoş!</i> Ateşte oturan benim! Sen sadece ara sıra girer, ortalık karıştırırsın!...</p>	
<p>Basamak yapmak</p> <p>Bir durumu, daha yükseklerine erişmek için araç olarak kullanmak. Krş. "Atlama tahtası."</p>	<p>Sayfa 614, Sıra 3613, 18 kez.</p>	<p>...Onlar da beni <i>basamak yaparak</i> beni kötümeyi, benim şiiirimin modasının geçtiğini söyleyerek, bana vurarak bir çeşit Brutusluk yapıyorlar...</p> <p>...Köylüleri sevmemeyi anlamak mümkün, proleterlerle bir arda bulunmamaya tahammül edememek de normal. Normal olmayan bir şey var, o da bu insanları <i>basamak yaparak</i> bir yerlere gelmeye çalışmak. Bu insanları araç olarak kullanıp tatmin olmak ya da birilerinden bir intikam almak...</p> <p>...Aydınları savaşçı ve kurban görmek elbet doğru değil. Toplumun öncüleri olarak kendilerini feda etmelerini beklemek</p>	<p>"Basamak yapmak" deyimi bağlam içerisinde "beni, insanları, halkı, felaketle sonuçlanacak maceralara, yokluğa, küfre, saltanatlara, kendilerine, kendine" gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Felaketle sonuçlanacak maceralara, yokluğa, küfre sözcüklerindeki olumsuz anlam yükü belirgindir. Beni, insanları, halkı, saltanatlara, kendilerine, kendine</p>

	<p>de yanlış. Ama halkı basamak yaparak, insanları yanlış yönlendirmelerini de alkışlamamak gerek...</p> <p>...ikinci bir ümit ve aldaniş olmalıdır dedikten sonra O'nun yayılmasına hizmet ettiği bu Turancılık idealinin, mesela, Enver Paşa gibi toy ve muhteris bir ele düşüp felâketle sonuçlanacak maceralara basamak yapılacağını buseydi, bu şiiri söylemeyeceğini, o güzel ideali pişmemiş bir şekilde açığa vuramayacağını da ilâve eder...</p> <p>...Nerden arkadaşın senin?" "Arkadaşım sayılmaz. Majestelerine erişmek için, herif beni basamak yaptı, o kadar işte. Al, bozdur bozdur kullan."...</p> <p>...Gerçek bu iken, ışığa ulaşma basamakları olması gereken bilimsel gelişmelerin küfre, yani karanlığa, yokluğa basamak yapılması, dünya tarihinde en yoğun ve yaygın şekliyle Rönesans'tan sonra olmuştur...</p> <p>...Hıristiyanlık, aşk dini olma iddiasıyla bedeni, tabiatı, yani ilimleri ve akli ihmal edince Batı'da ilimler neticede materyalist çizgiye oturdu ve küfre basamak yapıldı...</p> <p>...bu dinin bu ülke aleyhine kullanılmasını ve halkımızı engizisyon kahırlarıyla baskı altına alacak saltanatlara basamak yapılmasını önlemede mutlaka rol almak zorundadır...</p>	<p>sözcüklerinde ise olumsuz semantik prozodi daha kapalıdır.</p>
--	--	---

		<p>...şimdilerde bütün "vatanseverlerin" vatani, kendilerini biraz daha büyük ve diğer insanlardan daha farklı göstermek için ayaklarının altına alıp, kendilerine <i>basamak yapmaları</i> gibi şimdi dincilerinde kendi dinlerini ayakları altına alması...</p> <p>...Görünen odur ki AHC siyasî iktidara yürürken, özellikle "komünist" yönetimin Karabağ politikasının başarısız olduğu zamanlarda, halkın desteğini kendine <i>basamak yapmıştır</i>...</p>	
<p>Basıp gitmek Aklına koyduğu şeyi yapmak üzere bulunduğu yerden uzaklaşmak. Krş. "Çekip gitmek"</p>	<p>Sayfa 614, Sıra 3614, 23 kez.</p>	<p>...Hiçbir şeyden anlamazlar ama yine bilmiş bilmiş dergiyi incelediler. Haa hıı gibi onaylamalardan sonra <i>basıp gittiler</i>...</p> <p>...İçlerinden biri, hâla lobiye inmemiş olan davulcuya ateş püskürüyor: - Erken gidelim diyen kendisi... Ortada yok! <i>Basıp gidelim</i>, o arkadan otobüsle gelsin!...</p> <p>...Ellerimi ağzıma siper edip bir kez daha HEY! diye bağırdım. Burada zaman yitirmenin bir anlamı yoktu, en iyisi <i>basıp gitmekti</i>. Motosiklete doğru yürüdüm...</p> <p>...Düşünüyorum mütemadiyen... Ne yapmalı Tanrım... İki ucu ballı değnek. <i>Basıp gitsem</i> Aydın'a, yenilmiş olacağım...</p> <p>...Şoförü ne kadar munis olursa olsun, bizatihi minibüsün kendisi arkadan gidişine baktığınızda fırsatçı, kural tanımaz, kaba ve en çok da gıcık. Acaba trafiği allak bullak ederek, <i>basıp gitmelerinden</i> sonra geriden bakanların marifetiyle mi</p>	<p>"Basıp gitmek" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>tescillenmiştir bu sicili bozuk sıfatlar?...</p> <p>...Rumları sınır dışı etmiş. Her iki durumda da sonuç aynı olmuş: Ataları yüzyıllardır bu topraklarda yaşayan Ermeni, Rum, Yahudi aileler "yabancı" olduklarını nihayet kabul etmiş, basıp gitmiş...</p> <p>... Tam çıkıp gidiyordu ki, Serap ığlık çığlığa bağırmaya başladı. - Basıp gidiyorsun. Sonra gece vakti gelip. Ulan Allah belanı versin...</p> <p>...Bir ay içip gideceğimizi syluyoruz ve harbiden çayımızı içip basıp gidiyoruz...</p> <p>...Hem sonra yine Songül içinde olduğu gibi tam seviyorum hatunlar basıp gidiyor, bu en uyuz olduğum Şey...</p> <p>...Cc, Reis ve Nurettin'in iki arkadaşı daha vardı... İki üç saatte kamyonete yüklediler. Basıp gittiler... Ben hiç karışmadım...</p>	
<p>Baston yutmuş gibi Duruşu, yürüyüşü dimdik.</p>	<p>Sayfa 615, Sıra 3621, 4 kez.</p>	<p>...Münir Nurettin Selçuk tek başına sahneye çıkıp, frak giydiği ve ayakta Şarkı söylediği için, günümüzün Michael Jackson'u kadar ilgi çekmişti. Sonradan "baston yutmuş gibi" diye tanımlanacak bu Şarkı okuma yöntemine duyulan tepkiler, zamanla tam zıddı sayılabilecek Zeki Müren tarzını ortaya çıkardı...</p>	<p>"Baston yutmuş gibi" deyimindeki olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>...Selçuk frak giymişse, o şort veya eteklik giymiş, Selçuk ayakta durmuşsa, o yere uzanmış, Selçuk'un "baston yutmuş" tavrına karşı, o sanki "yılan yutmuşçasına" hareketli olmuştur...</p> <p>... O sabah kar ışğali altında bir beyaz uykuda şehir. Nabuk Nezar'ın uzun uyuma tavsiyesine uyarak. Donuk, hareketsiz, kımıldasa süsü bozulur türden baston yutmuş kaza dönmüş, hareketsiz, donmuş halde hiç böyle şey görülmemiştir...</p> <p>...Bu bölümde Kaygusuz'un kaskatı oyuncu bedeni çözülüyor, stilinde tadımlık nüanslar beliriyor. Zira diğer tüm bölümlerde sahne üzerinde baston yutmuşçasına kalıp hareketlerle "davranan" robot oyunculuklara şahit oluyoruz...</p>	
<p>Baş çekmek</p> <p>1) Önyak olmak.</p> <p>2) Halayın başında bulunup oyunu yönetmek.</p> <p>*Derlemde "baş çekmek" olarak geçiyor.</p>	<p>Sayfa 617, Sıra 3643, 178 kez.</p>	<p>Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) verilerine göre, Amerika Birleşik Devletleri (ABD), 12 trilyon 250 milyar dolarla dış borçta başı çekiyor.</p> <p>...Son dönemde özellikle hızlı internete yönelik yoğun bir ilgi görüldüğüne işaret ediyor. Abone kaybında, İç Anadolu Bölgesi başı çekti...</p> <p>...Körfez Savaşı'ndan sonra Kuzey Irak'ta Kürtlerin başı çektiği ayaklanmada, İran etkisinin de olduğu biliniyor...</p> <p>...Bu rakam, Türkiye'nin yaklaşık yüzde 1'lik payla gaz salınımindaki başı çeken ilk 20 ülkeye yaklaştığını gösteriyor.</p>	<p>"Baş çekmek" deyimini Türkçe Ulusal Derlem'de karşımıza "başı çekmek" şeklinde çıkmaktadır. Deyim "dış borç, sera gazı salınımı, trafik kazaları, sömürülme, cıvık güldürüler, infaz" sözcükleriyle eşdizimli kullanılmıştır. Dış borç, sera gazı salınımı, trafik kazaları, sömürülme, cıvık güldürüler, infaz sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi oldukça açıktır.</p>

		<p>Ayrıca Türkiye, son yıllarda sera gazı emisyonları en fazla artan ülke oldu...</p> <p>...Anadolu Ajansı'ndan bir haber ulaştı: "Türkiye trafik kazalarında başı çekiyor." Rakamlar şöyle; "Türkiye'de bu yılın ilk 4 aylık döneminde 32 bin 683 trafik kazası oldu...</p> <p>...Hindistan'ın İngiltere tarafından sömürülmesinde başı çeken Doğu Hindistan Şirketi ilk üssünü 1639'da Madras'ta kurar...</p> <p>...Bu filmler arasında koyu melodramlar ve oldukça cıvık güldürüler başı çeker...</p> <p>...Ama sonuç burada da kısıtlıydı: Yalnızca karaborsa bilet satan bir kişi yakalanmıştı. Gözetleme konusunda başı çekenler İngilizler...</p> <p>...Suudi Arabistan, İran, Çin ve Kongo arasında paylaşılmaktadır. Bunlar arasında Çin 1077 infazla başı çekmekte, onu 165 infazla İran izlemektedir...</p> <p>...Dünyada Macaristan bu konuda başı çekerken, Romanya ve Bulgaristan'da Jeotermal turizmi önemli bir sektör olmuştur...</p>	
<p>Baş göstermek. (Yüz göstermek) Belirmek, ortaya çıkmak.</p>	<p>Sayfa 618, Sıra 3648, 211 kez.</p>	<p>...Sonuçta mali piyasalarda baş gösteren krizi aşmak üzere 5 Nisan İstikrar Tedbirlerinin devreye sokulduğu görülmektedir...</p> <p>...Denekleri tamamen rüyadan mahrum edince, deneye tabi</p>	<p>"Baş göstermek. (Yüz göstermek)" deyimi "kriz, dağınık ve tutarsız hareketler, erozyon, döviz sıkıntısı, kaynak sıkıntısı, açlık, kuş gribi,</p>

		<p>tuttuğu bu kimseler üzerinde dehşetli bir hırçınlık, asabilik, hafıza zafiyeti, dağınık ve tutarsız hareketler baş gösterdi...</p> <p>...Hazar Denizi'nin kuzeyine rastlayan bu oldukça kurak bölgede, şiddetli erozyon baş gösterdi...</p> <p>...Yaşanan petrol krizine Kıbrıs çıkarmasını gerekçe göstererek Türkiye'ye uygulanan ekonomik ambargo eklenince döviz sıkıntısı baş gösterdi...</p> <p>...Kümelere çalışmaya başlayınca, kaynak sıkıntısı baş gösterdi...</p> <p>...Ve savaşlar... Ve ölümler... Ve açlık baş gösterdi... Ve kan akıtmaya doymadı insan...</p> <p>...Ülkemizde 2005 yılında baş gösteren kuş gribi vakasında da aynı durumu görmemiz mümkün olmuştur...</p> <p>...Esnaf arasında Kürtlere karşı hoşnutsuzluk baş gösterdi...</p> <p>...Yalnızca, İzmir'de yaşanan sel afetinin ardından baş gösteren bulaşıcı hastalıklar tehlikesine dikkatleri bir kez daha çekmek istiyoruz...</p> <p>...şiddetli ağrılar hissedilir. Zayıflık ve kansızlık baş gösterir...</p>	<p>hoşnutsuzluk, bulaşıcı hastalıklar, zayıflık ve kansızlık” gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Kriz, dağınık ve tutarsız hareketler, erozyon, döviz sıkıntısı, kaynak sıkıntısı, açlık, kuş gribi, hoşnutsuzluk, bulaşıcı hastalıklar, zayıflık ve kansızlık sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıktır.</p>
<p>Başı göğe ermek (değmek) Uğraşa uğraşa</p>	<p>Sayfa 619, Sıra 3663, 5 kez.</p>	<p>...Niye beş çocuk? Ben yanıtlayayım. Çünkü ilk dördü kız. İlle de erkek çocuk. Çünkü erkek çocuk olursa başı göğe erecek beyzadenin. Soyadı devam edecek. Sanki padişah da...</p>	<p>“Başı göğe ermek (değmek)” deyimindeki olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

<p>layık olmadığı şeyi elde ettiğinden çok sevinip böbürlenmek.</p>		<p>...Burada "özelleştirme" ile ilgili kimi noktalara da değinmekten kendimi alamıyorum. USAŞ'ı sattılar da birilerinin "başı göğe mi erdi". Hizmet daha iyi mi görülüyor... ...Anasında babasında hiç akıl kalmamış. O daha küçücük bir çocuk, bir evi çekip çevirecek durumda değil ki. Evcilik oyunu mu bu? 32. Evlendi de ne oldu? Sanki başı göğe mi erdi?... ...Meraklısı için farklı bir açılımla şöyle ya da: "Kızılay bulvarından başı göğe ermiş bir Nuri Pakdil geçiyor bayım!... ...Yolun bittiği, denizin başladığı yerde Kaymakamlığın karşısındaki Avusturya Rejisi'ne geldiler. Başı göğe erdiren erkeklik kürsüsüne çıkmaya iki basamağı kalmış erinlik çağında...</p>	
<p>Başından geçmek Vaktiyle böyle bir durumla karşılaşmış olmak.</p>	<p>Sayfa 623, Sıra 3699, 301 kez.</p>	<p>...Bundan yıllar önce Ankara'da bir ailenin başından geçen acı bir olayı örnek olarak verebilirim... ...Avesta'nın Gatha bölümünde bu şöyle anlatılır; "ona sorma. Çünkü sen ona başından geçen kötülükleri, Gözyaşları ile bozulmuş yolları... ...Kendisi, başından geçen muhtelif ıstıraplı olaylarla vatansız kalmanın acılarını tatmış... ...Misafirin sözünü kesmek, onu küçümseyici laflar etmek, başından geçen kötü bir olayı hatırlatmak da doğru değildi...</p>	<p>"Başından geçmek" deyimini "acı bir olay, kötülükler, kötü bir olay, sıkıntı, acı olay, trajik bir öykü" gibi kelimelerle eşdizimlilik göstermiştir. Acı bir olay, kötülükler, kötü bir olay, sıkıntı, acı olay, trajik bir öykü kelimelerindeki olumsuz semantik prozodi kendini göstermektedir.</p>

		<p>...Küçük küçük hıçkırıyorum: Ah Feride, sen kendi başından geçen onca sıkıntıyı unutursun da, altın dişler takınıp şimdi nasıl...</p> <p>...Bunu herkese anlatır da ordan biliyorum, dedi, biz de başından geçen acı olayı dinledikten sonra acıyıp işe almıştık...</p> <p>...Osman, bugün başından geçenleri hatırlayınca utandı. Bugün kötü bir gündü. Kötülük, daha okuldayken başlamıştı...</p> <p>...Yani kendi kendini (bile!) inandırabilmesi, başından geçen o trajediyi televizyon ekranında gösterebilme başarısına bağlı adeta...</p> <p>...Çok değerli ve hoş bir insan olan senaryocu Abdülhay Edip'in başından geçen trajik bir öykü...</p> <p>...İlk insan, ve onun başından geçenler bütün insanlık için bir nümune ve ibret manzarasıdır...</p>	
<p>Bel bağlamak Kendisine yardımı olacağına inanıp bir kimseye ya da bir şeye güvenmek.</p>	<p>Sayfa 631, Sıra 3784, 149 kez.</p>	<p>...Bu toplum yapısında geleceği istediği gibi planlamak, uzun vadeli hesaplara dayalı beklentilere bel bağlamak olanağı yok...</p> <p>...Türkiye'de sol için başka güç odaklarına bel bağlamak yalnızca onursuzluk değil ayrıca çok lüzumsuz bir yönelim olur...</p>	<p>“Bel bağlamak” deyimi “beklentilere, güç odaklarına, İslamcılara, rastlantılara, fesatlığa, aslı-esası olmayan şeylere, belirsizliklerle dolu bir gelecek yaşama, acılara, yoksul kesimlerin ataletin sürekliliğine”</p>

	<p>...siyasal İslamcılara bel bağlamak ne büyük yanığı, gaflet olabilir...</p> <p>...Bir şeyi elinden alınmış duygusuyla yaşadığı için rastlantılara bel bağlamış, bu yüzden de yıkıntılar altında kalmıştı...</p> <p>...Halamıza göre Sultan Vahidettin, Damat Ferit Paşa'nın fesatlığına bel bağlamış, hanedana ve belki de bütün hanedan ailelerine leke sürmüştü...</p> <p>...insanı, anlamını bilmeden sırf üfürük olsun diye okumaya ve aslı-esası olmayan şeylere inanıp bel bağlamaya iter...</p> <p>...Hükümetin, kurları "saatli bomba" haline getiren cari açığın finansmanı için bel bağladığı özel sermaye girişi de, ağırlıklı olarak bono ve repoda bekleyen bu sıcak paradan oluşuyor...</p> <p>...bir o kadar günlük, belirsizliklerle dolu bir gelecek yaşama bel bağlama anlamına gelen bir kutlama saflığı, bölünüdür...</p> <p>...inandığı davaya bağlılık; yiğitçe ve mertçe süren bir hayat; acılara bel bağlayarak yaşayan bir adam: Bekir Berk... Bekir Berk, bütün zorluklara göğüs gererek...</p> <p>...diğer kesimleri gözden çıkarması anlamına gelen bu politikalar, işçi sınıfının ve yoksul kesimlerin ataletinin sürekliliğine bel bağlamaktadır...</p>	<p>sözcükleriyle eşdizimli kullanılmıştır. Bunlardan fesatlığa, aslı-esası olmayan şeylere, belirsizliklerle dolu bir gelecek yaşama, acılara, yoksul kesimlerin ataletinin sürekliliğine sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir. Beklentilere, güç odaklarına, İslamcılara, rastlantılara kelimelerinde ise olumsuz semantik prozodi nispeten daha kapalıdır.</p>
--	--	--

<p>Ben bu işte yokum</p> <p>Ben bu işe karışmam.</p>	<p>Sayfa 632, Sıra 3797, 6 kez.</p>	<p>...Seni şeytan mı dürtüklüyor? Başımızı belâya sokma. Ben bu işte yokum, diyerek çekip gitti...</p> <p>... "Gene bu iş, bana pek dürüst görünmüyor," dedi Kadri, "Ben bu işte yokum," anlamında geriye çekildi...</p> <p>...Melda ızgara lüferini didiklerken, asık bir yüzle, "Beni unut, ben bu işte yokum artık," diye homurdandı...</p> <p>...Açıkçası, adamların bu kadar cüretkâr davranacağı ben de kestiremedim" dedi. "Ama şimdi durum farklı. Senin kılına zarar gelmesine izin vermeyiz." Daha önceden de söylediğim gibi ben bu işte yokum" dedim. Hiç düşünmeden dökülmüştü bu sözcükler ağzımdan...</p> <p>...Vuramaz. Tüfeği indirir. Yavaş yavaş Mati'nin yanına yaklaşır, onun omzunu dürter. YUAN: (Çok normal.) Cık... Ben bu işte yokum Mati... Anlıyor musun, yokum, yokum, yokum. Yuan elini Mati'nin omzuna atmıştır...</p> <p>...kendini tutamadı: "Bu şirket benim şiir çalışmalarımı desteklemek için kurulmuş diyeceğim geliyor," dedi. "Ama ben bu işte yokum: babamın evini kapitalistlere bırakamam..."</p>	<p>"Ben bu işte yokum" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>
<p>Benim diyen</p> <p>Değme, kendine güvenen.</p>	<p>Sayfa 634, Sıra 3808, 32 kez.</p>	<p>...Çizdiği desenleri, boyadığı yazmaları, sofraya bezlerini, bohçaları benim diyen boyayamaz, renklerini böylesine birbirine yakıştırıramazdı...</p>	<p>"Benim diyen" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

	<p>...Öyle ya böylesi güzel kokuya, <i>benim diyen</i> âdemoğlu dayanamaz...</p> <p>...Ruhi'nin annesi Emeti Hanım oğlunun bal dök yala evini, sakız gibi çamaşırlarını gördükçe, <i>benim diyen</i> ev kadınının Nilgün'ün eline su dökemeyeceğini iddia eder...</p> <p>...İltifat için söyleyemiyorum, "<i>benim</i>" <i>diyene</i> birçok yönetmenin çektiği filmde çok çok önde bir film...</p> <p>..."Bu yörenin en iyi çilingiri. <i>Benim diyen</i> usta su dökemez eline...</p> <p>...Fenerli futbolcuların gazetelerde çıkan fotoğraflarını keser saklardım.' Bugün <i>benim diyen</i> taraftar yapamaz ama Kazan yapıyor...</p> <p>...Rüzgârın uğultusu çoğalmış. "Ağaçlar üstümüze devrilecekler!" "Çok sağlam ağaçlardır" diyor, Tuna, "<i>benim diyen</i> fırtına, onları yerinden oynatamaz..</p> <p>...Teodora, günümüzde <i>benim diyen</i> feministlerin topluca 40 yılda yapamadıklarını tek başına üç beş yıl içinde yapabilmiş bir kadındı...</p> <p>...Urfa'nın usta mevlidhanlarından Nuri Hafız'dan mülhem tarzı ve tavrıyla <i>benim diyen</i> hafıza kök söktürdü...</p> <p>...vakti var mıdır diye kararsız kaldığımız Gökçer vardı.</p>	
--	--	--

		<i>'Benim diyen</i> sopranelara taş çıkartır...	
Bıçak sırtı Çok yakın (aralık), çok az (fark).	Sayfa 638, Sıra 3850, 64 kez.	<p>...Örneklenen bu çelişik ya da ikici özelliklerin, ne kadar çaplı olursa olsun bir aydını <i>bıçak sırtına</i> yerleştireceği açıktır...</p> <p>...Yurdun birçok bölgesinde termometrenin zaman zaman 45 dereceye dayanması sebebiyle elektrik üretim-tüketim dengesi <i>bıçak sırtında</i> gidiyor...</p> <p>...Zaten Türkiye ekonomisi her durumda <i>bıçak sırtında</i>. Savaş olmasaydı da bu kriz yaşanacaktı diye düşünüyorum...</p> <p>...Açıklamanın zamanlaması doğru. Çarşambadan kokusunu almıştık. <i>Bıçak sırtında</i> giden ekonomiyi çok olumsuz etkiler...</p> <p>...Bu tür dönemlerde en basit bir haber bile kriz yönetimini olumsuz etkiliyor. Ekonomimiz <i>bıçak sırtında</i>. Bakanlar Kurulu'nda koordinasyona her zamankinden daha çok ihtiyacımız var...</p> <p>...Bizim burada dikkat çektiğimiz konu, Türkiye'deki bu şiddet ortamının ben <i>bıçak sırtı</i> gibi değerlendiriyorum, bu tarafa da gidebilir, öbür tarafada gidebilir...</p> <p>...500 büyük sanayi kuruluşu sonuçlarının bir bunalım yılı olan 2001'e göre daha iyi çıkması, rehavete kapılmamıza ve ekonomimizin hâlâ <i>bıçak sırtı</i> bir dengede ilerlediği gerçeğini gözardı etmemize yol açmamalıdır...</p>	<p>“Bıçak sırtı” deyimini bağlamda “aydın, ekonomi, şiddet ortamı, yaşamla ölüm” gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Şiddet ortamı sözcüğündeki olumsuz anlam yükü belirgindir. Aydın, ekonomi, yaşamla ölüm sözcüklerinde ise olumsuz semantik prozodi daha kapalıdır.</p>

		<p>...Trapezin birini bırakıp kendini boşluğa atmak, öteki trapezi yakalayınca dek geçen bir an, yaşamla ölüm arasındaki bıçak sırtı, trapezin yakalandığı anda duyulan sevinç...</p> <p>...Başka bir deyişle Heidegger sonrası sanal bilgiyle bedeni ulvi bir mevcudiyetin temsili olarak kurgulayan eski bilgi arasındaki fark, bıçak sırtı bir dengeden kaynaklanmakta...</p> <p>...Bu satırların yazarı bir çiğ tanesi kadar alıngan olan bir yengeç kadınıyla yaklaşık 4 sene birlikte olmanın o bıçak sırtı heyecanını yaşamıştır...</p>	
<p>Bildiğinden şaşmamak (kalmamak)</p> <p>Hiçbir etkiye aldırıştırmeyerek doğru saydığı davranışını sürdürmek.</p>	<p>Sayfa 639, Sıra 3864, 12 kez.</p>	<p>...Münakaşada, karşılıklı atışma, üstün gelmeye çalışma, belki birbirini kırma pahasına bildiğinden şaşmama vardır...</p> <p>...Sabit fikirli bütün adamlar gibi inatçıydı. Kafasını kessen doğru bildiğinden şaşmazdı böyleleri...</p> <p>...Yatırım grubunda bulunan Doğan Eserce ve arkadaşları bu yeni tesisin SASA için fazla olduğunu söylemelerine karşın, Sabancı bildiğinden şaşmadı...</p> <p>... KÖSEM: Kolay işlere girişmek bize yakışır mı ağalar? Kendi bildiğinden şaşmayan yeni Sadrazam yâr olmaz bize; onun da, onu oraya getirip orda tutanların da giderilmeleri gerektir...</p> <p>...Oğlanın babası şehir polisi ya da mücadelecisi, doğru</p>	<p>“Bildiğinden şaşmamak (kalmamak)” deyimini bağlam içerisinde “birbirini kırma, doğru, kendi” gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p><i>bildiğinden şaşmaz</i> bir savcı. Oğlan küçük, sabi tabii o zamanlar...</p> <p>...Bu nedenden cunta dönemlerinde ve diğer dönemlerde başı epeyce ağrısa da Üstün <i>bildiğinden şaşmaz</i>...</p> <p>...bu arada, kendi kendine işlediğin cinayetler, kılı kırk yarma [...] <i>bildiğinden şaşmaz</i> entelektüel, Bizans uzmanı, feminist olma hastalığı...</p> <p>... Ona yaptığının yanlış olduğunu elli defa anlatmış ama nafiye. Kötü Huylu Korku <i>bildiğinden şaşmıyor</i>, çocukları korkutmaya devam ediyormuş...</p> <p>...Raghu Rai, seyahatin kişiyi zenginleştirdiğini düşünse de <i>bildiğinden şaşmıyor</i>: "Bir yerde sürekli yaşamak insanı körleştiriyor diyelim..."</p> <p>...Olsa, ben bi denemi parasız gor muyum?" Urguya Nine, <i>bildiğinden şaşmıyordu</i>: - "Olur muymuş, anam? Herşey zamanında gerek..."</p>	
<p>Bildiğini okumak</p> <p>Herkes ne derse desin, istediği gibi davranmak.</p>	<p>Sayfa 639, Sıra 3865, 75 kez.</p>	<p>...Anti Balistik Füze Anlaşması'nı (ABMT) delme kararlılığını açıklayan ve ateşli silahların kontrolünü sağlayacak anlaşmayı engelleyen ABD yönetimi, <i>bildiğini okuyor</i>...</p> <p>...uzaktan yakından benzerlik göstermeyen Şark tipi nemelazımcılığı ve uyuşukluğu; onlar için fikir üreten beyinleri,</p>	<p>"Bildiğini okumak" deyimi "ABD yönetimi, siyasi kadrolar, sorumsuzluk belgesi, herkes, dik başlı, gelişmemiş kişilik, İsrail" gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Sorumsuzluk belgesi, dik</p>

	<p>onların ağzına bir kaşık bal çalarak gene <i>bildiğini okuyan</i> siyasi kadroları...</p> <p>...Tıp diplomasını alan, bir sorumsuzluk belgesinin güvencesindeymiş gibi, <i>bildiğini okuyor...</i></p> <p>...Zira şehirdeki trafik ışıklarını söküp yerine Noel ağacı koysanız şehrin trafiğinde hiçbir şey aksamaz. Her koşulda herkes <i>bildiğini okuyor...</i></p> <p>...Bu çocuklar inatçı, dik başlı, <i>bildiğini okur</i> gibi görünürler...</p> <p>...İşadamlarının çoğunluğu <i>bildiğini okumaya</i> devam ederse, enflasyonda hedefi tutturma imkanı kalmayacak...</p> <p>...Sorumsuzca davranmaya devam ediyor, gelişmemiş kişiliğinin <i>bildiğini okuyordu...</i></p> <p>...Sormaya kalkıştığım zamanlarda da duymazlıktan geldi ve <i>bildiğini okudu...</i></p> <p>...Hoş, bunu sağlamanın bir yararı oldu mu? diyeceksiniz. Ne gezer? O, gene <i>bildiğini okudu</i>. Ailesinden çok az kişi tanıyordum...</p> <p>...2-3 Eylül de Kahire'de yapılacak Arap Birliği toplantısında da ana gündem maddesi Kudüs olacak. İsrail <i>bildiğini okudu</i> Arap zirvesinden sert karar çıkmamasına sevinen İsrail, yine de barış sürecini askıya aldı...</p>	<p>başlı, gelişmemiş kişilik sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi belirgindir. ABD yönetimi, siyasi kadrolar, herkes, İsrail sözcüklerinde ise olumsuz semantik prozodi daha kapalıdır.</p>
--	--	---

Bini bir paraya Pek çok ve ucuz.	Sayfa 641, Sıra 3882, 35 kez.	<p>...Herkes kendi reytingini övüyor. Ama ne övüş. Hakaretin, şantajın bini bir para...</p> <p>...Sözde değil, sözün özündedir hikmet, güzel kız. Sözün bini bir para insanların ağzında, Sözü söz eden içindeki gerçekle İçindeki düşlem...</p> <p>...Hep aynı şey! Hep aynı şey! Yalanın bini bir para!...</p> <p>...Rezilliğin, dekadansın bini bir paraydı. Kucaktan kucağa geziyor, İngiliz'e kum torbalığı yapıyordu...</p> <p>...Bakanlar Kurulu'nda ele alınacak" dediğinde herkes "yuhhh" diye bağırdı, sessizlik bozuldu. Küfrün bini bir para, herkes isyan ediyor, beddualar, küfürler gırla gidiyor...</p> <p>...Yalanın dolanın bini bir para. Yüz haberin doksanı yalan...</p> <p>...Herkes, o sıralarda iktidar doruğunun dışında bulunan İsmet Paşa'nın Cumhurbaşkanı olmasını istiyordu. Söylentilerin bini bir paraydı...</p> <p>...Bağırın çağırın anne, baba, dede, nine ve kardeşlerin savurduğu tehditlerin bini bir paraydı...</p> <p>...Müsteşarlığı'nın yürütmekte olduğu LORAMIDS (Long Range Air and Missile Defense System; Uzun Menzil Hava ve Füze Savunma Sistemi) projesinden bihaber kalemler, cehaletin bini bir para kabilinden satırlar dökmekte...</p>	<p>“Bini bir paraya” deyimini bağlam içinde “hakaret ve şantaj, söz, rezillik, küfür, yalan dolan, söylenti, tehditler, cehalet, israf” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Hakaret ve şantaj, rezillik, küfür, yalan dolan, söylenti, tehditler, cehalet, israf sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir. Söz kelimesinde ise olumsuz semantik prozodi daha kapalıdır.</p>
--	-------------------------------------	---	---

		...Şekerlenen ballar, reçeller, yumuşayan peynirler fiçisiyle beraber atılıyor... İsrafın <i>bini bir para</i> ... Her gün yerine yenisi geliyor...	
Bir araba laf Pek çok laf, bir yığın söz.	Sayfa 642, Sıra 3891, 3 kez.	...Öte yandan, Sıla'nın babası da tam pürüz. Eminim, o da <i>bir araba laf</i> ederdi sırf karşı çıkmış olmak için... ...Bu yüzden, soyadı nedeniyle derginin bilgisayarını kendi çocuğu saman İrfan Sayar'dan <i>bi araba laf</i> işittim... ...Git işine, kızım, benle uğraşma yaa" diye başlayıp giderek kırıcı olan <i>bi araba laf</i> ettim...	“Bir araba laf” deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.
Bir avuç 1) Bir avuç dolduracak kadar. 2) Az sayıda (insan).	Sayfa 642, Sıra 3897, 722 kez.	...Milli Mücadelecileri, arkalarında dağ gibi duran milleti yok sayarak, yine şöyle tanımlamaktan çekinmiyor: " <i>bir avuç</i> asi azınlık."... ...onun partiden dışlanması için ellerinden geleni yaptılar. Bundan <i>bir avuç</i> art niyetli ve çıkarıcı CHP'li mutlu olabilir... ...Fakat bu ilkeler, söz konusu ülkelerdeki <i>bir avuç</i> çıkarıcı ve kendi halklarını sömüren yerli sömürgeci yönetici güçler tarafından amaçlarından saptırıldı... ...İngiltere'de, seçme seçilme hakkının, <i>bir avuç</i> ayrıcalıklının malı olmaktan çıkıp, ekonomik durumuna bakılmaksızın tüm yurttaşları kapsayan bir uygulama alanına kavuşması... ...cenazede ustaları ölmüş <i>bir avuç</i> başıbozuk şair vardı...	“Bir avuç” deyimi bağlam içinde “asi azınlık, art niyetli, çıkarıcı, ayrıcalıklı, başıbozuk, çapulcu, kışkırtıcı, tefeci, terörist” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Bunlardan asi azınlık, art niyetli, çıkarıcı, başıbozuk, çapulcu, tefeci, terörist sözcüklerindeki olumsuz anlam yükü oldukça açıktır. Çıkarıcı, kışkırtıcı sözcüklerinde ise olumsuz semantik prozodi daha kapalıdır.

		<p>...Ne Şeyhülislâm gönderilecektir, ne de bir başkası. Koskoca bir devlet bir avuç çapulcuya bırakamaz meydanı...</p> <p>...Kuruluş aşamasındaki genç Türk devletini aylarca, yıllarca uğraştıran bu olaylar hep bir avuç kışkırtıcıya ve dış güçlere mal edilir...</p> <p>...Dünya bir avuç tefeci devlete ve bir borçlu devletler çoğunluğuna bölünmüş bulunmaktadır...</p> <p>...Milli Siyaset Belgesi gibi programlar yazmak mümkün olamazdı. Halktan kopuk bir avuç teröristi düşman olarak göstermek, yaratılmak istenen korku havasına yetmezdi...</p> <p>...Şimdi Türkiye'nin kendisine ders vermeye kalkanlara şöyle bir soru sormaya hakkı doğdu: '250 bin nüfuslu küçük Korsika'da, bir avuç ayrılıkçıyla mücadele etmek için bile yasadışı terör hareketlerine başvuran Fransa, başında PKK gibi bir bela olsa neler yapar...</p>	
<p>Bire bin katmak Olan şeyi abartarak anlatmak, başkasının sözünü anlatırken</p>	<p>Sayfa 646, Sıra 3941, 14 kez.</p>	<p>...Meydan artık muhaliflerindir; yaptığı kötülükleri, çevirdiği dolapları bire bin katarak anlatırlarsa da, padişah, Bursa'da Mehmet Paşa'nın konağında misafir kalan Hâlet Efendi'yi boğdurmaya bir türlü karar veremez...</p> <p>...Medyanın hakkımda yazmış olduğu yüzlerce asılsız haber ve bire bin katmaları onları çok ama çok yıprattı...</p>	<p>“Bire bin katmak” deyimini “çevirdiği dolaplar, asılsız haberler, tahminler, kaçırılma olayı, dedikodu” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Çevirdiği dolaplar, asılsız haberler, kaçırılma olayı, dedikodu</p>

<p>onun söylemediği birçok şeyler eklemek.</p>	<p>...Edinilen ve insanlara <i>bire bin katılarak</i> ulaştırılan bu bilgilerin bir kısmı, net ve kesin olmamakla birlikte, ileriye dönük tahminlerin ipuçlarını içermekteydi...</p> <p>...Kastettiği kişiyi çok iyi bildiğim gibi, gazete habercikli dağırcığı nedeniyle tanımayan da zaten yoktur. Herkesçe bilinen, <i>bire bin katan</i>, ağzında bakla durmayan pabuç eskisi bir eski bürokrat...</p> <p>...Hatta sonu tatlıya bağlanan, Şerafettin Bey'in kaçırılma olayını bile, <i>bire bin katarak</i> ballandıra ballandıra bir korku filmi gibi nakletmişlerdi...</p> <p>...Yorgun, yılgın ve perişan şekilde kralın huzuruna çıkan vezir gördüklerini <i>bire bin katarak</i> anlatmış...</p> <p>...Durup durup bana Kaybeden'i soruyor, onların <i>bire bin katılarak</i> anlatılan maceralarının ayrıntılarını öğrenmek istiyor...</p> <p>...Akşamına Mehmet'in annesi ve ablası, birikmiş dedikoduları, kötü kurulmuş hikâyeleri, <i>bire bin katılmış</i> söylentileri harmanlayıp...</p> <p>...Kimsenin soru sormasına fırsat tanımadan, ağabeyi ve arkadaşlarına gözdağı verişiyle başlayıp -ortadan kaybolması dışında- bütün bir günü, <i>bire bin katarak</i> anlattı...</p>	<p>sözcüklerindeki olumsuz anlam yükü oldukça açıktır. Tahminler kelimesinde ise olumsuz semantik prozodi daha kapalıdır.</p>
--	---	---

		...akbabalarının, öteki yırtıcı kuşların savaş alanı üstünde döndüklerini, sonra ölüleri nasıl parçaladıklarını bire bin katarak bir destancı ustalığıyla, coşkuyla anlatıyordu...	
Bir kalemde Bir işlemden ve toptan.	Sayfa 648, Sıra 3960, 60 kez.	<p>...Uğraş, didin, tırnaklarınla kazıyarak Türkiye'nin bir numaralı hakemi ol, sonra da 22 yıllık emeği bir kalemde sil...</p> <p>...Malum kaptanlar ve hostesleri de her zaman yaptığımız gibi bir kalemde karalayabilme yeteneğine sahip bir milletiz...</p> <p>...kimine kanunsuz işler yaptırılıp kasasına milyarlar akıtılıyor, kiminin milyarlar değerindeki vergi borcu bir kalemde siliniyor, kimisi de zevk ve sefada yediği milyarlarını...</p> <p>...okuryazar geçinen herkesin bir kalemde küçümsediği öyle tümceler, öyle bir sözdizimi vardı ki, nice yıllar bu anlatımın...</p> <p>...Bakımlı ve pırl pırl evinde, hatalarını bir kalemde silerek yeni bir hayat tarzı kurmuş olan Elif, elinde bir yığın kitapla eve geldi...</p> <p>...Bu ülkede devrimcilik yaşadıysa, ihaneti bir kalemde silip attığı içindir...</p> <p>...Hürriyet'te 22, gazetecilikte 30 yıllık onurlu yaşam bir kalemde silinip gitmiş. Duygularımı dinliyorum...</p> <p>...Başkalarının aşklarını uzaktan gözleyip yazmak kolay, yürekliydi kendi yenilgilerini, zaafalarını, garipliklerini, hatanı,</p>	<p>“Bir kalemde” deyimini bağlam içerisinde “22 yıllık emek, karalama, kanunsuz işler, küçümseme, hatalar, ihanet” gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Bunlardan karalama, kanunsuz işler, küçümseme, hatalar, ihanet sözcüklerindeki olumsuz anlam yükü açıkça bellidir. 22 yıllık emek ve diğer cümlelerde ise olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>yalanlarını, ihanetlerini, <i>bir kalemde</i> silip attı-seni sevmekten başka hiçbir günahları olmayan onları yazsana...</p> <p>...Bütün bunların <i>bir kalemde</i> silinmesi değil mi bu pespaye satırlar?...</p> <p>...Bedenim iflas etti Çilem bu kadar da değilmiş daha başıma ne gelebilir ki diyordum. 18 yılım <i>bir kalemde</i> kül oldu...</p>	
<p>Bir kapıya çıkmak (Hepsi) Aynı sonucu doğurmak.</p>	<p>Sayfa 648, Sıra 3962, 36 kez.</p>	<p>...Sovyet Devrimi'ni dogmatik bir şekilde yorumluyorlar ve sonuçta -hepsi <i>aynı kapıya çıkan</i>-yanlış sonuçlar üretiyorlar...</p> <p>...Baskı altında büyümekle, yasaksız büyümek <i>aynı kapıya çıkıyor</i>...</p> <p>...Sonuçta ikisinin yaptığı da <i>aynı kapıya çıkmaktadır</i>: Manipülasyon!...</p> <p>...dünyadaki kaynakları tüketmeniz bakımından yaklaşık <i>aynı kapıya çıkıyor</i>...</p> <p>...Nefret değil ama tiksinti duygusu yaratır ki bu da <i>aynı kapıya çıkar</i>...</p> <p>...Savunma mekanizmalarımız harekete geçiveriyor. Gerçekte içimizdeki yasadışı açısından bu iki durum <i>aynı kapıya çıkıyor</i>...</p> <p>...Bayan garsonun "gazete yemek listeleri"ni yıldırım hızıyla dağıtmasının da <i>aynı kapıya çıktığını</i> düşünüyorum...</p>	<p>“Bir kapıya çıkmak (Hepsi)” deyimi Türkçe Ulusal Derlem’de “aynı kapıya çıkmak” şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bağlamda “yanlış sonuçlar, manipülasyon, tüketmek, nefret ve tiksinti, yasadışı” sözcükleriyle eşdizimli kullanılmıştır. Yanlış sonuçlar, manipülasyon, tüketmek, nefret ve tiksinti, yasadışı kelimelerindeki olumsuz semantik prozodi oldukça açıktır.</p>

		<p>...Buna ne demek gerek Be kardeşim BEN HAZIRIM Üç eksik beş fazla <i>Aynı kapıya çıkar</i> Bu sefer Yolculuk öbür tarafa...</p> <p>... Bektaşî elini uzatıp Süha'nın başını okşadı. "Öyle olsun be kızanım, senin taşıdığın bilgi de varsın yalnızca insanlar için olsun. Nasıl olsa hepsi <i>aynı kapıya çıkar</i>...</p> <p>...Ama annem böyle düşünmeye kafasının yatmadığında ısrarlı: "Ne farkedermiş?" diyor. "Ha öyle, ha böyle; ikisi de <i>aynı kapıya çıkmaz</i> mı?...</p>	
<p>Bir sürü Bir yığın, pek çok (eşya ya da insan). (İnsanlar için kullanılırsa aşağısıma sözüdür).</p>	<p>Sayfa 650, Sıra 3981, 2523 kez.</p>	<p>...Bu işin sonunda az bir şey öğrenseniz bile hem bilgisayarın kapasitesinin çok çok altında kullanacak, hem de az bir doğrunun yanında <i>bir sürü</i> yanlış bilgiye sahip olacaksınız...</p> <p>...Bir türlü uçamıyorlar, uçak diye bir alet yapmışlar inişte ve kalkışta <i>bir sürü</i> problem çıkarıyor...</p> <p>...Diğer tez ise kendilerine uzaylı diyen, ne olduklarını bilmediğimiz birileri tarafından ileri sürülüyor ve <i>bir sürü</i> ipe sapa gelmez iddialar ve tutarsızlıklar dolu...</p> <p>...O korkunç şekil, anasının duyduğu <i>bir sürü</i> edepsiz sözün eşliğinde duman oldu...</p> <p>...yazılı ve görsel basına uygulanan sansür yüzünden gerçeğe ulaşmada tek yol kaldı: internet," diyor. Bu bize <i>bir sürü</i> yalanın da internet aracılığıyla yayıldığını unutturmamalı...</p>	<p>"Bir sürü" deyimini bağlam içinde "yanlış bilgi, problem, ipe sapa gelmez iddialar, edepsiz söz, yalan, palavra, hata, eksik, kırık not" gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Yanlış bilgi, problem, ipe sapa gelmez iddialar, edepsiz söz, yalan, palavra, hata, eksik, kırık not kelimelerindeki olumsuz semantik prozodi açıktır.</p>

		<p>...Gazeteyi elimize aldığımızda hayretler içinde kaldık. Bizim muhabir arkadaş, ballandıra ballandıra çıkışı anlatıyordu, bir sürü palavra atıyor, hikâyeler anlatıyor...</p> <p>...Biraz daha gelirse bunları konuşamam; yine, bir sürü genellemeler yapmak, bir sürü hata yapmak riskini göze almak durumundayım...</p> <p>...Bir sürü hatayla, bir sürü yanlışla, bir sürü eksikle yaşayan, gösterilse bile doğruyu bir türlü benimsemeyen...</p> <p>...Ders çalışmadım. Bir sürü kırık not yine. Her şeyden bıktım...</p>	
<p>Bol keseden Bol bol, ölçsüz olarak çok.</p>	<p>Sayfa 656, Sıra 4043, 35 kez.</p>	<p>...Girit'in Venedikli valisi ile diğer devlet büyüklerine bol keseden rüşvetler verdiler...</p> <p>...Suudilere rüşvet iddiası British Aorespace'in fazladan uçak, füze ve savaş gemisi satmak için bol keseden rüşvet dağıttığı ortaya çıktı...</p> <p>...1977 seçimleri 1977 yılı genel seçimleri yaklaşırken bütün partiler mitingler düzenliyor, bol keseden vaatlerle halktan oy istiyorlardı...</p> <p>...teknik donanımda üstünlükten söz edilir, bol yaratıcı kadrolar var deyip bol keseden üfürülürken, özel suret dizilerini fason biçimde üretenlerle hemen dirsek temasına geçildi...</p>	<p>“Bol keseden” deyimini bağlam içinde “rüşvet, vaat, üfürük” gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Rüşvet sözcüğündeki olumsuz anlam yükü oldukça belirgindir. Vaat ve üfürük sözcüklerinde ise olumsuz semantik prozodi daha kapalıdır.</p>

		<p>...Türkiye'de politikacılar halkın hâfızasının "nisyân ile ma'lûl" olduğunu bildikleri için bol keseden vaatmeye alışmışlar...</p> <p>...Doçentlik ve profesörlük ünvanlarının ölçüsüzce bol keseden dağıtılması ne kadar yanlışsa, akademik çalışmaların merkezi sisteme alınması...</p> <p>...İğrenç bir yazı "Gerçek aşk ne çiçekler, ne pırlanta yüzük ne de bol keseden vaatlerdir..."</p> <p>...Kör ölür badem gözlü olur derler. İşte bu, soyunmanın getirdiği bir avunmadır. Cenaze namazında, her ölü için "tezkiye" verilir bu nedenle bol keseden. Son bir ayda, ne kadar da insanımız, sevgili insanımız, soyundu sonsuza dek...</p> <p>...Bu yazar hayal dünyasında; bol keseden atıyor!"Bu konuya döneceğim, ama önce, bilinci gelişmiş...</p> <p>...Güneş-Jüpiter karşıtlığı hiçbir şey yanlış gidemez hissini vurgularken bol keseden harcatabilir...</p>	
<p>Cebini doldurmak Elverişli durumlardan yararlanarak bol kazanç sağlayıp</p>	<p>Sayfa 679, Sıra 4267, 11 kez.</p>	<p>...Hilal konutlarına, daha başka birçok yere sattılar burayı. Neden bize satsınlar ki; birilerinin cebini doldurmak, birilerine peşkeş çekmek varken... Devlet adaletli olmalı. Kirada oturan insanlar vardı burada...</p> <p>...Yolsuzluklarla Yollarını Bulanlar Türkiye'de çok uzun bir süredir politika, yolunu bulmak için yapılan bir etkinlik haline</p>	<p>"Cebini doldurmak" deyimini bağlam içerisinde "peşkeş çekmek, yolsuzluk" gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Peşkeş çekmek ve yolsuzluk sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir. Diğer</p>

zengin olmak.		<p>geldi. Oysa herkesin bildiği gibi politika, cebini doldurmak yani yolunu bulmak için değil, ülke sorunlarına çözüm getirmek için yapılan bir faaliyettir (ya da faaliyet idi)...</p> <p>...Neredeyse boğaz boğaza geleceğiz... Töööbe, küfredecem şimdi, sana ayıp kaçacak... Sonra ne bu zamlar ha? Hakmış... Milletvekili cebini doldursun, biz havagazı ha?.. Hak mı kalmış bu memlekette ha?...</p> <p>...bütün demkeşler o meyhaneye hücum ediyorlardı. Âsim en sonunda belini doğrultup cebini doldurur gibi olmuştu...</p> <p>...Ayşe Hanım: Kendi kesesini (devlet) kendi cebini dolduruyor senin şeyinden. Niye vereyim?...</p> <p>...REMZİYE: Ben kendi mahallem demirini topladım, evime ekmek parası götüreyim diye. Sen oturduğum evi kafama yıktın, cebini doldurasın diye!...</p> <p>...Bu nedenle, hocamızın kitabını alacak paramız yoktu. Hocamız muayenehanesinde cebini doldururken, yatırdığı hastaların bütün yükünü bizler çekiyorduk...</p> <p>...ülkesi üzerinde söz hakkı kazanmak isteyen yurttaş gelince, her şeyden önce kendi durumunu düzeltmesi, yani cebini doldurması ve kasasındaki tapu sayısını olabildiğince çoğaltması gerekir...</p>	cümlelerdeki olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.
---------------	--	--	---

		<p>...Aslında insanlık bu sorunun cevabını buldu, biliyor: Teknoloji. Teknoloji binlerce insanın <i>cebini doldurdu</i>, ama milyonlarcasını da özürlü yaptı...</p> <p>...Eskişehir'de bir duvarın üzerinde "Lan adamı görüyon mu cep to cep, mycep diye diye <i>cebini doldurdu</i>...</p>	
<p>Çark etmek Yüz geri dönmek.</p>	<p>Sayfa 688, Sıra 4358, 48 kez.</p>	<p>...1970li yıllardan bu yana pek çok ülke, "daha büyük nüfus - daha güçlü ulus", "çokluktan güç doğar" düsturlarından geriye <i>çark edip</i>, var güçleriyle nüfus artışını durdurmaya uğraşıyorlar?...</p> <p>...düne kadar dinin de, dindarın da can alıcı hasmı gibi davranan pek çok aydının bugün birdenbire <i>çark edip</i> metafizik mes'elelerde, Kur'ân'ın ezel ve ebed buudlu mesajlarını, en sağlam referanslar kabul etmeleri de üzerinde durup düşünmeye değer bir husustur...</p> <p>...milyarlar harcanılarak gerçekleştirilen projeler rağbet görmezken, halkın ruhuna hitab eden, onun içinden reklamlar büyük başarı yakalıyor. Bir süre sonra "entel" reklamlar da <i>çark edip</i> yerli reklamlar üretmeye soyunuyor ama bu arada işadamlarımızın takla atarak kazandığı paralar bir güzel çarçur edilmiş oluyor...</p> <p>...Mutlaka bir tedbir almalı, ya utanmazlığı tekrar çoğaltmanın</p>	<p>"Çark etmek" deyimini "düsturlar, aydınlar, reklamcılar, gerçek, iddia edenler, düşmanlık, katı politika" gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Düşmanlık sözcüğündeki olumsuzluk açıkça ortadadır. Düsturlar, aydınlar, reklamcılar, gerçek, iddia edenler, katı politika sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi ise cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

	<p>yollarını aramalı, yahut da apaçık gerçeği kabul edip çark ederek, o da kendisinden öncenin hesabını sormağa yönelmeliydi!..</p> <p>..."İsrail'in tavrı savunma amaçlı" diyen AB dönem başkanı Çekya çark etti...</p> <p>...bir kuşku ve suçlamayı aşan ölçüde Bayan Çiller'in suçluluğunu avaz avaz bağırarak, bir yargılamanın kaçınılmazlığını ısrarla iddia edenler çark ediyorlar. Kendi önerilerine karşı oy kullanıyorlar...</p> <p>...Almanya Nazi yönetimi altına girdi ve 'en büyük uzun vadeli tehlike' sayılmaya başlandı, İtalya dostluktan düşmanlığa çark etti; ABD ise her zamankinden daha fazla öngörülmez ve tecritçiydi...</p> <p>...doğum oranının tehlikeli bir şekilde düşmesi sonucu hükümet 20 yıllık katı politikasından çark etmeye başladı...</p> <p>...Türkiye Dışişleri Bakanlığı da, Hüseyinov'un öldürülmesini şiddetle kınadığını açıkladı. Şam, Beyrut'ta çark ediyor Suriye lideri Esad, Batı'nın baskıları karşısında Araplardan da umduğu desteği bulamadı...</p> <p>...Kâbil'i birkaç gün içinde ele geçireceği savından çark ediyor...</p>	
--	---	--

<p>Çekip gitmek Savuşup gitmek. Kırş. “Basıp gitmek.”</p>	<p>Sayfa 690, Sıra 4380, 577 kez.</p>	<p>...Sonuçta Abdülkadir, bizi kadir bilmez ilan ederek çekip gitti asıl memleketine...</p> <p>...İşim yok, bi de evine mi geleceğim!" Salman söylene söylene çekip gitti...</p> <p>...İsterse sırtlansındı. Vızgeliyordu. O da usandı en sonunda. Çekip gitti denize...</p> <p>...Çok geçmedi halamın kızı hastaneye düştü. Düşüş o düşüş. Sizlere ömür, çekip gitti dünyadan o çok güvendiği ellerinin doğa yasasına kurban gidişine dayanamayarak...</p> <p>...gözyaşları Damladı damladı, sessizlik hep Çöreklendi odalara, zaman Selâmsız sabahsız çekip Gitti hep, haberimiz olmadı Kavağın halinden, ateş yoruldu...</p> <p>...Ardı arkası kesilmeyen kavgalar, ölümler, sonra, sonra göçler. Varını yoğunu bırakan çekip gitti buralardan...</p> <p>...Babam annemi kaç kere aldattı ve en son aldattığı kadınla da evlenip çekip gitti...</p> <p>...muhteşem klasik romanların, filmlerin ana teması "ihamet" her anlamda hayatımızdan çoktan çekip gitti...</p> <p>...Onunla birlikte bütün bir hayat, insanlarla, kahkahalarla, ışıklarla, sevinçlerle çekip gitmiş, birdenbire içleri boşalan eşyalarla, hüznü anılara dönüşen şeylerle kalakalmıştı...</p>	<p>“Çekip gitmek” deyimi “kadir bilmez, söylene söylene, usanmak, selamsız sabahsız, kavgalar ölümler, ihamet” gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Kadir bilmez, söylene söylene, usanmak, selamsız sabahsız, kavgalar ölümler, ihamet sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça belli olmaktadır. Diğer örneklerdeki olumsuz prozodi daha örtüldür.</p>
--	---	--	---

		...Önce onu parçalar gibi her şeyini parçalayacak, sonra çekip gidecekti evden...	
<p>Çiğneyip geçmek</p> <p>1) Yolu üstündeki dostuna uğramadan geçmek.</p> <p>2) İlişki kurması gereken kişiyi atlayıp onun üstündeki kişiye başvurmak.</p>	<p>Sayfa 695, Sıra 4427, 17 kez.</p>	<p>... "Bu çocukla evlenmek istersen beni çiğneyip geçmen gerekir," diyebilen annemin...</p> <p>...eğer o solcu bozuntusuyla evlenmeye kalkarsan, beni çiğneyip geçmen gerekir...</p> <p>...Neden gözünüzü bu kadar hırs bürüdü? Yaşadığımız o kutsal aşkı neden böyle çiğneyip geçtiniz?...</p> <p>...Üstelik bu bozgunu yaşarken, ne arkadaş ne yoldaş bırakmış, o güne kadar edindikleri varsayılan bütün değerleri çiğneyip geçmişlerdi...</p> <p>...nasıl bulacağını düşünmüş. Birilerini sormuş; adamdan saymadığından olacak, çiğneyip geçmiş gitmiş babamı...</p> <p>...Aramızda haya denilen, edep denilen bir geçilmez duvar, çiğneyip geçemeyeceğim mayın tarlası...</p> <p>...Yazıklar olsun İslâm dünyâsını bir kere daha zulüm paletleriyle çiğneyip geçenlere!...</p> <p>...Dayanabiliyorum. Her şeyi yapamam. Her şeyi yapmaya karar versem, tutunma noktalarımı çiğneyip geçsem, neler yapmam ki?...</p> <p>...Tam çıkıyordu ki, karşısına Kör Şükrü çıktı. "Eeee, aşkolsun</p>	<p>"Çiğneyip geçmek" deyimini "değerler, kutsal aşk, zulüm paletleri, edep, baba" gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Deyimin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>Reis Bey!" dedi, "Çiğneyip geçiyorsun bizi!" "Ooo, sen misin Şükrü Efendi?...</p> <p>...fakat Avrupa'nın tamamını ve dünyanın yarısını çiğneyip geçen ordulara karşı duramadıklarını söylüyordu...</p>	
<p>Çil yavrusu gibi dağılmak</p> <p>Toplu bir halde bulunan insanların, hayvanların her biri bir yana dağılmak.</p>	<p>Sayfa 696, Sıra 4435, 47 kez.</p>	<p>...Otuz kırk kadar polis oraya doğru saldırıyor. Kalabalık çil yavrusu gibi dağılıyor...</p> <p>...Erkân-ı harp Binbaşı Nâzım Bey, çok gecikmeden, elli neferiyle yetişti; âsiler, bir anda iki ateş arasında kalmışlardı; çil yavrusu gibi dağıldılar; bazılarının, hızlarını alamayıp...</p> <p>...kalbura dönmüş cesetin panzer altında kalması, vücudu lime lime olmuş ceset, insanların çil yavrusu gibi kaçmaları...</p> <p>...Yaranın önünden arkasından oluk oluk kan akıyordu. Kıpkırmızı ve sırlıklam olmuş tişörtüyle pasajın önünde belirdiğinde insanlar çığlıklar atarak çil yavrusu gibi sağa sola kaçıştılar...</p> <p>...Silah seslerinin ardından, kalabalık çil yavrusu gibi dağılıyor...</p> <p>...Bir bağırta, bir çağırta, kıyamet koptu. Yeğenlerim kaçıştı, çil yavrusu gibi dağıldılar...</p> <p>...Uluslararası ünü olan, çok önemli bir film tarihçisi ve eleştirmen Annette Insdorf... Bu 50 yaşlarındaki kadın, okulun</p>	<p>“Çil yavrusu gibi dağılmak” deyimini “kalabalık, insanlar, kıyamet, herkes, çakallar” gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>koridorlarında öyle bir yürüdü ki, herkes <i>çil yavrusu gibi dağılıp</i> duvarlara yaslanarak yol verirdi...</p> <p>...Ardından şiddetli bir yağmur başladı. Çakallar, çıkan gürültüden, yağın yağmurdan korkup, <i>çil yavrusu gibi</i> etrafa kaçtılar...</p> <p>...Bağrıış çağrışıla kalabalık <i>çil yavrusu gibi</i> dağılıverdi. Sarhoşların yumrukları patlıyordu...</p> <p>...ep birlikte girilmiş olan bu gafletten çıkmanın başka da bir yolu yoktur- herkes <i>çil yavrusu gibi</i> etrafa dağılır ve masalarının başına döner...</p>	
<p>Çizmeden yukarı çıkmak Bilmediği işe, yetkisi dışındaki konuya karışmak.</p>	<p>Sayfa 697, Sıra 4447, 6 kez.</p>	<p>...Sabancı'nın konuşmasına en büyük tepki Türkeş'ten geldi. Türkeş, Sabancı'ya hitaben şöyle demişti: "Sakıp Ağa, <i>çizmeden yukarı çıkıyorsun</i>... Sakıp Ağa politikayı oyuncak mı zannediyorsun?...</p> <p>...Sen, politikayı kahvehane gırgırı mı görüyorsun? <i>Çizmeden yukarı çıkıyorsun</i>...</p> <p>...Aslında Yarbay Elverdi'nin söyledikleri ve haritada gördüklerim; birçok kelleyi alıp götürecektir nitelikte idi. Tekmil'in fiyakaya tenezzülü yoktu. Ne var ki <i>çizmeden yukarı çıkanlar</i>; sadece Albay Talat Aydemir ve Binbaşı Mahmut Boğuşlu değil, daha birçokları idi...</p>	<p>"Çizmeden yukarı çıkmak" deyimindeki olumsuz prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>...Harp Okulu kurmay başkanına verdiğim tekmile diye başlamış ve biraz da ileri giderek <i>çizmeden yukarı çıkmıştım</i> galiba...</p> <p>...Deyin bakalım ne kadar aldınız bu İngiliz Elçisinden? Sen Bektaş Ağa, ne kadar, sen Mustafa Ağa, ne kadar, ya Kösem Sultan Hazretleri, o ne kadar aldı, o? BEKTAŞ: <i>Çizmeden yukarı çıkma</i>, Efendi! BAHAYİ: Nereye kadar çıkacağımı ben bilirim!...</p> <p>...Daha sonraki günlerde acaba 28/29 Temmuz gecesi, <i>çizmeden yukarı çıkıp</i> haddimi aşmış olmayayım gibisine kuşkulandırken, karargâh sekreterimiz Albay Sami Congeyel bana ferahlık verdi...</p>	
<p>Dağ başı</p> <p>1) Kent dışı.</p> <p>2) Dağ doruğu.</p>	<p>Sayfa 701, Sıra 4489, 18 kez.</p>	<p>...Bu işte bir yanlışlık olmalıydı ve o da, valizinin üstünde oturmuş, bunun düzelmesini bekliyordu. Çünkü <i>dağ başı</i> değildi ya burası, kanun ve nizam devletiydi...</p> <p>...sonra olan biteni bağıra çağıra vali yardımcısına anlatmış. - <i>Dağ başı</i> mı burası vali bey ha, dağ başı mı? Vali yardımcısı, "Değil değil" anlamında başını sallamış...</p> <p>..."Kim kimin malına el koyabilirmiş canım! Memlekette kanun nizam var." "<i>Dağ başı</i> mı burası!"...</p> <p>...Vedat Beyamca bağırıp duruyormuş: - Ulan <i>dağ başı</i> mı</p>	<p>"Dağ başı" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>burası, ulan ne sandın sen burasını, ulan haydut musun sen... ... Çocukluğunun hayalleri arasına sakladığı bir dağ başı yolu... ...ben anlarım yalnızlık böyledir ömrüm çoktandır dağ başı ulaşmaya çalıştıkça tökezliyorum gece gündüz odalar hep sessiz... ...Mekan: Bildiğin dağ başı. Mevzu: Connecticut asri mezarlığında imam olan Tonguç, mezarlığın yanındaki yoldan geçen arabaları izlerken... ...Zamanın üstünde iz bırakmadığı yüzünse, hiçbir nehirden beslenmeyen bir dağ başı gölü artık... ...Çok az sayıda olmakla birlikte bu kalıplar arasında "yüce dağ başı", "sabahın seher vakti", "şu dağın ardı" örnektlerinde de görüldüğü gibi zincirleme tamlamalar... ...yeniden evlensen hak verirdim sana. Ama bu dağ başı, bu kulübe... İnan, gazeteyi okuyunca hüngür hüngür ağladım...</p>	
<p>Daldan dala konmak Sık sık iş, konu ve durum değiştirmek.</p>	<p>Sayfa 703, Sıra 4507, 16 kez.</p>	<p>...Sinemadan koca bir "şşşş" sesi geliyor. Filmi seyretmeye devam ediyoruz. Ama kamuoyuna yanlış tanıtılan adamımız yerinde durmuyor, daldan dala konuyor. Parasını vererek birlikte olduğu bir fahişeye hunharca sevişirken salonu dolduran yeni nesli düşünüyorum...</p>	<p>"Daldan dala konmak" deyimindeki olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

	<p>...Sevgili gençler! İster erkek olun, ister kız. Aşka ve sevgilerinize sadakatli olun. Sakın ola ki, daldan dala konmayın, eşya değiştirir gibi sevgili değiştirmeyin...</p> <p>...Servet ve saltanat kimsede kalmaz, elden ele dolaşır, bir kuş gibi daldan dala konar...</p> <p>...Biz erkekler sizlerden farklıyız. Hepinizden." "Haklısın. Bizler ancak ağaçtan ağaca konabiliriz. Sizlerse daldan dala konmayı becerebiliyorsunuz. Daha uzun zaman gerekiyor ağacı tanımak için. Gövdesini, dallarını, oyuklarını. Dal bir dakikada keşfedilir oysa...</p> <p>...Evvvela düşünmeyeceksin üzerinde, es geçeceksin biraz. Kızlarla çıkacaksın, aşk yaşayacaksın. Daldan dala konacaksın. Bak o zaman sorun diye bir şey kalır mı?...</p> <p>...Davetsiz katılışım, kaygılandığım gibi hiç de yadırganmadı. Sohbetimiz, daldan dala konup, biraz önce yaşanan olaya geldi...</p> <p>...nasıl tespit edildiğini görmek heyecan verici oldu benim için. Yahu günlük, ben gene daldan dala konacağım ama, Memduh'un günlük girdilerinden birine yazılmış...</p> <p>... Ecnebinin "stand up comedy" dediği cins. Yani bizcesi ayaküstü kabare. Daldan dala konacağım. Yüzeysel cümlelerle</p>	
--	---	--

		<p>derinlemesine profiller çizeceğim...</p> <p>...Basri keman çalarken notalar <i>daldan dala konarak</i>, havadan sarhoş olmuş kuşlar gibi cıvıldaşıp durur...</p> <p>...Mevlana'ya doğum günü hediyesi olarak "800" adıyla yayınlayan müzisyenle muhabbet deryasında menzili kaybetmeden <i>daldan dala konduk!</i>...</p>	
<p>Damarlarına işlemek (Bir şey birinin)</p> <p>Bir şey bir kimsede yerleşmiş, vazgeçilmez bir huy durumuna gelmiş olmak.</p>	<p>Sayfa 704, Sıra 4519, 3 kez.</p>	<p>...Ecnebi istilâsına uğrayan bir millet, ahlâkı büsbütün bozulmamışsa. hukukunu yavaş yavaş istirdad edebilir, fakat, ahlaksızlığın <i>damarlarına işlediği</i> bir milleti hiçbir şey kurtaramaz düşüncesinde yatmaktadır...</p> <p>..."Türkiye'de halen, çetelere komisyon ödemedi devlet hiçbir kurumundan ihale alamazsınız. Bu işin ucu bakanlara ve yüksek düzeyde memurlara kadar uzanır. Bir firma tesadüfen ihaleyi aldığı anda bu kez içerideki ekip devreye girer. Siz hangi malı verirseniz verin, standartlara uygun değil diye reddedilir. Bu iş devletin <i>damarlarına işlemiş</i>...</p> <p>...Cavit Baba'nın ısmarladığı son dubleyi de aheste aheste içerek seyyar ciğerci Tıbı'nın yanına çıktı. Küçük bir rüzgâr hareketiyle Tıbı'nın atı Şermin'den yayılan parfüm kokusu beyin <i>damarlarına işleyince</i>, Tıbı'nın hayat hikâyesi, rakının hiç küçümsenmeyecek etkisiyle, gözkapaklarının içinde süper</p>	<p>"Damarlarına işlemek (Bir şey birinin)" deyimini bağlam içinde "ahlaksızlık, devlet içi çetecilik, parfüm kokusu" sözcükleriyle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Ahlaksızlık ve devlet içi çetecilik sözlerindeki olumsuz anlam yükü belirgindir. Parfüm kokusu sözcüğündeki olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		projeksiyon filmlere dönüşerek oynamaya başladı. Tıbbı, dünyanın en masum ve en temiz adamıydı. Karısından başka hiçbir yaratığa alıcı gözüyle...	
Dama taşı gibi oynatmak Görevlilerin sık sık yerlerini, görevlerini değiştirmek	Sayfa 704, Sıra 4520, 2 kez.	...Bunlar çağdışı bir zihniyete takılıp kalmıştır... Bazen tek tek sahneye çıkar, bazen koro halinde felaket oratoryoları seslendirirler. Kimi zaman bazı çıkar gruplarının kötü emellerine de alet olurlar. Birileri, dama taşı gibi oynar bunlarla... ...Baykal'ın liderliğine tahammül edemeyenler, hizipçiliğine dayanamayanlar, CHP'yi dama taşı gibi bir o yana bir bu yana sürmesinden başı dönenler kendilerine başka siyasi kapılar aramaya başlamışlardı...	“Dama taşı gibi oynatmak” deyiminin olumsuz semantik prozodisi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.
Danışıklı dövüş Daha önce anlaşmış oldukları halde başkalarına karşı aralarında bir görüşme olmamış gibi davrananların	Sayfa 705, Sıra 4527, 30 kez.	...Bir grup milletvekili. Demokrat Parti'nin üsi yönetimini, Cumhuryel Halk Partisi'yle danışıklı dövüş yapmakla suçlamış; partinin ilkelerinden taviz verildiği eleştirilerini gündeme getirmiş... ...Japonya'da politikalar bir ilkeler çekişmesinden çok, çıkar grupları arasında bir danışıklı dövüş olarak yürütülür... ...Gazetede birkaç gündür Tansu Çiller'in, Meclis'te yolsuzluk iddialarından Refah Partisi'yle danışıklı dövüş aklanmasını yazıyorum...	“Danışıklı dövüş” deyimi bağlam içinde “parti ilkelerinden taviz, çıkar grupları, yolsuzluk iddiaları, kayırcılık, çanak tutma” gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Çıkar grupları, yolsuzluk iddiaları, kayırcılık, çanak tutma sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi oldukça belirgindir. Parti ilkelerinden taviz ve diğer örneklerdeki

durumu.		<p>...İddia ile söylüyorum Meral ile Başbakan Tansu Çiller anlaşmalı idi. Bu bir <i>danışıklı dövüş</i> hadisesidir...</p> <p>...Amerika'nın büyütüp beslediği ve Kuzey Irak'ta bulunan yaklaşık 3 bin PKK'lıya, göz kırparak, "Ya silahları bırakıp Irak vatandaşı olun, ya da Irak'ı terk edin" demesinin ardından <i>danışıklı dövüş</i> başlıyor...</p> <p>..."Flaş haber" zihniyeti yoksulların kabusu olurken, haddini bilir, sınırını tanır ve zenginlerle <i>danışıklı dövüşür</i>...</p> <p>...Karşısında gazeteciler! Hemen hepsi kendi adamı. Soru soranlar çanak tutuyor. Her şey <i>danışıklı döğüş</i>. Onun işine gelmeyen, hoşlanmayacağı şeyler yok...</p> <p>...Bu yüzden Körfez krizinden sonra Saddam'ın devrilmesine birileri müsaade etmedi. Bir <i>danışıklı döğüş</i> yani. Batı iktidardan devrilmesini istemediği Saddam'a bir ders daha vermek istiyor...</p> <p>... Emlakbank'ın meşhur Bahçeşehir villalarının ilk girişinde, hizmetçisi Mecidiye Irmaklı adına bir villa ayırmıştı. Tabii ki <i>danışıklı dövüştü</i> ve villa kendinin olacaktı...</p> <p>...her seferinde Cumhurbaşkanı'nı işe karıştırmayalım, her zaman da Cemal Gürsel gibi Türk filmi meraklısı bir başkan bulmak mümkün olmaz, onun için bir anlaşma yapalım" fikri</p>	olumsuz semantik prozodi daha kapalıdır.
---------	--	--	--

		gelişti. - Biraz <i>danışıklı dövüştü</i> galiba bu. - Bir çeşit. Onların da bunu bilmemesi imkansızdı. Ama sinemacılar sansürçülere karşı, "Nasıl da geçirdik" gibi futbol maçı havasına sokmadılar işi...	
Dediğine gelmek Birinin, önce kabul etmediği düşüncesini sonra uygun bulmak.	Sayfa 708, Sıra 4551, 1 kez.	...her geçen gün, korkularında ne kadar haklı olduğunu görerek, mahallenin betinin bereketinin azalmasını kendi köşesinden, içi kan ağlayarak izlemişti. Sonunda, işte onlar da <i>dediğine gelmişlerdi</i> . Gelmişlerdi ama ne fayda....	"Dediğine gelmek" deyimindeki olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.
Değirmenin suyu nereden geliyor? Bu işin yürütülmesi için gereken para nereden geliyor?	Sayfa 709, Sıra 4559, 9 kez.	...1 Haziran 2005 tarihli Hürriyet'te yazdığımız bu olayı anlatan, Maliye Bakanı Unakıtan; "Türkiye'de böyle bir olay yok. Adamın geliri 100, harcaması 1500. <i>'Değirmenin suyu nereden geliyor?'</i> diye sorulmuyor... ...İşte size dışarıdaki yüzüzlerin bir bölümü. Hiçbirinin, en çok vergi ödeyenler listesinde adı yok. Bunlara " <i>Bu değirmenin suyu nereden geliyor?</i> " diye sormak da hukuken yasak!... ...Türkiye'ye gelince, vergi kaçırانların çoğu, yasalardaki boşluklardan yararlanıp odacı, kapıcı, amele ve çaycı adına, şirketler kurup, ortada gözüküyor. Yüz milyonlarca dolar serveti olanlara, " <i>Bu değirmenin suyu nereden geldi?</i> "	"Değirmenin suyu nereden geliyor?" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.

	<p>sorulamıyor. Ayrıca, en zengin 100 kişiden 73'ü, en çok vergi ödeyenlerin yer aldığı 100 kişilik listede yok!...</p> <p>...Orası su havzası. İstanbul'un suyu oradan geliyor. <i>Bu değirmenin suyu nereden geliyor?</i> - Ama arsanın bir bölümüne villa yapılabiliyormuş...</p> <p>...2007 yılından itibaren, yeni bir sorgulama başlıyor. Harcamaları yüksek seviyede bulunanlar tespit edilip, "<i>Bu değirmenin suyu nereden geliyor?</i>" diye, harcamalarının kaynağı sorulacak...</p> <p>...kendi ormanlarının üzerine titreyen bu ülkelerde kişi başına düşen orman ürünü tüketimi Dünya ortalamasının çok üstünde. Peki, deyiş yerindeyse, "<i>nereden geliyor bu değirmenin suyu</i>" dersiniz? Kolaylıkla kestirilebileceği gibi gelişmemiş, ama ormanca zengin ülkelerden; Malezya'da, Endonezya'da Brezilya'daki...</p> <p>...Bu parasal yüke Suudi Arabistan, Kuveyt gibi petrol zengini ülkelerin bile bütçesi yetmez. O halde <i>nereden geliyor bu değirmenin suyu?</i> Araştıran var mı?...</p> <p>... Lüks evlerine, en lüks arabalarına baksın ve merak edip sorsun, '<i>Değirmenin suyu nereden?</i>'...</p> <p>...1993 itibarıyla hristiyanlık propagandası yapan 40 Türkçe</p>	
--	--	--

		eser mevcuttur. - <i>Bu değirmenin suyu nereden geliyor</i> diyeceğiz, bunların parası nereden geliyor?...	
Demeye getirmek Söylemek istediğini doğrudan doğruya değil, dolambaçlı yollarla anlatmak.	Sayfa 711, Sıra 4586, 101 kez.	<p>...Bizim devletimiz ise bütün dini konuya taraf oluyor, sonra da ben Laik devletim diyor. Bunu derken: Benim milletim aptaldır, bir şey anlamaz <i>demeye getiriyor</i>...</p> <p>...İş, "kadınların kılık kıyafetleri ve tavırlarıyla tecavüzcüyü kışkırtması" konusuna gelince, vaziyet hepten vahimleşiyor. Polislerin üçte ikisi, hâkim ve savcıların yarından fazlası, "N'apalım, açmasaymış orasını burasını," <i>demeye getiriyor</i>...</p> <p>...Bir bakan, valiliğe gidince, valinin koltuğuna oturup onu karşısına dikiyor, "Ben senden üstünüm," <i>demeye getiriyor</i>...</p> <p>...Çillere duyulan güvensizlikle hükümetin beceriksizliği biraraya gelince... Bu sonuçlar çıkıyor, <i>demeye getiriyordu</i>...</p> <p>...Gezicilik, çalışmaya niyetli biri için, hiç de küçümseenecek bir iş değildir. Hoş, o da küçümsemiyor "yetkisiz", "itibarsız" <i>demeye getiriyordu</i> ya...</p> <p>...Elbette anladım. Özgür olayım derken ya gider bir yerlere toslarsan ya da uçurumun dibini boylarsan, <i>demeye getiriyorsun</i>...</p> <p>...Ne çocuğu bana getirsin, ne gözüme görünsün,' demiş. Yani o beşibiryerdeyle piçini büyütsün <i>demeye getirmiş</i>...</p>	"Demeye getirmek" deyiminin olumsuz semantik prozodisi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.

		<p>...Şimdi, lafı tamamen üzüntüyle "bu gidişle darbe kaçınılmazdır" <i>demeye getirdiğim</i> için bazı üstün zekalılar fakiri gene "darbeci profesör" diye mimlerlerse...</p> <p>...Nedim Gürsel, Ahmet Altan, Cezmi Ersöz, Balzac, büyük Dostoyevski, Tennessee Williams." "Yani çok okurum, kültür küpüyüm mü <i>demeye getiriyorsun?</i>...</p> <p>...Fotoğrafta geniş açı kullanılmış, eller de önde, yaba gibi kocaman çıkmış mı sana... Yani <i>demeye getiriyorlar</i> ki: "Leydi okulu, meydi okulu, pide gibi ellere çare yok!" Bir nevi mesleki dayanışma duygusu zannedirim...</p>	
<p>Dem vurmak (Bir şeyden) Olmayacak ya da gücünü aşar bir konu üzerinde konuşmak.</p>	<p>Sayfa 711, Sıra 4592, 245 kez.</p>	<p>...Ecevit'in çok yaşlandığından söz açarak, ekonomik sıkıntıdan <i>dem vurarak</i>, muhabbete koyuldu....</p> <p>...bir teşekkürü bile çok gördü. Yıllar sonra o da vefasızlıktan <i>dem vurarak</i> göçtü gitti...</p> <p>...diğer yandan da kaldığı mülteci kampındaki çürüme ve yozlaşmadan <i>dem vurarak</i> kendini koruma iradesi taşıdığını göstermek istiyordu...</p> <p>...hatta karşı tarafın çıkarlarını açıkça kollamış olduğundan <i>dem vurarak</i> yazıklandı Revan adına...</p> <p>...Cumhuriyet Türkiye'sinde Müslümanların zulüm gördüğünden <i>dem vurarak</i>, siyasi ve ticari çıkarlarına tanrıyı ve</p>	<p>"Dem vurmak (Bir şeyden)" deyimini bağlam içinde "ekonomik sıkıntı, vefasızlık, çürüme ve yozlaşma, çıkarlar, zulüm, işbirliği, kültür mirası, milliyetçilik, sinsilik, eğitimin yetersizliği" gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Ekonomik sıkıntı, vefasızlık, çürüme ve yozlaşma, çıkarlar, zulüm, sinsilik, eğitimin yetersizliği sözcüklerindeki olumsuz anlam yükü bellidir. İşbirliği, kültür</p>

		<p>dini alet eden kara yobaz çeteleri...</p> <p>...komplolar tertiplemediğinden, kontrgerilla ile işbirliği yaptığından dem vurarak derhal kurşuna dizdirdi...</p> <p>...memlekette Türklere ait olmayan bütün kültür mirasını yok etmekten dem vuran bir dangalaklık şovu sergiledi...</p> <p>...Çağını yaşayan, duyarlı, güzel bir insan olsaydın, devletin başına yuvalanmış, milliyetçilikten dem vuran çetecilere kanmaz, yalancılığı tescillenmiş siyaset aşiftelerini "Türkiye seninle gurur duyuyor" diye alkışlamaz...</p> <p>...Çünkü, bu güne kadar bütün varlıklar depresyonun sinsiliğinden dem vurup onu sadece bıçaklamak ve yok etmek istemişlerdir...</p> <p>...Okula bile gelmediği oluyormuş. Arkadaşları söyledi. Eğitimin yetersizliğinden dem vuruyor, her şeyi kökten değiştirmekten bahsediyormuş...</p>	<p>mirası sözcüklerinde ise olumsuz semantik prozodi daha örtülüdür.</p>
<p>Devede kulak Büyük bir varlıktan ya da işten çok küçük bir parça.</p>	<p>Sayfa 715, Sıra 4627, 32 kez.</p>	<p>...Yaşadığımız acılar, elde ettiklerimizin yanında devede kulak...</p> <p>...Sağlıksız koşullarda gece gündüz çalışan bir Çinli işçinin maaşı, ürettiği oyuncakların fiyatı yanında neredeyse devede kulak...</p> <p>...Bir işçinin, çalıştığı oyuncak fabrikasından aldığı aylık</p>	<p>“Devede kulak” deyimi “acı, sağlıksız koşullar, batan para, hastalıklar, tatsızlıklar, trajedi” gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Acı, sağlıksız koşullar, batan para, hastalıklar, tatsızlıklar, trajedi sözcüklerindeki</p>

	<p>maaşsa, bu oyunculardan bir tanesinin; belki bir oyuncak araba ya da bir gameboy'un fiyatı yanında <i>devede kulak</i> kalıyor...</p> <p>...bugün de pasaport sahibi olanlarımızın sayısı, toplam nüfusumuza göre, gerçekten <i>devede kulak</i> gibidir...</p> <p>...Kurumun batan parası yanında <i>devede kulak</i> bile olmayacak olan bu paralar ve hediyeler elbette ki gözardı edilecek şeyler değil...</p> <p>...O kadar çok insanın derdi vardı ki, benimki onların hastalıklarının yanında <i>devede kulak</i> kalır...</p> <p>...Ama yine de genel olarak uyum içinde yaşayıp gider, günlerini gün ederlermiş. Çünkü bu tip tatsızlıklar <i>devede kulak</i> kalırmış...</p> <p>...İstanbul'da bugün yapılmakta olan ve 2000 yılında tamamlanması beklenen metro sistemi Avrupa'nın birçok gelişmiş kentine göre <i>devede kulak</i>...</p> <p>...Her Allah'ın günü bu İstanbul sokaklarında ne trajediler yaşanıyor biliyor musun? Seninkisi, benimkisi <i>devede kulak</i> kalır...</p> <p>...1999 yılında giriş yapan yabancı sermaye tutarının 800 milyon doları aşmayacağını düşündürüyor. Bu ise Türkiye</p>	<p>olumsuz semantik prozodi açıkça görülmektedir.</p>
--	--	---

		ekonomisinin yatırım ihtiyacı yanında <i>devede kulak...</i>	
Dilden dile dolaşmak Bir haber herkesin ağzından işitilmek, herkesçe konuşulmak.	Sayfa 719, Sıra 4667, 97 kez.	<p>...Bir komşumuzun mangalı, bir başkasının güneş şemsiyesi çalınca, tedirginlik ve <i>dilden dile dolaşan</i> hırsızlık hikâyeleri daha da fazlalaştı...</p> <p>...Derken komutanla ilgili söylentiler <i>dilden dile dolaşır</i> olmakla kalmamış, önce bir yerel gazeteye, sonra ulusal basına yansımış. Komutan hakkında çıkan yazıların, dedikoduların kaynağını kurutmaya karar vermiş...</p> <p>...Az Giden Uz Giden Masallar Masallar da <i>dilden dile dolaşırken</i> bazen çok uzaklara kadar giderler...</p> <p>...1869'dan 1914'e kadar geçen 45 yılda bir milyon asker Yemen'de öldü. Bunun dışında konuyla ilgili kesimlerde <i>dilden dile dolaşan</i> rakam ise 300 bin...</p> <p>...buluşmayı hemen kabul edişimi haklı çıkarmak için açıkladığım evlenme teklifi, <i>dilden dile dolaşan</i> espri konusu olup çıkıyor...</p> <p>...Dolayısıyla süreç "dışarıdan içeriye" doğru işliyor. "İyi bir fikir", bir dönem için, bir şirketin izlediği "marka yol"u olabiliyor. Hatta zaman zaman <i>dilden dile dolaşan</i> reklam sloganları, sanki markanın stratejisiymiş gibi değerlendirilebiliyor...</p>	“Dilden dile dolaşmak” deyimi bağlam içinde “hırsızlık, söylenti” gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Hırsızlık, söylenti sözcüklerindeki olumsuz anlam yükü açıkça görülmektedir.

		<p>...Bin duygu içeriyor. Bir baba-oğul ilişkisi içten, bir aşk masalı efsane olmuş <i>dilden dile dolaşır</i>. Bir anne sarıp sarmalayan senli sevinçlerle dolu her anında...</p> <p>...Bunlar şöhretli olabilirler, bunların isimleri <i>dilden dile dolaşabilir</i>, ama bunlar kötü gazetecilerdir...</p> <p>...Yaşam tarzları, giyimleri, yemekleri, konuşmaları bir tılsım gibi <i>dilden dile dolaşır</i>...</p> <p>...yeri meçhul olan sevgilisinin peşinde terk-i sıla eden bu âşığın çok genç, yiğit bir delikanlı olduğu <i>dilden dile dolaşıyordu</i>... Birkaç gün içinde, koca Kayseri ilinde Zâkir'in nâmı bir efsâne olup çıktı...</p>	
<p>Dillerde dolaşmak (gezmek) Her yerde sözü edilmek.</p>	<p>Sayfa 723, Sıra 4714, 25 kez.</p>	<p>...Böyle gelmiş, böyle gider..."lerden daha öteye geçip, gerçek bir kulluğu yaşama idrakine dönüşmez miydi? Yaşadığımızı, tattığımızı sandığımız "sevgi", <i>dillerde dolaşan</i> bir lakırtı olmaktan kurtulup kalpleri yakan bir uyanış hâline gelmez miydi?...</p> <p>...Üstelik gösterdiği, hayranlık uyandıran yüklüce maaşı tepme özverisi <i>dillerde dolaşan</i> bir Ağa Yardımcısı...</p> <p>...hayalperestler bütün dünyayı değiştirmenin düşünüyü kurar. Ezikler kükrediğinde ya <i>dillerde dolaşan</i> bir türkü, bir dize sökün eder ya tarihi titretecek bir devrim...</p>	<p>"Dillerde dolaşmak (gezmek)" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>...bekçiler için geniş kapsamlı imaj çalışması yapılmış sanki. <i>Dillerde dolaşan</i> ama geceleri mahallede dolaşmayan bir "baba" imajı...</p> <p>...Hayranlığı acımaya dönüşüvermişti. <i>Dillerde dolaşan</i> erkekten eser yoktu onda. Konuşanlar yanlış konuşuyor...</p> <p>...tam 21 sene geçmişti. "Helal yoldan alınan gıda ile gelişen bir bedeni katiyen toprak yemez" sözü ise hâlâ <i>dillerde dolaşıyordu...</i></p> <p>... ama yaptığım çöreklerin tadı, iğne oyalarının güzelliği <i>dillerde dolaşıyordu...</i></p> <p>...Akşam saatlerinden geceye doğru yol alınırken, ne yenileceği konusu <i>dillerde dolaşıyor...</i></p> <p>...Andığım Sadece Bir Bar Değildir Zaman içinde çok şey var ki birer anı oluyor. Sonra acı, tatlı <i>dillerde dolaşıyor</i>, yeni kuşaklara anlatılıyor...</p> <p>...Peşpeşe çıkardığı 45'likleri <i>dillerde dolaşıyor</i>, dansları yeri göğü inletiyor, bu arada "diğerlerini" de titretiyordu...</p>	
<p>Dilli düdük İşittiğini herkese duyuran.</p>	<p>Sayfa 723, Sıra 4716, 6 kez.</p>	<p>...Sen bu kafada oynamaya devam edersen, ömrün boyunca koltuğunun altına alırsın tavlayı. Yine dua et, ben dürüst dürüst uyarıyorum. El âlem böyle de yapmaz, arkandan <i>dilli düdük çalarlar...</i></p>	<p>"Dilli düdük" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>...Sonuç olarak: Tarsus'ta kullanılmış ve kullanılan halk sazlarını sıralamak gerekirse: Bağlama ailesi, kaval, dilli düdük, davul zurna, deblek, (darbuka) def, kaşık ve kargıdan yapılan nefesli düdüklendir...</p> <p>...kıvrık bir havayı çalmak pek çok uğraşı sonunda gerçekleşir. Böyle bir dilli düdük kargıdan da yapılır. Her iki ucu da açık bir doğum kargının ucuna dil yerleştirilir...</p> <p>...Ucundaki deliğe de bir dilli düdük takılırsa yüksek sesle sanki borazan gibi öter...</p> <p>...bir kaval adeta bir solo geçiyor. Dilli düdük de denir ya. İşte öyle bir çalgı...</p> <p>...çoban kavalları, ağız tamburaları, Yemeni dümbelekleri, kudümler, Efrasiyap boruları, dilli düdükler, kamyş mizmarlar sıralanmıştı...</p>	
<p>Diz boyu İnsanın hemen hemen dizine kadar gömüleceği derinlikte.</p>	<p>Sayfa 727, Sıra 4753, 81 kez.</p>	<p>...Rüşvet, yolsuzluk, cehalet, sefalet diz boyu. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı nedeniyle Balkanlardan evini köyünü terk ederek yollara düşen on binlerce Türk göçmen...</p> <p>...Rum kesiminde yolsuzluk diz boyu Kıbrıs Rum kesimi, siyasilerin de adının karıştığı yolsuzluklarla çalkalanıyor...</p> <p>...Zaten etrafa baktığımızda karanlık, ümitsizlik diz boyu...</p> <p>...savaşı kutsayan vampirler aziz ilan ediliyor, kardeş kardeşi</p>	<p>“Diz boyu” deyimi “rüşvet, yolsuzluk, ümitsizlik, sömürü, işsizlik, yoksulluk, soygunculuk, fakirlik” gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Rüşvet, yolsuzluk, ümitsizlik, sömürü, işsizlik, yoksulluk, soygunculuk, fakirlik sözcüklerindeki olumsuz semantik</p>

		<p>öldürüyor, sömürü <i>diz boyu</i>, haksız haklıyı nakavt ediyor... ...Babasızdı. Küçük yaşta kalmıştı yetim. Bir de yoksulluk <i>diz boyu</i>... ...birileri öldürülüyor, katiller korunuyor, yolsuzluk <i>diz boyu</i>, enflasyon ve pahalılık almış başını gidiyor... ...herkes başının çaresine bakmalıdır, işsizlik <i>diz boyu</i> olsa bile... ...Ve kan, yoksulluk, umutsuzluk <i>diz boyu</i>... ...Türkiye'ye önemli bir mali yük getirmiş, halkın fakirliği <i>diz boyu</i> artmıştı... ...devletin tepesinde birbirlerini yolsuzlukla, soygunculukla suçluyorlar. Evet, yolsuzluk var, hem de <i>diz boyu</i>. Birileri birilerini sürekli soyuyor...</p>	<p>prozodi oldukça açıktır.</p>
<p>Dört bir taraf Her taraf, bütün çevre.</p>	<p>Sayfa 732, Sıra 4810, 98 kez.</p>	<p>...Dünyanın <i>dört bir tarafında</i> açlık... ...Dünyanın <i>dört bir tarafı</i> ateş çemberi, insanlar öldürülüyor... Üstüne üstlük bir de savaşlar... ...Dünyanın <i>dört bir tarafında</i> savaş haberleri yankılanıyor... ...Bugün ülkemizin hemen yanı başında komşularında ve dünyanın <i>dört bir tarafında</i> gerçekleşmiş olan savaşlar ve yıkımlar sosyalist dünyanın barışçılığının hem tarihsel</p>	<p>“Dört bir taraf” deyimini bağlam içinde “açlık, ateş çemberi ve ölüm, savaş haberleri, silahlı eylemler, saldırgan politikalar” gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Açlık, ateş çemberi ve ölüm, savaş haberleri, silahlı eylemler, saldırgan politikalar sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça</p>

		<p>başarısını hem de vazgeçilmezliğini yeterince göstermektedir... ...Boşboğazlık. Yaptığı silahlı eylemleri dört bir tarafa yaymak. Şehir savaşının büyümesi... ...bu dört çeyrek göbek sırt sırta verelim derken birbirinin üzerine binseler dört bir tarafa yayılmış oniki taç yapraklı mavi bir çiçek olacaklar... ...Belli ile Aydemir arasındaki bu fark değil, her ikisinin ve aynı dönemde dünyanın dört bir tarafındaki binlerce komünistin nasıl olup da komünizmi milliyetçiliğin... ...uzaktan kumanda aleti ile idare ediyorlar. Ama aynı anda dört bir taraftan idare edilmeye çalışılan aracınız bir sağa bir sola yoldaki bariyerlere... ... Bunun bir nedeni de, çokuluslu firmaların tekniklerini dünyanın dört bir tarafına yaymadaki saldırgan politikalarıdır... ...Yalnız, karşıdan bakınca, sanki bu parti ve mensupları dört bir taraftan çembere alınmış gibi bir manzara sergiliyorlar...</p>	bellidir.
<p>Dümen suyundan gitmek (Birinin) Birinin tuttuğu</p>	<p>Sayfa 737, Sıra 4860, 14 kez.</p>	<p>...takım politikalara uygun laf üreten insanlar haline geldi. Yani kendilerinin altında bir şeye hizmet ediyorlar. O yüzden yani kendilerinin olması gereken vasıfları taşımıyorlar. O anlamda, biz Türkiye'nin meselelerinin bu politikanın dümen</p>	<p>“Dümen suyundan gitmek (Birinin)” deyimi “politikanın, kurulu düzenin, ABD ve diğerlerinin, 12 Eylül paşalarının, onun, harcıâlemciliğinin”</p>

<p>yolu izlemek, o ne yapıyorsa kendisi de benzerini yapmak ya da onun istediğini yapmak.</p>	<p><i>suyundan giden</i> aydınlarla konuşmamız, tartışmamız mümkün değil...</p> <p>...Ancak Talat Bey değişmişti. Şimdi diktatör gibi keyfi hareket ediyordu. Biz askerleri, özellikle fedaîleri sevmiyordu. <i>Dümen suyuna gidenleri</i> ise hemen kabineye alıyordu...</p> <p>...Aybar'a hitaben tek parti döneminde fakültedeki görevinden uzaklaştırıldığını söyleyerek, kurulu düzenin <i>dümen suyunda gitme</i> ahlakını benimseseydik biz de kendilerinin özlediği devlet erkanı arasında yerimizi alırdık demesi hem şaşırttı, hem de derinden üzdü beni...</p> <p>...Türkiye ile emperyalist ülkeler arasındaki ilişkilerin güvencesi, bu ülkedeki sermaye egemenliğidir. Bu egemenlik bozulmadıktan sonra memleketimizin ABD ve diğerlerinin <i>dümen suyunda gitmesi</i> kaçınılmazdır...</p> <p>...Atatürk'ün 1932'de topladığı ilk Türk Dil Kurumu'nun (12 Eylül'den önceki gerçek kurum tabii) üstelenip, büyük bir başarıyla yürüttüğü bu atılım, aslında Osmanlıca'nın idam fermanıydı. Oysa, 12 Eylül paşalarının <i>dümen suyunda giden</i> öz Türkçe düşmanlarının eskisini kapatıp aynı adla kurdukları kurum kodomanlarının 25-28 Eylül 1990'da topladıkları, 1932 tarihli, 1. Kurultayı hiçe sayarak...</p>	<p>gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Politikanın, kurulu düzenin, ABD ve diğerlerinin, 12 Eylül paşalarının, onun, harcıâlemciliğinin (Herkesin alabileceği, herkesin kullanabileceği, basmakalıp) sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>
---	---	--

		<p>...Yönetim, dediğim dedik, astığım astık, yapmadığını koymaz ülkeye ve topluma. Her şey onun <i>dümen suyunda gider</i>...</p> <p>...Söz sırası bana gelince kurulu düzenin <i>dümen suyunda gitseydik</i> biz de 1946'da tutuklandığımız için okulumuzun sıralarından koparılıp alınmazdık öğretmenim dedim...</p> <p>...Bu nedenle Türkiye kışkırtıcı girişimlerden kaçınmalıydı. Ancak, Özal'ın ABD'nin <i>dümen suyuna gitmesi</i> halinde savaşın kaçınılmaz olacağı uyarısında bulunuyordu...</p> <p>... hâlâ şiir yazmakta direten biriyse, oğullan yaşındaki genç kenter ozanların <i>dümen suyunda gidebilmek</i> için, tutumuyla birlikte adını da değiştirmişti...</p> <p>...Zaten o, "İdeolojiler ölmüştür" harcıâlemlüğünün <i>dümen suyunda gider</i>, ayakbağı olabilecek bir angajmana girmez...</p>	
<p>Dünkü çocuk Adam sırasına girmekle birlikte deneyimi az olan genç.</p>	<p>Sayfa 738, Sıra 4865, 15 kez.</p>	<p>...Belki de haksız. Çünkü kanımca, bu bir yığın çok önemli meseleyi, minicik minicik bir yığın önemsiz mesele oluşturuyor. <i>Dünkü çocuk</i> çıkıyor. Kaseti yüzbinler satıyor. Nasıl oluyor anlamıyorum? Müzikal eğitim: Ya hiç yok, ya da eh işte idare eder...</p> <p>...Kalkıp Telakkipervers Fırka işine bulaşmıştı. Yahu, sen <i>dünkü çocuk</i> musun, bu kadar bihaber nasıl davranılır?...</p> <p>...Oyumuzu çaldılar. Daha doğrusu bizim içimizden bazıları</p>	<p>"Dünkü çocuk" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

	<p>oyunu, havaya boş vaat sıkana attı. Düinkü çocuk parti kurdu, palavralar attı ve işin kötüsü içimizden bunlara inananlar oldu...</p> <p>...Ak saçlı tiyatro sanatının düinkü çocuk sinema sanatından çok öğrenecekleri vardır...</p> <p>...Mesut Efendi, yanına kalır zannediyor. Ha-hayt! O da görecektir yani kaç tane diş olduğunu. Düinkü çocuk kendisine o makamı verene yaptığı hıyanettir diye düşünmek lazım. Hata ediyor, sonra çok yanacak...</p> <p>...Kâinat oluşup insanın yaşamasına müsait ortamın oluştuğu ilk gezegende var edildi insan. Adem daha düinkü çocuk. Ortamın oluştuğu (hava, su, ateş, toprak) birçok kürede insan mevcuttur...</p> <p>...Kendimize gelip Türk-İslam milliyetçileri olduğumuzu hatırlayıp ona göre davranmalıyız. Sadi Saçak-Istanbul Düinkü çocuk oyumuzu çaldı: Aslına bakılırsa yönetimde suçlu yok...</p> <p>...O aşamalardan daha önce geçmiş olduğumuz için, "o daha düinkü çocuk, hele biraz büyüsün bakalım" deriz...</p> <p>...Bugün İstanbul, Şehir Tiyatrolarına seyirci ve oyuncu buluyorsa, bunun kaynağını düinkü çocuk tiyatrosunda ve öğrenci oyunlarında aramalıdır...</p>	
--	---	--

		...Bence boşuna çaba!.. Dedikodu konusunda babam daha düinkü çocuk , acemi amatör!...	
Dünya âlem Herkes, bütün insanlar. Krş. “El âlem”.	Sayfa 738, Sıra 4869, 26 kez.	<p>...içeride seksen yedi gün hapis yatınca, çocuğun annesi intihara kalkışınca, Türkiye bir kez daha dünya âleme rezil olunca ve neden sonra (seksen gün sonra!) o günün Milli Eğitim Bakanı Hasan Celal Güzel, Kabataş Lisesi müdürünü görevden alacaktı....</p> <p>...kendimizi küçük düşürecek malzemeyi her seferinde kendi ellerimizle veriyoruz dünya âleme...</p> <p>...Sen gül, gül; ama millet gülmüyor, bar kızlarıyla ne boklar yediğini dünya âlem biliyor, insan utanır biraz, utanır...</p> <p>...6/7 Eylül olaylarının görünürdeki gerçek kışkırtıcılarım duymak istiyorsanız; izin Veriniz de sıralayayım: Dünya âlem biliyor ki 6/7 Eylül olayları (Kıbrıs Türktür) derneğin Taksim meydanında düzenlediği açık hava toplantısı ile başlamıştır...</p> <p>...Sabahın körüydü. TEM'de tam da önümde gümbür gümbür gidiyordu. Dünya âlem halt etmişti, o yolların fatihiydi...</p> <p>...Galiba bu ülkede en kolay şey insan kandırmak, sahtekarlık... Dünya âlem yalancı olmuş. Aylardır kayıp olan bir çocuk bulunuyor...</p> <p>...Ne o kolundaki bilezik ööle kız gibi... - Stress bileziği...</p>	“Dünya âlem” deyimi bağlamda “rezil olmak, küçük düşmek, boklar yemek, halt etmek, sahtekarlık” gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Rezil olmak, küçük düşmek, boklar yemek, halt etmek, sahtekarlık sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir.

		<p>Dünya alem takıyo sen yeni mi görüyüsün...</p> <p>...akşama kadar kışında boza pişiren direksiyoncu herifin dünya alem tek tasasının kendisini TEDAŞ'ta indirmek olduğuna safça inanarak...</p> <p>...Ya da Rönesans İtalya'sı... Vay haline o zaman Da Vinci'nin, görürdü dünya âlem Norma Lisa'nın ne denli büyüleyici olduğunu...</p> <p>...Bu işi ben yapmalıyım ki görmeli dünya alem, nasıl oynanmış, nasıl şarkı söylenmiş...</p>	
<p>Ekmeğine yağ sürmek (Birin)</p> <p>Kendisinin amacı bu olmadığı halde bir kimsenin işine yarayacak davranışta bulunmak.</p>	<p>Sayfa 745, Sıra 4937, 71 kez.</p>	<p>...Önyargıların hakim olduğu, bilgisizlik ve kayıtsızlığın etkin rol oynadığı bu sürecin İslâm dünyasında fanatik ve radikal grupların ekmeğine yağ sürdüğü. Amerikan karşıtı, Batı karşıtı bir eğilimi artırdığı da bilinen bir gerçek...</p> <p>...Adam boşanmaya falan kalkarsa dünyada boşanmam, elin karısının ekmeğine yağ süremem...</p> <p>...Sadece bu değil; kapıda yaşanan arbede neye hizmet etmiştir? Düşmanın ekmeğine yağ sürmüştür. Durduk yere bir provokasyon havası yaratmıştır...</p> <p>...Fakat Türkiye'nin bölünmesine ve parçalanmasına karşıyım. Bir bölünmenin, emperyalizmin ekmeğine yağ sürmek olacağını düşünürüm...</p>	<p>“Ekmeğine yağ sürmek (Birin)” deyimini bağlam içerisinde “fanatik ve radikal gruplar, elin karısı, emperyalizm, milli birlik ve beraberliğimizi tehdit edici güçlerin, teröristlerin, karanlık güçlerin, İsrail’in, yurdumuzun düşmanlarının” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Fanatik ve radikal gruplar, elin karısı, emperyalizm, milli birlik ve beraberliğimizi tehdit edici güçlerin, teröristlerin, karanlık güçlerin,</p>

		<p>...milli birlik ve beraberliğimizi tehdit edici güçlerin ekmeğine yağ sürmek töhmetinden kurtulamayacaktır...</p> <p>...NATO güya birşeyler yapmak istiyor, ama Sırplar'ın ekmeğine yağ sürmekten başka birşey de yapmış olmuyor...</p> <p>...insan haklarını, terörle mücadele adına eksiltmek, teröristlerin ekmeğine yağ sürmektir...</p> <p>...Toplumun eyleme katılmayan büyük bir kesimini şaibe altında bırakmak, "ışık düşmanları" olarak suçlamak, ancak kaostan medet uman karanlık güçlerin ekmeğine yağ sürebilir...</p> <p>...İsrail'in yaptığı propagandada aslan payı da bombacılar için. Bu insanlık dışı terör eylemi ile İsrail'in ekmeğine yağ sürdüler...</p> <p>...halkımızın gerçek birlik ve dayanışmasını baltalayan ve ancak yurdumuzun düşmanlarının ekmeğine yağ süren bir deve kuşu politikası olarak...</p>	<p>yurdumuzun düşmanlarının sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi oldukça açıktır. İsrail'in sözcüğünde ise olumsuz semantik prozodi daha kapalıdır.</p>
<p>Eksik etek Kadın, her zaman güçsüz sayılan kadın.</p>	<p>Sayfa 747, Sıra 4951, 8 kez.</p>	<p>...Toplu başlanan açlık grevini erkek koğuşları bırakmış, bir bu eksik etekler kalmış. Bunlarla mı başa çıkamayacaklar?...</p> <p>...Bakınız bir köylü kadını neler söylüyor? "Çocuktum, sen kızsın dediler, eksik eteksin dediler. Saçım uzunmuş, aklım kısaymış. Ben, az bilsem de olurmuş...</p>	<p>"Eksik etek" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

	<p>...Çoğu şeyi duyurmuyorsunuz zaten. Kömürlükte bir yerini yırtarcasına bağıryordun. Yine ne oldu? Saklama benden. İkiniz de eksik eteksiniz. Başımızda bir pislik varsa, danışın bana...</p> <p>...Vurdum mu çenen yerinden oynar it! - Yunus gibin insan, mert ve haysiyetli babam... Ama yani bi eksik etek için, bana, delikanlı oğluna... - Sus! Kıza yumruk atmakla delikanlılık mı olur?...</p> <p>...Kadına 'saçı uzun aklı kısa' özdeyişini yakıştıranlar, kadını 'kaşık düşmanı' olarak ilan edenler, kadını 'eksik etek' olarak niteleyenler" kınanmakta...</p> <p>...Kızın kendisinden kat kat daha zeki ve kavrayışlı olduğu, kuşku götürmez biçimde ortaya çıkmıştı ve bu durum Cemal'i şaşırtıyordu. Nasıl olur da bu sümüklü eksik etek, bu canını bağışladığı aciz yaratık böylesine değişebilirdi...</p> <p>...Öğretmen kıza asılmıştı tenhada. Ulaaan, ne sanıyordu kendini bu kancık be!.. Alt yanı, eksik etek bir öğretmen. Sidikli, sümüklü köy çocuklarının hizmetçisi...</p> <p>...Benim Yunus gibi insan seven, kelebek gibi kanat çırpıp, arı gibi sokan mert ve bir okadar delikanlı babacığım... Kızkardeşim olacak eksik etek Sıdıka karısı için... - Sen nası</p>	
--	--	--

		konuşuyosun lan kardeşin hakkında... Ne demek "Sıdika karısı" filan...	
<p>El altından (Alttan alta), (Gizliden gizliye) Kimsenin haberi olmadan, kimseye haber vermeksizin , gizlice.</p>	<p>Sayfa 748, Sıra 4966, 119 kez.</p>	<p>...Böyle yabancı sermaye şirketi dolandırıcılıktan başka işe yaramaz. Bor'u mu bize bırakacaklar? Milleti türbanla, anayasa ile uğraştırırken <i>el altından</i> her şeyi satıyorlar... ...pazarda spekülasyon yapma, güvensiz nükleer enerji kullanımı, sağlığa aykırı mal üretme, <i>el altından</i> yasak mal üretimi ve dağıtımı Bu davranış biçimlerini inceleyelim... ...Üstelik de daha önce yabancılara satılması yasaklanmış maddelerin <i>el altından</i>, gizlice yabancı tüccarlara satılması yaygınlaştı ve bu yüzden Osmanlı İmparatorluğu'nda pahalılık ve yokluk çekilmeye, her yerde yakınmalar görülmeye başladı... ...Halkçılığın, demokrasinin ve sömürgeciliğe karşı duruşun kavgasını yapmadığımız zaman kimileri kalkar din adına, bayrak adına, ümmet adına, Atatürk adına deyip emperyalizmle <i>el altından</i> işbirliği yapar... ...Yok, haşa, kimsecikler ne bir tarlanın, ne bir evin açık artırmayla satıldığını ne gördü, ne de duydu. Hep <i>el altından</i> sattılar. Hazineye üç kuruş yatırdılsa, keselerine yüz kuruş attılar...</p>	<p>“El altından (Alttan alta), (Gizliden gizliye)” deyimi bağlam içerisinde “satmak, sağlığa aykırı mal üretme, yasaklanmış maddeler, emperyalizm, cinayetler, çeteler, baltalayıcı hareketler, camici siyasetlerin” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Sağlığa aykırı mal üretme, yasaklanmış maddeler, emperyalizm, cinayetler, çeteler, baltalayıcı hareketler sözcüklerindeki olumsuz anlam yükü oldukça açıktır. Camici siyasetlerin ve satmak sözcüklerinde ise olumsuz semantik prozodi daha kapalıdır.</p>

		<p>...İçişleri Bakanının dediği gibi olaylar hakkında konuşup bilgi vermediği için mi, cinayetler ortada kalıyor yoksa devlet <i>el altından</i> cinayetleri işleyenlere sahip mi çıkıyor?...</p> <p>...Bitmedi Behçet Cantürk, zor duruma düşenlere, <i>el altından</i> yüksek faizle ödünç para veriyordu. Yani tefecilik yapıyordu!...</p> <p>...Azınlık çeteleri daha bir kudurmuşlardı. Küçük Balkanlı devletler daha bir toparlanmışlar, Osmanlı Rumelisindeki çetelerini <i>el altından</i> daha çok destekler olmuşlardı...</p> <p>...Teşkilât'ımızın içinde de bu cins insanlara az olmakla birlikte rastlanıyor. Bunlar, Teşkilât'ın politikasına karşı çıkıyor, <i>el altından</i> baltalayıcı hareketlere tevessül ediyorlar...</p> <p>..."Allahsız komünizme hayır" diyen camici siyasetlerin gelişmesine göz yumduğunu hatta <i>el altından</i> desteklediğini yazıyor...</p>	
<p>El atmak (Bir işe)</p> <p>1) Yeni bir işe başlamak.</p> <p>2) Birisinin işine karışmak.</p>	<p>Sayfa 749, Sıra 4969, 74 kez.</p>	<p>...kara para aklama ve insan ticaretinin Türk mafyasının faaliyet alanına girdiğini ileri süre Le Soir gazetesi, 1996 yılında itibaren de araba kaçakçılığı, cinayet ve kaçırma olaylarına da <i>el atmaya</i> başladığını ifade ediyor...</p> <p>...Türkiye'de de Futbol Federasyonundan, kulüplere, futbolculara dek mafyanın <i>el atmadığı</i> alan yok gibi...</p> <p>..Onu asıl rahatsız eden eskiden sadece aydınlara <i>el atmaya</i></p>	<p>“El atmak (Bir işe)” deyimi “mafya, cinayet ve kaçırma, aydınlar, Osmanlı iç ticaretine, halkın inancı, bölgeye, kadına ve kıza” gibi kelimelerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Mafya, cinayet ve kaçırma sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi oldukça</p>

	<p>çalışanların artık ellerinin cemaatlere, halka uzanması...</p> <p>...Çeşitli tarihlerde yapılan anlaşmalar ve değişikliklerle kendilerine tanınan kolaylıklar artırılmış, belli başlı liman şehirleriyle ticaret merkezlerinde ülkelerinin konsoloslukları ile işbirliği yaparak, Osmanlı iç ticaretine <i>el atmaya</i> başlamışlardır. Ticarî ilişkilerde kendilerine yardımcı olmak üzere Osmanlı uyruğu müslüman olmayan ve dillerini bilenlerden bazılarını "Tercüman" olarak yanlarına almışlar, kendilerine sağlanan kolaylıkların tercümanlarına da tanınması için Osmanlı yönetiminden...</p> <p>...Halkın inancına <i>el atmak</i> halkbilimin de dışında olduğundan bu bölümde sözü kesiyoruz...</p> <p>...Ortaya çıkan güvensizlik ise Suriye/Musevi coğrafyasında bazı siyasi operasyonları gerçekleştirmek üzere başta İngiltere olmak üzere devrin süper güçlerinin bölgeye <i>el atmasıyla</i> sonuçlanıyordu. Olay, karanlık işlere bulaşan bir papazın öldürülmesiyle başlıyordu...</p> <p>...Sarayın hizmetçilerine varıncaya kadar, gördüğü her güzel kadına ve kıza <i>el attı</i>...</p> <p>...yıllardır sansürden çıkartamadığı "Hababam Sınıfı"na yeniden <i>el attı</i> ve film furyası başladı...</p>	<p>açıktır. Aydınlar, Osmanlı iç ticaretine, halkın inancı, bölgeye, kadına ve kıza kelimelerinde ise olumsuz semantik prozodi nispeten daha kapalıdır.</p>
--	--	---

		<p>...Sulak alanlar çevreci düşünce ve yaklaşımların dünya üzerinde ilk <i>el attığı</i> konulardan biridir...</p> <p>...Samuray ülkesinde hikikomorileri devletin <i>el attığı</i> ciddi bir sorun haline getiren sebeplerden biri de bu ergen ya da çocuklardan bazılarının cinayet, otobüs kaçıрма, cinsel taciz gibi suçlara karışması...</p>	
<p>Elden ele dolaşmak (Bir şey)</p> <p>Uyandırdığı ilgi dolayısıyla birçok kimsece alınıp bakılmak ya da kullanılmak.</p>	<p>Sayfa 751, Sıra 4992, 72 kez.</p>	<p>...Cezaevinin perişanları oynadığı 1995-96 yıllarında; tutuklular silahlanmış, birbirlerini öldürüyor, uyuşturucu, haplar, esrar, eroin hapishanede <i>elden ele dolaşiyor</i>, gardiyanların morali bozuk, psikolojileri alt üst olmuş bir vaziyetteydi...</p> <p>...O güvenle de, galiba hiç utanma duygusuna kapılmıyorlardı. Oysa fiyasko yönetim anlayışının belgeleri <i>elden ele dolaşiyor</i>, yeri geldiğinde de dikkate alacağını umdukları yerlerin bilgilerine sunuluyordu...</p> <p>...Nişan töreni bu havada geçiyordu... <i>Elden ele dolaşan</i> içkilerin etkisi ve gençlerin neşesi sayesinde "nişan töreni" bir yılbaşı eğlencesi samimiyetine dönüştü...</p> <p>...Zahirde göz kamaştırıcı bir üslupla sunulan kadın, sonuna kadar sömürülmekte ve bütün duygularıyla ezilip, kahredilmektedir. Modern dünyada kadın <i>elden ele dolaşan</i></p>	<p>“Elden ele dolaşmak (Bir şey)” deyimi “eroin, fiyasko yönetim anlayışının belgeleri, içkiler, kadın, gazete ve kitaplar, uyuşturucu, esrarlı sigaralar, sahte kartlar, bıçak” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Eroin, fiyasko yönetim anlayışının belgeleri, içkiler, uyuşturucu, esrarlı sigaralar, sahte kartlar sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir. Kadın, bıçak, gazete ve kitaplar sözcüklerinde ise olumsuz semantik prozodi daha kapalıdır.</p>

		<p>porsumuş bir gül gibidir. Elbiseleri soyulup utanç yerleri açılmış, bir aksesuar gibi TV camlarına yerleştirilmişlerdir...</p> <p>...Sultan Abdülhamit'in mutlak istibdatı altında uygulanan sansür Selanik'te pek iyi işlemiyor, kitap, gazete ve dergiler gizli de olsa <i>elden ele dolaşıyordu...</i></p> <p>...Yüzyıllar boyunca el yazması Nüshaları gizli gizli <i>Elden ele dolaştırılan</i>, kimi Kez ayıp kimi kez günah Sayıldığı için gün ışığına çıkarılmayan...</p> <p>...Tutukluların birbirlerini öldürmesi, eroin, uyuşturucu gibi maddelerin böylesine <i>elden ele dolaşması</i> beni çileden çıkarıyor...</p> <p>...Bir ara esrarlı sigaralar da çıkıp <i>elden ele dolaşmaya</i> başlayınca bizimkinde iyice film kopmuş...</p> <p>...Atatürk Spor Salonu'ndaki SHP Kurultayı'nda salona girebilmek için sahte kartlar <i>elden ele dolaşırken</i>, iki ekip arasında yumruklar konuşuyordu...</p> <p>...ağzındaki küller yüzünden konuşamadı. Büyük bir bıçak gördü, <i>elden ele dolaştırılıyordu...</i></p>	
<p>Elifi görse mertek sanır Okuyup yazması</p>	<p>Sayfa 756, Sıra 5045, 2 kez.</p>	<p>...şöyle deniyor: "Evlendiği gün Müslüman olan ve Aynur ismini alan Gürcistan uyruklu Natalia Karkadze, hasta olan eşine ve çocuğuna (metinde 'dört çocuk sahibi çift' ibaresi var.</p>	<p>"Elifi görse mertek sanır" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

yoktur.		<p>Medya 5 kuruşa, <i>elifi görse mertek sananları</i> çalıştırırca bu olağandır) bakabilmek için yağlıboya resimleri satarak geçimini sağlıyor." Ne demek bu! İki insan evlenmiş, bunların milliyeti neden sorun olsun ki!...</p> <p>...sevgili komşumdan başka bir üçüncü şahsa durumu anlatıp fikrini istemek taş taşımak gibi geldi bana birden, aslında sorsam iyi olacaktı belki değişik bir göz, <i>elifi görünce mertek sanmayan</i>, fakat bana söylenebilecek farklı bir söz yoktu, düşündüklerimden farklı konuşanlara rastlamadım hiç, sevgili komşum hadiseyi bir sonuca bağlar gibi olmuştu...</p>	
<p>Elini kolunu sallaya sallaya gezmek (Ortada görünmemesi gereken kişi) Hiçbir engelle karşılaşmadan, hiç kimseden korkmadan serbestçe</p>	<p>Sayfa 760, Sıra 5086, 4 kez.</p>	<p>...Olayın bir de diğer boyutu var. Dışarıdaki yüz­süzlerin <i>elini kolunu sallaya sallaya gezmelerini</i> seyredenleri, gerekli yasal düzenlemeleri yapmayanları...</p> <p>...Uğur çetelere, yolsuzluk yapanlara ve <i>elini kolunu sallayarak gezen</i> katillere açtığı savaşın tam ortasındaydı...</p> <p>...Gene önümden yürüyen iki gençten biri diğerine eliyle bu adamı göstererek "İşte Sabahattin Ali'nin katili," dedi. "Böyle <i>elini kolunu sallayarak dolaşiyor</i> ortada!"...</p> <p>...Bugün Washington'da kişi kendi güvenliği için tedbir almaya mecbur. Kişi dün <i>elini kolunu sallayarak gezerken</i> meçhul bir tehditle karşı karşıyadır...</p>	<p>"Elini kolunu sallaya sallaya gezmek" deyimini bağlamda " yüz­süzler, yolsuzluk yapanlar, meçhul tehdit, katiller" gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Yüz­süzler, yolsuzluk yapanlar, meçhul tehdit, katiller sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir.</p>

gezmek.			
<p>El uzatmak</p> <p>1) Dokunmaya, almaya kalkışmak.</p> <p>2) Yardım etmek.</p>	<p>Sayfa 765, Sıra 5138, 63 kez.</p>	<p>... Var mısınız şu Kaptan'a bir savaş açalım?" "Açalım!" dedim, "Bağımsızlığımıza <i>el uzattığı</i>, dostluğumuzu sömürdüğü, ev sahipliğimizi kötüye kullandığı için bu savaş...</p> <p>...Çanakkale Savaşı kazanılmış fakat milletin harim-i ismetine <i>el uzatmak</i> isteyen bakışı bulanmış yedi düvelle harp bütün şiddetiyle devam etmektedir...</p> <p>...Bazıları çevrimiçi dünyada her adımınızı kaydeden ve mahremiyetinize <i>el uzatan</i>, bilgisayar kaynaklarınızı isteminiz dışında kullanan casuslar içerebiliyor...</p> <p>...Haram ve şüpheli şeylere <i>el uzatmak</i> şöyle dursun, kalbinde böyle şeyleri yapmaya niyeti bile olmaz...</p> <p>...Aç gözlülük ve dünya nîmetlerini elde etme hırsı, insanı hakkı olmayan şeylere <i>el uzatmaya</i> zorlar...</p> <p>...iki yüzlülükten, başkasının malına ve ırzına göz dikmekten, zinadan, harama <i>el uzatmaktan</i>, küfür ve isyandan, kendini düşünmekten, insanları sevmemekten...</p> <p>...Kişinin haksız yere yetim malına <i>el uzatmaktan</i> sakınması gerekir...</p> <p>...Sen hâline şükret, doğru yoldan ayrılma, harama <i>el uzatma</i>. Boğulacağın denizlere dalma...</p>	<p>“El uzatmak” deyimini bağlam içinde “bağımsızlığımıza, mahremiyetinize, hakkı olmayan şeylere, harama, yetim malına, hakkım olmayana” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Mahremiyetinize, hakkı olmayan şeylere, harama, yetim malına, hakkım olmayana sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi oldukça açıktır. Bağımsızlığımıza sözcüğünde ise olumsuz semantik prozodi daha kapalıdır.</p>

		<p>...Gazi Hazretleri küçük parmağını oynatsa, uğradığım haksızlık düzelir. Hakkım olmayana <i>el uzatmıyorum</i> ki, babamın mülkünün karşılığıdır istediğim...</p> <p>...Kendi rahatından ziyade kardeşinin rahatını düşündü. Kimseyi kandırmadı, harama <i>el uzatmadı</i>...</p>	
<p>Ensesi kalın Para vermesi için üzerine yüklenilebilir, ödeme gücü yüksek.</p>	<p>Sayfa 767, Sıra 5166, 20 kez.</p>	<p>...Bundan birkaç gün önce TGRT de <i>ensesi kalın</i>, okumuş cahilin açıklamalarından sonra İstanbul Taksim de pompalı tüfekle birçok kardeşimize saldırılarda bulunularak yaralananlar oldu...</p> <p>...Anayasayı öğrendiğin zaman YABANCI ŞİRKETLERİ İLE ORTAKLIK kuran <i>ensesi kalınların</i> senin ve evlâtlarının sırtından geçindiğini çok iyi anlayacaksın...</p> <p>...Oysa Büyükdere Caddesi'nin öteki, Dördüncü Levent tarafı sakindi. Orada <i>ensesi kalınlar</i> otururlardı. Onların yolları asfalttı...</p> <p>...TİP'nin sesi, Balıkesir'de de artık senin uyanık kardeşlerinin sesiyle birleşmiştir. Bu birleşmenin önüne <i>ensesi kalınlar</i> geçemeyecektir. Yalan propagandalara kulak asma...</p> <p>...Bu garip bir oyundu, büyük tüccar malını Rum tüccardan alıyor, fakat vatandaş aynı dükkanların semtine bile uğrayamıyordu. Pahalı satılan mallar sayesinde, bir sene içinde</p>	<p>“Ensesi kalın” deyimini “okumuş cahil, zenginler, ekonomistler” gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Okumuş cahil sözcüğündeki olumsuz anlam yükü bellidir. Zenginler ve ekonomistler sözcüklerinde ise olumsuz semantik prozodi daha kapalıdır.</p>

		<p>ensesi kalınlaşan ve federasyona yaptığı yardımlarla liderler nezdinde itibar kazanan tüccarlar vardı...</p> <p>...Doğru söyledi ama bilmeyerek. Can, kurban zaten zavallının kompradorlara. Göbeği şişkin, ensesi kalın zenginlerin kurbanı zavallı. Sen de öyle değil misin? Sen de o kompradorların enselerinin kalınlaşması için çalışmıyor musun gece gündüz?...</p> <p>...Üretim araçlarının özel mülkiyetinin günümüz dünyasında ulaştığı boyutun, seçkin, ensesi kalın ekonomistlerin, sağcı partilerin liderlerinin bir araya geldiği bir açık oturumda...</p> <p>...Gene tutuklandım geçen hafta. Soyduğum ev arkası, ensesi kalınlardan birinin eviymiş; işe bak. Karakolda kelepçelediler...</p> <p>...Nâzım'ın Memleketimden İnsan Manzaraları'nda sözünü ettiği, kalantor, sıkıştırılmış kravatlı, ensesi kalın, yağlı yağlı ne kadar adam varsa dolmuş Nâzım anıyor...</p> <p>... Acar bir arkadaş olsak yolunu bulup rapor alıcaz, ama mahallede tanıdığım en zengin, en ensesi kalın adam eczacı Rıfat amca. Çaresiz askere gidildi...</p>	
<p>Evet efendimci Özel bir düşüncesi</p>	<p>Sayfa 775, Sıra 5242, 1 kez.</p>	<p>...Cesaret isteyen yolu seçmeyi öğretti. "Kaçık, çılgın, ukala, hırslı" damgasından korkmamayı, aleladelikten ve "evet efendim"cilikten kaçmayı öğretti. 27 Mart yerel seçimlerinin</p>	<p>"Evet efendimci" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

<p>olmadığından ya da hoş görünmek için, karşısındakinin her söylediğine “doğru, evet efendim” demeyi huy edinmiş kişi.</p>		<p>bugün yıldönümü...</p>	
<p>Felsefe yapmak Bir olayın nedenlerini ve sonuçları üzerinde kişisel birtakım düşünceler ortaya atmak.</p>	<p>Sayfa 782, Sıra 5295, 71 kez.</p>	<p>...Günümüzde bir şeyi sorgulayan ve yeni düşünceler üreten kişiye "Felsefe yapma!" diyerek, onu vazgeçirmeye çalışırız bu eyleminden. Oysa onu anlayamadığımız için, aslında kendimizden korkarak ona karşı çıkarız...</p> <p>...Son duruşmalardan birinde tevekkel adam her zaman olduğu mırıl mırıl konuşmuş, bambaşka şeyler anlatmış; savcı felsefe yapma diye bağırmış, yargıç, atarım dışarı! atarım dışarı! diye haykırmış, devrimci sanıklar ise, çılgınlık atıp döneği yuhalayıp, at! at! diye yargıcı kışkırtıp ortalığı ayağa kaldırmışlar...</p> <p>...Serkan'dan başka tanıdığım insan yoktu. Ulan hatta Serkan benim bir yansımam mı diye düşünüyordum ama hassikiir felsefe yapma içgüdüleriyle hareket ettiğimden felsefeye hiic</p>	<p>“Felsefe yapmak” deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

	<p>girmiyordum bile...</p> <p>...Sherlock Holmes daha fazla dayanamadı, bomba gibi patladı: "Bırak aptal aptal <i>felsefe yapmayı</i> da aklını başına topla, Watson!" dedi. "Görmüyor musun, biz uykudayken biri çadırımızı çalmış..."</p> <p>...YASİN: Kahvede çok fazla nikotin var. Bağımlılık yapar.</p> <p>FUNDA: Başladım yine felsefeye. Dur ruhumu karartma.</p> <p>YASİN: Ben felsefe yapmıyorum. Benimkiler acı gerçekler. Aslında <i>felsefe yapan</i> biri varsa o da sensin. Kahvenin dışında bir şey içmemek bir felsefedir...</p> <p>...O'na göre, "Ethik, ya da ahlak felsefesi, ahlak denilen fenomen üzerinde bir düşünme, ahlak üzerinde bir <i>felsefe yapma</i>"...</p> <p>...güneşin değişen durumlarına, yıldızlara, oluşların hepsine, kısacası evrene şaşırarak baktılar. İşte bu şaşırma, şu hayran bırakan şaşırtıcı olup bitenler, <i>felsefe yapma</i> gereğini doğurdu...</p> <p>...Mengüşoğlu, insan varlığıyla ilgili doğru bilgilere varabilmede elverişli bir yol ola-rak gördüğü <i>felsefe yapma</i> tarzını ortaya koyarken ilkin, yüzyılımızda ortaya konmuş belli başlı felsefi antropoloji anlayışlarını eleştirir...</p>	
--	--	--

		<p>...Ancak tümünün düşüncelerinde görülebilen ortak belirlenimler söz konusudur. <i>Felsefe yapma</i>, her yerde ortaya çıkmadığına, kendiliğinden başlamadığına ve zorunlu olarak bazı koşulları olmazsa olmaz şekilde gerektirdiğine göre, felsefenin, felsefe yapmanın ve felsefenin ortaya çıkmasının kimi nitelikleri dile getirilebilir...</p> <p>... İletilerini eksiksiz aktarabilme becerisini kazanabilirlerdi."</p> <p>"Bu bağlamda Türkçe'de düşünmenin önemi de, yöntemleri de, kısacası <i>felsefe yapmak</i> da yazarca çeşitli örneklemlerle irdelenir...</p>	
<p>Fırsat kollamak Yapmak istediği iş için uygun zaman ve elverişli durum beklemek.</p>	<p>Sayfa 783, Sıra 5321, 109 kez.</p>	<p>...Rüzgâr yüzünden sönen kibrit çöplerine acemi küfürler sıralarken, onları ispiyonlamak için <i>fırsat kollayan</i>, evin küçük oğlanlarının hevesleri kursaklarında kalacak...</p> <p>...Kadınlar, erkeğin bedenine dolanan yılanlar, onu sonunda boğacak olan zehirli sarmaşıklar ve erkeği aldatıp yoketmek için <i>fırsat kollayan</i> melek yüzlü canavarlar olarak resmedilirler...</p> <p>...Sovyet yayılcılığını, vatanınızın durumunu, milletimizi bölmek için <i>fırsat kollayan</i> Batı'da bizi; yani sağcısıyla solcusuyla o dönemlerde yaşayan kurşun sıkılmış gençleri bir kez daha düşün....</p>	<p>"Fırsat kollamak" deyimini bağlam içinde "ispiyonlamak, aldatmak, bölmek, öldürmek, kaytarmak, yok etmek, ayrılmak" gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. İspiyonlamak, aldatmak, öldürmek, kaytarmak, yok etmek sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi belirgindir. Bölmek, ayrılmak kelimelerinde ise olumsuz semantik prozodi daha örtüktür.</p>

	<p>...Avukat Akıl ve kardeşi adalet önünde suçsuz bulunmuştu ama barış masasının dışında kalan Karakeçililer'in bir diğer kolu onları öldürmek için <i>fırsat kolluyordu</i>. Pusu gecikmemişti...</p> <p>...Bu iğrenç yaratığın kendi tapınağını kirlettiğini gören Athena ondan nefret eder ve yok etmek için <i>fırsat kollamaya</i> başlar...</p> <p>...işçilerin çalışmalarını her an denetlemek mümkündür. Bunu bilen işçiler yaptıkları işe daha az özen gösterdikleri gibi, kaytarmak için sürekli <i>fırsat kollarlar</i>...</p> <p>...böyle giderse ebediyen de yaşayacağımız bir Ermeni sorununa kilitleyen, Kürtlerinin ayrılmak için <i>fırsat kolladığı</i> bir düzenden başkasını kurma yeteneği olmayan...</p> <p>...bu adamların olay çıkartmak için <i>fırsat kolladıklarını</i> ve konağı denetim altına alan hafiyelere ateş ederek saldırıya geçtiklerini bildirdi...</p> <p>...Önündeki minibüsü sollayabilmek için <i>fırsat kollayıp</i> duruyordu...</p> <p>...gözü dönmüş, eli bıçaklı bir eşkıya beklemekte, az bir gafletimizi bulup bizim değerlerimizi yok etmek için <i>fırsat kollamaktadır</i>. Başka bir deyişle her bir köşede bir hırsız beklemekte...</p>	
--	--	--

<p>Fink atmak</p> <p>Şurada burada keyfince dolaşıp eğlenmek, oynayıp zıplamak.</p>	<p>Sayfa 784, Sıra 5332, 30 kez.</p>	<p>...anne babalar kızlarını okula, kursa, işe falan gidiyor zannederken ortaya bavulla para taşıyan, tarikat tarikat dolaşan, mafya babalarının arabalarında <i>fink atan</i>, vücudundaki fünüyeyi ateşleyen, iş adamlarını öldüren genç kızlar çıkmaya başladı...</p> <p>...Bak, sana baştan söyleyeyim; bu izninde de ora senin bura benim <i>fink atacaksan</i>, orospularla cilveleşeceksen, yarından tezi yok ben babamın evine giderim...</p> <p>...Ama Edesler, Civanlar, Bezmenler serbestçe dolaşıyorlar. Bir dolu zanlı, sanık, hükümlü ortaklıkta "<i>fink</i>" <i>atıyorlar</i>...</p> <p>...Roxana, Fransa'da, İngiltere'de ve Hollanda'da değişik kimselerin metresi olur. Bu ara, saraylara girer, çıkar, çağının en tantanalı şatolarında <i>fink atar</i>... Arada, onu çok beğenip evlenme teklif edenler de çıkar...</p> <p>...ABD'nin evrenin hakimi pozlarında yabancı bir ülkenin burnunun dibinde <i>fink atıp</i> sonra da yavuz hırsız ev sahibini bastırır hesabı uçağını son vidasına kadar geri talep etmesi biraz vicdan sahibi her insanı çileden çıkarır...</p> <p>...Mehmet Moğultay'a karşı ne bitmeyen bir kinmiş bu! Kitle iletişim araçlarımız, yani medya, hâlâ "hiçbir yolsuzluğun kanıtlanamadığı" İSKİ ile Moğultay'la uğraşiyor. Bezmenler, Edesler, Ahmet Özallar yurtdışında <i>fink atarken</i>, parasının</p>	<p>"Fink atmak" deyimini bağlam içerisinde "mafya babaları, orospular, hükümlü, yosmalar, erkekler" gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Mafya babaları, orospular, hükümlü, yosmalar kelimelerindeki olumsuz semantik prozodi oldukça açıktır. Erkekler sözcüğünde ise olumsuz prozodi daha kapalıdır.</p>
--	--	--	--

		<p>kaynağını açıklayamayan, daha doğrusu açıklamaları yeterli görülmeyen Ergun Göknel yıllardır içerde... Bu toplumda parasının kaynağını açıklamayan binlerce insan var...</p> <p>...Eylül'e doğru bizi hiç arayıp sormayan, bir yalnızlık cehennemine yuvarlanarak giden ve bütün kışı Giritli, Rodoslu ve Yahudi yosmalarla <i>fink atarak</i> geçiren yüzüstü, sorumsuz, utanmaz dayım, mantar gibi bitti yerden...</p> <p>...O babanın kızını birileri yanında erkek arkadaşla görse "Filancanın kızı erkeklerle <i>fink atıyor</i>," demezler miydi? Hayatta olmazdı...</p> <p>...dört bir tarafa nükleer santraller kurma çalışmaları var, politikacılar kendilerini ve sistemi yenilememekte direniyor, eski hamamda eski tas <i>fink atıyor</i>, enflasyon düşmüyor, sendikal haklar askıda, yollar delik deşik...</p> <p>...Hayvan senin gibi olur. Piçlerini seviyorsan ne <i>fink atıyorsun</i> elin orospusuyla? Ne diyeceğimi düşünürken suratıma kapattı telefonu...</p>	
<p>Gemisini yürütmek İşini yoluna koymuş olmak,</p>	<p>Sayfa 792, Sıra 5402, 4 kez.</p>	<p>..Şimdi devlet okullarına da aynı mecburiyet getirildi. Getiren kim mi? Bakanlık, hükümet, yasalar falan diye düşünüyorsanız aldanıyorsunuz. Bunu yapan, giyim mağazalarıyla direkt işbirliği içine giren okul yönetimleri. Hani, artık Türkiye'de</p>	<p>"Gemisini yürütmek" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

<p>işini engelsiz sürdürmek.</p>	<p><i>gemisini yürüten</i> kaptandı ya... o mesele. Zorunlu kıyafet henüz ana okulu saflarında iken başlıyor. Kendi giysisini belirleyen okullar, bu giysiyi sadece bir mağazanın üretmesini şart koşuyorlar. Bu durum, okul-mağaza anlaşmasına...</p> <p>...Açıkça ortaya çıkan bir gerçek var ki, toplumumuzdaki değer kaymasını gösteriyor. "Şeriatın kestiği parmak acımaz" diyen anlayıştan eser yok. Onun yerini, "<i>gemisini yürüten</i> kaptan" diye özetlenebilecek bir tavır almış. Bizler, mahkeme kapısına düşünce, hemen politikacıyı arıyor ve yaklaşan "tehlikeden" kurtarılmamız için adeta sihirli bir emir veriyoruz.. Politikacı bu isteğe karşı duramıyor...</p> <p>...BİZ ALIŞTIK, ONU BİLEMEYİZ... "Rüşvet almış başını gidiyor" diye bas bas bağırır durur şu basın da, kimse oralı olmaz. Kimisi, "Ne rüşveti?" kimisi, "<i>Gemisini yürüten</i> kaptan" der. Kimileri de hem işlerini rüşvetle görür, birin yerine üçü alırlar, yine de veryansın ederler....</p> <p>...NEYMİŞ Antrenörlerin Savaşı "Türkiye'de 10 bin antrenör var" demiştik. Bu antrenörlerin kalite açısından bir değerlendirilmesi yok. Ama işini bilen, futbol dünyası içindeki çeşitli örgütlerle işbirliği yapan, daha açıkçası <i>gemisini yürüten</i> antrenörler işsiz kalmıyor...</p>	
----------------------------------	--	--

<p>Geri durmamak (kalmamak) Yapmaktan kaçınmamak, yapmak.</p>	<p>Sayfa 793, Sıra 5417, 180 kez.</p>	<p>...Eserlerini, yeni zamana ayak uydurabilmek uğruna, hırpalamaktan, aşağılamaktan <i>geri durmadılar</i>...</p> <p>...Ruslar, Çeşme'de Osmanlı donanmasını gafil avlayıp yaktıktan sonra, isyan halinde olan Mısır'da Memluk Beyini, Lübnan'da ise Dürzi Emiri'ni desteklemekten <i>geri durmadılar</i>...</p> <p>...Cinsiyetçi ve ırkçı zihniyetlerden beslenmekten <i>geri durmayan</i> medya, Eşcinsellikle ve eşcinsellerle ilgili haberlerde bu zihniyetini yeniden üretmekte sakınca görmez...</p> <p>...Tütün ve şekerin önemini İkinci Dünya Savaşı sırasında kavrayan, petrol için yeni dünya savaşlarının tetikçiliğini yapmaktan <i>geri durmayan</i> ABD'nin elleriydi bu kez kıtayı boğan...</p> <p>...Fakat bu imkânsızlık bilgisi içerisinde yinede cehaletlerini sergilemekten <i>geri durmayan</i> "hatip bilge (!)"ler, hayatı aslında ne kadar içinden çıkılmaz hale getirdiklerini bilmiyorlar...</p> <p>...O savaş meydanlarının paşasıydı. Kafası kızınca aklına geleni yapmaktan <i>geri durmuyordu</i> ve karşısındakilerden tam itaat istiyordu...</p> <p>...Hürrem, Süleyman'ın sevgisini kazanır ama onu caneviden vurmaktan da <i>geri durmaz</i>...</p>	<p>“Geri durmamak (kalmamak)” deyimini bağlam içerisinde “aşağılamak, Cinsiyetçi ve ırkçı zihniyetlerden beslenmek, tetikçilik, cehalet sergilemek, aklına geleni, eziyet etmek, caneviden vurmak, suçlamak” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Aşağılamak, Cinsiyetçi ve ırkçı zihniyetlerden beslenmek, tetikçilik, cehalet sergilemek, eziyet etmek, suçlamak kelimelerindeki olumsuz anlam yükü belirgindir. Aklına geleni, caneviden vurmak kelimelerinde ise olumsuz semantik prozodi daha kapalıdır.</p>
--	---	---	--

		<p>...Namazını duasını eksik etmez; ama bana ve kardeşlerime eziyet etmekten de geri durmaz...</p> <p>...O dönemde, Türkiye'de de İranlı muhalifler cinayete kurban gitti. İran, PKK'yı desteklemekten de geri durmadı...</p> <p>...Evcil'in korunduğunu ima ederek kendisinden önce Bursa'da görev yapan meslektaşı Kemal Bayrak'ı örtülü bir şekilde suçlamaktan geri durmadı...</p>	
<p>Geri kalmamak (Bir iş yapmaktan, birinden)</p> <p>1) Bkz. "Geri durmamak".</p> <p>2) Birinden daha az başarılı olmamak.</p>	<p>Sayfa 793, Sıra 5421, 272 kez.</p>	<p>...O rekabet alanlarında Amerika'nın gerisinde kalmadılar. Silahlanmada, nükleer silah üretmede geri kalmadılar. Sanayileşmede çok gerilerden başladılar...</p> <p>...Sivas'ta aydınları yakmakla kendilerini görevlendirmiş olan gözü dönmüşler, kendi deyişleriyle "Cehennem ateşini körüklemekten" geri kalmadılar...</p> <p>... en insânî perdeden homurdanmak yerine, "iftarda turşu ne de güzel gider be" kandırmacasıyla oruçlu nefsimize leziz rüşvetler vermekten geri kalmayız: Eee, "oruç keyfi" diye bir şey vardır yahu!...</p> <p>...Gerekirse onlar için canlarını bile feda etmekten çekinmezler. Ama umulmayan bir zamanda, yerine getirilmesi olanaksız bir durum karşısında da yüz çevirmekten de geri kalmazlar...</p>	<p>"Geri kalmamak (Bir iş yapmaktan, birinden)" deyimini bağlam içerisinde "silah üretme, rüşvet verme, yüz çevirme, aşağılama, ahmak, acımasız yöntem, partizanlık ve anarşi" gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Silah üretme, rüşvet verme, aşağılama, ahmak, acımasız yöntem, partizanlık ve anarşi sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça belirgindir. Yüz çevirme kelimesinde ise olumsuz semantik prozodi daha örtüktür.</p>

		<p>...bu nedenle kendisini para olmadan da inşa edebildiği gibi alt sınıfın para ile yapabildiklerini aşağılamaktan <i>geri kalmaz</i>...</p> <p>...Sevgili Ece Ayhan, kimi özel sohbetlerimizde bu tip insanlar için "İnsanlığı 12'ye ayıran ahmaklar" demekten <i>geri kalmaz</i> ve bu nazenin tıfilların bu "safça" arayışlarına asla prim vermez...</p> <p>...Cathar seferinde olduğu gibi yeri geldiğinde acımasız yöntemler kullanmaktan da <i>geri kalmamıştı</i>...</p> <p>...Türkiye'deki acemilik döneminde Demokrasi; 1950-1960 arasında, iki haylaz çocuk doğurdu. Biri partizanlık, diğeri de Anarşi. Siyasi partilerin, siyasette kullanmaktan <i>geri kalmadıkları</i> iki alet, sanki biri diğerrinin öteki alternatifi imiş gibi...</p> <p>...sinema aşklarından, dünyanın dört bir yanındaki dedikodulardan hiç <i>geri kalmamışlardı</i>...</p> <p>...Savaşa karşı olduklarını bas bas bağırarak siyasal önderler, kendi savaşlarını kutsamaktan <i>geri kalmamışlardır</i>...</p>	
<p>Gırla gitmek</p> <p>1) Uzun sürmek.</p> <p>2) Bol bol ortaya dökülüp harcanmak.</p>	<p>Sayfa 795, Sıra 5435, 33 kez.</p>	<p>...Küfrün bini bir para, herkes isyan ediyor, beddualar, küfürler <i>gırla gidiyor</i>...</p> <p>... Dünya sahnesinin oyuncularını hâlâ gerçeği abartmaya ya da saklayıp, gizlemeye devam ediyor. <i>Gırla gidiyor</i> hileli oyunlar. Soygunlar, vurgunlar düzenden sayılıyor...</p>	<p>"Gırla gitmek" deyimini bağlamda "küfürler, hileli oyunlar, hakaretler, uyuşturucu, hüznün, bıçaklamalar, cinayetler, işkenceler" gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır.</p>

		<p>...Saatin kime göre ayarlanacağı konusundaki toplantılar kâbus gibi geçiyor. Kavgalar, tartışmalar, hakaretler <i>gırla gidiyor</i>...</p> <p>...Televizyon, buzdolabı, cep telefonu, silah, içki, kumar, uyuşturucu <i>gırla gidiyor</i>...</p> <p>... yeni vardiya adamı bir posta sopalıyordu. Anlayacağın dayak, hakaret <i>gırla gidiyor</i>...</p> <p>...Koridorda Co'nun önünden geçerken köpeğe dönüp başıyla selam vermeyen yanmıştı. Dayak, küfür <i>gırla gidiyordu</i>...</p> <p>... O gurbet, o yabancılık duygusu içinde kendimi romanlara vurmuştum. Aşk, ayrılık, hüznün <i>gırla gidiyordu</i>...</p> <p>...İtalyan ligi maçları yüzünden de ülkemizde kavgalar çıkmakta, şişlemeler, bıçaklamalar <i>gırla gitmektedir</i>...</p> <p>...Ünlü bir işadamına hem de çok sıkı korunan işyerinde kurşun yağdırsın. Faili meçhul cinayetler <i>gırla gitsin</i>...</p> <p>... Ayrıca denetimsiz kalan orduda keyfi uygulamalar, hakaretler, dayaklar, hatta işkenceler <i>gırla gidiyor</i>. Son yıllarda pek çok genç asker intihar ediyor...</p>	<p>Küfürler, hileli oyunlar, hakaretler, uyuşturucu, bıçaklamalar, cinayetler, işkenceler, hüznün kelimelerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir.</p>
<p>Gizli kapaklı Başkalarına duyurulmayan, kimseye haber</p>	<p>Sayfa 796, Sıra 5452, 70 kez.</p>	<p>...demokrasi ve dokunulmazlığın ardına sığınıp içlerindeki karanlığı Cumhuriyet Türkiye'sine bulaştırmak isteyen yobazların, hırsızların, laiklik yeminleri ile halkı kandırıp, ardından yüce divan korkusuyla şeriatçıların kucağına oturan</p>	<p>“Gizli kapaklı” deyimi bağlam içerisinde “çete döküntüleri, işler, öç alma, faaliyet” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Çete</p>

<p>verilmeyerek yapılan (iş).</p>	<p>yalancıların ve devlet içinde <i>gizli kapaklı</i> kalma direnişini sürdüren çete döküntülerinin hesap vereceği günler yaklaşıyor...</p> <p>... Gidecek mi? Gitmeli mi? <i>Gizli kapaklı</i> işler, durumlar hep suskunlukla mı geçirilmeli?...</p> <p>...Başın derde girecek yoksa. - Ne bakımdan derde girecek, benim öyle istismar edilecek gizli, kapaklı işim yok ki? - Biz sana <i>gizli kapaklı</i> bir iş isnad ederiz...</p> <p>...Mavi masmavi bir ışık Ortasında yüzmekteyim Zifiri karanlığı kalın bir örtü olarak kullanıp <i>gizli kapaklı</i> işler çevirenler dışında kim istemez...</p> <p>...Bazı günler Küçük Şeytan, Tibet'i atlatıp <i>gizli kapaklı</i> işler çeviriyor, kimi zamansa neredeyse bir hafta ortadan kayboluyordu...</p> <p>...Nurullahı alteder gibi oldukça bu hırsın, bir tür <i>gizli kapaklı</i> öç almanın hakimiyetine giriyor...</p> <p>...Başıma ne geleceğini söylemek sana mı kaldı Nazi eskisi? 1930 yılında İstanbul'da <i>gizli kapaklı</i> faaliyet göstermekte olan dergâhlardan birisinin kapısında ise izin gününü geçirmeye gelen başka bir onbaşı görüldü...</p> <p>...Demek bir RANT var, diyelim bir baraj ihalesi. İhale</p>	<p>döküntüleri, öç alma kelimelerindeki olumsuz anlam yükü açıkça bellidir. İşler, faaliyet kelimelerindeki olumsuz semantik prozodi daha örtüktür.</p>
-----------------------------------	--	---

		<p>açılıyor. Çok <i>gizli kapaklı</i> olarak, duyurulması gereken yerlere duyuruluyor...</p> <p>...Çok düzenli bir aile yaşamı olduğu için ayağına dolanacak <i>gizli kapaklı</i> ilişkisi yoktu...</p> <p>...Eğer bir devletin sırrı varsa, orada <i>gizli kapaklı</i> bir iş, bir edim, bir eylem, bir karar var demektir...</p>	
<p>Gölge düşmek Gölgeli duruma gelmek, üzerine gölge gelmek.</p>	<p>Sayfa 798, Sıra 5477, 23 kez.</p>	<p>...biz Türkiye için Kıbrıs işlerine karışmamanın önemini vurguladık. Tüm etkimi kullandım ama zor oluyor, çünkü seçime <i>gölge düşmüş</i> bile...</p> <p>... Daha demokrasiye geçiş yıllarımız olan 1946-1950'lerde bu işe "<i>gölge</i>" <i>düşmüş</i>, "İnönü-Bayar gizli işbirliği" ile "tam" değil, "muvazaalı demokrasi" getirildiği iddiaları ortaya atılmıştı...</p> <p>...Seçimi CHP kazandı, ancak sonuçların üzerine <i>gölge düştü</i>. Açık oy, gizli tasnif usulüyle yapılan seçim sırasında Demokrat Parti bazı yerlerde öne geçince CHP teşkilatı gereksiz yere paniğe kapılmış ve sandık kaçırmalar, sayım hileleri gibi yöntemlerle seçimi şaibeli...</p> <p>... Oyan, YSK'nın seçimler üzerine <i>gölge düştüğü</i> konusunda bir endişesi varsa bunu ancak Meclis'e bildirebileceğini de sözlerine ekledi...</p>	<p>"Gölge düşmek" deyimini bağlam içerisinde "seçime, işe, sonuçların üzerine, seçimler üzerine, hizmetlere, saygınlığına" gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Seçime, işe, sonuçların üzerine, seçimler üzerine, hizmetlere, saygınlığına sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi örtüktür.</p>

	<p>...12 Eylül sonrasına gelelim... Yine kişisel çıkarı için, benim geçmişteki hizmetlerime gölge düşmesin, diye düşündü. Gelecekte tekrar imkân verilerse, o geçmişimin üzerinden yeni siyasi bir oluşuma gireyim...</p> <p>...Başbakan Tansu Çiller'in hayati mesele olarak gördüğü özelleştirmenin üzerine HAVAŞ hadisesinde Ulaştırma Bakanı'nın istifasıyla gölge düşmüştü. Özelleştirmeden beklenen gelir 5 milyar dolar iken, son bir yılda elde edilen gelir 70 milyon doları ancak buldu...</p> <p>...Kurulun etkinlik ve saygınlığına gölge düşeceği göz önüne alınarak, Başbakanlık makamının takdirlerine sunulmasına oybirliği ile karar verildi...</p> <p>...Doğu toplumlarında, demokrasi, çoğunluğun ezici baskısı altında geçerliğini yitiriyor. En azından, ağır bir gölge düşüyor üstüne...</p> <p>...Anayasa değişikliğinin gerçekleşmemesi durumunda Meclis'e gölge düşeceğini, güvenilirliğinin sarsılacağını vurgulayan Gölhan...</p> <p>... şu veya bu sebeple hadiseyi yorumlama gayretine düşenlerin, uçuk-kaçık düşüncelerle ortaya çıkanların TBMM'nin saygınlığına gölge düşürmesinden endişe ederim...</p>	
--	--	--

Gönül eğlendirmek Geçici bir ilgi ve sevgi göstererek hoşça vakit geçirmek.	Sayfa 802, Sıra 5519, 35 kez.	<p>...Din ve İslam meselesini, hurafe maskaralıklarının şov aracı yaparak gönül eğlendirmek için sömüren basınımız, halka ve Hakk'a aynı anda dost olmayı bir tülü başaramadığı için bu "fuar gerçeği"ni övmek şöyle dursun, haber bile yapmadı...</p> <p>...Demek ki benimle evlenmeyecekmiş. Sadece gönül eğlendirmek istemiş, bu nedenle de evli olduğunu söylememiş...</p> <p>...bu işin olamayacağını ama Atilla'ya söylememişti. Kız gününü gün ediyor. Hiçbir şey umurunda değil, çocuk yani Atilla sırlıklam âşık gözü kızdan başkasını görmüyordu. Bu körlüğü ona çok pahalıya patladı. Gönül eğlendirmek için ondan kralı yoktu sevdi mi âşık oldu mu gerisi boştu...</p> <p>...Söz gelişi bazı gençler, gönül eğlendirmek, hoşça vakit geçirmek, "benim de sevgilim var" demek, hatta bir çeşit tecrübe kazanmak için seviyor, daha doğrusu seviyor gözüküyor...</p> <p>...Vatan toprağı için cepheden cepheye koşanların torunları Paris'te gönül eğlendiriyordu!...</p> <p>... Suna güzeldi, Suna zengindi. Ercan çok iyi biliyordu ki Suna kendisi ile gönül eğlendiriyordu. Bazan kendini bu züppe kızın fino köpeğı gibi hissedirdi...</p>	“Gönül eğlendirmek” deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.
---	-------------------------------------	--	---

		<p>...Sonraki zaman dilimi içinde, annenin dediği gibi kızı kendi hayatını yaşadı: Delikanlılarla gönül eğlendirdi! / delikanlıların gönül eğlencesi oldu...</p> <p>...Kızlar üzerinde eskisinden çok farklı bir etki bırakıyordum, düpedüz peşimden koşuyorlardı, çok sık eş değiştiriyor, hiç âşık olmuyor, günümü gün edip gönül eğlendiriyordum...</p> <p>.... Dikkat edin! Aşktan söz ediyoruz. Gönül eğlendirmekten, insanların duygularıyla oynamaktan, onları tatlı sözlerle ve vaatlerle aldatıp cinselliklerinden yararlanmaktan bahsetmiyoruz...</p> <p>...Levanten sosyetesinin heyecan ve macera düşkünü hanımları randevu evlerinde ya da hoşgörülü pansiyonlarda gönül eğlendirip gizli ilişkilerini sürdürüyorlar...</p>	
<p>Göz dikmek (Göz koymak) Bir şeyi her halde ele geçirmek istemek. Krş. “Gözünü dikmek”.</p>	<p>Sayfa 808, Sıra 5584, 140 kez.</p>	<p>...Yurt hizmetinin zamanı gelmiş ırzımıza göz dikmiş olan Yunan'a karşı bu girişim etkisini göstermiş ve birlikte Umurlu'ya gelmiştir...</p> <p>...Çok haklısınız beyefendi, dedim, bendeniz de aynı fikirdeyim. Milli servete göz dikmiş ahlaksızlarla fikir mücadelesi ne demek?...</p> <p>...Bu sisteme göre arkadaşının, komşunun, mahallenin karısına kızına göz dikmek büyük ahlaksızlıktır...</p>	<p>“Göz dikmek (Göz koymak)” deyimi bağlamda “ırzımıza, mill servete, karısına kızına, insanların kazancına, namusuna ve malına, ülkemizin bütünlüğüne” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Irzımıza, milli servete, karısına kızına, insanların kazancına, namusuna ve malına,</p>

		<p>...Beni büyük bir korku aldı. - Bu memlekette rahat yok mu yahu, dedim, insanların kazancına göz dikmişler...</p> <p>... Kimse birbirinin namusuna, malına göz dikmez, hırsızlık yapmaz, zina etmez, her türlü ahlaksızlıktan uzak durur...</p> <p>...Ayrıca, Lozan Antlaşması ile uluslararası düzeyde sonuçlanan azınlık sorunlarının ülkemizin bütünlüğüne göz diken bazı dış kaynaklarca istismar edilmesi...</p> <p>...Zaten "haddini bilmek" fazîletinden sıklıkla uzaklaşıyorsun. Harama göz dikiyor, bununla da kalmayıp gönül veriyorsun...</p> <p>...Umarım ki bir gün, Yunan Ulusu, topraklarımıza göz dikmenin hiç gerçekleşmeyecek bir hayal olduğunu da, Türkiye'nin Yunanistan'a karşı herhangi bir emeli olmadığını da idrak edecektir...</p> <p>...Hem ekmeğimizi yiyorlar, hem de namusumuza göz dikiyorlar...</p> <p>... Yaradılanı Yaradan'dan ötürü seven bir kişi, başkasının malına ve namusuna göz dikip mutluluğu uyuşturucu, içki veya sigarada arar mıydı?...</p>	<p>ülkemin bütünlüğüne sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi örtüktür.</p>
<p>Gözünü dikmek (Bir şeye) 1) Bkz. "Göz</p>	<p>Sayfa 820, Sıra 5697, 43 kez.</p>	<p>...Milliyet gazetesinde askerleri tarafından rahatsız edilen bir bayan, "Kocamı jandarma çavuşu dövdü. Bana gözünü dikmişti. Bir gece eve baskın yapıp, karını bu gece bize</p>	<p>"Gözünü dikmek (Bir şeye)" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

<p>dikmek”.</p> <p>2) Bkz. “Gözünü ayırmamak”.</p>		<p>vereceksin dedi. Kocam karşı çıkınca onu bu hale getirdi." diye dert yanıyordu...</p> <p>...Yüzüme beni öldürecek gibi baktı. "Ne gözünü dikip bacaklarıma bakıyorsun? Irz düşmanı mısın nesin!" diye terslendi...</p> <p>... Türkiye Atatürk'ün ölümünden bu yana, Kurtuluş Savaşımızın getirdiği bütün dönüşümleri rayından çıkaran iktidarlar elinde tekrar sermayedar (kapitalist) batı devletlerinin gözünü diktiği bir açık pazar haline gelmiştir...</p> <p>...Ortadoğu gerçeklerini belgesellerden takip edin Lübnan saldırılarıyla birlikte bir kez daha bütün dünyanın gözünü diktiği coğrafyayı daha iyi tanımak için Belgesel Sinemacılar Birliği (BSB) bir gösterim dizisi başlatıyor...</p> <p>...Bunlar arasında Selda gibi erkek delisi dul kadınların yanında Mehmet Sami önemli bir role sahiptir. M. Sami, K. Rifat'ın şirketinde çalışan ve patronunun şirketlerine gözünü dikmiş bir çıkarıcıdır. K. Rifat'ın kızı Aysel'le evlenip holdingine sahip olmak istemektedir...</p> <p>... İtalyan ve Alman Liseleri de adını taşıdıkları bir zamanlar buralara gözünü dikmiş emperyalilerin mektepleridir...</p> <p>...Burada önemli olan, işçi sınıfı hareketinin "siyaset"te ne</p>	
--	--	--	--

		<p>yapacağıdır. Hem AB'nin içinde, hem de AB'nin gözünü diktiği ama henüz kapsayamadığı ülkelerde...</p> <p>...Yabancı sermaye yatırımlarının baş döndürücü bir hızla arttığı Çin, satın alma gücü 10 bin doların üzerindeki 100 milyonluk potansiyel tüketici kitlesiyle kapitalist ülkelerin gözünü diktiği çok büyük bir pazar anlamına gelmektedir...</p> <p>...Ayrıca, bu şahsın hiçbir oy tabanı yoktur, tamamen benim arsa üzerine gözünü dikmiş bulunmaktadır...</p> <p>...Aranan altınlar, tam Döne'nin tarif ettiği yerde bulunurdu. Bazan da gözünü diker, muhatabının yüzüne uzun uzun bakar, sorulmamış bir soruyu cevaplandırır...</p>	
<p>Hanım evladı Pek nazlı, çıtkırıldım.</p>	<p>Sayfa 841, Sıra 5884, 12 kez.</p>	<p>...Kötüler, sağlam ve sağlıklı kişiliği olan çocuklardan hoşlanmazlar. "Hanım evladı", "muhallebici çocuğu" diyerek küçük gördükleri bu çocukları aralarına almak istemezler...</p> <p>...Bu arada acıdan yüzünü buruşturmamaya, "Bu da bir şey mi, biz neler gördük, yoksa hanım evladı mı sandınız," anlamında bir tavırla en azından görüntüyü kurtarmaya çalışıyordu...</p> <p>...Bakma sen, sevdiğim için keratayı ara sıra okşuyoruz işte. Öğrenecek, öğrenecek ki adam olacak. Senin gibi hanım evladı olmayacak...</p> <p>...Erzincan'da ilkokulda, ortaokulda, sokaktaki diğer</p>	<p>"Hanım evladı" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>insanlardan farklıdır. Subay çocuğu farkı var. Subay çocuğu bir hanım evladı muamelesi görebilir...</p> <p>...Adam Sultanhamam'da yetişmiş tabii. Bizim Rizeli gibi hanım evladı olarak büyümemiş. Bizimkilerin hepsi nane molla...</p> <p>...Ellerimdeki ufak tefek çiziklere bakıp "Hayır, iyiyim" diyorum. Bana hanım evladı muamelesi yaptıklarının farkındayım. "Aslında ben..." diye bir cümle...</p> <p>...Bu "Üşürsün" sözü içine dostça bir sıcaklık yaymakla birlikte, "Sen kentli bir hanım evladısın" mesajını da kaçırmadı Serkan...</p> <p>... "Sen artık kentlisin" mesajı. "Sen bizden farklı oldun artık. Kentli ve biraz da hanım evladı..." "Yok canım," dedi gergince...</p> <p>...anneme, "senin kız gönlüne göre bir hanım evladı bulmuş işte" demişlerdi... Bir sofrayı toplamakla hanım evladı olunur mu?...</p> <p>...Haldun yukardaki görüşleriyle, günümüzde "Hanım evladı" dediğimiz eğitilmiş, sessiz, sakın kişileri anlamaktadır...</p>	
Haşır neşir olmak	Sayfa 845, Sıra 5922,	...Araçla intikallerde araç ateş yiyordu, biz de araç giderken atlıyorduk. Bu 15 günde bayağı silahla haşır neşir olduk, hızlı	"Haşır neşir olmak" deyimini bağlamda "silahla, işgalcilerle, popolarıyla, yanlış

<p>Bir arada bulunduğu kişilerle ve onların işleriyle ya da kendi işleriyle uğraşıp durmak.</p>	<p>152 kez.</p>	<p>bir şekilde öğrendik. Hırslandırıyorlardı... ...Evinde bütün gün öylece vakit geçirmiştir. Gecenin sabaha dönmesine az bir vakit kala, 85' Mayıs güzeli ile haşır neşir olup, perdenin arkasından Leyla'yı beklemeye koyulmuştur. Bakarsa eğer görmesin diye iyice sinip, saklamıştır kendini... ...İşgal kuvvetlerin asker ve özellikle, subaylarında eksik olan ve bulunmayan her şey vardır: yiyecek, giyecek ve para. Bunlara dayanmak zordur. İşgal yıllarında Beyoğlu, işgalcileri ile haşır neşir oluyor. Bu yakınlaşmaların çoğu düzensizlik bazen de çaresizlik içinde gelişiyor. Yakışıklı subaylar salt aşk dağıtmıyorlar; ekmeğ, şeker, kahve, konserve, sigara, çikolata ve çorap da dağıtıyorlar... ...Daha önce görüşlerine referansta bulunulan Emniyet görevlisinin ifadesinden yola çıkılacak olunursa, Ergenekon'un BBP ile haşır neşir olduğu ve bu partinin gençlik kadroları içinden kadro devşirdiği anlaşılıyor... ...Gerçekten bir popo fırtınası esiyor! "Jennifer Lopez"den sıkılan ya da bunalan "Shakira"ya, ondan kaçan "Nez"e tutuluyor bu fırtınada. Neredeyse ekranda starların yüzlerinden çok popolarıyla haşır neşir oluyoruz... ...Orada garip pasajlarda sürüyor, kıldan tüyden adamlarla</p>	<p>kişilikle, kıldan tüyden adamlarla, böceklerle, ihtiras ve tehlike ile" gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Silahla, işgalcilerle, ihtiras ve tehlike, yanlış kişilikle sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça görölmektedir. Popolarıyla, kıldan tüyden adamlarla, böceklerle kelimelerindeki olumsuz semantik prozodi daha örtüktür.</p>
---	-----------------	--	--

		<p><i>haşır neşir</i> oluyor, bir yandan saçlarını uzatıyor...</p> <p>...Masal prensesimin bu yanlış kişilikle <i>haşır neşir</i> olması hoşuma gitmiyor...</p> <p>...Bilmediğim yemekler yemekten zehirlenince, bilmediğim böceklerle <i>haşır neşir</i> olmaktan hastalanınca, uyumak için döşek, yıkanmak için su bulamayınca Kenya'ya dönüyorum...</p> <p>...Kısıtlamak beslenme süreci Kısıtlama mikrobu ile <i>haşır neşir</i> olup, Hastalığa yakalananların...</p> <p>...Normal nitelikler savaşta yeterli olmaz; doğuştan cesaret, coşku, ihtiras ve tehlike ile <i>haşır neşir</i> olabilmek savaşta her şeyden daha çok gereklidir...</p>	
<p>Hayra alamet İyi bir durum belirtisi.</p>	<p>Sayfa 851, Sıra 5989, 45 kez.</p>	<p>...Türkiye'nin el altından tuttuğu muhalefet lideri de, "Özbekistan'ın bu kadar demokratikleşmesi <i>hayra alamet</i> değil. İşin ucunda kelleyi kaptırmak da var..." deyip Türkiye'ye kaçmış...</p> <p>...İkisinin dönüşünün böyle kesişmesi hiç <i>hayra alamet</i> değildi...</p> <p>...yorgundu bakışlar ufak bir tıkrıtı delirtecekti nikotin yanığı parmaklar ve gözlerimdeki uykusuzluk izleri <i>hayra alamet</i> değildi dilim sürçtü, düştüm hoyrat ellerinize...</p> <p>...Bilmiyorum ama başımız dertte. Az önceki patlamalar <i>hayra</i></p>	<p>"Hayra alamet" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p><i>alamet</i> değil...</p> <p>...Güne depremle başlamak <i>hayra alamet</i> değildi, ama yine de keyfim yerindeydi...</p> <p>...Dostluk söz konusu bile olamazdı. Bu eller cepte cakalı dolaşmalar, bu haince bulanık bakışlar <i>hayra alamet</i> değildi...</p> <p>...Böyle yalnız başına ıssız bir yerde ağlamak <i>hayra alamet</i> değildir...</p> <p>...Odadaki durgunluğun pek <i>hayra alamet</i> olmadığını anlasa da, hazırladığı soruyu neşeyle sordu...</p> <p>...Bu küstahlığın Türkiye'den küstahça destek görmesi.. ben bütün yetkililere söylüyorum.. <i>hayra alamet</i> görmüyorum durumu...</p> <p>...Gecenin bu saatinde asılan afişin <i>hayra alamet</i> olmadığı belliydi...</p>	
<p>İçli dışlı olmak</p> <p>1) Özel yaşamlarını dahi birbirlerinden saklamayacak kadar tetkifsiz olmak. Krş.</p>	<p>Sayfa 872, Sıra 6191, 141 kez.</p>	<p>...Madde müptelâsı şahıs alıştığı madde ile meselâ içki ile öylesine <i>içli, dışlı olmuştur</i> ki, bilhassa M.S.S. hücreleri normal faaliyetlerini yapabilmeleri için âdetâ o maddeye ihtiyaçları vardır...</p> <p>...Ortaçağda kilise, toplumun ölümle ilişkilerini düzenleme görevini, ölümün yönetimini tekeline alıyor. Yine de toplumun ölümle <i>içli dışlı olma</i> hali devam ediyor. İnsanlar mezarlıkların</p>	<p>“İçli dışlı olmak” deyimi bağlamda “içkiyle, ölümle, kötölemekle” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. İçkiyle, ölümle, kötölemekle sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça görülmektedir.</p>

<p>“İçtikleri su ayrı gitmemek”.</p> <p>2) Kız ve oğullarını karşılıklı olarak evlendirmek.</p>		<p>içine ev yapıyorlar...</p> <p>...Hiç kuşkusuz, daha küçük yaştan itibaren ölümle içli dışı olan Hodler, birçok insandan farklı ve daha soğukkanlı bakabiliyordu ölüme...</p> <p>...Ateşkes zamanlarını normal addetmedikleri için, olmadık çılgınlıkları o zamanlar yaparlardı. Pervasızca eğlenir, yabancı askerlerle içli dışı olurlardı...</p> <p>...Doğu ve Batı uygarlıklarında "insan düşmanlığı", çocukları kötülemekle içli dışı olmuştur...</p> <p>...Kurul'un kendi işleyişi, sekreteryası olacak, kendi işleyişi, bir dinamiği olacak, oturacak bu. Bakan'la Müsteşar bu kadar içli dışı olmayacak, bu kurul'dan çıkacaklar...</p> <p>...günümüz dünyasında son derece güncel bir konu niteliğinde ortaya çıkan "çokkültürlülük" kavramına Nermi Uygur'un nasıl baktığı gösterilecek ve bu kavramın içli dışı olduğu diğer iki kavramla, dil ve eğitim kavramlarıyla ilişkisi ele alınacaktır...</p> <p>...Çingeneperverlik kimseye fayda sağlamazdı. "Bunlarla içli dışı olmak", -sözün burasında davranışlarım vücudumdaki bir kusurdan ya da gizli bir hastalıktan kaynaklanıyormuş gibi beni yukarıdan aşağıya hayretle süzmüştü- "sadece bela getirirdi"...</p> <p>...Üçüncü kuş da, operatörün çantasına düşüyor. Artık</p>	
---	--	---	--

		<p>hocasıyla <i>ıçli dışlı olmuş</i>, klinikte dokunulmazlık kazanmıştır...</p> <p>...önemsenmesi ve üzerinde saygıyla düşünülmesi gereken yaşam biçimlerini motive eden yapıtlarla <i>ıçli dışlı olmuş</i> kişilerle münasebetinden önemli dersler çıkarabileceğini anlamak zor değildir...</p>	
<p>İçten içe Gizli gizli.</p>	<p>Sayfa 873, Sıra 6192, 453 kez.</p>	<p>...Ona doğru dönen yüzlere şöyle bir baktığında; kıskançlık, öykünme, telaş, şiddet, sinsilik, şehvet, <i>ıçten içe</i> küfür eden bir ifade, görmekteydi...</p> <p>... Merkantalizm, dönemin en büyük güvensizlik ve risk ortamını oluşturan savaş/fetih olgusunu <i>ıçten içe</i> besleyen bir ekonomi politikası olma özelliği gösterir...</p> <p>...Kendimi adeta sinsi bir sapık, <i>ıçten içe</i> tacizci, iflah olmaz bir obsesif gibi hissettim...</p> <p>...aynı şehirde olmamaktan da zaman zaman mutsuzluk duyduğumu ve hatta <i>ıçten içe</i> kıskandığımı da itiraf etmeliyim...</p> <p>...kendilerini önemli ve değerli adamlarmış gibi pazarlayan, kullandıklarına da methiyeler düzerek <i>ıçten içe</i> alay eden böyle "kaliteli" antisosyalere beyaz yakalı psikopatlar da denir...</p> <p>...Ailelerin üyelerinin seçilişi ve kuruluşu mükemmeldir, insan</p>	<p>“İçten içe” deyimi bağlam içerisinde “sinsilik ve şehvet, tacizci, kıskanmak, alay etmek, eleştirmek, hastalık, çaresizleştirme, düşmanlık” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Sinsilik ve şehvet, tacizci, hastalık, çaresizleştirme, düşmanlık sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça belli olmaktadır. Eleştirmek kelimesindeki olumsuz semantik prozodi daha örtüktür.</p>

		<p>çeşidi fazladır, gerçekten de bu tür ailelerden bir tane haylaz, asalak ama çalışanların eleştirip <i>İçten içe</i> yaşayışını kıskandıkları biri vardır...</p> <p>...Prof. Muammer Aksoy'un öldürülmesine gelince, onun toplumumuzu <i>İçten içe</i> kemiren bir hastalığın, adına yobazlık denen ve terörle kendini ispatlayan bir hastalığın pençesine düştüğü açık...</p> <p>...ne kadar çok sevdiğini, ne kadar mutlu olacaklarını söyledi defalarca, defalarca. <i>İçten içe</i> şüphe duyulan şeyler çok sık söylenir...</p> <p>...Öte yanda dünya devrimci hareketindeki yetersizliklerin ve özellikle Avrupa'da İkinci Enternasyonal döneminden beri süregelen kimi sağcı eğilimlerin Sovyetler Birliği'ni yalnızlaştırması, emperyalist sistem karşısında çaresizleştirilmesi <i>İçten içe</i> çürütmesi...</p> <p>...Ama Nilüfer, bu saçmasapan ve gereksiz vedaların yaşanmasını gerektirecek biçimde davranmamış olduğundan muhasebe şefine <i>İçten içe</i> bir düşmanlık büyütüyordu...</p>	
<p>İkili oynamak Birbirine karşı olanlardan hem</p>	<p>Sayfa 876, Sıra 6228, 10 kez.</p>	<p>...Osmanlının Akdeniz sularında ve topraklarında yıkılması ve de Rusların Akdeniz'e indirilmemesiydi. Bu arada İngilizler, Fransızlara ve bazı yıllar iyi anlaşığı Osmanlıya karşı <i>ikili</i></p>	<p>“İkili oynamak” deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

<p>birini hem ötekini desteklemek.</p>	<p><i>oyladı...</i></p> <p>...Osmanlı Devleti diplomatik ilişkilerin sağlanmasını Mora ayaklanmasında <i>ikili oynadıkları</i> anlaşılın Fenerli Rumlar ile yürütmüştü...</p> <p>...Ali Rıza Paşa kabinesinin Harbiye Nazırı Cemal Paşa, Heyet-i Temsiliye ile hükümet arasında birlik ve dayanışmaya yönelik çalışacağı yerde <i>ikili oynamayı</i> tercih etmiştir...</p> <p>... 31 Mayıs-2 Haziran ayaklanması ve başarısını ne sağlamıştır? Gironder'lerin <i>ikili oynaması</i> mı? Marat'ın devrimci karakteri mi?...</p> <p>...Sarı Edip Efe'nin ise mahkemedeki ifadeleri ve tavırları en azından <i>ikili oynadığını</i> düşündürüyor...</p> <p>...PKK tarafında olan korucular olduğu gibi devlet yanlısı korucular, hem devlet hem PKK'ya <i>ikili oynayan</i> korucular da var...</p> <p>... Lala Mustafa Paşa da Selim'e gönderilir. <i>İkili oynayan</i> Lala Selim'le Bayezid'in arasını açtığı gibi, verdiği çılgın fikirlerle Bayezid'in suçlanmasına neden olur...</p> <p>...Partimiz, partinin tüzüğünü hazırlayan kişilerin doğru düşündüğünü düşünmek ister ve bu niyetinde kararlı olduğu için de <i>ikili oynamaktan</i> her zaman kaçınır...</p>	
--	--	--

		<p>...Benim açımdan evliliğim şeklen vardı sadece aynı evi paylaşıyorduk yıllardır. Ve en azından kimseye karşı ikili oynamıyordum ama gene de çocuklarımın yüzüne bakamıyordum...</p> <p>...Her zamanki gibi ölçülü ve kibar. Hm, parti ilginç geçeceğe benzer: Nermin'ciğim ikili oynayacak...</p>	
<p>İşin içinde iş var Bu olayda herkesin bilmediği bir şey var.</p>	<p>Sayfa 887, Sıra 6341, 26 kez.</p>	<p>...Kıralların ve orduların Kahire'ye yaklaştığını ilk gören çocuklar olur. Kentin sokaklarında koşarak müjdeyi yayarlar. Peki bu müjdenin içeriği nedir, bu işin içinde bir iş var mıdır?...</p> <p>...Ama Mürsel de ona bilgi veriyor. Böylece uyuşturucu trafiğinden haberdar oluyor." "Tamam, böyle de açıklanabilir. Ama ya düşündüğümüz gibi değilse? Ya işin içinde iş varsa?" "Nasıl iş varsa? Ne demek istiyorsun Kenan?" "Abi, Reşat Çopur belli bir uyuşturucu mafyasının elemanı...</p> <p>... Hatta ilk bakışta insanda başkaldırı duygusu uyandırıyor. Fakat biraz derinlemesine düşününce insan işin içinde bir iş olduğu anlaşılıyor...</p> <p>...Yardımcım, Kasap'ın rol yaptığını, karısını öldürmüş olabileceğine inanıyor. Elimizdeki kanıtlar da bu görüşü doğrular gibi ama öncezilerim bu işin içinde başka bir iş</p>	<p>"İşin içinde iş var" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>olduğunu söylüyor bana...</p> <p>...Tavırları onun evli olup olmadığını ortaya çıkarır. Eğer bir sebeple elinizi tutmaktan kaçınıyorsa anlayın ki bu <i>işin içinde bir iş vardır...</i></p> <p>...Bayanlarla da sen görüş! Kendisi sadece senaryolarla uğraşmak istiyordu. Bu <i>işin içinde bir iş vardı...</i></p> <p>...Hangi aile kızları komadayken onu ölü ilan edebilir? Bunu söylemeye dili varabilir? Bu <i>işin içinde bir iş olmalı...</i></p> <p>...Hasan'ın fakir karısı ömründe bu yemekleri görmüş mü ki böyle lezzetli yapsın!.. Yok yok... Bu <i>işin içinde bir iş var.</i> Bunu anlamak lazım, diyorlarmış...</p> <p>...Gül'de bir kanı oluştu, bu kadın gerçekten hiçbir ölçüye sığmayan, her türlü değer ölçüsünü üstünden atmış biriydi ya da bu <i>işin içinde bir iş vardı...</i></p> <p>...Demek Allah rızkını verdi, Hasan. İnan ki çok sevindim. Fakat nasıl oldu da birden zenginleştin? Daha tarlalar biçilmedi. Mahsul satılmadı. Bu <i>işin içinde bir iş</i> olmalı ha Hasan!...</p>	
<p>Kağıt üzerinde kalmak Yapılmak üzere yazılmış olan şey</p>	<p>Sayfa 900, Sıra 6464, 37 kez.</p>	<p>...Yürürlükteki Hukuk Düzeni çığnenir ve spekülatif yorumlarla değişik anlamlar verilirse, hukuk devleti <i>kağıt üzerinde kalır...</i></p> <p>...Şu ana kadar yapılan çalışmalar daha çok statik nitelik</p>	<p>“Kağıt üzerinde kalmak” deyimini bağlam içinde “hukuk devleti, yükümlülükler, yasal düzenlemeler, sermaye artışları, kredi temini, özel sektör ve halk” gibi</p>

<p>uygulanmamak.</p>		<p>taşımakta ve <i>kağıt üzerinde kalmaktaydı...</i></p> <p>...rehberlik açısından öğretmenlerin rol ve işlevlerinin ortaya konularak, öğretmenlerde bu yönde bir görev algısı geliştirilemedikçe, bu yükümlülükler <i>kâğıt üzerinde kalmaktadır...</i></p> <p>...Bu altyapılar yoksa, yani ekonomik ve sosyal haklar tam değilse, yani siyasî haklar gerçekten tam değilse, bilgi edinme hakkıyla ilgili yasal düzenlemeler yalnızca <i>kâğıt üzerinde kalır...</i></p> <p>...Ancak; bu liberal yaklaşım, 1913'ten sonra İttihat ve Terakki'nin fiili bir tek parti rejimi kurması üzerine <i>kâğıt üzerinde kalmış</i> ve bu temelde de Cumhuriyet yılları boyunca sürüp gitmiştir...</p> <p>...Kamu iktisadi teşebbüslerinin öz varlıklarının yetersizliği hemen daima sorun olmuştur. Bu sorunun, sermaye artışları ile sağlanmasına çalışılırken yapılan sermaye artışları <i>kâğıt üzerinde kalmaktadır...</i></p> <p>...Yan sanayi KOBİ ölçeklidir ve kredi temininde ve ödemelerinde güçlük yaşamaktadır. Diğer sektörlerin zaman zaman dile getirmiş olduğu KOBİ imkânları ile kredi temini konusu ise <i>kağıt üzerinde kalmaktadır...</i></p>	<p>sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Hukuk devleti, yükümlülükler, yasal düzenlemeler, sermaye artışları, kredi temini, özel sektör ve halk sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi örtüktür.</p>
----------------------	--	---	--

		<p>...Eğer yapı sağlıklıysa ve tabanı iyi yansıtıyorsa, program eksik ve yanlış olsa da nasıl olsa düzeltilir. Ama sağlıklı bir yapı üzerinde oturtulmaya çalışılan en "iyi" programlar bile, kağıt üzerinde kalırlar...</p> <p>... Özellikle önceden hazırlık ve zararın azaltılması aşamalarında, özel sektör ve halkın, kâğıt üzerinde kalan yasa ve yönetmeliklere uyma zorunluluklarına da, yine yasalarca herhangi bir yaptırım getirilmemiş durumda...</p> <p>...Rahşan Ecevit ise hemen bir açıklama yaparak bu toplantıyı "yasadışı" ilan etti. Kürkoğlu ve arkadaşları yeni bir yönetim kurmuşlardı kurmasına ama bu kâğıt üzerinde kalmışa benziyordu. Çünkü DSP Genel Merkezi'ne gelip yerleşememişler, parti evraklarını teslim alamamışlardı...</p>	
<p>Kaldırım mühendisi</p> <p>Bir iş yapmayarak sokaklarda gezen.</p>	<p>Sayfa 901, Sıra 6477, 12 kez.</p>	<p>...Sıra arkadaşım Burçin beslenme saatinde kızarmış tavuk verdi: "Al sen ye, ben sevmiyorum, baban kaldırım mühendisi, nasıl olsa sizin eve tavuk girmez" dedi de. Küçük kızın başını okşayıp: "Hayır kızım, baban öyle birisi değil, bak sürekli iş arıyor, hem aç mı kalıyoruz?..."</p> <p>...analog, sayısal, telli, telsiz, borsa telefonu, hastane telefonu ve eskiden desteklenen tüm özelliklerin de halen kullanılabilmesi ise fiyat avantajı ile birlikte bizi rakip</p>	<p>"Kaldırım mühendisi" deyiminin sahip olduğu olumsuz prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

	<p>firmalardan farklı kılıyor. Mutlu ol baba. Senin Kaldırım Mühendisi oğlun, kaldırıp atmıyor. "155 senelik Siemens'in IP'yle kuyuya inilir...</p> <p>... Biz Türkler, vakti kısıtlı insanlar olduğumuz için Sümerbank'ı Sümer, Ziraat Bankası'nı Ziraat, Fenerbahçe'yi Fener yaparız. Tasarruf ettiğimiz değerli zamanımızı da okey, maç veya komşu dedikodusu, ağız dalaşı, kaldırım mühendisliği gibi değerli faaliyetlerimizde kullanırız...</p> <p>...Kadınlar taktisyen; çünkü erkeklerden bu işleri çok daha iyi bildiklerini düşünüyorlar. Erkekler işin bu tarafı ile ilgilenmiyorlar. Erkekler inşaat mühendisi, kaldırım mühendisi, elektronik mühendisi olmayı seviyorlar ama "ilişkilerin mühendisi" olmak gibi bir kavrama yakın değiller...</p> <p>... Pareto, 19. ve 20. yüzyıllar arasında verimli bir yaşam sürmüş bir bilim amatörüdür. Kendisi bir İtalyan mühendisidir. Roma'da kaldırım mühendisliği yapacağına, Lausanne Üniversitesi'nde aksiyonu cümle derdinden kurtarıp, onu toplumbilime yerleştirmeyi yeğlemiş...</p> <p>... Kaldırım mühendisliğine kayıt yaptırmış. Bütün gün aylak aylak geziyor, nasıl bir üniversitede okuyor ben anlayamadım. Yedi sene oldu hâlâ üniversiteyi bitiremedi...</p>	
--	---	--

		<p>...Kim bilir ne umutlarla sinema dünyasının başkentine koşmuş sürüyle insan, hepsi de, alabilecekleri tek rol olan kaldırım mühendisliğini sürdürmekteydiler...</p> <p>...vden olduk, bir de yazarlık onurundan olmayalım! Kaldırım Mühendisi Gazeteyi eline alır almaz, Zekai Ergüder'in ilk işi altın fiyatlarını gözden geçirmek olurdu...</p> <p>...Şehrin bütün caddeleri kazılmış, kaldırımlarda işçileri denetleyen kravatlı, elleri çantalı adamlar... Çocuk belleğimdeki duyumla özdeşlediğim bu Kaldırım Mühendisleri benim idollerimdi. Büyüyünce kaldırım mühendisi olacaktım...</p> <p>...Bir gün önce Sevinç okuldan gelince bir soru sormuştu: - Anne, kaldırım mühendisi ne demek? Şaşırılmıştı genç anne. "Nerden çıktı kızım bu laf?" dedi yutkunarak...</p>	
<p>Karşı karşıya gelmek, (Yüz yüze gelmek)</p> <p>Yüzleri birbirlerine karşı olduğu halde yaklaşmış olmak. Krş. "Karşı</p>	<p>Sayfa 914, Sıra 6618, 768 kez.</p>	<p>...Maalesef bu ormanlar, yıllar içinde kesilerek veya yakılarak yok edilmiş, bunun sonucu özellikle İç Anadolu günümüzde çölleşme tehlikesiyle karşı karşıya gelmiştir...</p> <p>...Orta yaşın sonlarında ve yaşlılıkta, yaşa bağlı engellenmelerin artması harcanan çabanın bedelinin yüksek olması ve başarısızlıkla karşı karşıya gelme gibi faktörler birincil kontrolü geliştirmeyi...</p> <p>...Yeni Hükümet içte ve dışta çok ciddi boyutlara ulaşan</p>	<p>"Karşı karşıya gelmek, (Yüz yüze gelmek)" deyimini bağlam içerisinde "çölleşme tehlikesi, başarısızlık, sorunlar, ekonomik ve sosyal problemler, anlaşmazlıklar, ölüm, kriz" gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Çölleşme tehlikesi, başarısızlık, sorunlar, ekonomik ve</p>

karşıya”.		<p>sorunlarla <i>karşı karşıya gelmişti...</i></p> <p>...Çağdaş Türk resminin bilinçli sanatçıları, üslup gelişmeleri içinde daima bu yerel-geleneksel sorunla <i>karşı karşıya gelmişlerdir</i> kanısındayım...</p> <p>...Aileler bir taraftan ekonomik ve sosyal problemlerle <i>karşı karşıya gelirken</i>, diğer taraftan sigortası ve güvencesi saydığı çocuğunun hayatından ve istikbalinden endişe etmektedir...</p> <p>...aynı zamanda Özer U. Çiller ile Bizim Vadi Kooperatifi'ndeki anlaşmazlıkta <i>karşı karşıya geldikleri...</i></p> <p>...Bunu daha önce hiç hissetmedim. Defalarca ölümle <i>karşı karşıya geldim</i> ve hiç korkmadım...</p> <p>... Türkiye'nin modernleşmesine ihtiyacımız var. Yanlış bir karar verirsek kapımızda bir krizle <i>karşı karşıya geliriz...</i></p> <p>...hem kentin su gereksiniminin karşılaşmasında hem de şehir halkının sağlığı açısından çok ciddi sorunlarla <i>karşı karşıya gelinmesi</i> kaçınılmaz olur...</p> <p>...öğrenciler yurda yerleşme imkanlarının bulunup bulunmadığını bilmediklerinden, ilk aylarda önemli zorluklarla <i>karşı karşıya gelmektedirler...</i></p>	sosyal problemler, anlaşmazlıklar, ölüm, kriz sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir.
Kazık atmak Bir malı bir	Sayfa 917, Sıra 6648,	...Çalışanlar arasında patrona yaranarak birbirine <i>kazık atma</i> yarışında yeni rekorlar kırılmış...	“Kazık atmak” deyiminin olumsuz semantik prozodisi cümle düzeyinde

<p>kimseye değerinden çok pahalıya satmak. Krş. “Kazık yemek”.</p>	<p>59 kez.</p>	<p>...Bir arkadaşım, Ben Aslında O Gördüğün Cool Kadın Değildim için Sezen'in iyilik maskesi altında Ajda'ya kazık atmış olabileceğini söyledi...</p> <p>... Madonna değil efendim Cem Duna... - Amaaan canım dana mıdır duna mıdır işte. Giderayak bize fena kazık attı zaten...</p> <p>.... Tam bitti tükendi diye düşmanlarının hora teptiği sıralarda, Don Gutal, şeytanın aklının köşesine dahi sığdıramadığı bir oyunu göbeğinde hopurdattı, öyle bir oynadı ve düşmanlarına öyle bir kazık attı ki, Tekelonya hala bu kazığın izlerini taşıyor!...</p> <p>...Arkadaşları ona, nedenini kimsenin bilmediği büyük bir kazık attı. Teknesini çalıp onu burada beş parasız bırakıp kaçtılar...</p> <p>...O yazın başında Mustafa Balcı'nın işleri çok bozuldu. Birkaç ihalede yakın arkadaşları kazık attı Balcı'ya...</p> <p>...Odaya geçtiler. Hal hatır sorma faslı bittikten sonra: "Ortağım bana kazık attı Abi" dedi Veysel, "Meteliksiz buraya geldim. Ne iş yapacağım, bilemiyorum?..."</p> <p>... Hadi canım, onun yaşadığı aşktan ne olacak? Bütün ilişkileri birilerine kazık atmak üzerine kurulu. İşte tam da bu yüzden, bütün yaşamı kirli ilişkilerle örülmüş olduğundan, bir kadına en</p>	<p>ortaya çıkmaktadır.</p>
--	----------------	--	----------------------------

		<p>masum, en temiz, en iyi, en güzel anlamını yüklemiş olabilir... ...Zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyi olmadığını" söyleyerek propaganda yapan ve işçilerin oylarıyla seçilen bir "proleter" seçildikten sonra yaptığı mal beyanında, bir gayrimenkul zengini olduğunu açıklasaydı, seçmenlere kazık atmış olmaz mıydı?...</p> <p>...Üç dört aydır adamla iş yapıyorsun hala anlayamadın demek. O Hacı var ya o babasına kazık atacak tipte bir üç kağıtçıdır...</p>	
<p>Kazık kadar Çocuk değil kocaman (adam).</p>	<p>Sayfa 917, Sıra 6649, 26 kez.</p>	<p>...Oysa bu ülkede ve dünyada yayıncılık Ardıç'ın sözcülüğünü yaptığı sermaye düzeni tarafından belirleniyor ve UFO, astroloji, Nostradamus... kitaplarını okuyanların önemli bölümü kazık kadar adamlar...</p> <p>...Anneme söylediğimde, 'Kör müsün önüne bak da düşme, kazık kadar kız oldun. Senin neyine nazar degecek' diyerek kestirip attı...</p> <p>... Nimeta arasına hasır şapkasını çıkarıp yelpazeliyordu oğlunu. "Yapma anne, istemem," dedi çocuk. Kazık kadar olduğu halde çocuk yerine konmak, annesinden gereksiz ihtimam görmek...</p> <p>...Çocuk canlı şahitlik yapınca parayı vermek zorunda kaldım. "Kaybederken akli neredeymiş?" dememe, "Kazık kadar</p>	<p>"Kazık kadar" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

	<p>adamsın, küçücük çocuğu kandırıp parasını alıyorsun" cevabını aldım...</p> <p>...Biriniz tekmede, diğeriniz ısırma ustasınız." "Oh, canıma değsin!" dedi Şahin. "Sana ne demeli?.. Kazık kadar oldun! Bir bardak suyunu alamıyor musun?...</p> <p>...Biri: Yalan söyleme. Biri: Neden çalışmadın dersine! Biri: Ödevini niçin yapmadın? Biri: Nerde defterin? Biri: Kazık kadar adamsın. Biri: Sus terbiyesiz. Biri: Kahvede mi oturuyorsun...</p> <p>...Kazık kadar olmuş çocukların "Saklambaç, istop, kuka" gibi oyunlarla boşa vakit öldürmelerine bir türlü anlam veremiyordum...</p> <p>...Ekmek atan çocuklara bekçi düdüğü öttürdü, yerimden sıçradım. Kazık kadar iki oğlan topal bir köpeğe taş attı. Ters ters bakıp; "Hişşşt," dedim, "çocuğum siz ne kadar hainsiniz, ne istiyorsunuz köpekten?..."</p> <p>...Ben bazan aşağıya inip penceresinden onun odasına bakıyorum. Çırpınıp duruyor. Kazık kadar kız ufalıvermiş. Ne oldu buna? Ama o ölmez ki. Gene iyileşir...</p> <p>...Suat dayımın üvey kızı Geraldine ile, döne döne yukarı çıkan merdivenin trabzanlarına oturarak aşağı kayar, üst üste</p>	
--	--	--

		yığdırdık. Kazık kadar olmasına rağmen, Aliye de bize katıldığı için, sürekli azar işitirdi...	
<p>Kazık yemek</p> <p>Bir şeyi, aldanarak, değerinden çok pahalıya almak. Krş. “Kazık atmak”, “Zokayı yutmak”.</p>	<p>Sayfa 917, Sıra 6652, 37 kez.</p>	<p>...Burada öyle ilginç hikâyeler var ki. Hiç kimsesi olmayan, kimsesi olsa da aranmayan, anasından, babasından, abisinden kazık yiyen. Burada ayakta kalabilmek için onun bunun temizliğini yapan, iftiraya kurban giden, mağdurken suçlu olan... Çok ama çok hikâye var...</p> <p>...Rakıyı çok içmek marifet değildir. Marifet, adam gibi, demlenme zevki alacak biçim ve miktarda içmektir. Çok içmeyi marifet sayan, ne kazık yediğini ileri yaşlarda anlar ama, zaman geçer. Hem de, ileri yaşlara kadar ömrü yetmişse...</p> <p>... Çünkü iki taraf da gösterecekleri en ufak bir zaafın ağır bir maliyeti olacağını bilmektedir ve NATO ittifakının emperyalistlerden "kazık yemeyi" önlemeyeceğini bilecek kadar da NATO'cudur!...</p> <p>...Elbette zaman zaman onurum kırıldı. Acı çektim. Bazen dost bildiklerimden kazık yedim. Türlü tuzaklara düştüm...</p> <p>...Ben çekip geliyorum. Beni hasta edenler hep arkadaşlarımdı, kazık yedim. Yani; ben, türkü söylüyorum, o sokaklardan geçen babamı propaganda yapıyorum...</p> <p>...Epeydir selam sabahı kestiğim şu pek sevdiğim Başak'ı da</p>	<p>“Kazık yemek” deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde oratya çıkmaktadır.</p>

		<p>artık aramalı mı? İkizlerden -erkeklerinden- hep <i>kazık yedim</i>. Alarga dururum. Benden daha zekidirler...</p> <p>...Türkiye kapitalizminin emperyalistlere bakışında bu endişe ve zaman zaman da paranoyanın kökeni, bağımsızlık savaşı ve kuruluş dönemine kadar dayanır. Dolayısıyla yeni olan, emperyalistler tarafından <i>kazık yeme</i> korkusu değil; bu kazığı kapitalist blok ile sosyalist blok arası yumuşamaya...</p> <p>...Hayatını kolay yaşanır kılmaya çabalıyorum. Acı çekmesin, <i>kazık yemesin</i>, tuzaklara dikkat etsin, diye örnekler veriyorum...</p> <p>...Sen de bir kaç bayandan <i>kazık yediğin</i> için içimden ikinizin sevgili olmasını istedim...</p> <p>...DEMİREL- Dün dündür, bugün bugündür dedikse, eski ortağını Çiller'le aldat demedik. Milliyetçi Cephe dönemlerinde bile senden bu kadar <i>kazık yemedik</i>...</p>	
<p>Kendine... süsü vermek Kendini... gibi göstermek.</p>	<p>Sayfa 922, Sıra 6700, 10 kez.</p>	<p>...Devletin kanunu, mahkemesi, polisi var. Niye o yolu seçsin? Devletin elinde her imkan var. Devlet alır, cezasını verir. Cezayı az bulursa, meclisten kanun çıkarttırır, cezayı arttırır. Bunlar <i>kendine devlet süsü veren</i>, kendi menfaatlerine uygun düşenlerSuça sahip çıkmak mümkün değil. Devlet kanunsuz hiçbir işin yanında olmaz. Devlet bütün işini, kendi yaptığı</p>	<p>“Kendine... süsü vermek” deyimi bağlamda “devlet, Deniz Gezmiş, din adamı, talebe, pilot, Peygamber, eşkıya” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Bunlardan eşkıya sözcüğündeki olumsuz anlam yükü</p>

	<p>kanunlara, nizama göre yapar...</p> <p>...bağımsızlık bilinci sol bellekten siliniyor, içimden "Müze yapılmalıydı burası, burada yatan aydınların, yazarların müzesi," derken, <i>kendine Deniz Gezmiş süsü veren</i> biri, hapisane giysileri içerisinde, kendini Orhan Pamuk'a benzeten adamın oturduğu masaya doğru ilerliyor...</p> <p>...Suratlar bir karıştı... Herkes <i>kendine Kaptan Custo'nun mürettebatı süsü veriyordu...</i> Şimdi de şıkıldım şıkıldım oynuyorlar...</p> <p>...her isteyen, özellikle <i>kendine din adamı süsü vermek</i> isteyen herkes tarafından sarılırdı...</p> <p>...30 yaşına gelen oğlan askerlik yapmamak için sürekli kaçmakta, <i>kendine talebe süsü vermektedir...</i></p> <p>...Hoş, onu pilot giysisiyle görmek de pilot olduğu duygusu vermiyor insana. Pilot elbisesi giyinmiş, <i>kendine pilot süsü veren</i> bu adam, olsa olsa neci olabilir, duygusu ön plana yerleşiyor. Bizim parking kâhyasını park alanı dışında bir yerde görseniz, holding patronu zannedersiniz...</p> <p>...kişiye fiçı çemberi gibi geçirilmiş bir ilişkinin <i>kendine seçilmişlik süsü vermekte</i> olmaması önemli...</p> <p>... Şüphesiz Rabbim beni doğru yola iletmiştir." Said-i Nursi,</p>	<p>oldukça belirgindir. Devlet, Deniz Gezmiş, din adamı, talebe, pilot, Peygamber sözcüklerinde ise olumsuz semantik prozodi daha örtüktür.</p>
--	--	---

		<p>bu ayet hakkında yaptığı yorumla; bir yandan <i>kendisine Peygamber süsü vererek</i> Hz. Muhammed'in yerine koyuyor ve bir yandan da doğru yolda olduğuna Allah'ın ayetini şahit gösteriyor, daha doğrusu alet ediyor...</p> <p>...30 Ağustos Merasimi'nde Tunceli'de gerçekleştirilen hain saldırıdan bahsediyordu. <i>Kendisine hamile süsü veren</i> bir kadın terörist tarafından bombalı bir saldırıda bulunulmuştu...</p> <p>... Bazen de isyancılarla hiç ilişkisi olmadığı halde, <i>kendisine eşkıya süsü veren</i> çetelerin bile türediği söylenirdi...</p>	
<p>Kıl payı fark Çok az bir fark. Krş. “Ramak kaldı”.</p>	<p>Sayfa 928, Sıra 6768, 124 kez.</p>	<p>...Fakat gitmem isabet oldu, zira çocuğun apandisiti patlamış, <i>kıl payı</i> ile ölümden kurtuldu...</p> <p>... Aynı yıl İrlanda Kurtuluş Ordusunun düzenlediği bir suikastten <i>kıl payı</i> kurtuldu...</p> <p>...Pazartesi günü tutuklanmaktan <i>kıl payı</i> kurtulduğu görüşmeden sonra Gözcü'nün deşifre olduğundan emindi...</p> <p>...Ve kim bilir kaç kere, <i>kıl payı</i> ölüm çukurlarına yuvarlanıp gitmekten kurtulduk...</p> <p>...Oysa aylardır ölümden <i>kıl payı</i> kurtulup yaşama dönen bu üç kıza umut bağlamışlardı...</p> <p>...Bu furyada, insan akılsızlık derecesinde şaşkınlaşıyor ve çoğu zaman olmayacak şeyler de yapıyor. Rezalete <i>kıl payı</i>...</p>	<p>“Kıl payı fark” deyimi bağlamda “ölüm, tutuklanmak, katliam, suikast” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Ölüm, tutuklanmak, katliam, suikast sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir.</p>

		<p>Hastahanedede yatıp kalkıyorum...</p> <p>...kayınvalide Vesile (59) ile baldız Seniha'nın (29) ise akraba ziyaretinde olmaları nedeniyle katliamdan <i>kıl payı</i> kurtuldukları belirtiliyor...</p> <p>...Ölümden <i>kıl payı</i> kurtulan minik kızıma, İndira adını koydum...</p> <p>...18 yaşındaki yeğen İbrahim ise, daha önce dayısının gazabından <i>kıl payı</i> kurtulanlardan...</p> <p>...Bir suikast sonucu öldürülen ABD Başkanı Kennedy'nin cenaze töreninden yeni dönen İnönü, şansı sayesinde Kennedy'nin akıbetinden <i>kıl payı</i> kurtulmuştu...</p>	
<p>Kıyamet gibi (kadar) Pek çok.</p>	<p>Sayfa 932, Sıra 6808, 10 kez.</p>	<p>...Filmin korsanı çıkıyor bir yandan. Korsan DVD <i>kıyamet gibi</i> ortada. Bizim bu korsanın önünü kesmek gibi bir niyetimiz vardı...</p> <p>...üniversiteye girmişiz, bir kısım abilerimiz afişler, pankartlar asıyor, rozetler takıyor. "Amerikanvari" propaganda ortam <i>kıyamet gibi</i>...</p> <p>...Aslında gitmeyeceğim ama İstanbul şu sıralar hortlak kent gibi. Geceleri Ortaköy'den Kuruçeşme'ye kadar <i>kıyamet gibi</i>, o kadar...</p> <p>... Ve eğer akşam vaktiyse, kulları tarafından parçalanın</p>	<p>“Kıyamet gibi (kadar)” deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>tanrıların kanı gibi kıpkırmızı Balkan göğü, <i>kıyamet gibi</i> şehrin üstüne çöker...</p> <p>...Yanlarına gidip, "Sen neler gördün, neler işittin, bana anlatır mısın?" deseniz, susarlar. Dile gelseler, belki <i>kıyamet gibi</i> hikaye anlatacaklardır...</p> <p>...her yıl evinde öğrencilerine yıl sonu partisi verirdi. Ev, <i>kıyamet gibi</i> kalabalık olurdu...</p> <p>...çocuk hayatları. Aksaray'dan gelen okul otobüsünün yaptığı kaza bu nedenle bir küçük <i>kıyamet gibi</i> işliyor hafızaya. Güle oynaya çıkılan bir gezinin bir kamyonla çakışmasının maliyeti...</p> <p>...Demek olur ki büyük iman ve aksiyon sahibi ruh, yıkılası bir dünyayı yere batırmak için bir <i>kıyamet gibi</i> kopar ve olması gereken bir dünyayı kurmak üzere yeni bir yapılanışın kozasını örer...</p> <p>... Aksaray'dan gelen okul otobüsünün yaptığı kaza bu nedenle bir küçük <i>kıyamet gibi</i> işliyor hafızaya...</p> <p>...Dabbe, Gomeda, Araf, Musallat, Büyü, Küçük <i>Kıyamet gibi</i> yerli korku filmleri, yurtiçinde önemli sayılabilecek gişe rakamlarına ulaştı...</p>	
Kokusu çıkmak	Sayfa 935,	...Ancak Bahçeşehir konutları ünlendiği için devredenler bile	"Kokusu çıkmak" deyimini bağlam

<p>Gizli kalmak üzere yapılan iş, herkesçe anlaşılmaya başlamak.</p>	<p>Sıra 6845, 11 kez.</p>	<p>büyük rantlar elde ettiler. Ancak gün geldi, torpilli konut satışındaki skandalın kokusu çıktı...</p> <p>...Tüm devlet olanaklarını bir avuç sermayedara peşkeş çekeceksiniz ve sonra da, "demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla işlediği" bir ortamdan söz edeceksiniz! Gülerler adama... Daha bir ay dolmadı, işin kokusu çıktı. Toplumda kimlerin acı ilaçlar yutacağı, kimlerin kazançlarını katlayacağı belli artık...</p> <p>...Güler misin ağlar mısın, yahu sen sol geçiniyorsun, herif mültimilyoner, kaskatı liberal, kalkacak senin gibi cıvıl muharrir müsveddesi'ne yardım edecek! Olacak iş mi? Etti diyelim, kokusu çıkmaz mı? Çıkarsa rezil olmaz mısın?...</p> <p>... Daha düne kadar, "Zar zor geçinebiliyoruz," diyorlardı. Kim bilir ne işler çeviriyorlar? Yarın öbür gün çıklar kokusu. Çok mal haramsız, çok laf yalansız olmaz...</p> <p>...bir köşede tutuyorsa, duygusuna "dondurma" işlemini uyguluyor demektir. Dondurulmuş duyguların kokusu çıkmaz ya, dondurmaktan vazgeçmeyegörün, kokulan yeri göğü tutar!...</p> <p>...Yok ki! Halkımız fabrikacılığı aştı, fabrikacılığın da kokusu çıktı. Çelişki burada yatıyor...</p>	<p>içerisinde "skandalın, işin, fabrikacılığın" gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Skandal sözcüğündeki olumsuz semantik prozodi oldukça belirgindir. İşin, fabrikacılığın sözcüklerinde ise olumsuz semantik prozodi daha örtüktür.</p>
--	---------------------------	---	---

		<p>...Evimizde telefon olmadığı için, bir hafta gezip durumu idare ettim. Lakin eniştem ve halam bize misafir gelince işin kokusu çıktı. Bir süre boş gezdim...</p> <p>...Bu işi daha bir profesyonel yapmak lazım, halktan çocukların olmaması lazım. Özel Tim'in sonradan çıkıyordu kokusu. Çete mete oluyor, demek ki onlar savaşmaya değil çete kurmaya gitmişler...</p> <p>...Beyefendi yalıda, gösterişli bir otomobil yerine kırmızı belediye otobüsünden inerek gelmişti ki bu otobüslerde böyle kalantor bir adama rastlamak pek mümkün değildi. Birazdan kokusu çıkar diyerek yalıda gözlemeye devam ettiler...</p> <p>...Bizim belalı, son zamanlarda olay çıkarmıyor. İlla ki bir eylem hazırlığı içindedir. Yakında çıkarmaya. Şu kantini her teneffüs süpürürüm bir saat sonra yine aynı işkence...</p>	
<p>Kol gezmek (Bir kişi ya da şey) Gücünü ve etkinliğini sürdüren bir durum göstermek.</p>	<p>Sayfa 936, Sıra 6852, 258 kez.</p>	<p>...bir kentin varlığını kronolojik referans olarak kullandığınız zaman, belirsizliklerin ve güvenilmezliklerin kol gezdiği bir alanda dolaşmış olursunuz...</p> <p>...acımasız bir gözlemcilikle gün ışığına çıkartmakta; anlayışsızlığın ve kabalığın kol gezdiği bir ortamda...</p> <p>...Çabucak uyum sağlamış bu küçücük, kışları ölümün kol gezdiği ilçeye...</p>	<p>“Kol gezmek (Bir kişi ya da şey)” deyimi bağlamda “belirsizliklerin ve güvenilmezliklerin, anlayışsızlığın ve kabalığın, ölümün, uyuşturucu satıcılarının, tacizin, açlığın, ırkçılığın” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Belirsizliklerin ve</p>

		<p>...Tarlabaşı'nın Bostan Mahallesi'nde yaşıyorlar. Uyuşturucu satıcılarının <i>kol gezdiği</i>, bölgenin eski sakinleri...</p> <p>...Anarşinin <i>kol gezdiği</i> iddiasıyla sıkıyönetim uzatıldı...</p> <p>...Bütün bunlar saçma gelebilir; ancak ihanetin <i>kol gezdiği</i>, haysiyetsiz bireylerin ödüllendirildiği...</p> <p>...Vaktiyle, fakirliğin <i>kol gezdiği</i>, insanların da lüks merakına kapılmadıkları bir dönemde...</p> <p>...Kadın, çocuk, genç, yaşlı... Açlığın <i>kol gezdiği</i> ülkelerde görmeye alıştığımız...</p> <p>...Doğu ve Güneydoğu'daki yatılı bölge okullarında taciz ve ölüm <i>kol geziyor</i>, kaçan öğrenciler donarak ölüyor...</p> <p>...Güney Afrika'da, ırkçılığın <i>kol gezdiği</i> bir ortamda kendi halinde yaşayan asker...</p>	<p>güvenilmezliklerin, anlayışsızlığın ve kabalığın, ölümün, uyuşturucu satıcılarının, tacizin, açlığın, ırkçılığın sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir.</p>
<p>Köşeyi dönmek Züğürtlükten kurtulup zengin olmak.</p>	<p>Sayfa 941, Sıra 6908, 48 kez.</p>	<p>...Banka iflasları ile ayyuka çıkan talan, hortumculuk, yolsuzluklar Özal'ın "<i>köşeyi dönme</i>" yaklaşımının sonuçlarıdır...</p> <p>...Bir dönemin devrimcisi olan ancak düzene angaje olmuş, tabiri caizse <i>köşeyi dönmüş</i>, yozlaşmış, alçaklaşmış yol arkadaşlarından bahseder...</p> <p>...Bazısı hâlâ biraz utanarak, bazısı da hiç utanmadan. "Ticaret yalansız olmaz." derler, "Malın alış fiyatını söylersen istediğin</p>	<p>"Köşeyi dönmek" deyimini bağlamda "yolsuzluk, yozlaşma, hortumcu, soyguncu, alçakça" sözcükleriyle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Yolsuzluk, yozlaşma, hortumcu, soyguncu, alçakça kelimelerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir.</p>

	<p>gibi satamaz ve kazanamazsın." Bir çırpıda "Köşeyi dönmek" için ne kadar, kaç ton yalan gerekir dersiniz?...</p> <p>...Hırsızın hırsızdan hesap sormadığı bir düzende, sırf bu hesap sorulmasın diye hırsızlar bir olup, soyunuyorsa ülkeyi yönetmeye... Köşeyi dönme, daha çok mal mülk edinme, daha çok tüketme tek geçerli ilke, en büyük erdem haline dönüştürülüyorsa...</p> <p>... Bu demek değil ki, geçmiş dönemlerde, yolsuzluk, nüfuz ticareti, kısa yoldan köşeyi dönme olayları yaşanmadı...</p> <p>...Bu örnekleri daha da çoğaltabiliriz. Özal'ın yarattığı yağma, köşeyi dönme rüzgârının oluşturduğu hava hepsini bir bir yıktı...</p> <p>... 1980'lerden sonra ne yazık ki toplum bir şekilde köşeyi dönme arayışı içine girdi. Öyle ki ne kadar kazandığımız, nasıl kazandığımızı meşru kılmaya başladı...</p> <p>...zavallı alt ve orta sınıflara sözümona ucuz konutlar yapan, ancak bir daireyi birkaç kişiye birden satarak alçakça köşeyi dönmeye kalkışan 'iş adamı' Atıf Kaptan'ın kızıdır...</p> <p>... Aslında çevrenize baktığınızda oradan oraya koşturan, köşeyi dönüp zengin olma peşinde çırpınan, bu uğurda başkalarının sırtından geçinen ve en önemlisi hayatın gerçek</p>	
--	---	--

		<p>anlamını kavramaktan çok uzak insanlar görebilirsiniz...</p> <p>...Bizim teşhirci kardeşimiz de, toplumun medya tarafından desteklenen bu röntgenci tavrı sonunda, televizyonlarda sık sık boy göstererek köşeyi döndü. Politikacılar, tarikatçılar, hortumcular, soyguncular ise bu gelişmeden son derece memnundular...</p>	
<p>Küpünü doldurmak</p> <p>Eline geçen fırsattan yararlanarak çok para biriktirmek.</p>	<p>Sayfa 951, Sıra 7017, 8 kez.</p>	<p>...KÜPÜNÜ DOLDURMAK Haksız kazanç elde edip zengin olarak, yahut başkalarının hakkını gasp ederek kendine çıkar sağlayıp bol kazançlı yüksek makamlara ulaşmak anlamında kullandığımız bu deyim...</p> <p>...Halk, kendinde leke kabul edebilir; ama kendisi hakkında hüküm veren kadıda asla!.. Rivayete göre "küpünü doldurmak" deyiminin ortaya çıkmasına neden olan olay, şu şekilde cereyan eder. Eski dönemlerde, Rumeli'de bir kasabaya bir kadı tayin olunmuştur. Kadı zulüm ve soygunculukla kısa zamanda halkı canından bezdirir...</p> <p>...Öğrendiği şeydu: "Hiçbir iş yapmıyorum" dedi mi, "Elbette yapmaz kardeşim. Bunca yıl küpünü doldurmuştur. Yan gelir yatar. Küptekini yer" diyorlardı...</p> <p>...Bu bir furyadır. Yağmur yağarken küpünü doldurma arzusu, özellikle uzun yoksulluk yıllarından sonra, Şoray'lar için</p>	<p>"Küpünü doldurmak" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>anlaşılabilir bir durumdur...</p> <p>...İster istemez de akademiadan uzaklaşacağım. Bakmayın, birtakım tüccar hocalar gene kulpunu bulup küpünü doldurur. Asistanlarına hazırlattıkları slâytlara spikerlik yapıp bol para kazanırlar...</p> <p>...Hiç de öyle, orospu bir hali yok. O da zaten işini orospuluk olsun diye yapmıyor. İyi para getiren kısa süreli bir iş olarak görüyor ve küpünü doldurur doldurmaz, çünkü kızın küpü var ve çocukluğundan beri küp meraklısı, çocukken hep küpçülük oynamış, söz konusu küpünü doldurunca, güneyde bir ev satın alıp, oraya yerleşip bahçe sulamak derdinde...</p> <p>...ya da "Bu işler değişmez" diyen, karamsar tiplerdir. İkincisi ise; voliyi vurup köşeyi dönen ve akli aksini söylese bile, duyguları ve korkularıyla "Böyle gelmiş böyle gider" diyerek, küpünü biraz daha doldurmaya çalışan insanlardır...</p>	
<p>Maşası olmak (Birinin) Birisi, isteklerini elde etmek için onu araç olarak kullanmak.</p>	<p>Sayfa 962, Sıra 7121, 25 kez.</p>	<p>... Biz halkın düşmanı olan insanların maşası olan bu insanları tanımıyoruz...</p> <p>... Türkiye ne zaman güçlense, ne zaman bölgesinde etkin olmaya çalışsa, birilerinin maşası olan teröristlerin sahneye çıktığını kaydeden Arınç...</p> <p>...Çocuklarımız yine birilerinin elinde maşa olarak</p>	<p>"Maşası olmak (Birinin)" deyimi bağlam içerisinde "insanlar, birileri, Ermenistan, memur, suç, pkk" kelimeleriyle eşdizimli olarak kullanılmaktadır. Suç, pkk kelimelerinin olumsuz anlam yükü belirgindir.</p>

	<p>kullanıldı...</p> <p>... Rusya, Kafkasya'da hakimiyetini Ermenistan'ı maşa olarak kullanarak sürdürmek istiyor...</p> <p>...Kuvvetli bir Türkiye'den koparılamayan Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerimiz, PKK maşa olarak kullanılarak önce zayıf bir "Kürt Devleti"ne dönüştürülmek istenilmektedir...</p> <p>...Sizlere neyi yazayım ki..? Menfaatleri uğruna memuru maşa olarak kullananları Kulüpçü ile kumarcısı ile arkadaşlık edenleri mi?...</p> <p>...Veli'nin öylesine elini kolunu bağlamıştı ki hiçbir zaman onlar Beylerin, Ağaların etkisinden kurtulamayacaklar, onların her zaman ellerinde maşa olacaktı...</p> <p>...Belki senin uykusuz gecelerin de bütün bu toz duman yatıştıktan sonra başlayacak. Böyle bir suçun maşası olmanın onursuzluğunu, sana yaptırdıkları şeyin ruhunda yol açtığı tahribatı ve ellerindeki kanın kirini ancak o zaman fark edeceksin...</p> <p>...Musevi tüccar, Rum ya da Ermeni bezirgan, kestirmeden batılı Emperyalist firmanın Türkiye'deki maşası oluyor...</p> <p>...Çarlık Rusya'nın saldırıları yanında, gerek bu devletin gerekse İngiltere'nin maşası olarak kullanılan Ermeni</p>	<p>İnsanlar, birileri, Ermenistan, memur sözcüklerinde ise olumsuz semantik prozodi daha örtüktür.</p>
--	---	--

		saldırılarına karşı da Doğu Anadolu'da aynı saflarda mücadele vererek birbirlerini koruyanlar yine Türkler ve Kürtler olmuştur...	
<p>Meydana çıkmak (Ortaya çıkmak)</p> <p>1) Belli olmak (Bir durum).</p> <p>2) Ortada kendini göstermek (Biri).</p>	<p>Sayfa 966, Sıra 7155, 222 kez.</p>	<p>...atışâhâne sizi huzura kabul etti mi?" "Etti," dedi, "galiba Mahmut Nedim Paşa'nın artık foyası <i>meydana çıktı</i>...</p> <p>...Sonradan ne oldu; sonradan Enerji Bakanlığında büyük yolsuzluklar <i>meydana çıktı</i>; ama, medya, maalesef, görevini o dönemde yapamadı...</p> <p>...Doğrusunu istersen kendimi epey mühim görmeye başlayacağım. Yoksa şarlatanlığın mı <i>meydana çıkıyor</i> dersin?...</p> <p>...Oyun ve oyuncu, banka hortumlayarak halkın milyonlarca dolarını gasp eden gerçek kişilerin foyasını <i>meydana çıkarmak</i>, kim olduklarını, neyin nesi olduklarını seyirciye deşifre etmek için vardılar sadece...</p> <p>...KARGÖZ: Ya ya ya... Yoksa halimiz yaman... HASO: Seni yaman seni... (Seyirciye fısıltı ile) Şimdi hilen <i>meydana çıkacak</i>, masken düşecek...</p> <p>...YAŞAR: Baba! (Annesini görür.) Aa! Anneme ne oldu? KARAGÖZ: Beni ayı kılığında görünce korkup bayıldı. Etraftan gören olursa foyamız <i>meydana çıkacak</i>...</p>	<p>“Meydana çıkmak (Ortaya çıkmak)” deyimi bağlam içerisinde “foya, şarlatanlık, yolsuzluk, hile, sorun, hayali ihracat” sözcükleriyle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Foya, şarlatanlık, yolsuzluk, hile, sorun, hayali ihracat sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi oldukça belirgindir.</p>

		<p>...Bunu takip eden günlerde Burak Sağman'ın yönetim kurulu başkanı olduğu Atlas A.Ş.'nin Antalya'da bir gemi de yakalanan 80 milyarlık hayali ihracat olayı <i>meydana çıkmıştır</i>...</p> <p>...Buna bir de paşalar arasındaki çekişme eklenince orduda iki başlılık <i>meydana çıkmıştır</i>...</p> <p>...Bu beklenmedik isyan, bütün dünyada pek çok sorunlar <i>meydana çıkardı</i>...</p> <p>...İstanbul Emniyetinde ve yeraltı camiasında Bako olayı ve bu olaya bağlı olarak diğer yolsuzlukların <i>meydana çıkmasından</i> büyük tedirginlik duyulmaktadır...</p>	
<p>Nane molla En küçük değişiklikten rahatsız olan, bedence dayanıksız kişi.</p>	<p>Sayfa 972, Sıra 210, 14 kez.</p>	<p>...Hadi gözün aydın, kızın genç kız olmuş artık. Sen de ne <i>nane molla</i> bi şeysin ki hemen bayılıveriyosun...</p> <p>...Sana hep haksızlık etmişim Kerimcik, <i>nane molla</i> falan olmadın...</p> <p>...Remziye bir kahkaha attı. "Senin <i>nane molla</i>ğın dillere destandı be. Bilmeyen mi var?" "Hiç bile. Her çocuk hasta olur." İki de güldü...</p> <p>...yanlış yanlış deyip duruyorlar. Anasına sık sık dedikleri bir şey, <i>nane molla</i>nın biri olacak böyle yaparsan...</p> <p>...Avrupa'da ve bizde bağımsızlıktan ve halkın baskısından yorgun düşen egemen zümreler vardır; bunlar yakın tarih</p>	<p>"Nane molla" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>boyunca her zaman bilinçsizliklerini, <i>nane mollalıklarını</i> ve korkularını ortaya koymaktan çekinmemişlerdir...</p> <p>...Oysa İsabey, çocukluğumu başka türlü anlatırdı. Onun gözünde, şımartılan, <i>nane mollalığa</i> iyice yerleşen bir çocuktum...</p> <p>...getirdiklerimi elinin tersiyle denize itecek, 'hanım evladı' ya da 'ben <i>nane molla</i> değilim senin gibi' türünden sözlerle beni kahredecekti...</p> <p>...Adam Sultanhamam'da yetişmiş tabii. Bizim Rizeli gibi hanım evladı olarak büyümemiş. Bizimkilerin hepsi <i>nane molla</i>. Hiçbir mücadele sergileyen yok be! Bu kadar olur!...</p> <p>...Bir gün annem, - Temelli <i>nane molla</i> olduk, şu hale bak durup dururken burnum kanıyor. Bir de başlayınca kesilmek bilmiyor, kanayıp duruyor, dedi...</p> <p>...haydi şimdi ver topu şileyim, kucağında kalsın biraz, sen <i>nane molların</i> biri desen e, benimki ateş gibi çocuk, yaramaz...</p>	
<p>Ne arar? (Ne gezer) (Bir nesne) Yok.</p>	<p>Sayfa 973, Sıra 7224, 21 kez.</p>	<p>...Şimdi kendisinin de eli uzun olduğu ortaya çıkınca aralarından su sızıyor. Namus, dürüstlük, ilke, <i>ne arar</i>. Böyle bunlar...</p> <p>...Kara Kuvvetleri'nin cephaneleri çalınır mı? Böyle şey olur mu? Bir emekli binbaşının evinde C3 bombaları, kanas suikast</p>	<p>“Ne arar? (Ne gezer) (Bir nesne)” deyimini bağlam içinde “dürüstlük, ilke, suikast silahları, cüzam, hissiyat, karıkız” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Suikast silahları, cüzam</p>

	<p>silahları ne arar?...</p> <p>...kazandıkları paraları cüzam hastalarına yardım için kullanırlardı. İngiltere'de cüzam ne arar diyeceksiniz değil mi?...</p> <p>...Onu deniz tutar, bilmez misiniz? Bu havada denizde ne arar o?...</p> <p>...O uyuklayan komiser bağırıverdi: - Yeter be, burası orman mı, ne arar ayı Kordon'da?...</p> <p>...TUNAHAN: Niye yesinler ki? Bizden daha lezzetli bir sürü yemek var. Sosisli sandviç, döner... GÜLCE: Pizza... Öff... Saçmalama! Ne arar bunlar bu çağda?...</p> <p>...uvarların gerisinden "Sabahın kör vakti, boynunda makineyle dolaşan garip bir kadın. Ne arar ki acep bu sokaklarda?...</p> <p>...Cennet'in oğlu. "Bok sen yazdın!" diye bağırıldı muhtar, "bunca sözü düzecek kafa sende ne arar?..."</p> <p>...canlı balıkları görmekten hoşlanamam. "Görmeye dayanamam" yazmak gelmişti içimden ama bende o kadar hissiyat ne arar...</p> <p>..."Senin de gözünü karılar bürümüş görmeyeli," dedi Oğuz. "Ama haklısın bir bakıma. Ankara Allanın dağı tabii. Karı-kız ne arar orda?..."</p>	<p>sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir. Dürüstlük, ilke, hissiyat, karı-kız sözcüklerinde ise daha örtüktür.</p>
--	--	---

Ne gezer? Bkz. “Ne arar”.	Sayfa 975, Sıra 7253, 90 kez.	<p>...Biraz onurun varsa, bunları ödemelisin. Ama sende onur <i>ne gezer!</i>...</p> <p>...Keşke olsaydı. Ama olmaz. Yok canım, demokratik terbiye bizde <i>ne gezer</i>...</p> <p>...Nankör! Üç yıldır, tam üç yıldır senin o boktan aşkına katlanıyorum. Ama sende insanlık <i>ne gezer!</i>...</p> <p>...Ama bir devlet memurunda o kadar para <i>ne gezer?</i> Babaanneden kalacak miras işini görürdü...</p> <p>...Ermeni'den kalma. Zaten o zaman tapu <i>ne gezer</i> Saragöl'de...</p> <p>...Paralar nerede? Hey, bana bak! Asker adamda para <i>ne gezer</i> diyeceksin, ama ben külyutmam, ona göre!...</p> <p>...MUSTAFA: Sultanım, pek olur gibi görünmez bu iş; İstanbul esnafını ayağa kaldırır diye korkarım. KÖSEM: Yok canım! Öyle halk <i>ne gezer</i> bizde. Belki yer yer homurdanmalar olur, atıp tutanlar çıkar orda burda...</p> <p>...Ve sanmış ki rehber geldiğinde İstanbul'da dilediği telefonu bulabilecek. Ama <i>ne gezer!</i> Anadolu Yakası'nda oturan okurumuza sadece kendi bölgesinin rehberi verilmiş...</p> <p>...Dinlediğini anlayan, anladığını sanatın geniş imkânlarıyla ifade eden Doğuyu anladık da bu gayda İskoçya'da <i>ne gezer</i>...</p>	“Ne gezer?” deyimi “onur, terbiye, para, halk, kalem hokka” gibi sözcüklerle eşdizimli kullanılmıştır. Onur, terbiye, para, halk, kalem hokka sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi örtüktür.
-------------------------------------	-------------------------------------	---	--

		...Ama okuma yazma bilmez berberde kalem hokka ne gezer! Böylece, ihtiyatlı bir hesapçılıkla Şevket'in kulağına, annesine "Peki," dediğimi fısıldadım...	
Nerede ise Hemen hemen, birazdan olmak üzeredir. Krş. "Az kalsın".	Sayfa 978, Sıra 7279, 91 kez.	... Kureyş kabilesinin bütün kolları, bu şerefli işin kendileri tarafından yapılmasını istiyordu. Anlaşmazlık sonucu nerede ise kan dökülecekti... ...27 Mayıs öncesinde siyasi partiler arası ilişkiler, nerede ise ülkede bir kardeş kavgasına yol açabilecek düzeyde gergin ilişkilerdi... ...Güneydoğu'da olmak üzere ülkenin dört bir yanında mantar gibi biten devlet görevlilerinin ve güvenlik güçlerinin de içinde yer aldığı mafya ve çeteler nerede ise toplumumuzun değişmez gündemi oldular... ...Söylemeğe ne gerek, çok geçmeden korkunç bir alerji yüzünden nerede ise yatağa düşecektim... ...Yani DGM'lere intikal eden dosyaların nerede ise yarısı faili meçhul durumda... ...75 yaşındaki fizik öğretmenleri Havva Nüzhet Tüzün hanımefendi Şişli'de yalnız yaşadığı evden ayrıldı, nerede ise bir yıldır Darülaceze'de ikamet ediyor... ...sizlerde haklı olarak karamsar bir hava yaratmış, çözümünü	"Nerede ise" deyimi bağlam içerisinde "kan dökme, kardeş kavgası, mafya ve çeteler, faili meçhul, alerji" sözcükleriyle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Kan dökme, kardeş kavgası, mafya ve çeteler, faili meçhul sözcüklerindeki olumsuz anlam yükü açıkça bellidir.

		<p><i>nerede ise</i> imkânsız bir sorun ile karşı karşıya kaldığımız ürküntüsü vermiş olabilir...</p> <p>...Lüks gibi servis işareti taşırlar. Alınan metinler, Fransa'daki orijinallerinin <i>nerede ise</i> kopyası, ikinci hamur, özel basımlı kâğıtlarına sabit kalemle yazılır...</p> <p>...Dostlar, konuşmalarımız örneklere kaydı. <i>Nerede ise</i> bizleri, dedikodu yapmaya sürükleyecek...</p> <p>...demir yollarının vazgeçilemez gereksinimi yüzünden paralellerine çekilen hatlarla <i>nerede ise</i> eksiksiz bir şebeke oluşturmuştu...</p>	
<p>Oldubittiye (olupbittiye) getirmek</p> <p>Bir işi, yapıp kotarılmış, artık başka bir biçim verilmesi olanağı kalmamış duruma getirmek.</p>	<p>Sayfa 985, Sıra 7351, 16 kez.</p>	<p>...Ebeveynin ve gencin buna göre karar vermesi gerekir. Yoksa baskı ve zorlama ile <i>oldu bittiye getirmek</i> yanlış olur...</p> <p>...FATOŞ: Anladım. Güzel geline hiç kimse evlenmek isteyip istemediğini sormamış ki. Çünkü adet böyleymiş, kızların söz hakkı yokmuş. ŞİNASI: Aynen böyle. DİLEK: Desenize, gelin <i>oldu bittiye getirilmiş</i>...</p> <p>... İçlerinden yakınlaştıklarım da olmuyor değil ama, nadiren ve onlarla da uzun süre sonra... "Yakınlaşmak", yakınlaşılabilir biri varsa karşımda tabii, <i>oldu bittiye getirilecek</i> bir iş değil benim için...</p> <p>...Tamam, zaman zaman aldığı kararlarla Mahmut geldiği</p>	<p>"Oldubittiye (olupbittiye) getirmek" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

	<p>zaman ona hiç çıkışmayacak hatta umurunda değilmiş gibi bir havaya girecekti ama böyle gece yarısı gelip yatağa girerek suçunu emrivaki ile oldu bittiye getirme girişimi karşısında bu kararı uygulamak onun kurnazlığına yenilmek gibi olacaktı...</p> <p>...Yaklaşık üç ay kardeşimle konuşmadı, ona duygusal baskı yaptı; sonunda babam, annem ve diğer aile bireyleri bir olup kardeşimi ikna ettiler. Olay, yapmacık bir mutluluk havasında oldu bittiye getirildi...</p> <p>..."Nâzım Kent" "Hemen yanınızdaki Cumhuriyet çadırkenti de sizin yönetiminize verelim, adı da '75. Yıl Cumhuriyet Çadırkenti' olsun" diyerek oldu bittiye getirmeye çalışan yönetenlere bıkmayıp usanmadan aynı cevabı veriyorduk...</p> <p>...Hep birlikte konunun üzerine gitmeye karar verdik. Bir oldu bittiye getirilmek istenmedik...</p> <p>.... Bu gelişmeler üzerine hem düzenli haberleşmenin sağlanması, hem de herhangi bir oldu bittiye getirilip, telgrafhanenin kullanılmasına engel olunmasının önüne geçilmesi için Saraydüzü Kışlası'nda telgrafhane (haberleşme merkezi) hazırlanmıştır...</p> <p>...Babasının öldüğünü haber vermeden çağrılan Yakup'un boğdurulmasıyla da, taraftarları bir oldu bittiye</p>	
--	--	--

		<p>getirilmişlerdir...</p> <p>... Bu kararın nasıl verildiğini, bu güçlerin nasıl dağıtıldığını herhalde izah edemeyecekler. Arkadaşlar dinliyorlar, kendileri de yönetimdedir. Oldu bittiye getirilmiştir. Bütün taktik çalışmalarınızda bu çok önemlidir. 92'de, 95'te yapıldı, ama insan hiç olmazsa çıkardığı dersler, verdiği dersler temelinde bu kadar hazırlığımızla birlikte saygılı olmayı bilir...</p>	
<p>Oldu olacak (kırıldı nacak), (Olan oldu)</p> <p>Bir olay gelişti, bir durum meydana geldi; bunu kabul etmek gerek. Krş. "Oldu olanlar".</p>	<p>Sayfa 986, Sıra 7353, 33 kez.</p>	<p>...Arabalar geçiyor sürekli. "Sen gelsen ölürdün sanki" diye düşündü. - İspanak, pırasa kaçça? - İkisi de yediyüzelli. - Yedi yüz elli mi? Oldu olacak bir milyon deseydin! Aslı astarı ot değil mi?...</p> <p>...Her şey mükemmel, hatta biraz aşırıya kaçmış oldukları bile söylenebilir. Oldu olacak, bir de plak basılıydı, bir maxi single'a kimse yok demezdi...</p> <p>...Şakayla: "Bir de 'solcu' yazar Nadire Mater var kafamın içinde," diyorum, "onu da anlatayım mı?" "Eh, oldu olacak anlat bari," diyor elini başımdan çekerken...</p> <p>..."Yarın gerçekleştireceğimiz uçuş çok önemli, bu konuyla ilgili brifing yapıyordum, uçuş öncesi hazırlıklar bunlar." Eşi "Bari eve getirseydin de oldu olacak brifingi evde yapsaydınız..."</p>	<p>"Oldu olacak (kırıldı nacak), (Olan oldu)" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>...Artık medyanın eğitsel işlevi de ortadan kalktı. 'Son sosyalist devleti de yıktık'. Oldu olacak bu furyada devletin televizyonunu da özelleştirelim...</p> <p>...Antonio ekrana bakıp: -Şu saçların haline bak. Oldu olacak mora boyatsaymış da Scylla'nın babası olsaymış bari, dedi...</p> <p>...Kadınlara kızlık soyadlarını kullandırmıyorlar oldu olacak bari isimlerini de alsınlar ellerinden...</p> <p>...Haftada bir kadınlar hamamına gidiyorduk annemle. Gusülhanede de ara sıra yalapaşap yıkıyoruz. Anneme, "oldu olacak babasını da getir!" demişler...</p> <p>...Bunların en önemlisi, hazırlamakta olduğun yazı dizisi: "Kenardakiler". Yazı dizisine bu adı verdiğini duyduğunda, Cem'in söylediği söz içini rahatsız ediyor: "Oldu olacak, Tutunamayanlar koysaydın...</p> <p>..."Bir de Bodrum denizi gibi köpüklü olsaydı". Kızcağız köpük sıkılmış soya. "Bir de ay olsaydı tepede". Işığı yakmış kız. "Oldu olacak şimşek de çaksaydı" deyince, kız ışığı yakıp söndürmeye bağlamış ve yinelemiş teklifini...</p>	
Olupbittiye getirmek Bkz. "Oldubittiye	Sayfa 986, Sıra 7357, 4 kez.	...General Milne, Mustafa Kemal'in geri alınmasını istemektedir ama daha evvel bu bölgedeki asayişsizlikten şikâyet etmesinin temelinde, mütareke hükümlerine göre	"Olupbittiye getirmek" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.

getirmek”.		<p>buraları da İzmir gibi bir <i>olup bittiye</i> getirerek işgal etme arzusu yatmaktadır...</p> <p>...sokak kapınızı açarken, kapıyı biraz geriye doğru iterek, anahtarı birden, sanki kapıyı bir <i>olup bittiye</i> getiriyormuşsunuz gibi çevirivermeyi...</p> <p>... Hiç kuşkusuz, İtalya yürüttüğü aktif genişleme siyaseti sonucunda, ilgili tarafların <i>olup bittiye</i> rıza gösterip, ikna olacaklarını ummuşsa da, umudu hiç bir zaman gerçekleşmemiştir...</p> <p>...Bu nedenle halkın iradesi işe karıştırılmadan cumhurbaşkanlığı seçimi, bazı hesaplarla belki pazarlıklarla <i>olup bittiye</i> getirilmeye çalışılıyor...</p>	
<p>Ortaya atmak Bkz. “Meydana atmak”.</p>	<p>Sayfa 990, Sıra 7394, 1333 kez.</p>	<p>...A. Gücü'nün gururu G. Saray'ı deplasmanda 2-1 yenerek, <i>ortaya atılan</i> şike söylentilerine son noktayı koyan A. Gücü camiasında büyük sevinç yaşanıyor...</p> <p>...UEFA'dan tehdit UEFA, Belçika ile Polonya arasında oynanan 2008 Avrupa Şampiyonası eleme maçıyla ilgili <i>ortaya atılan</i> rüşvet skandalında soruşturmayı genişletiyor...</p> <p>...Çocuk, ısınmanın sadece 0.6 derece olduğunu ve bunun hiçbir önemi olmadığını, küresel ısınmanın siyasî sebeplerle <i>ortaya atılmış</i> bir safsata olduğunu söylüyor...</p>	<p>“Ortaya atmak” deyimi bağlamda “şike, safsata, rüşvet, darbe, iftira, fesat” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Şike, safsata, rüşvet, darbe, iftira, fesat sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir.</p>

		<p>...Hukuk devletlerinde ortaya atılan darbe iddialarının incelenmesi ve soruşturulması gerektiğini belirten...</p> <p>...Türk ve Türkiye düşmanlarınca desteklenen ve finanse edilen satılmış mihraklarca ortaya atılan aşağılık iftiralara en güzel cevap olduğunu düşünüyorum...</p> <p>...Uzun yıllar birçok topluluğu barış ve hoşgörü içinde yöneten bu devleti, yıpratma adına ortaya atılan iftiralarından biri de Osmanlı Devleti'nin sanata ve sanat eserlerine olan bakış açışıydı...</p> <p>...Bu çevrelerin,Devlete yönelik olarak ortaya attıkları iftiraların başında, Devletin Hizbullaha karşı yeterli bir mücadele...</p> <p>...GKK hakkında, çoğu zaman abartılarak ve kötü niyetle ortaya atılan, kanun dışı hareketlerde buldukları söylentilerinin de önüne geçecek olmasıydı...</p> <p>...Avrupa Şampiyonası eleme maçıyla ilgili ortaya atılan rüşvet skandalında soruşturmayı genişletiyor...</p> <p>...Bektaşilerin yeniçerileri kışkırttığı ve fesat yarattıkları da ortaya atılan iddialardandı...</p>	
<p>Ortaya çıkmak Bkz. “Meydana</p>	<p>Sayfa 990, Sıra 7395,</p>	<p>...Zaman zaman bu iki amaç arasında ortaya çıkan çelişkiler hep birincisi lehine alına kararlar ile çözülmüştür...</p>	<p>“Ortaya çıkmak” deyimi bağlam içinde “çelişkiler, ekonomik ve sosyal</p>

çıkmağ”.	5531 kez.	<p>...Bunun başlıca nedeni, bütçe açıklan ve kamu harcamalarının artışı ile birlikte ortaya çıkan ekonomik ve sosyal sorunlardır...</p> <p>...En azından, adaletsiz yönetimlerin ve bu yönetimlerin doğurduğu ayaklanmaların sonucunda ortaya çıkan hukuksuzluğun ibretle izlenmesi açısından önemli bir film Rasputin...</p> <p>...Akıl ve akıllı kullanma konusunda başlangıçta ortaya çıkan bu olumsuz tutum, daha sonraki asırlarda da devam ederek, ne yazık ki günümüze kadar gelmiştir...</p> <p>...Aşağıda 1990 sonrası dönemde artış gösteren küresel sermaye hareketliliği eşliğinde hem gelişmiş, hem de gelişmekte olan ülkelerde ortaya çıkan krizler küresel finansal istikrar bağlamında gözden geçirilecektir...</p> <p>...gebelik sırasında ağırlaşan veya gebelik döneminde ortaya çıkan sağlık sorunları doğacak bebeğin sağlığını da çok yakından ve olumsuz yönde etkiler...</p> <p>...Defterlerin incelenmesiyle ortaya çıkan bu olumsuz durum üzerine Sadrazam, yeni bir yazıyla menzıl giderlerine gereksiz ve fazla masrafların eklendiği...</p> <p>...Soğuk Savaş döneminde Doğu-Batı karşıtlığından ortaya çıkan güvenlik kaygısı, Berlin Duvarı'nın yıkılmasından sonra</p>	<p>sorunlar, hukuksuzluk, olumsuz tutum, krizler, sağlık sorunları, kirli işler, sorunlar” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Çelişkiler, ekonomik ve sosyal sorunlar, hukuksuzluk, olumsuz tutum, krizler, sağlık sorunları, kirli işler, sorunlar sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir.</p>
----------	-----------	--	--

		<p>yerini...</p> <p>...Özellikle Susurluk skandalı sonrasında <i>ortaya çıkan</i> bütün kirli işlere rağmen artık hemen hemen hiç bir sonuç alınamayacağının belli olması...</p> <p>...mücavir alan hükümlendirmeleri genel kurallar olduğu için, uygulamalarda <i>ortaya çıkan</i> sorunları çözmek ve belediyelerin mücavir alan için yapacakları teklifleri düzenlemek...</p>	
<p>Ortaya dökmek Bkz. “Meydana dökmek”.</p>	<p>Sayfa 990, Sıra 7396, 85 kez.</p>	<p>...Vista'nın kirli çamaşırları <i>ortaya döküldü</i> Yaratıcı, kararlı ve yalın...</p> <p>...Muhafif olan her ilerici demokrat, devrimciye cezalar yağdıranların kirli çamaşırları <i>ortaya döküldükçe</i> ahlakları belli oluyor...</p> <p>...Hasan Gökçe, sistemin yapamadığını yapmış, bir dolu ahlak dışı, hukuk dışı, yasa dışı ilişkinin ortaya çıkmasını, <i>ortaya dökülmesini</i> sağlamıştı...</p> <p>...Sonrasında ise Susurluk'ta yaşanan kaza devlet içindeki çetelerin <i>ortaya dökülmesini</i> sağladı...</p> <p>...İşçi devrimi bütün bu çelişkilerin <i>ortaya dökülmesini</i> sağlar...</p> <p>...ezilen sınıfların hoşnutsuzluk ve kırgınlıklarının <i>ortaya dökülmesini</i> sağlayacak bir gedik açtığı zaman...</p>	<p>“Ortaya dökmek” deyimi bağlam içinde “kirli çamaşırlar, çeteler, çelişkiler, hoşnutsuzluklar, şaibeli işler, mafya, yalan” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Kirli çamaşırlar, çeteler, çelişkiler, hoşnutsuzluklar, şaibeli işler, mafya, yalan sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir.</p>

		<p>...Devlet görevlisi-mafya-siyasetçi ilişkilerini <i>ortaya döken</i> Susurluk skandalı üzerine kurulan TBMM Soruşturma...</p> <p>...On muhalif yazar olsa kaç yazar, Çölaşan olmadıktan sonra? Sonuçta iktidarın şaibeli işlerini <i>ortaya döken</i>, yolsuzluklarını belgeleyen kaç yazarınız var?...</p> <p>...Resmi tarihin yalanları bir bir <i>ortaya dökülüyor</i>...</p> <p>...Kimi zaman bir özel hayata saygı görüşü olarak, kimi zaman da "kirli çamaşırların <i>ortaya dökülmesi</i>" korkusu olarak ortaya çıkan "bizi yazarın yazdıkları ilgilendirir..."</p>	
<p>Önüne geçmek</p> <p>1) Önünde yer almak.</p> <p>2)Bkz. "Önünü almak".</p>	<p>Sayfa 997, Sıra 7462, 1167 kez.</p>	<p>... Ekonomide söz edilen üç temel meselenin borçlar, piyasaya güven verme meselesi ve işsizliğin <i>önüne geçilmesi</i> olarak sıralayan Özilhan...</p> <p>...köy hizmetleri gibi sorunlarına çözümler getirecek çabalara yönelebilmek için her şeyden önce yöreyi kasıp kavuran terörün <i>önüne geçilmesi</i>, en azından etkinliğinin asgariye indirilmesi...</p> <p>...Finlandiya'da yapılan Tampere zirveleri sırasında konuyla ilgili önemli kararlar aldığını belirterek, AB içinde kaçak göçün <i>önüne geçilmesi</i> için gerekli siyasi iradenin mevcut olduğunu ifade etti...</p> <p>...Bu plana halkın karıştırılmasının kargaşa yaratacağını; bilinçsiz katliamlara, <i>önüne geçilmesi</i> imkansız dalgalanmalara</p>	<p>"Önüne geçmek" deyimini bağlam içinde "işsizlik, kaçak göç, katliam, terör, ölüm, dedikodu, kriz" gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. İşsizlik, kaçak göç, katliam, terör, ölüm, dedikodu, kriz sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi oldukça açıktır.</p>

		<p>yol açacağını...</p> <p>...Bebek ve çocuk ölümlerinin <i>önüne geçilmesi</i> için birçok çalışma yapıldığını...</p> <p>...kanallarda buluşanların kimlikleri, ahlakdışı ve yasadışı yazışmaların <i>önüne geçilmesi</i> istekleri nedeniyle sadece...</p> <p>...Hükümetin, küresel krizde işsizliğin <i>önüne geçmek</i> için hazırladığı...</p> <p>... çalışmanın üstüne herhangi bir çirkin dedikodunun <i>önüne geçmek</i> ve akademik bilgiler...</p> <p>...daha çok kışın yolların buzlanmaması ve böylece trafik kazalarının <i>önüne geçilmesi</i> için yollara serpilene tuzlarla...</p> <p>...devletin yetkileri arasında yer alan bir husus olarak görmüş ve bunun sayesinde kan davalarının <i>önüne geçmiştir</i>...</p>	
<p>Örtbas etmek</p> <p>Bir durumun duyulmamasını, yayılmamasını sağlayan önlemler almak.</p>	<p>Sayfa 998, Sıra 7477, 203 kez.</p>	<p>...rüşvet alan veya yolsuzluk yapan bir devlet memurunun suçunu <i>örtbas etmek</i> için "bu devletin rüşvete ve yolsuzluğa ihtiyacı olmadığı" şeklindeki savunmasına benzer...</p> <p>...bazı din adamlarının 40'lı ve 50'li yıllardaki sübyancılık suçlarını <i>örtbas etmek</i> için kurbanlara para verdiği öne sürüldü...</p> <p>...Her neyse, al sana hayat bilgisi dersi. Skandal <i>örtbas edildi</i> tabii, hızla boşandık...</p>	<p>"Örtbas etmek" deyimi "suç, skandal, cinayet, yolsuzluk, yalan, hırsızlık, rüşvet" gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Suç, skandal, cinayet, yolsuzluk, yalan, hırsızlık, rüşvet kelimelerindeki olumsuz semantik prozodi oldukça belirgindir.</p>

		<p>... Kaliforniya'nin sakin Lake Tahoe kasabasında oğlunu korumak için bir cinayeti <i>örtbas etmeyi</i> göze alan annenin...</p> <p>...Kapı komşusu iki çocuk annesi, ihtiraslı genç kadın cinayeti <i>örtbas etmeyi</i> becerir...</p> <p>...iktidarının bedelini de yolsuzlukları <i>örtbas ederek</i> ödeyeceği söyleniyor....</p> <p>...her zamanki sınırsız sorumsuzlar felaketi <i>örtbas etmek</i> için demokrasi havarisi kesilerek...</p> <p>...şimdiki yağma savaşı üzerine söylenen burjuva yalanlarını <i>örtbas etmek</i> için kullanıyorlar...</p> <p>...Alman Narkotik Polisi, bu yasadışı faaliyetin deşifre olmaması için hırsızlığı <i>örtbas etmişti</i>...</p> <p>...gelen heyetlerin rüşvet alarak işi <i>örtbas ettiğini</i> bildiriyor...</p>	
<p>Paçayı kurtarmak (sıyırmak)</p> <p>Giriştiği, ama sonradan pişman olduğu güç durumdan kendini sıyırmak.</p>	<p>Sayfa 1002, Sıra 7511, 39 kez.</p>	<p>...Devlet ve onun polisi (tabii bu düşman bir devlet değilse) "gerçek"e karşı değil. Yalnızca hantal; "kurunun yanında yaş da yanmasın" derken kurunun da <i>paçayı kurtarmasına</i> göz yumacak neredeyse...</p> <p>... Çağ olmuş bir çığ. Sırtlamak da bize kaldı. Evet, çağ atlayanlar var. Kısa yoldan köşe dönenler, <i>paçayı kurtaranlar</i>. Parayı vuranlar, zengin olanlar...</p> <p>... Bu olayın faydalı bir yanı bile olabilirdi. Eğer cansız</p>	<p>“Paçayı kurtarmak (sıyırmak)” deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

	<p>mankenlere tecavüz gelenek haline gelirse, birçok canlı bu işten <i>paçayı kurtarabilirdi...</i></p> <p>...kanunu kendisi yazıp kendisi uygulamak istiyor. Yoksa "suçlular cezasız kalacak". Mike Hammer, bir katil yakalanıp mahkemeye verilirse kendisine paralı bir avukat tutarak <i>paçayı kurtaracağından</i> kuşku duymuyor...</p> <p>...O zaman şimdiki fırtınayı olanca şiddetiyle duyumsamazlar, etliye sütlüye karışmayanların <i>paçayı kurtarabileceği</i> avuntusuyla oyalanabilirlerdi...</p> <p>...Tansiyon yükseldi. Bana sorarsan kalbim durdu duracak. Hemen hastaneye kaldırıldık da <i>paçayı kurtardık...</i></p> <p>...hatta birkaç kez gözaltına alınmış, ama eski polis olduğundan mıdır, yoksa siyasîler arasında hatırı sayılır yakınları bulunduğundan mıdır bilinmez, her seferinde <i>paçayı kurtarmıştı...</i></p> <p>...altüst olmuş, büyülenmiş, şaşırılmış, dayak yemiş ve kırılmış ve <i>paçayı kurtarmış...</i></p> <p>... Ali abisinin kız kardeşiydi son laf attığı. Birkaç küfürle <i>paçayı kurtardı...</i></p> <p>...300 milyar zarar veren sorumlular da aynı kalkanın ardına sığınır ve <i>paçayı kurtarırlar...</i></p>	
--	--	--

<p>Para (altın) babası Çok parası olan. Krş. “Altın babası”.</p>	<p>Sayfa 1003, Sıra 7525, 36 kez.</p>	<p>...Yani bir bakıma sosyalist geçinen kapitalistlerin para çekme tuzaklarına düştüğü yanına kâr kalıyor. Böylece soyguncu <i>para babalarının</i> cebi şişerken işçiye hava kalıyor...</p> <p>...ülkemiz ancak ve ancak sosyalizm ile düze çıkacaktır. İşçilerin ezildiği, <i>para babalarının</i> baskısına karşıyız...</p> <p>...Bununla beraber SİT alanlarının peşkeş çekilmesi, <i>para babalarına</i> arazilerin haraç mezat satılması hatta karşılıksız devredilmesi...</p> <p>...Reklamlarda az enerji harcayan cihazlar ön plana çıkarılmalıdır. Kısaca "<i>Para Babalarının Kârı</i>" için nükleer enerjiye alet olmayalım...</p> <p>... halk üzerinde bir baskı aracına dönüştürülürken; kiliseyle feodal <i>para babalarının</i> ilişkileri ise dönemin ekonomik, sosyal, siyasi, gerçekliğine yakışır biçimde mükemmeldi...</p> <p>...Sanatın, iktidarlara çelişki içinde olduğu, iktidarın değil sanatın gerçeği. O zaman fonlar belli düşüncelerin <i>para babaları</i> mı olacak, ya da gerçek sanatın koruyucusu mu?...</p> <p>... Öyle. Rezil herifler! Kirlettiler bütün suları. Kimler patron? Kimler olacak? Sanayiciler, fabrikatörler, <i>para babaları</i>, doğa katilleri! Alacaksın eline bir sopa, 'nasıl kirlettinse öyle temizle' diyeceksin...</p>	<p>“Para (altın) babası” deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>
---	---	--	--

		<p>...Candan Hanım, onun evinde, gece yarısına dek hizmet ettiği <i>para babaları</i>, onların şımarık karıları, kuafördeki kadınlar...</p> <p>...ezene ve haksıza karşı çıktım, ezilenin ve haklının yanında yer aldım. Hep egemenler, güçlüler, <i>para babaları</i> ve iktidarlarla boğuştu...</p> <p>..."Biz mahallemizden memnunuz. <i>Para babaları</i>, spekülâtörler bizden uzak durun...</p>	
<p>Parmak kadar (çocuk) Pek küçük (çocuk).</p>	<p>Sayfa 1007, Sıra 7565, 52 kez.</p>	<p>...O zaman kıyamet kopuyor. <i>Parmak kadar</i> çocuk, benim tarafımdan yönetilmek istemiyor...</p> <p>...Adamlarına şöyle söyledi: - <i>Parmak kadar</i> çocuk anasının öğüdüyle bize doğruluk dersi veriyor...</p> <p>...Neyse canım, ne anlarsın sen tarihten falan... <i>Parmak kadar</i> çocuksun henüz...</p> <p>...siyaset ve hükümetle hiç bir ilgisi yoktu. Olamazdı da; <i>parmak kadar</i> çocuk, ne anlardım ki siyasetten...</p> <p>...Sonra, kendi kendine homurdanmaya başladı: "Ne günlere kaldık be! <i>Parmak kadar</i> çocuktan ne umar bu kudurmuş deyyuslar bilmem ki!...</p> <p>...Efe'nin bankerlik işi savcılıklara götürülecek, yüce Meclis <i>parmak kadar</i> bir çocuk yüzünden yine meşgul...</p>	<p>"Parmak kadar (çocuk)" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>...yolsuzluk yapanlara ve elini kolunu sallayarak gezen katillere açtığı savaşın tam ortasındaydı. Parmak kadar çocukların elindeki mantar tabancası değildi, nereden geliyordu bu silahlar?...</p> <p>...Kocaman adam çalışmasın, bulduğunu içkiye versin, parmak kadar çocuk çalışsın... Olmaz böyle şey, dedi...</p> <p>... Nuriye Hanım: Ne yapayım oğlum? Parmak kadar çocuk; sen de çocukken çok yaramazdın...</p> <p>.... Tahminim beden öğretmeni olduğuydu. Parmak kadar çocuklara ve pırıl pırıl gençlere komutlar verdi....</p>	
<p>Perde arkasında (arkasından) Olayı, yönetenin kendisi olduğunu belli etmeyerek, gizlice.</p>	<p>Sayfa 1009, Sıra 7591, 255 kez.</p>	<p>...Akıllara durgunluk verici boyutta akademik teorilerle süslenen sınır tanımaz liberalizmin perde arkasında çevirdiği dolaplar şu ya da bu iktisadi cilayla gizlenemeyecek...</p> <p>...dile getirilişi çok sarsıcı oldu: "Perde arkasında bir mafya veya çete ile bağlantılı işadamlarının bazı medya kuruluşlarıyla bankaları olağanüstü bedellerle satın alma girişimleri...</p> <p>...Savunma Bakanı Esen Topoyev ise olayların perde arkasında uyuşturucu menfaatinin yattığını ifade etti...</p> <p>...Alman haftalık Der Spiegel dergisi, dün çıkan sayısında, Hariri suikastının perde arkasında Hizbullah örgütü lideri Hasan Nasrallah'ın bulunabileceğini iddia etmişti...</p>	<p>“Perde arkasında (arkasından)” deyimi bağlamda “çevrilen dolaplar, suikast, uyuşturucu menfaati, komplo, cinayet” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Çevrilen dolaplar, suikast, uyuşturucu menfaati, komplo, cinayet sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir.</p>

		<p>...Böylesi bir kestirmecilik siyasal süreçleri <i>perde arkasındaki</i> patronların komplosu olarak kavramaya yol açar...</p> <p>... 8 Ağustos tarihli makalede "Türkiye'nin istikrarsızlaştırılmasını <i>perde arkasındaki</i> kuklacılar üzerine yapılan soruşturma...</p> <p>...Rahşan Ecevit'i, kocasını <i>perde arkasından</i> idare etmeye çalışan Hürrem Sultan olarak görmek çok yanlış...</p> <p>... Fransa Cumhurbaşkanı Mitterand'ın karısı Daniele Miterand gibi başkan eşleri yanında, siyasete <i>perde arkasından</i> karışmakla suçlananlar da oldu...</p> <p>...Üçüncü sayfa haberlerinde gördüğümüz cinayet haberlerinin <i>perde arkasını</i>, cinayet işleme sebeplerini biraz gerçekçi biraz fantastik bir şekilde ele alıyor...</p> <p>...Giriş Her devirde olduğu gibi özellikle devletlerin çöküş dönemlerinde <i>perde arkasında</i> siyaset yapmak rağbet görür...</p>	
<p>Peşkeş çekmek Bir kimseye yaranmak için ya kendisinin ya da başkasının malını armağan olarak</p>	<p>Sayfa 1011, Sıra 7605, 118 kez.</p>	<p>...Neden bize satsınlar ki; birilerinin cebini doldurmak, birilerine <i>peşkeş çekmek</i> varken... Devlet adaletli olmalı...</p> <p>...partili yandaşlarına, eş-dost çevresine devlet imkanlarını <i>peşkeş çekmek</i> gibi iş başındaki politikacılarda gördüğümüz o çıkarıcılık anlayışı...</p> <p>...silah kaçakçılarına örtülü ödenekten <i>peşkeş çeken</i>, mal</p>	<p>"Peşkeş çekmek" deyimini bağlam içerisinde "birilerine, örtülü ödenek, devlet imkanları, mafya, yolsuzluk, ekonomik güçler" gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Mafya, yolsuzluk sözcüklerindeki olumsuz</p>

sunmak.		<p>varlığı Amerika'da olan geberik politika şıfıntıları... ...tembel tembel oturan belediye veterinerlerinin ve mafyaya peşkeş çekilen arazilerin bir evlek kadarını bile bizlere ayırmayan yerel yönetimlerin ayıbıdır... ...Türk Hava Yollarındaki yolsuzlukları, halkın yabancı petrol şirketlerine peşkeş çekilen haklarını belgeliyordu durmadan... ...en güzel, en verimli topraklarımız yabancı sermayeye peşkeş çekiliyor... ...Bununla beraber SİT alanlarının peşkeş çekilmesi, para babalarına arazilerin haraç mezat satılması hatta karşılıksız devredilmesi... ... Diğer yandan kamu bankalarının birilerine peşkeş çekilmesi sürüyor... ...ülke zenginliklerinin birkaç aileye, holdinge, ekonomik güçlere peşkeş çekildiğini kendisine bağıra bağıra söyleyecek... ...Yirminci yüzyılda ülkelerini emperyalizme peşkeş çeken tüm diktatörler, biçimsel olarak çağdaşlar...</p>	<p>anlam yükü belirgindir. Birilerine, örtülü ödenek, devlet imkanları, ekonomik güçler sözcüklerinde ise olumsuz semantik prozodi daha örtüktür.</p>
<p>Peş peşe Bkz. “Arka arkaya”.</p>	<p>Sayfa 1011, Sıra 7607, 338 kez.</p>	<p>...Osmanlı'nın Batı medeniyeti karşısında gerilemesi askerî alanda da peş peşe başarısızlıklar getirdi... ...Peş peşe patlayan bombaların oluşturduğu yoğun dumanlar</p>	<p>“Peş peşe” deyimi “başarısızlık, bomba, savaş, terör, silah, iflas, enkaz, hata, intihar” gibi sözcüklerle eşdizimli</p>

		<p>arasında...</p> <p>...Kızıl ordusundan cesaret alan Türkiye halkı, <i>peş peşe</i> savaşlardan bitkin olduğu halde...</p> <p>... insanlıktan nasibini almamış kişilerce İstanbul'da en kutsal ay içerisinde <i>peş peşe</i> terör olayları yaşandığını belirterek...</p> <p>...suni teneffüste yaşatılan ekonomi durma noktasına geliyordu; <i>peş peşe</i> iflaslar, ülkeden ülkeye sıçrayan bunalım...</p> <p>...sanki bir meydan savaşı varmışçasına, <i>peş peşe</i> patlayan silah seslerini işitti...</p> <p>...Depremi en büyük darbeyi vurduğu il olan İzmit'te enkazlardan <i>peş peşe</i> çıkarılan cesetlerin, sıcak havada muhafaza edilmesi zorlaşınca...</p> <p>... Bu kadar açık ve <i>peş peşe</i> hatanın tashihten kaynaklanması fazla mümkün görülmez...</p> <p>...Zaten bazı dönemlerde özellikle gençlerde <i>peş peşe</i> intiharların olması, bu örnek alma davranışı ile ilgilidir...</p> <p>... Büyük kıtlıklar ve durgunluklar mı olacak, <i>peş peşe</i> patlayan savaşlar büyüyecek mi, bilmiyoruz...</p>	<p>olarak kullanılmıştır. Başarısızlık, bomba, savaş, terör, silah, iflas, enkaz, hata, intihar sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıktır.</p>
<p>Rafa koymak (kaldırmak) (Bir işi)</p>	<p>Sayfa 1016, Sıra 7650, 181 kez.</p>	<p>...İşgaller, boykotlar, şuralar vb. eylemler kısa süre içerisinde bir sonuç vermiyordu. Üniversite reformu <i>rafa kaldırılmıştı</i>, toprak reformunu yapmaya iktidardaki sağ parti izin</p>	<p>“Rafa koymak (kaldırmak) (Bir işi)” deyimi bağlamda “üniversite reformu, ilkeler, komşuluk ilişkileri, demokrasi</p>

<p>Artık üzerinde uğraşmamak, bir kenara itmek.</p>		<p>vermiyordu... ...Bir zamanlar Mustafa Kemal'in Cumhuriyetine temel olmuş ilkeler ya rafa kaldırılmıştı ya da bir ödünler sağanağı altında bulanıklaştırılmıştı... ...zira orada görülen bütün tatlı rüyalar sona ermiş, emeller dibe vurmuş, gürül gürül olduğu döneme ait sesler kesilmiş, mehter susmuş, kös de rafa kaldırılmıştı... ...sahipsiz çocuklar elin tersiyle itilmiş kimi tinerci kimi gaspçı kimisi ise hırsız olmuş, komşuluk ilişkileri rafa kaldırılmış ve hatta yakın akrabalar dahi birbirini tanımaz hale getirilmiştir... ... Ayrıca, herkese kendi katkısı oranında bir hak tanındığı için, toplumun değişik kesimleri arasında ve değişik nesiller arasında dayanışma amacı da rafa kaldırılmış olmaktadır... ... Amerikan yönetimi, kaybolan prestijinin de etkisiyle, özgürlük, demokrasi masallarını rafa kaldırdı... ...İsrail tarafı güvenlik gerekçesiyle barışı adeta rafa kaldırdı... ...Ayrıca Demokrat Parti'nin, bir Tahkikat Komisyonu kurarak, sivil bir darbeye, fiilen zaten rafa kaldırdığı demokrasiye hukuken de son verme çabası... ... 1963 yılında Kıbrıslı Rumların yürürlükte olan anayasayı</p>	<p>masalları, barış, geleneksel politikalar” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Üniversite reformu, ilkeler, komşuluk ilişkileri, demokrasi masalları, barış, geleneksel politikalar sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi örtüktür.</p>
---	--	---	--

		<p><i>rafa kaldırmak</i> suretiyle ortaklığa son vermeleri ile tırmanmaya başlayan bütün olaylarda...</p> <p>...Burjuvazi, geleneksel politikalarının bir bölümünü <i>rafa kaldırarak</i> bu duvarı zorlama niyetindedir...</p>	
<p>Ramak kaldı</p> <p>Az kalsın olacaktı. Krş. “Mek parmak”, “Kıl payı”.</p>	<p>Sayfa 1017, Sıra 7658, 99 kez.</p>	<p>...Tüm benliğim sırlısklam, boğulmama <i>ramak kalmışken</i>, ıslaklığın tatlı serinliğinin iliklerime değmesiyle...</p> <p>...Adnan Menderes siyasî hayatının bitmesine <i>ramak kalmışken</i> kabinesini feda ederek bu badireyi atlatmıştır...</p> <p>...Etrafindakilerin bu heyecanı anlamalarına imkân yoktu ve ölüme <i>ramak kala</i> geri dönen bir adamın...</p> <p>...sokaklardan toplanan kimsesiz sahipsiz, kaldırımında ölümüne <i>ramak kalmış</i> bedenlerin...</p> <p>...En son Fransa'daki fırtınada bir nükleer santral faciası yaşanmasına <i>ramak kaldı</i>...</p> <p>... okkalı bir tükürük attıktan sonra içeri kaçmış ve işten atılmasına <i>ramak kalmışken</i>, kadının hazin hikâyesinden etkilenen pavyon sahibi...</p> <p>...fazla irdelemek istememişti. Ama tatsız olayların çıkmasına <i>ramak kala</i> -tesadüfen- geldiğini bildiğide gün gibi meydandaydı...</p> <p>...iki ülke arasındaki telif hakkı korsanlığına ilişkin uyuşmazlık</p>	<p>“Ramak kaldı” deyimini bağlam içerisinde “boğulmak, facia, ölüm, katliam” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Boğulmak, facia, ölüm, katliam sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir.</p>

		<p>karşılıklı yaptırımlar empoze edilmesine <i>ramak kala</i> iki tarafın da uzlaşmacı tavır alması sayesinde çözüme kavuşturuluyordu...</p> <p>...İki kez tuttu kızı çoban. Düşmesine <i>ramak kalmıştı</i>. Akan suya kaptırırsa kendini...</p> <p>...23 Haziran'da bir genel yağmaya ve belki bir katliama <i>ramak kalmıştı</i>. Halk Valinin Sivas'a dönmesini istiyor...</p>	
<p>Saati saatine uymamak (Birinin)</p> <p>Bir işin ne kadar süreceğini, saate bakarak bekleyip anlamak.</p>	<p>Sayfa 1020, Sıra 7680, 1 kez.</p>	<p>...Denize açılınca içini kaplayan cesaret ve gözü karalık tamamen gitmiş ve Meryem yeni baştan, dünyadan korkan küçük bir kız oluvermişti. Fazla ileri gittiğini hissediyor ve bundan ürküyordu. <i>Saati saatine uymayan</i> ve dünyanın en delice işini yaptırabilecek cesaret doruklarından bir anda korkaklığa ve çekingenliğe yuvarlanabilen Meryem, korkusunun hiç geçmeyeceğini sanıyordu...</p>	<p>“Saati saatine uymamak (Birinin)” deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>
<p>Sabahın köründe</p> <p>Sabahleyin, ortalık iyice aydınlanmadan.</p>	<p>Sayfa 1020, Sıra 7686, 135 kez.</p>	<p>...LİNA: Tamam... Tamam... Bakalım göreceğiz duruşmada... Ne kadar var Milko? MİLKO: Bir saatten fazla... LİNA: Anne, yani sen de <i>sabahın köründe</i> getiriyorsun bizi buraya... PARAŞKEVA: Ne yapayım kızım... İçim içime sığmıyor ki... ...Kapı zilini üç kez çaldı. "<i>Sabahın köründe</i> kim bu yaa!" diye söylendi Ayhan... ...Biraz sonra nöbetçi bir genç asistan geldi, damlaya devam</p>	<p>“Sabahın köründe” deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>etmelerini söyledi. Uyumuşum. Sabahın köründe uyandırdılar. Borularıyla birlikte, tekerlekli arabaya koydular...</p> <p>...Bu saatte, tatil günü evime hangi hakla telefon ediyorsun sabahın köründe... Daha afyonum patlamamış...</p> <p>...Belletici öğretmenler 07.30'a kadar öğrenciyi etüt sınıflarına sevk etmek için uğraşır. 07.30 Sabah etüdü Sabahın köründe ders mi olur?...</p> <p>...Fransız saat 6.26 itibarıyla Sırp arkadaşını aradı. Sabahın köründe uyandırıldığı için öfkeli olan polis, "Ne istiyorsun?" diye sordu...</p> <p>... Çıksın tabii. Bir kıskançlık krizi eksikti sabahın köründe, o da kusur kalmasın...</p> <p>...Köyde rutin bir hayat vardır. Sabahın köründe kalkarsın, tarlaya çalışmaya gidersin...</p> <p>...Allah bilir korkmuştur ya da çadırda rahat edememiştir. Sabahın köründe tepeme dikilişinden belli" dedi içinden...</p> <p>...Allah'ın her günü sabahın köründe uyanıp, sırtına en az kendin kadar büyük bir çantayı yüklemek...</p>	
<p>Sabah sabah Sabahın erken saatinde.</p>	<p>Sayfa 1021, Sıra 7688, 351 kez.</p>	<p>...Müdür hepinizin kulağımı geçen gün bükmedi mi? 'Uyanık olun!' diye. Neyin nesidir bu adam? Nerden çıktı sabah sabah?"...</p>	<p>"Sabah sabah" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>...Senin hiç mi işin yok ihtiyar? Sabah sabah sen neler diyorsun? Git buradan...</p> <p>...Gardiyan ters ters baktı Molla Ali'ye: - Sabah sabah bunun için mi uyandırdın beni?...</p> <p>...Senin yüzünden bir araba lâf işittim. Sabah sabah zorun ne?...</p> <p>...Gözleri kan çanağına dönmüştü. Sert bir çıkış yaptı Sayın Başkan: - Ne istiyorsun sabah sabah?...</p> <p>...Babam uykulu uykulu homurdanıyor: "Sabah sabah ne bu dırır ya...</p> <p>...Ben de hazırlanmak zorundayım!" "Hah," dedi Çiğdem içinden, "bir bunların kavgası eksikti sabah sabah!" Homurdanarak banyodan çıktı...</p> <p>...HASAN: (Soldan girer) Ne var Halil Efendi? Neye düdük çalyorsun sabah sabah? Başımızı ağrıyorsun...</p> <p>...Bravo! Hayret, tüm ayrıntılarıyla hatırlıyorsun. Neyse, sabah sabah uğraşamam senle...</p> <p>...Reis, adamlarına küçük düşmemek için dayılana dayılana Ali'nin yanına indi. "Öt bakalım ulan dingil, sabah sabah ne istiyorsun?..."</p>	
Saçı uzun aklı	Sayfa 1022,	...Bizim " saçı uzun, aklı kısa " sözümüzde ise saç akılsızlık	"Saçı uzun aklı kısa" deyiminin sahip

<p>kısa Eskiden kadınları nitelemekte kullanılan söz. Krş. “Eksik etek”.</p>	<p>Sıra 7700, 11 kez.</p>	<p>simgesi diye kullanılır... ...Zaten ilk tartışma, Ali Bulaç'ın "Feminist Bayanların Kısa Aklı" başlıklı, "saçı uzun, akli kısa" gibi, son derece düzeysiz ve tamamen erkek egemen bir anlayışa gönderme yaparak... ...Kocanın "küçük tanrı", kadının "saçı uzun akli kısa" kabul edildiği bir aile içinde, karı koca arasında yapıcı tartışmayı düşünmek bile okura gülünç gelebilir... ...Toplumun yarısını oluşturan kadınların, diğer yarısını oluşturan erkeklerle aynı hak, yetki ve donanımlara sahip olması, sosyal demokrasinin vazgeçilmez ilkelerinden birisidir" denilerek "Kadına 'saçı uzun akli kısa' özdeyişini yakıştıranlar... ...Benim aldığım parayı mühendisler, doktorlar alamıyor. Bırak yahu, kadınların saçı uzun akli kısadır... ...Kız çocuğu bu, ne kadar okusa da, saçı uzun, akli kısa olur der... ...Kadınların zihinsel yeteneklerinin erkeğe nazaran daha zayıf olduğu üzerine bir çok kültürde, "saçı uzun akli kısa" gibi deyimlere dökülmüş kalıplaşmış tutumlar yaşatılır... ...Ben "türbanlı" lafının, "saçı uzun, akli kısa" anlayışına hiç de uzak olmayan anlamlar içerdiğini düşünüyorum...</p>	<p>olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır. Deyimin anlamında kadını aşağılama söz konusudur.</p>
---	-------------------------------	--	--

		<p>... Böylece halk arasında yaygın olan "Güzelliğini annesinden, zekasını babasından aldı." sözü ile "<i>saçı uzun aklı kısa</i>" sözleri de çürümüş oluyor...</p> <p>..."İcat edilebilecek her şey icat edildi." "Elinin hamuruyla erkek işine karışma." "Kadının <i>saçı uzun, aklı kısadır</i>." "Bir insan yedisinde neyse yetmişinde de öyledir." Yukarıdaki cümleler ülkemizde...</p>	
<p>Saman altından su yürütmek Kendisinin yaptığı belli etmeyerek ortalığı karıştırmak, herkesi birbirine düşürmek.</p>	<p>Sayfa 1027, Sıra 7755, 18 kez.</p>	<p>...Saklambaçta, hile yapıp yasak yerlere saklanmazsın, buldum seni, yandın çık. Yani, en iyi kaçan ve saklanan, en üçkâğıtçı, en <i>saman altından su yürüten</i>, en hislerini belli etmeyen tiplerin birinci olduğu veya finale kaldığı organizasyonlar...</p> <p>...bizim kölemiz o, hayır hayır ve Nayır!" "O ne hinoğlu hindir, o ne <i>saman altından su yürüten</i> bir pisliktir" dedim...</p> <p>..."İçten pazarlıklı", "Yere bakan yürek yakan", "<i>Saman altından su yürüten</i>" diye nitelediğimiz kimseler yani...</p> <p>... "Yaşlı fakat ateşli ve paralı dul kadınlar, kocadan yana dengini bulamamış oynak tazeler, ırz ehli görünür, <i>saman altından su yürütür</i> yosmalar, aşifteler, yazın bilhassa cumadan gayri tatil günlerinde arabalarla...</p> <p>...SELİN: Ben Fatoş'la ilgileniyorum. Bundan sana ne? (Neriman birden fırlayarak Fatoş'un üstüne yürür.) NERİMAN:</p>	<p>"Saman altından su yürütmek" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır. Yapılan işin gizli ve uygunsuz olduğunu söyleyebiliriz.</p>

		<p>Sen de amma <i>saman altından su yürütür</i> cinstenmişsin. Seni iyi bir halt sanmıştık...</p> <p>...Şimdi tepkilere dayanamayınca <i>saman altından su yürütürcesine</i>, gizli kapaklı yayından kaldırdılar diziyi...</p> <p>...Olağan şartlarda uyumlu bir portre çizerek <i>saman altından su yürütür</i>; birtakım güçleri kendi arkasında hissettiği an harekete geçer...</p> <p>...Adam günahsız öyleyse! Ama nerden bilelim masum olduğunu. Belki sureti haktan görünüp <i>saman altından su yürütüyor</i> herif! Nerden bileceğiz?...</p> <p>... Ne dedi? Siz komünistler evvel âhir <i>saman altından su yürütürsünüz</i>. Biriniz buradan bir düğmeye basar, bakarsınız dünyanın öte ucunda bombalar dinamitler patlamış...</p> <p>...Örneğin Bayburtluların <i>saman altından su yürütür</i> gibi sağcı güçleri geliştirmeye çalıştıklarını biliyorduk...</p>	
<p>Sana göre hava hoş Bkz. “Bana göre hava hoş”.</p>	<p>Sayfa 1027, Sıra 7757, 4 kez.</p>	<p>...SÜLEYMAN: Gerçi "Başını keserim" in nasıl yazılacağını ben öğrettim ona; padişah "öğret" der de nasıl öğretmem, nasıl karşı gelirim buyruğa? MURAT: Öyle ya, <i>sana göre hava hoş</i>, kesilecek baş seninki değil ne de olsa...</p> <p>...Yakacaklar çocuğu. Ama <i>sana göre hava hoş</i>. 'Kararları Asaf verdi' deyip çekileceksin kenara...</p>	<p>“Sana göre hava hoş” deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>... "Eee?" "Bir baş belası daha geliyor." "Ne?" "Bir çocuk daha geliyor beyefendi..." "İyi ya... Bunda öfkelenecek ne var?" "Ohhh... <i>sana göre hava hoş</i>. Sen doğurmayacaksın ki... Çocuk makinesi oldum valla...</p> <p>... Küçük tencere, kaşığın bu sözlerini duyunca, temelli dellendi: "Tabi..." dedi, "<i>Sana göre hava hoş!</i> Ateşte oturan benim!..."</p>	
<p>Senli benli olmak Aralarında teklifsizce görüşme ilişkisi bulunmak.</p>	<p>Sayfa 1031, Sıra 7804, 19 kez.</p>	<p>... Daha yeni tanıştığım bir insanın hemen <i>senli benli olması</i> rahatsız etmişti beni...</p> <p>... Zira Urguya Nine ciddileşince, etrafındakilerin <i>senli benli olmasına</i> dayanamazdı...</p> <p>... Aslında iki çift laftan sonra hemencecik <i>senli benli olmaktan</i> pek hoşlanmıyorum...</p> <p>... Ölen eşinin onlarla <i>senli benli olması</i> bile canını sıkıyor...</p> <p>... Yengeç Burcunda Doğan Erkekler Yengeç burcu erkeği çok hislidir. Terbiyeli ve naziktir. <i>Senli benli olmaktan</i> çekinir, kolay güvenemez...</p> <p>... Sonraki günlerde Komutanın bu öğretmenlerle <i>senli benli olduğu</i> bu yüzden böyle davranmak zorunda kaldığı...</p> <p>... 8. Ofisten eve iş getirmeyin. 9. Üstlerinizle <i>senli benli olmayın</i>. 10. İzninizi her zaman kullanın...</p>	<p>"Senli benli olmak" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır. Senli benli olma samimi olmanın aşırıya kaçılması durumudur ve rahatsız edici bir yönü vardır.</p>

		<p>...Koçali'nin bir özelliği de; koğuşa yeni gelen bir mahkûmla hemen senli benli olmasıydı. Bir iki gün sonra da ayrılıp bozuşurdu onunla...</p> <p>...Görüşmenin başından beri farkında olmadan senli benli olmuş, sözcüklerle fazla ifade edemesekte, hissedilir seviyede kuvvetli bir yakınlaşma...</p> <p>...Günümüzde gençler yeni tanıştıkları akranlarıyla biz eskilere göre çok daha çabuk senli benli olabilmekteler. Bu gidişle belki bir gün bizde de "siz" tarihe karışacak...</p>	
<p>Sırt çevirmek Bkz. "Arka çevirmek".</p>	<p>Sayfa 1036, Sıra 7856, 123 kez.</p>	<p>...Sokrat'ın anlatısındaki erdeme ilgi azalınca, deve ile devenin gölgesi hikayesi gündeme geliyor. Erdeme sırt çeviren halk devenin gölgesine büyük bir ciddiyetle eğiliyor...</p> <p>... yenileşmenin karşısında ayak direyen, yükselen değerlere sırt çeviren bu insanlardan başka tür sorular beklenebilir miydi?...</p> <p>...Evet, artık bu sının soyut biçimde de ifade edebilirim: Çevremizdeki nesnel gerçeklere sırt çeviren bir demokrasi yaşayamaz...</p> <p>...Ne demişler: Tanrıya sırt çeviren Şeytanı karşısında bulur...</p> <p>... Bu olguları görmemezlikten gelmek, gerçeğe sırt çevirmek; onları hesaba katmak ise, kurulacak bir determinizmi bozmak</p>	<p>"Sırt çevirmek" deyimi bağlamda "erdem, nesnel gerçekler, yükselen değerler, gerçek, Tanrı, dünya" gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Erdem, nesnel gerçekler, yükselen değerler, gerçek, Tanrı, dünya sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi örtüktür.</p>

		<p>sonucunu doğurmaktır...</p> <p>...Ama ne yazık ki biz Fransızlara her zaman ihanet ettik. Evet, bize bu kadar yakınlık gösteren bir millete <i>sirt çevirip</i>, Almanlarla dost olduk...</p> <p>...Millî birlik ve beraberliğini yitiren, töre, gelenek ve manevi değerlerine <i>sirt çevirip</i> sahip çıkmayan toplumlar er geç yok olmaya mahkûmdurlar...</p> <p>...Aklın ve mantığın gereklerine <i>sirt çevirmek</i> gibi şahane bir özelliği olan toplumumuz...</p> <p>...Ayrıca doktorun bilime inanarak dinselliğe <i>sirt çevirmekle</i> büyük bir hata işlediği de romanda açıkça sergilenir...</p> <p>...böyle bir savaşı tüm uygar dünyaya mal etmek ve uygar dünyaya <i>sirt çevirmek</i> de, başka bir yanlışlık olmayacak mı?...</p>	
<p>Sırtını dayamak (Birine)</p> <p>Güçlü birinin koruyuculuğuna güvenmek, ondan güç almak.</p>	<p>Sayfa 1037, Sıra 7861, 63 kez.</p>	<p>...Şimdi Cumhuriyet gazetesi ile aramdaki sorunu tanımlayacak olursak şöyle bir tablo ortaya çıkıyor. Ben, "holdinglere <i>sırtını dayamış</i>", "sermayeye yaranan", "dönek", "Alman devletinden aldığım paranın diyetini Türkiye'ye saldırarak ödeyen" bir kişiyim...</p> <p>...Bir grev, boykot veya gecekondü sözü geçince, akla hemen 'polis' gelir olmuştur. Çünkü egemen sınıflara <i>sırtını dayamış</i> olan politik çevreler, polisi, bu sınıfların yararına 'yasal maşa'</p>	<p>“Sırtını dayamak (Birine)” deyimini bağlamda “holdingler, sınıflar, siyasi hareketler, vurguncular” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Vurguncular sözcüğündeki olumsuz anlam yükü oldukça açıktır. Holdingler, sınıflar, siyasi hareketler sözcüklerinde ise</p>

	<p>gibi, daha genel bir ifade ile, halkı halka karşı kullanagelmişlerdir...</p> <p>... Birilerini siyasî fikirleri nedeniyle, holdinglere sırtını dayamış olmakla suçlamanızı...</p> <p>... Çünkü kapitalizmin bugünkü gelişmişlik düzeyinde işçi sınıfı ve solun siyasi hareketlenmesi olmaksızın teorinin bir atılım yapamayacağını bilmemiz gerekiyor. Teorik üretim yıllarca zaten varolan siyasi hareketlere sırtını dayadı, onlardan ilham aldı...</p> <p>... Enver, İstanbul halkı öğütölmüş süpürge tohumuyla mısır koçanını ekmek niyetine yerken, harp vurguncularına sırtını dayayarak, kızkardeşini Kâzım adlı "çok genç ve çok yakışıklı" bir zabitle evlendiriyor...</p> <p>...Saraybosna'da karaborsaya ve insanların çaresizliğine sırtını dayayan bir mafya oluşmuş...</p> <p>...Senin bütün gençliğın Suat'a yaslanmakla geçti. Onun ilgisini sömürdün. Ona sırtını dayayan ben değilim, asıl sendin...</p> <p>...Şevki Amca çok içerdi, küfürbazdı ama bin bir güçlölkle dolu bu dünyada onun da sırtını dayayabileceğı manevi bir güce gereksinimi vardı...</p> <p>...Laik olduğunu iddia eden bir devlet, toplumda var olan</p>	olumsuz semantik prozodi örtüktür.
--	--	------------------------------------

		<p>inanç-düşünce guruplarından birine <i>sırtını dayayarak</i> öteki inanç-düşünce gruplarına karşı hasmane davranmaz...</p> <p>... Albay telsizci çavuşa Tümen emir subayını bulmasını emretti ve bir ağaca <i>sırtını dayayarak</i> beklemeğe başladı...</p>	
<p>Suyu nereden geliyor? (Bir işin)?</p> <p>Bu işi yürütmek için harcanan para hangi kaynaktan geliyor?</p>	<p>Sayfa 1053, Sıra 8037, 2 kez.</p>	<p>...Yeşim tepki gösterdi. "Sürekli bir işin, bir maaşın yok Sibel. Bu bostanın <i>suyu nereden geliyor?</i> Sakıncası yoksa bilmek istiyorum...</p> <p>... Ak sakalım ile bana inanmazsın da eşeğe inanırsın. 121. Benim dahi şu aralarda seziğim var. 122. Bildim yel değirmenidir, amma <i>suyu nereden gelir?</i> Bâb-ı Sâmin: Çift öküzü ile olan menakıplarını beyan eder...</p>	<p>“Suyu nereden geliyor? (Bir işin)?” deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>
<p>Suyun yüzüne çıkmak</p> <p>1) Karışık bir işin içinden zarar görmemiş olarak çıkmak.</p> <p>2) Daha önce varlığı ya da niteliği</p>	<p>Sayfa 1053, Sıra 8040, 13 kez.</p>	<p>...Andığım 1969 seçimlerine göre ara dönem özellikle Sovyetler Birliği ile kimi halk cumhuriyetleri arasında önce belli belirsiz, sonra <i>suyun yüzüne çıkan</i> anlaşmazlıkların sonuçlarına sahne oldu...</p> <p>...İktidar partisinden gelsin muhalefet partilerinden gelsin, bu kadroları oluşturan kimseler arasında çıkar çatışmaları ya <i>suyun yüzüne çıkmıyor</i> ya da al gülüm ver gülüm hesaplarıyla "bertaraf" ediliyordu...</p> <p>...Hep böyle idiler de, "tek şef" zamanında, baskı altındaki bu</p>	<p>“Suyun yüzüne çıkmak” deyimi bağlamda “anlaşmazlıklar, çıkar çatışmaları, gerilim” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Anlaşmazlıklar, çıkar çatışmaları, gerilim sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıktır.</p>

<p>bilinmeyen konu herkesçe bilinir duruma geldi.</p>		<p>durum, çok partili demokrasinin serbestisiyle birlikte su yüzüne mi çıktı? Olabilir. Ancak Raik ve Vicdan'a göre, <i>suyun yüzüne çıkan</i> orda tutmaya çalışmak, onu abartmak ve desteklemek, kaynaşma noktasına yükselen ulusu parçalanma acısına itmektedir...</p> <p>...misinayı gevşetmeden boyuna çekiyordu. Olta, <i>suyun yüzüne çıkarken</i> bir çırpınmadır başlamıştı...</p> <p>...Yorgun yatıyorlar: O kadar büyüleyici mağaradan, tam da kendimizi bulmuş, ona dokunacakken, <i>suyun yüzüne çıkmak...</i></p> <p>...Bazanda aralarında belli bir uzaklık bırakarak suya dalarlar, nerede el sıkışırlarsa <i>suyun yüzüne çıkarlar...</i></p> <p>...Yaşamak istiyorum diyor. Yaşamam gerekir. Yaşa... Korkulu, coşkulu bir gerilimle <i>suyun yüzüne çıkıyor</i>. Gün ışığını görüyor...</p> <p>...Suyun aynasından beliren çehre, bir gün önceki gibi omuz hizasına kadar <i>suyun yüzüne çıktı...</i></p> <p>...Belgin'e gülerek: "Çocuklar, bunlar on-on beş dakikada bir hava almak için <i>suyun yüzüne çıkarlar</i>. Balık yerler..."</p> <p>...İkisi de kayıyor. Derin sularda yüzüyorlar. Sonra birden, aynı anda <i>suyun yüzüne çıkıyorlar</i>. Saçlar ıslak...</p>	
<p>Su yüzüne</p>	<p>Sayfa 1053,</p>	<p>...bu ülke parlamentosunda tartışıldığını ve muhtemelen bu</p>	<p>"Su yüzüne çıkmak" deyimini bağlam</p>

<p>çıkma</p> <p>Bir süre belli edilmemiş bir düşünce, bir tutum artık belli olmak.</p>	<p>Sıra 8044, 246 kez.</p>	<p>şekilde kanunlaşacağını hatırladığımızda, bu konuda sergilenen riyakârlık <i>su yüzüne çıkmaktadır...</i></p> <p>... Toplumsal taleplerin nitelik ve yön değiştirmesi olarak özetlenebilecek bu gelişmelerin iki temel hazırlayıcısı vardır. Birincisi gizli ve köklü bir toplumsal çatışmanın <i>su yüzüne çıkmasıdır...</i></p> <p>...Kayıtsız ve kaynağı belli olmayan maddi yardım Duva'nın Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığı'na verdiği suç duyurusu dilekçesiyle <i>su yüzüne çıktı...</i></p> <p>...Bu partinin "2 Haziran 1912'de başlayan kongresinde türdeş olmayan parti içindeki temel uzlaşmazlık <i>su yüzüne çıkmıştı...</i></p> <p>...Doğu Avrupa'da ve Sovyetler Birliği'nde komünist rejimlerin çökmesi ile birlikte eski etnik, ulusal, ya da dini düşmanlıklar yeniden <i>su yüzüne çıktı...</i></p> <p>...Daha XVIII. yüzyılın ilk yarısında belirsiz kalmış birtakım noktalar yanında kimi çelişkilerin de giderek <i>su yüzüne çıkması</i> ciddi tereddütlere yol açar...</p> <p>...Massachusetts Teknoloji Enstitüsü'nden Marvin Minky gülmece yetisinin mantık ve uslamamamızdaki yanlışların <i>su yüzüne çıkartılması</i> amacıyla evrildiğini öne sürüyor...</p> <p>... Ancak Tekila krizinin beraberinde getirdiği sermaye çıkışı</p>	<p>içinde “riyakârlık, çatışma, düşmanlık, çelişki, yanlışlar, problem” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Riyakârlık, çatışma, düşmanlık, çelişki, yanlışlar, problem sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir.</p>
---	----------------------------	--	---

		<p>bu bankaların yapısal problemlerini <i>su yüzüne çıkarmıştır...</i></p> <p>...Cumhuriyetlerin ve ulusal grupların aralarında gizlenen düşmanlıkları da <i>su yüzüne çıkarmış</i> oldu...</p> <p>...sivil partilerin hükümet olmaya başladığı son iki yıldır teşkilattaki iç çatışmalar iyice <i>su yüzüne çıkmış</i>, siviller de kendi aralarında bölünmüşlerdi...</p>	
<p>Süsü vermek (Kendisine ya da bir şeye şöyle bir şey)</p> <p>Gerçeğe aykırı olarak, kendisinde ya da bir şeye üstün nitelik varmış gibi göstermek.</p>	<p>Sayfa 1055, Sıra 8060, 74 kez.</p>	<p>...Selim; - "Arkadaşlar kara peçeli bir kadın eli silahlı bankadan çıktı bakın bakın!..." diye bağırınca, kara peçe giyerek kadın <i>süsü veren</i> banka soyguncusu terörist elindeki silahı önce havaya sıktı...</p> <p>...Türklükten nasibini almamış, ülkeleriyle ceplerinde taşıdıkları nüfus cüzdanından başka ilişkileri kalmamış, kendisine aydın <i>süsü veren</i>, aslında küresel güçlere uşaklık etmekten başka bir gayeleri olmayan...</p> <p>...Diyarbakır il merkezinden 5 Temmuz 1991 cuma günü 24.00 sıralarında kendilerine polis <i>süsü veren</i> dört kişi tarafından ikametgahından alınıp götürülen Diyarbakır HEP İl Başkanı Vedat Aydın öldürülerek Elazığ İli Maden İlçesi hudutları içerisinde kırsal kesimde yol kenarına bırakılmıştır...</p> <p>...Cezayı az bulursa, meclisten kanun çıkarttırır, cezayı arttırır. Bunlar kendine devlet <i>süsü veren</i>, kendi menfaatlerine uygun</p>	<p>“Süsü vermek (Kendisine ya da bir şeye şöyle bir şey)” deyimi bağlamda “terörist, aydın, polis, devlet, hamile, kaza, trafik kazası, intihar, saygın” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Bunlardan terörist, kaza, trafik kazası, intihar sözcüklerindeki olumsuz anlam yükü açıktır. Aydın, polis, devlet, hamile, saygın sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi ise daha örtüktür.</p>

		<p>düşenlerSuça sahip çıkmak mümkün değil...</p> <p>...30 Ağustos Merasimi'nde Tunceli'de gerçekleştirilen hain saldırıdan bahsediyordu. Kendisine hamile süsü veren bir kadın terörist tarafından bombalı bir saldırıda bulunulmuştu...</p> <p>...Konvoydaki iki tank ve bazı kariyerler, arıza yapmış gibi geride kalacak ve Kubbetüssahra şeklindeki çadırı kaza süsü vererek yıkacaklardı...</p> <p>...Başbakan bunu derse, katiller ne yapmaz? Trafik kazası süsü verilmiş toplu kıyımlar, annesini kesen çocuklar, babasını öldürmek için katil kiralayanlar...</p> <p>...Ve neredeyse emindi ki, katil, kaza süsü verilmiş örtük cinayetleri nefes alan bir cesedin yaşamında izleyen...</p> <p>...sparta Uluborlu çöplüğünde bulunan kafatasının sırrı, intihar süsü verilmiş bir cinayetin aydınlatılması...</p> <p>... Kendilerini gizlemek için ve saygın süsü vermek amacıyla sivil toplum içine de girmişlerdi...</p>	
<p>Süt kuzusu Korunması gerekecek kadar küçük çocuk.</p>	<p>Sayfa 1055, Sıra 8063, 7 kez.</p>	<p>...Yıldızımız pek barışağa benzemiyor. Zaten kendisi gibi süt kuzusu birkaç kızdan başkasıyla da arkadaşlık etmiyor. Sanki ben vebalıyım...</p> <p>...Serseri serseriliğini bilmeli oğlum. Onurunu korumalı. Süt kuzusu ev kedisi değiliz biz...</p>	<p>“Süt kuzusu” deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.</p>

		<p>...lezzetleri hiçbir yetişkin hayvanda bulunmayan kızarmış süt danası, fırında pişmiş mis gibi <i>süt kuzusu</i> ve anasının sütü dışında ağzına hiçbir şey koymamış oğlaktan yapılmış...</p> <p>... LUBBE: Ne kızılıyorsun yahu? Evet... Ayrılmadım... Attılar beni partiden... KOMİSER: Niye? LUBBE: <i>Süt kuzusu</i> herifler... Ben maceracıymışım da... Anarşistmişim de falan filan...</p> <p>...Biz, yazık, fakara üç beş kuruş kazansın, okul harçlığını biriktirsin diye iyilik yapıyoruz; şunun yaptığına bak! <i>Süt kuzusu</i>, izmir'e gelmezmiş!...</p> <p>... Ya ben? Babasının eline bakan, onun dediğinden dışarı çıkamayan biri. Benim gibilere ne derler biliyorum: <i>süt kuzusu</i>, muhallebi çocuğu, ana kuzusu...</p> <p>...Neyse, peşimde okulun tüm kızları var, ama nedense aklımı Van Canavarı'ndan alamıyorum bir türlü. Aslında görüldüğü kadar <i>süt kuzusu</i> olmadığı geçen gün ortaya çıktı. Çok şaşırdım. Daha doğrusu öfkeden kudurdum...</p>	
Tahtalı köy Mezarlık.	Sayfa 1064, Sıra 8151, 7 kez.	... İyi bir kul için "Rahmete kavuştu, Hakk'a yürüdü, vuslata erdi..." gibi ifadeler kullanan halk, kendisine zararı dokunmuş kişiler için de "Mortu çekti, <i>tahtalı köyü</i> boyladı, kaykıldı, kalıbı dinlendirdi, temize havale olundu..." gibi mecazlar	"Tahtalı köy" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır.

		<p>bulmuştur...</p> <p>...Burjuvaziye teslim olmayalım derken, nikotin zehirlenmesinden tahtalı köye gideceğiz galiba" deyip gülüştük...</p> <p>...Hayır, hayır onu sormuyor gaddar ve çilli oğlan, yani hayatta, şimdi, artık, yani dede yokken ve gitmişken tahtalı köye, sen ne yapmak istersin...</p> <p>...Bunun yerinde başka biri olsa, çoktaaan mapuslara düşer, ya da tahtalı köyü boylardı...</p> <p>...Daha az uyuyarak, daha uzun süre yaşayayım derken, kısa yoldan tahtalı köyü boyluyormuşum...</p> <p>...Elektrik teline dokundun mu tahtalı köyü boylarsın!...</p> <p>...Yolcular yayladalar, Sivas'a yaklaşmaktalar. Güneş çok yükseldi. Oldukça ısıtıyor da. Tahtalı Köyü'nün boğazı iri toklu (sivri çivili kalın tasma) çoban köpekleri geçen her arabaya olduğu gibi sınırda bunu da karşılamışlar...</p>	
<p>Tanrı'nın günü Bkz. "Allah'ın günü".</p>	<p>Sayfa 1065, Sıra 8163, 10 kez.</p>	<p>...Muhtar: "Hay Allah kahretsin," dedi. "Biz oğlanı sana verdiğimizde, Tanrının günü gelip bir piç kurusu için adamı sıkıya koyacağını ne bilelim? İllallah yahu, tohumu batasıcının oğlunu tam da yerine ekmişiz meğer...</p> <p>...Sabalı karanlığında yakılan elektrikler, Duvarlarda, tavanda</p>	<p>"Tanrı'nın günü" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır. Tanrı'nın günü deyiminden sürekli tekrarlanan bir durumdan duyulan</p>

	<p>hazin ışığı. Tanrının günü bir kırık aynada: Saç beyazı, alın kırışığı...</p> <p>... Duyurun ve buyurun! Her tanrının günü Sedef'e güneşe giden kadın, güneşten dünyaya düşmüş de şimdi güneşsiz yaşayamayan bir yaratılış gibiydi...</p> <p>...Tarlayı sana versin diye mal sahibine fit veren sen değil misin? Tanrının günü kente, mal sahibinin evine akıl hocalığı etmeye koşup durduğunu kimse görmez, kimse bilmez mi sanırdın?...</p> <p>...Ne zamana kadar mı? Tanrının günü sayısızdır arkadaşlar; yarın, yine aynı saatte, yine ikinci Karşiyaka'ya, Yamanlar'a...</p> <p>...Marjinal Kadın: Mahmure rastık çekerek, yastık dikerek, kocasından dayak yiyerek yuvasında (ne gibi?) yaşıyor...</p> <p>"...Sürekli dövüyordu. Tanrı'nın günü dayak. Tekme tokat girişirdi...</p> <p>... Eski savaşıardan, eski kahramanlık serüvenlerinden de seçkin parçalar katıyordu araya. Her Tanrı'nın günü yoksul Meksikalılar gibi biberli, naneli kuru fasulye yiyorduk...</p> <p>...Onun yerine, her Tanrının günü asparagas haber üretmek yeğlenmiş, böylelikle de her Tanrının günü aslında 1 Nisan yaşanır olmuştu...</p>	<p>rahatsızlığın vermiş olduğu bıkkınlığın yansımaları diyebiliriz.</p>
--	---	---

		<p>...Onun yerine, her Tanrının günü asparagas haber üretmek yeğlenmiş, böylelikle de her <i>Tanrının günü</i> aslında 1 Nisan yaşanır olmuştur...</p> <p>..."Üniversiteye gitmediğim takdirde, İstanbul'a mı dönmemi istiyorsun?" diye sordu Aylin. "Hayır. Dilediğin kadar kal. Ama <i>Tanrının günü</i> amaçsız gez gez, Deux Maggots'da kahve iç!..."</p>	
<p>Tezgâhı kurmak İşe başlamak üzere çalışma araçlarını hazırlamak.</p>	<p>Sayfa 1073, Sıra 8253, 13 kez.</p>	<p>... Buraya geleceğini aklının köşesinden geçirmemiş. Tesadüfen gelmiş işte. Kendisinden bir kademe küçük bir mühendis müteahhitle <i>tezgâhı kurmuş</i>, küçük mühendisin adı Ali, bu müteahhitten ay sonunda avantasını alıyor. Kara Davut bir rapora imza atıyor, Ali de avantadan alıyor...</p> <p>... Kiraz'a ailem diye tanıştıracığı kadınlar, sıradan odalıklarıydı. Onu, Emir'in kızkardeşinin huzuruna çıkarmaya, gücü yetmezdi. Bu nedenle yazlık konakta, bu <i>tezgâhı kurmuştu</i>. Bitip tükenmeyecek gibi görünen koridorlar sona erince, önlerine altın yaldızlı bir kapı çıktı...</p> <p>...Bu tezgahı ben bile kursam bu kadar güzel organize edemezdim. Antibes, Le Mans, Paris şeytan üçgeni veya şeytan tezgahı. <i>Tezgahı kuran</i> benim de içine giren kim? Okuyun, öğreneceksiniz...</p> <p>...ENİS- Buraya geleceğini tahmin etmişim, elimle koymuş</p>	<p>"Tezgâhı kurmak" deyiminin sahip olduğu olumsuz semantik prozodi cümle düzeyinde ortaya çıkmaktadır. Tezgâhı kurmak deyimi tuzak kurma, haksız kazanç elde etme gibi durumları karşılar niteliktedir.</p>

		<p>gibi buldum seni! Hemen de <i>tezgâhı kurmuşsun?</i> ULVİ-Baksana şu güzelliğe!.. Küçük bir köy, kayalar, yalılar...</p> <p>...cinayetlerin sebebi olan 10 bin YTL'lik alacağının Ertan ailesi tarafından ödenmemesinin sorumlusu da maktul Ayşe! Ömer "Ayşe bu <i>tezgâhı kurmasa</i> ben de Ertan ailesinden dayak yemez ve tüm bunlar olmazdı" diyor...</p> <p>...Böylece bir taraftan teksir diğer taraftan ozalitle iyi çalışan bir üretim <i>tezgâhı kurulmuş</i> oldu...</p> <p>...Zor durumdadır, büfe işi yürümemiştir, o da şimdi turistik eşya <i>tezgâhı kurmak</i> için Antalya'ya gitmeye hazırlanmaktadır...</p> <p>...Napolyon tarafından ödüllendirilir ve himaye edilir. Sahibinin adıyla Lyon'da 30 bin Jacquard <i>tezgâhı kurulur</i>...</p> <p>...çayırın uygun bir yerine salaşpur bir kahve <i>tezgâhı kurup</i> teferrüce gelenlere meşrubat ve kahve servisi yaptıklarını...</p> <p>...Benim işim öğleden sonraymış! Yanda açık bir alanda set yemeği <i>tezgâhı kuruluyor</i>...</p>	
<p>Üstüne üstlük Üstelik bir de.</p>	<p>Sayfa 1091, Sıra 8437, 237 kez.</p>	<p>...insan hayatı ucuz değil, sizinki ucuz. Altı üstü para vermeyince <i>üstüne üstlük</i>, tehdit edince öldürüverdi...</p> <p>... Hem maddi hem manevi olarak yıprandım, hayatımdan yedi yılı boşa harcadım; <i>üstüne üstlük</i> bir sürü acı yaşadım...</p>	<p>“Üstüne üstlük” deyimini bağlam içinde “tehdit, acı, yalan haber, hakaret, darbe” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Tehdit, acı, yalan haber,</p>

	<p>... Toprağı işlemek bilmezler, yemek bilmezler, giymek bilmezler, yıkanmak bilmezler ve bir de <i>üstüne üstlük</i> dil bilmezler...</p> <p>... Dedi ki içinden; "Evet haklısın, böyledir bunlar; ilerlemezler, kapıya yaklaşmazlar, kartlarını göstermezler, biletlerini atmazlar, inmek için önceden düğmeye basmazlar, <i>üstüne üstlük</i> bir de bağıır çağırırlar...</p> <p>...insan hakları ihlalleri, ekonomi batmış, <i>üstüne üstlük</i> Müslüman bir toplum...</p> <p>... Geleceğiniz bu dönemlerde belli oluyor. <i>Üstüne üstlük</i> bir de çıkan yalan haberler...</p> <p>... Ligde yedinci sıradalar ve son iki haftadır üç puan alamıyorlar. <i>Üstüne üstlük</i> Şampiyonlar Ligi 2. Tur ön elemesinde Boleslav'a boyun eğdiler...</p> <p>... Herhalde onun etkisiyle bu çarpık düşüncelere kapılıyordu ve <i>üstüne üstlük</i> hiç de becerikli değildi...</p> <p>... Saatlerce onu oradan çıkarmaya uğraştım. Çıkmıyor. <i>Üstüne üstlük</i> bana hareket çekiyor...</p> <p>... Aydın Engin'i yakalamış direksiyon başında, "Ütszal'ın gerçekleştirdiği devrimler"den söz ediyor. <i>Üstüne üstlük</i> darbelerden, diktatörlüklerden, generallerden ve militarizmden</p>	<p>hakaret, darbe sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi açıkça bellidir.</p>
--	---	---

		nefret ettiğini söylüyor...	
<p>Yakasını kaptırmak</p> <p>Bir kişiye ya da bir işe, kendini kolay kolay kurtaramayacak biçimde bağlanmış olmak.</p>	<p>Sayfa 1102, Sıra 8538, 3 kez.</p>	<p>...Şemdinli davasıyla başladığı ve savcının harcanmasına göz yuman hükümetin daha orada <i>yakasını kaptırdığı</i>" görüşünde...</p> <p>...Deneyimli vali yürürlükteki yasalarla bu tür yayınların önlenebileceğini biliyor ama bir kere yasakçı ekibe <i>yakasını kaptırmış</i> bulunuyor. O aslında bazı yazıların değil, millî takım maçını izleyen spor yazarı halei ruhuyesi içinde yazılmayan hiçbir yazının bölgesine girmesini istemiyor...</p> <p>...Şeytanın insanı avlayabilmesi için, çok kuvvetli iki silahı vardır; içki ve şehvet. İnsanoğlu bu iki unsurdan birine <i>yakasını kaptırdığı</i> takdirde, artık kendini şeytanın elinden kurtarabilmesi çok zordur...</p>	<p>“Yakasını kaptırmak” deyimini “göz yumma, yasakçı ekip, içki ve şehvet” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Bunlardan yasakçı ekip, içki ve şehvet sözcüklerindeki olumsuz semantik prozodi bellidir. Göz yumma durumundaki olumsuzluk ise daha örtüktür.</p>
<p>Yüz çevirmek (Bir kimseden)</p> <p>Ona karşı gösterdiği ilgiyi kesmek. Krş. “Dirsek çevirmek”.</p>	<p>Sayfa 1132, Sıra 8856, 88 kez.</p>	<p>...Kenyalı baba ile Amerikalı annenin çocuğu olarak doğan, Endonezya'da kısa süre medrese eğitimi almış olsa da geçmişinden <i>yüz çeviren</i> Obama...</p> <p>...İşsiz gençler arasında toplu suçlar, çeteleşme ya da topluma <i>yüz çevirmiş</i>, kendisini toplumdan dışlamış hippie, punk ve heavy metal gibi sorumsuz topluluklar türemektedir...</p> <p>...Bulaşıcı sanılan hastalık yüzünden onlardan <i>yüz çeviren</i> mahalle halkından ve akrabalarından yardım istiyordu...</p> <p>...Birkaç talihsiz, <i>yüz çeviren</i> aile örnekleme dışında aile ile</p>	<p>“Yüz çevirmek (Bir kimseden)” deyimini “geçmişinden, topluma, aile, hastalık, hidayet, irfan, Hristiyanlık” gibi sözcüklerle eşdizimli olarak kullanılmıştır. Hastalık sözcüğünün olumsuz anlam yükü açıktır. Geçmişinden, topluma, aile, hidayet, irfan, Hristiyanlık sözcüklerinde ise olumsuz semantik prozodi daha</p>

	<p>itkiyle sarılması gerekli güven ortamı yaratılmış birliktelikler... ...Çünkü Britanya'nın en büyük iki siyasi grubu olan İşçi Partisi ile Muhafazakâr Parti'den yüz çeviren gruplar, Liberal Demokratları tercih ediyor... ...Toplum içinde yaşıyor ve halkla ilişkilerimi kesmiyorum" dedi ve sonra şöyle buyurdu. "Sünnetimden yüz çeviren benden değildir... ...Anne, çocuğun yüzünü görünce, Allah'ın bu nimetine şükür olarak hemen Hıristiyanlıktan yüz çevirdi... ...Allah kimlere hidâyet eder? Kimler, hidâyetten yüz çevirir? Sevdiklerimizi hidâyete ulaştırmak elimizde midir?... ...Bu kadar kolay mıydı, ecdattan gelen irfana yüz çevirmek; yüzde yüz değişmek?... ...Sendikalar da gençlerin bu eylemlerinden yararlanarak birtakım ücret artışları sağladılar ve sonra yüz çevirdiler gençlere...</p>	örtüktür.
--	---	-----------

ÖRNEĞİNE RASTLANILMAYAN FAKAT OLUMSUZ SEMANTİK PROZODİK ANLAM TAŞIDIĞI DÜŞÜNÜLEN DEYİMLER

Deyimin adı ve “Deyimler Sözlüğü”ndeki Açıklaması	Deyimin “Deyimler Sözlüğü”ndeki sayfası, sırası ve deyim’in “Türkçe Ulusal Derlem” de kaç kez geçtiği	Deyimin “Türkçe Ulusal Derlem” de geçen ilgili örnekleri	Olumsuz prozodiye yönelik açıklama
Abacı, kebeci; (ya) sen neci? İlgililerin bu iş üzerinde konuşmaları, uğraşmaları doğaldır. Sen neci oluyorsun?	Sayfa 523, Sıra 2670.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Ağız (ağzını) açmamak Hiçbir şey söylememek.	Sayfa 535, Sıra 2795, 87 kez.	Derlemde var fakat verilen anlamı dışında yok.	
Ağız eğmek Yalvarırcasına istemek	Sayfa 536, Sıra 2808.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Ağızlara sakız olmak Herkes olağanüstü bir durumdan dolayı onu konuşmak	Sayfa 537, Sıra 2813, 2 kez	Derlemde var fakat verilen anlamı dışında yok.	
Ağızdan girip burnundan çıkmak Ne yapıp yaparak bir kimseyi bir şeye razı etmek.	Sayfa 543, Sıra 2881, 3 kez.	Derlemde var fakat verilen anlamı dışında yok.	
Aklını bozmak (Bir şeyle) Üzerine düştüğü konudan başka bir şey düşünemez olmak.	Sayfa 555, Sıra 3014, 3 kez.	Derlemde var fakat verilen anlamı dışında yok.	
Aklını kaybetmek Deli gibi olmak.	Sayfa 556, Sıra 3016,	Derlemde var fakat verilen anlamı dışında yok.	

	12 kez.		
Aksayanla aksak suya gidenle susak Başkaları ne yapıyorsa kendisi de onu yapan.	Sayfa 557, Sıra 3032.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Aldı ele , girdi vola Konuyu yakaladı, arkasını bırakmadı. Uzattıkça uzattı; Üzerinde durdukça durdu.	Sayfa 560, Sıra 3065.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Anası (onu) kadir gecesi doğurmuş (Kadir gecesi doğmuş.) Çok talihli, her işi rast gidiyor.	Sayfa 574, Sıra 3206.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Anasının kızı Huyu, tutumu anasınınkine benzeyen kız.	Sayfa 574, Sıra 3215, 1 Kez.	Derlemde var fakat verilen anlamı dışında yok.	
Başa çıkarmak 1) Bir işi sona erdirmek. 2) bir kişiyi şımartmak.	Sayfa 615, Sıra 3623.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Bir çekirdek geri kalmamak Bir kimseden pek az da olsa aşığı kalmama, onunla aynı düzeyde bulunma çabası içinde olmak.	Sayfa 644, Sıra 3919.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Bir dalda durmamak Sık sık iş ve tutum değiştirmek.	Sayfa 645, Sıra 3926.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Bir dediği iki olmamak Her istediği hemen yapılmak.	Sayfa 645, Sıra 3928.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Çalımına getirmek Yapmayı tasarladığı iş için kolladığı yararlanma fırsatını bulmak.	Sayfa 685, Sıra 4332.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	

Çingene çorbası Birçok kişinin çeşitli düşüncelerle karıştırdıkları durum.	Sayfa 696, Sıra 4439.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Dal kol atmak Bir çok yerde uğraşı örgütü kurmak. Krş. “Dal budak salmak.”	Sayfa 704, Sıra 4512.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Damarına girmek Bir kimsenin hoşlanacağı şeyler yapıp kendisini ona sevdirmek.	Sayfa 704, Sıra 4517.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Davulcu (Kalaycı) osuruğu gibi araya gitmek Bir söz, bir davranış, patırtı arasında işitilmemek ya da dikkat çekmemek.	Sayfa 706, Sıra 4539.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Dile vermek Gizli kalması gereken şeyi herkese duyurmak.	Sayfa 720, Sıra 4676.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Dolabı bozulmak Kurduğu iş düzeni bozulmak.	Sayfa 730, Sıra 4785.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Düğün dernek hep bir örnek Bütün toplantılar, konuşmalar, yapılan işler, hep birbirine benziyor.	Sayfa 736, Sıra 4853.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Dümen neferi Arkadaşları arasında en geride kalan, sonuncu (kişi).	Sayfa 737, Sıra 4859.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
El ağzıyla çorba içmek Başkasının sözlerini benimseyip söylemek.	Sayfa 748, Sıra 4963.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Fesat kumkuması Fesat kaynağı, ortalığı karıştırmayı	Sayfa 783, Sıra 5313.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	

huy edinmiş kişi.			
Gemini (dizginini)kısmak Davranışlarını kontrol altına almak, istediğini yapmasına izin vermek.	Sayfa 792, Sıra 5401.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Göt atmak Bkz. “Çifte atmak”.	Sayfa 805, Sıra 5547.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
İki iple dikmek Birbirine karşı olan iki tarafın her birine yardım etmek. Krs. “Hem camide hem kilisede...”.	Sayfa 876, Sıra 6227.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Kalıptan kalıba girmek (Biri, bir şey) 1) Sık sık iş değiştirmek (Kişi). 2) Sık sık biçim değiştirmek (İş).	Sayfa 902, Sıra 6490.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Kazık yutmuş gibi Bkz. “Baston yutmuş gibi”	Sayfa 917, Sıra 6654.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Mahallebi çocuğu Nazlı büyütülmüş, beceriksiz, toy, çitkırıldım.	Sayfa 958, Sıra 7080.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Mek parmak (fazla), (eksik) Az bir şey (fazla), (eksik). Krş. “Ramak kaldı”, “Kıl payı”.	Sayfa 963, Sıra 7132.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Meydana dökmek, (Ortaya dökmek) Hepsini sergilemek, herkese göstermek.	Sayfa 966, Sıra 7156.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Ortaya (orthğa) düşmek 1) Bkz. “Meydana düşmek”. 2) Her isteyenin cinsel ilişkide bulunabileceği bir kadın durumuna gelmek, sokağa düşmek.	Sayfa 990, Sıra 7397.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	

Patırtıya vermek Bkz. “Gürültüye vermek”.	Sayfa 1009, Sıra 7584.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Sağdan geri etmek Önceki konuşmadan, düşünceden dönüp yeni düşüncelere, tutumlara yönelmek.	Sayfa 1023, Sıra 7719.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	
Suyunca gitmek (Birin) Davranışlarını onun isteğine, eğilimine uydurmak.	Sayfa 1052, Sıra 8036.	“Türkçe Ulusal Derlem” ‘de örneği yok.	

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada 6300 kadar deyim üzerinde durulmuş; bunlardan 168 kadarının taşıdığı olumsuz semantik prozodi derlem sorgusuyla çözümlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonuçların şöyle özetlemek mümkündür.

1) Olumsuzluk dilbilgisel bir kategori olmanın yanı sıra duyuşsal nitelik taşıyan bir anlam alanıdır. Dil konuşuru, özellikle belli bir konudaki olumsuz tutumunu örtülü biçimde ifade etmek istediğinde sözcüğün kullanım ortamında bulunan diğer dil birimlerinden, bir başka deyişle eşdizimlilerinden yardım almaktadır. Türkçede tutum dili kapsamında olumsuzluk çalışmalarının bu bakış açısıyla artırılması, dilimizin ifade olanaklarının ortaya çıkarılması bakımından önemlidir.

2) Olumsuz semantik prozodi, kimi zaman eşdizimli kelimeler yoluyla ortaya çıkarken kimi zaman da cümle ya da daha geniş bir dil bağlamında kendini göstermektedir. Bunun yanı sıra prozodi, bazı durumlarda kelimelerin değil, dilbilgisel yapıların bir özelliği olmaktadır. Örneğin “konuştukça konuşmak, yazdıkça yazmak, söyledikçe söylemek” gibi ifadelerdeki “fiil-DİkÇA fiil-mAk” yapısı semantik prozodi üretmektedir. Türkçede bu tür dilbilgisel yapıları ortaya koymak üzere de çalışmalar yapılmalıdır.

3) Bu çalışmada bazı deyimlerin bütün kullanımlarının olumsuz semantik prozodi taşıdığı, bazı deyimlerin ise belli kullanımlarında bu özelliğin ortaya çıktığı görülmüştür. Bu da bize dil birimleri üzerinde semantik prozodi yükünün dereceli biçimde ele alınabileceğini düşündürmektedir.

4) Çalışmada ortaya çıkan en dikkat çekici sonuçlardan biri de “çokluk, süreklilik, gizlilik” gibi kavram alanlarına giren dil birimlerinin semantik prozodi taşımaya eğilimli olduğudur. Bu da semantik prozodinin zihin, deneyim, kültürle ilişkisine işaret etmesi bakımından önemlidir. Bu konuda da teorik sorgulamalar yapan çalışmalara ihtiyaç olduğu açıktır.

5) Çalışmanın sonucunda bazı deyimlerin anlamlarının değiştiği gözlemlenmiştir. Örneğin tezgâhı kurmak deyimi artık “işe başlamak üzere çalışma araçlarını hazırlamak” değil “tuzak kurmak, pusu kurmak” anlamını taşımaktadır.

6) Sıklıkla ilgili bir liste oluşturulabilir ve bu liste yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılabilir.

Kaynaklar

- Aksan, Doğan, (2007), Her Yönüyle Dil, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksoy, Ömer Asım, (1989), Atasözleri ve deyimler Sözlüğü, İstanbul, İnkılap Yayınları.
- Bozkurt, Fuat, (1994), Türkçe Çağdaş Dilbilgisi, İstanbul, İnkılap Kitabevi.
- Börekçi, Muhsine (2001), Türkçe Öğretimi Bakımından Dilbilgisi Terimi ve Kavram Olarak Olumluluk-Olumsuzluk, Türkoloji.cu.edu.tr.
- Çalışkan, Nihal, (2014), Semantik Prozodi Kavramı Ve Türkçe Semantik Prozodi Örnekleri: “aksettirmek, ...dan ibaret, ...nin teki, karşı karşıya, varsa yoksa”, Volume 6, No:1, Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks.
- Çalışkan, Nihal, (2013), Sözcüksel Yan Anlam ve Meslek Adlarındaki Görünümü Üzerine Leyla Karahan Armağanı (Kitapta bölüm, baskıda).
- Ediskun, Haydar, (1993), Yeni Türk Dil Bilgisi, İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Eker, Süer, (2010), Çağdaş Türk Dili, Ankara, Grafiker Yayınları.
- Gencan, Tahir Nejat, (1946), Yenidilbilgisi, İstanbul, Ahmet Sait Matbaası.
- Gencan, Tahir Nejat, (2007), Dilbilgisi, Ankara, Tek Ağaç Eylül Yayıncılık.
- Hatiboğlu, Vecihe, (1982), Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü, 4.Baskı, Ankara, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Basımevi.
- Hepçilingirler, Feyza, (2005), Öğretenlere ve Öğrenenlere Türkçe Dilbilgisi, İstanbul, Remzi Kitabevi.
- İlhan, Nadir, (2005), Türkçede Olumsuzluk, Ankara, Sayfa: 271-279, Karaman Dil Kültür ve Sanat Dergisi, T.C. Karaman Valiliği Yayınları, TBMM Yayınevi.
- Korkmaz, Zeynep, (2010), Gramer Terimleri Sözlüğü, 4.Baskı, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Sander, Mithat Sadullah, (1961), Türkçe Dilbilgisi Dersleri Lise I.II.III. , İstanbul, İnkılap Kitabevi.

Sinan, Ahmet Turan, (2008), Deyim Kavramı Üzerine Notlar-I, Elazığ, Cilt:18, Sayı:2, Sayfa:91-98, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.

Topaloğlu, Ahmet, (1989), Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü, 1. Baskı, İstanbul, Ötüken Neşriyat.

Yılmaz, Ayşe, (2009), Cümlenin Sınıflandırılmasında Kullanılan Olumluluk-Olumsuzluk Kategorisi Üzerine, Volume 4/3 Spring, Turkish Studies.

Sözlük

Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük, (2011), Türk Dil Kurumu Yayınları.

